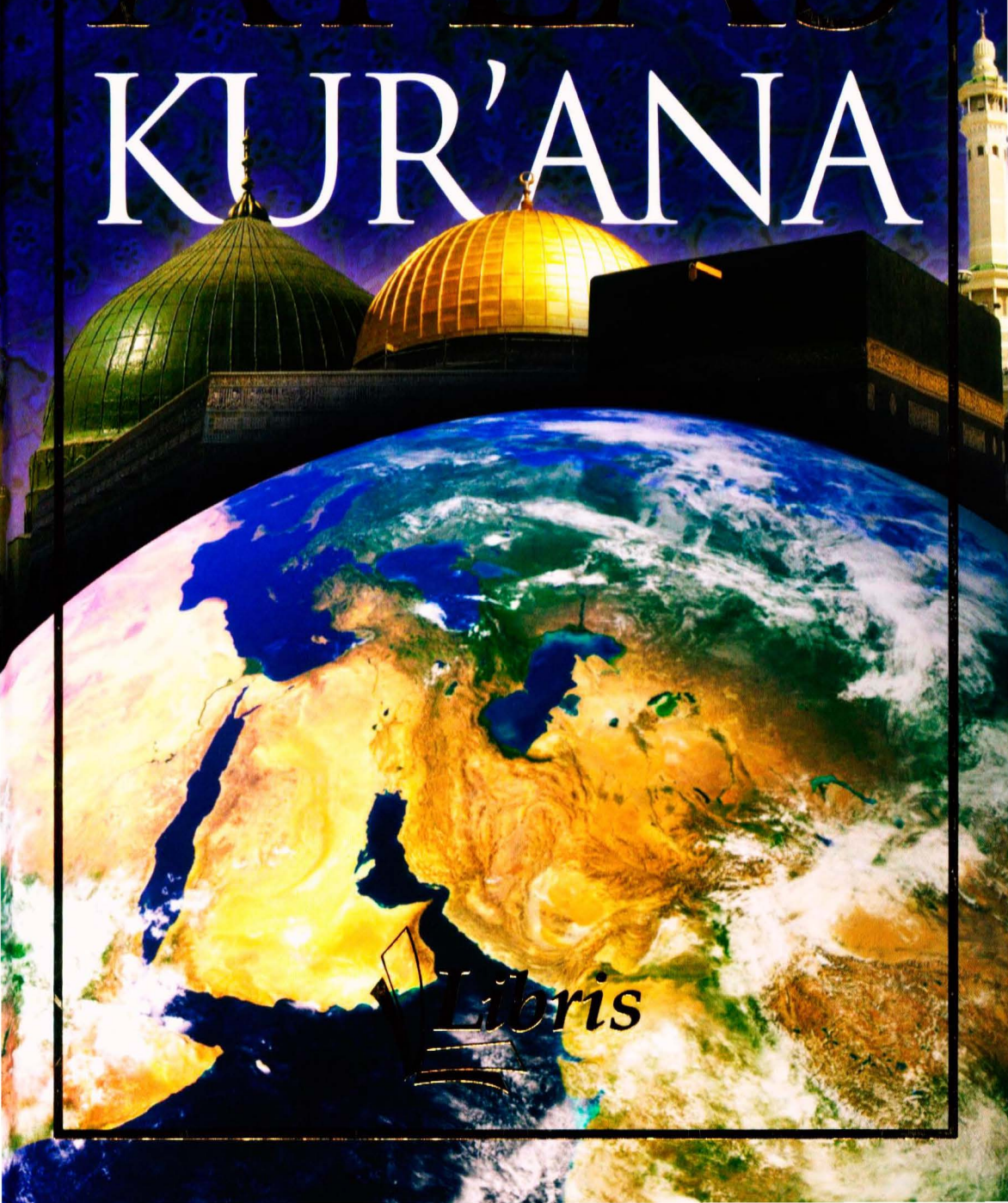

ATLAS KUR'ANA

Našlov izvornika:
Atlas of the Kur'an

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

ATLAS Kur'ana

*Autentična zbirka informacija
s kartama, ilustracijama i slikama*

**Priređivač:
Dr. Shawqi Abu Khalil**

LIBRIS, Sarajevo, 2008./1429.god.po H.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

RIJEČ IZDAVAČA

ATLAS KUR'ANA

LIČNOSTI I DOGAĐAJI NA MAPAMA

A ekonomske i druge podatke o određenom prostoru postoji još mnogo načina na koje ih možemo prikazati. Najčešće se radi o kartama, ali i o drugim vizualnim sredstvima. U ovom Atlasu Kur'ana, koji je jedan u nizu „Librisovih“ prvijenaca, knjiga je koja nam je odavno trebala, posebno učenicima naših medresa, ali i drugih škola i fakulteta, kao i svim muslimanima i ljudima željnim da prošire svoja znanja, i da ona koja posjeduju kontekstualiziraju.

Čitajući Kur'an nalazimo na spomen drevnih naroda i njihovih poslanika, kao i na kazivanja o događajima iz života Muhammeda, a.s. Rijetko kad se upitamo gdje se nalazi područje na kojem je taj narod obitavao, kako izgleda šire poprište određenih historijskih procesa, poslaničkih misija, kako je određena bitka izgledala postavljena na konkretan teren... Atlas Kur'ana nam je u svemu tome od neprocjenjive koristi.

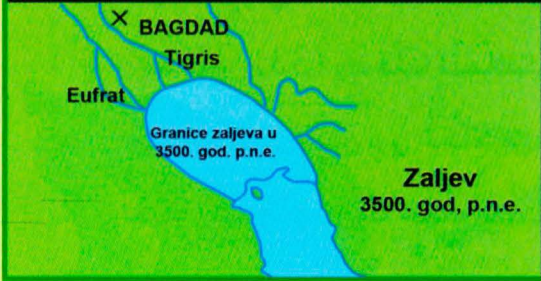
Ovo je djelo tako koncipirano, iz njega ne učimo pojedinosti o historiji poslanika i njihovom životopisu, iako ni toga u njima ne manjka. Ono nam pomaže da složimo mozaik znanja i uvida, da činjenice, mjesta, pojave i likove smjestimo tamo gdje pripadaju i na taj način sistematiziramo i oplemenimo informacije koje posjedujemo. Naravno, u njemu ćemo naći i sitnice i pojedinosti koje nismo našli u drugim, često obimnijim, djelima.

Atlas Kur'ana prati sve Božije poslanike poimenično spomenute u Kur'anu i njihove narode, a znatan dio posvećuje i događajima, bitkama i pohodima Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

Biblioteka koja bude osvježena ovim vrijednim djelom uistinu će prodisati jednim novim dahom, a knjige posložene u njoj bit će rasprostrte kako bi našle svoje mjesto na mapi znanja koju Atlas Kur'ana iscertava. Vaš „Libris“ pruža vam i ovoga puta jedno vrijedno djelo. Najavljujemo, ako Bog da, i još mnoga druga, a tako vam zahvaljujemo na povjerenju i želimo vam svako dobro.

**ZALJEV I TOK RIJEKA
TIGRISA I EUFRATA
U STARA VREMENA**

(KARTA JE RAĐENA NA OSNOVU BILTENA
ODJELJENJA ZA DREVNE SPOMENIKE U BAGDADU)

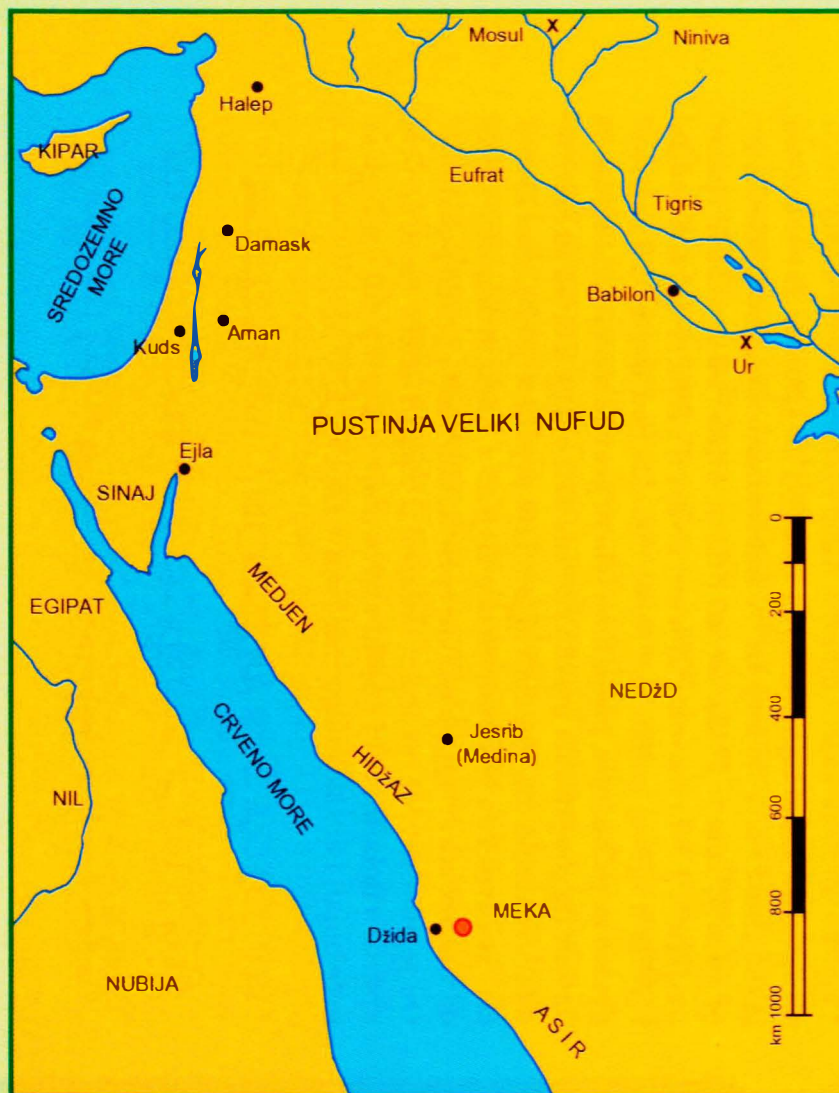
ADEM, A.S.

Adem, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu 25 puta, u 25 ajeta, i to:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	31, 33, 34, 35, 37
Alu Imran	3	33, 59
El-Ma'ide	5	27
El-E'raf	7	11, 19, 26, 27, 31, 35, 172
El-Isra'	17	61, 70
El-Kehf	18	50
Merjem	19	58
Taha	20	115, 116, 117, 120, 121
Jasin	36	60

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (30) وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (31) قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (32) قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ الْغَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (33) وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (34) وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ

ADEM, A.S.

INDIJA, ŠRI LANKA, MEKA I DŽIDA

الظَّالِمِينَ (35) فَأَرْزَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا
 اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ
 (36) فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
 (37) قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ
 هُدَايَ فَلَا يَخُوفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (38)

„A kad Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja će na Zemlji namjesnika postaviti!', oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, štujeemo'. On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate'. I pouči On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: 'Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite!' 'Hvaljen neka si', rekoše oni, 'mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.' 'Ademe', reče On, 'kaži im ti nazive njihove!' I kad im on kaza nazive njihove, Allah reče: 'Zar vam nisam rekao da samo Ja znam tajne nebesa i Zemlje i da samo Ja znam ono što javno činite i ono što krijete!' A kad rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!', oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik. I Mi rekosmo: 'Ademe, živite, ti i žena tvoja, u džennetu i jedite u njemu koliko god želite i odakle god hoćete, ali se ovom drvetu ne približujte, pa da sami sebi nepravdu nanesete!' I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili. 'Sedite!', rekosmo Mi, 'jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na Zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti!' I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista prima pokajanje, On je milostiv. Mi rekosmo: 'Silazite iz njega svi! Od Mene će vam uputstvo dolaziti, i oni koji uputstvo moje budu slijedili – ničega se neće bojati i ni za čim neće tugovati'“ (Kur'an, 2:30-38);

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا (115) وَإِذْ
 قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ (116) فَقُلْنَا
 يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ

(117) إِنَّ لَكَ أَلَّا جُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى (118) وَأَنْتَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا
وَلَا تَضْحَى (119) فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى
شَجَرَةٍ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلَى (120) فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا
وَطَفَفَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى (121)
ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى (122) قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا
بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى (123)

„A Ademu smo odmah u početku naredili, ali on je zaboravio, i nije odlučan bio. A kad smo melekima rekli: ‘Poklonite se Ademu!’, svi su se oni poklonili, samo Iblis nije htio. ‘Ademe’, rekli smo, ‘ovaj je doista neprijatelj tebi i tvojoj ženi, zato nikako ne dozvoli da on bude uzrok vašem izlasku iz dženneta, pa da se onda mučiš. U njemu nećeš ni ogladnjeti, ni go biti, u njemu nećeš ni ožedniti, ni žegu osjetiti.’ Ali, šejtan mu počeo bajati i govoriti: ‘Ademe, hoćeš li da ti pokažem drvo besmrtnosti i carstvo koje neće nestati?’ I njih dvoje pojedoh s njega i ukazaše im se stidna mjesta njihova, pa počeh po njima lišće dženetsko stavljati – tako Adem nije Gospodara svoga poslušao i s puta je skrenuo. Poslije ga je Gospodar njegov izabranikom učinio, pa mu oprostio i na pravi put ga uputio. ‘Izlazite iz njega svi’, reče On, ‘jedni drugima ćete neprijatelji biti!’ Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti“ (Kur’an, 115-123).

Allah, dž. š., rekao je: «**Sidite, jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na Zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti!**»

Nameće se pitanje na koje mjesto su Adem, a.s., i Hava spuštteni kad su dovedeni na Zemlju. U *Durru-l-mensuru* navodi se predaja od Ibn ‘Abbasa, r.a., da su Adem, a.s., Hava, Iblis i zmija spuštteni na mjesto koje se zvalo Dedžna, koje je bilo negdje između Mekke i Ta’ifa. Kaže se, također, da je Adem, a.s., spušten na Saffu (poznato brdašće u Mekki), a Havva na Mervu (još jedno poznato brdašće u Mekki). U drugoj predaji od Ibn ‘Abbasa, r.a., spomenuto je da je Adem, a.s., spušten

negdje u Indiji. U toj predaji, koju navodi Ibn Sa'd i Ibn Asakir od Ibn 'Abbasa, r.a., spomenuto je da je Hava spuštена u Džiddi; potom ju je Adem, a.s., tražio sve dok nije stigao do Muzdelife. Riječ *muzdelifa* izvedena je iz glagola *izdelefe*, što znači *približiti se*. Neki vjeruju da je Muzdelifa dobila to ime zato što se na tom mjestu Hava približila Ademu, a.s., i susrela se s njim.

Et-Taberani, Ebu Ne'im i Ibn Asakir prenose od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: „*Adem, a.s., spušten je u Indiji*“. Et-Taberani navodi sljedeću predaju od 'Abdullaha ibn Omera, r.a.: „Kad je Allah naredio spuštanje Adema, a.s., učinio je da on bude spušten u Indiji. On je potom otišao u Mekku, a zatim u Šam (Sirija i okolne oblasti), gdje je i umro“.

Iz ovih i drugih predaja, saznajemo sljedeće: Adem, a.s., spušten je na Zemlju u Indiji, na planinu po imenu Beuz, na ostrvu Šri Lanka (Serendib/Cejlon), ispod samog Indijskog potkontinenta. Ibn Batuta je, u svojim spisima, zabilježio da je Adem, a.s., spušten na to ostrvo, čiji su se stanovnici, kako navodi, još uvijek sjećali Adema, a.s., po imenu Otac, a Have po imenu Majka. Što se tiče njegovog mezara, kaže se da je Adem, a.s., ukopan na brdu Ebu Kubejs. Prema drugom mišljenju, ukopan je na brdu Beuz, mjestu na koje je prvo stupio kad je spušten na Zemlju. U nekim predajama spomenuto je da ga je, nakon Potopa, Nuh, a.s., morao ukopati po drugi put i da ga je ukopao u Jerusalemu.

U nizu različitih predaja, čini mi se da su najjače predaje Et-Taberija, Ibn el-Esira i El-Ja'kubija. One ukazuju da je, nakon što je Allah dž. š. oprostio Ademu, a.s., Džibril, a.s., odnio Adema, a.s., na brdo 'Arefat, gdje ga je podučio obredima hadža. Ove predaje kazuju i da je Adem, a.s., umro i potom i ukopan u podnožju brda Ebu Kubejs.

Ed-Durrul-mensur fi-t-tefsir bi-l-me'sur, 1/55

Rihla Ibn Batuta, 584, 585

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 34

Kisasul-enbija' (poznato pod imenom: *El-'Arais*), Sa'lebi, 36

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 38

El-Kamusul-islamijj, 1/56

Muhtesar Tarihi ■imešk, Ibn Asakir, 4/224

Mu'džemul-buldan, 2/163 i 3/215

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 24

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 38

DVA ADEMOVA, A.S., SINA: KABIL I HABIL

Pripovijedanje o njima je u suri El-Ma'ide:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا
وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ (27)
لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (28) إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ (29) فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ
فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ (30) فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ
لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْأَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْأَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ (31)

„I ispričaj im o dvojici Ademovih sinova, onako kako je bilo, kad su njih dvojica žrtvu prinijeli, pa kad je od jednog bila primljena, a od drugog nije, ovaj je rekao: 'Sigurno ću te ubiti!' 'Allah prima samo od onih koji su dobri', reče onaj. 'I kad bi ti pružio ruku svoju prema meni da me ubiješ, ja ne bih pružio svoju prema tebi da te ubijem, jer ja se bojim Allaha, Gospodara svjetova. Ja želim da ti poneseš i moj i svoj grijeh i da budeš stanovnik u vatri.' A ona je kazna za sve nasilnike. I strast njegova navede ga da ubije brata svoga, pa ga on ubi i posta jedan od izgubljenih. Allah onda posla jednog gavrana da kopa po zemlji da bi mu pokazao kako da zakopa mrtvo tijelo brata svoga. 'Teško meni!', povika on, 'zar i

ja ne mogu, kao ovaj gavran, zakopati mrtvo tijelo brata svoga!’ I pokaja se“ (Kur’an, 5:27-31).

Najvjerojatnije je da su se spomenuti događaji zbili u Mekki, jer su tamo živjeli Adem, a.s., i Hava. Jedna predaja spominje da je Kabil, nakon što je ubio svoga brata Habila, pobjegao u Jemen. Predaja koju navodi Et-Taberi potvrđuje mišljenje da su se ovi događaji zbili u Mekki, gdje je živio Adem, a.s. Riječi ove predaje su: „I on pobježe od svoga oca, Adema, a.s., i uputi se u pravcu Jemena“.

Već dugo obični sirijski narod vjeruje da je Kabil ubio svoga brata na brdu Kasijun, koje se uzdiže nad sjevernim dijelom Damaska. Na jednom od prilaza tome brdu nalazi se pećina koju narod zove Pećina krvi zato što se, kako kažu, na tome mjestu dogodilo ubistvo. Sa desne strane puta koji vodi iz Damska ka Ez-Zabdani i Beludanu, nalazi se brdo/planina koje gleda na dolinu rijeke Burdi; planina je u oblasti Et-Tekijja. Tu je mezar dug 15 metara; neki vjeruju da je to Habilov mezar.

Kisasul-Enbija', Ibn Kesir, 52

Kisasul-Enbija', Es-Sa'lebi, 44

Kisasul-Enbija', Et-Taberi, 74

Kisasul-Enbija', En-Nedždžar, 22

IDRIS, A.S.

Idris, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'an poimenično dva puta u:

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيْسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا (56) وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا (57)

„I spomeni u Knjizi Idrisa! On je bio istinoljubiv, i vjerovjesnik, i Mi smo ga na visoko mjesto digli“ (Kur'an, 19:56-57);

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ (85) وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ (86)

„I Ismailu, i Idrisu, i Zulkiflu, a svi su oni bili strpljivi. I obasusmo ih milošću Našom, oni doista bijahu dobri“ (Kur'an, 21:85-86).

Rođen u Egiptu, u gradu Memfis (Minf), Idris, a.s., prvobitno se zvao Hirmis (Hermes) el-Haramise. Međutim, prema drugoj predaji, on je rođen u Babilonu (Babil) i kasnije je prešao u Egipat. Kad je prvi put vidio rijeku Nil, rekao je: „Babilyun“, što znači *rijeka kao vaša rijeka, velika rijeka, blagoslovljena rijeka*. Kaže se da je u njegovo doba sagrađeno 188 gradova, među kojima je najmanji bio Er-Ruha.

Idris, a.s., bio je prvi koji je izučavao mudrost i astronomiju, a neka mudra kazivanja još uvijek se pripisuju njemu, među kojima i ova:

– Lijepo postupanje i velikodušnost prema Njegovim stvorenjima najbolji su način da se zahvali Allahu, dž. š., na Njegovim blagodatima;

– Kad prizivaš Allaha, dž. š., neka tvoja namjera bude iskrena i čista;

- Mudrost je život za dušu (ono što duši daruje život);
- Ne budi zavidan ljudima na stvarima koje oni posjeduju, jer je kratkog vijeka njihovo uživanje u tim stvarima;
- Ništa ne može učiniti da se neko osjeća bogatim ukoliko on traži više od onoga što mu je nužno potrebno.

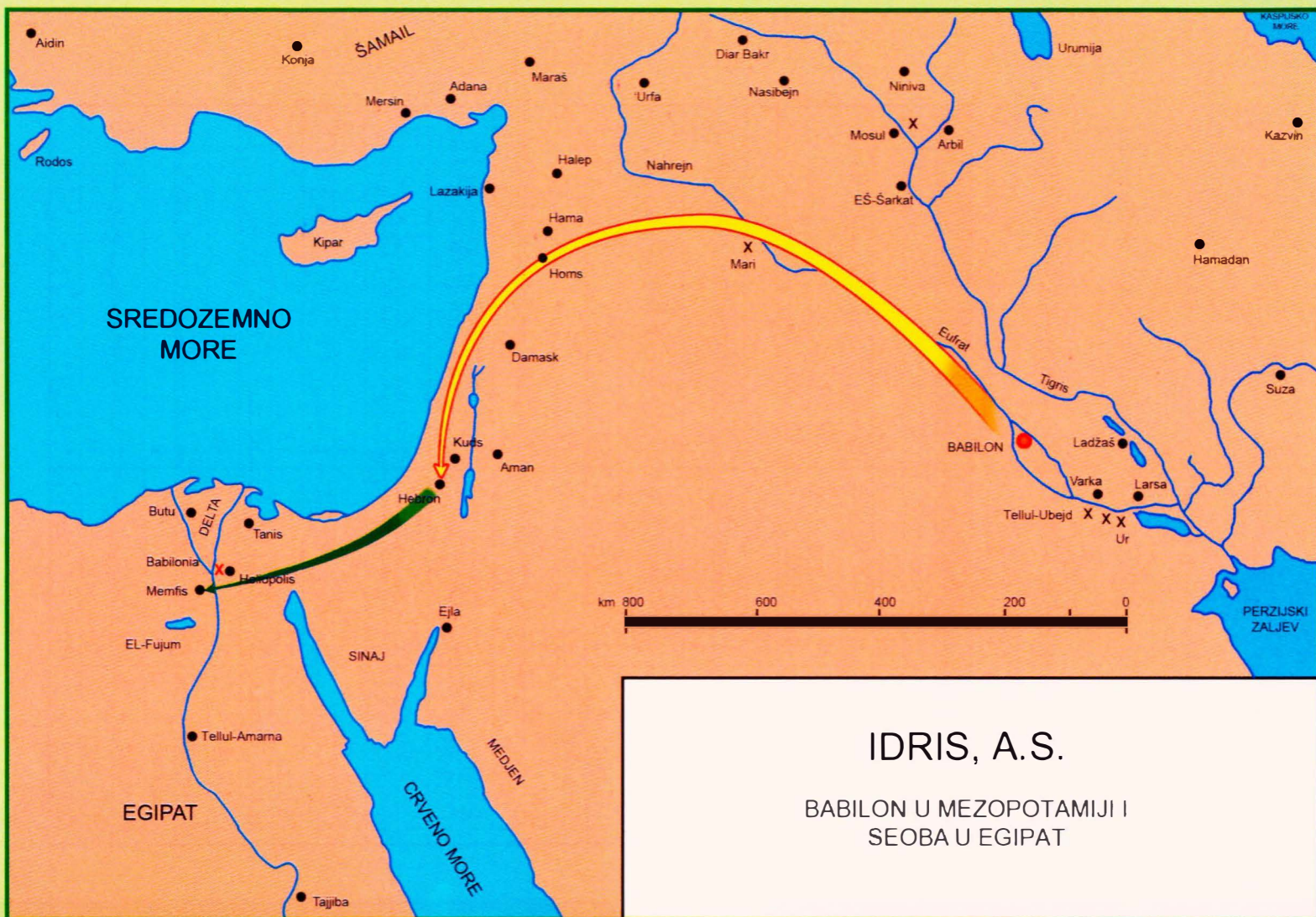

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 63

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 50

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 80

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 24

NUH, A.S.

Nuh, a.s., spomenut je 43 puta u Uzvišenom Kur'anu, u sljedećim surama i ajetima:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
Alu Imran	3	22
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	84
El-E'raf	7	59, 69
Et-Tevbe	9	70
Junus	10	71
Hud	11	25, 32, 36, 42, 45, 46, 48, 89
Ibrahim	14	9
El-Isra'	17	3, 17
Merjem	19	58
El-Enbija'	21	86
El-Hadždž	22	42
El-Mu'minun	23	23
El-Furkan	25	37
Eš-Šuara	26	105, 106, 116
El-'Ankebut	29	14
El-Ahzab	33	7
Es-Saffat	37	75, 79
Sad	38	12
Gafir	40	5, 31
Eš-Šura	42	13
Kaf	50	12
Ez-Zarijat	51	46
En-Nedžm	53	52
El-Kamer	54	9
El-Hadid	57	26
Et-Tahrim	66	10
Nuh	71	1, 16, 21

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ (25) أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْيَمِّ (26) فَقَالَ الْمُلَأَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِآدِي الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ (27) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَنَا فِي رَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِهِ فَعَمَيْتُ عَلَيْكُمْ أَنْزِلْهُمْ مَوْهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ (28) وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا جَاهِلُونَ (29) وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (30) وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدِرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ (31) قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (32) قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ (33) وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (34) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا جُرِّمُونَ (35) وَأَوْحِي إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (36) وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ (37) وَيَصْنَعِ الْفُلَكَ وَكَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ

- سَخَرُوا مِنْهُ قَالَ إِنَّ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ
(38) فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ
- (39) حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ
اثنَيْنِ وَاهْلِكِ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ
- (40) وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ (41) وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ
فِي مَعَزٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ (42) قَالَ سَاوِي
إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ
رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ (43) وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي
مَاءَكَ وَيَا سَّمَاءِ اقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (44) وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ
أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ (45) قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ
مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ (46) قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ
مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (47)
قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمِّمٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمِّمٌ
سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (48)

„I Nuha poslasmu narodu njegovu. ‘Ja sam tu’, govorio je on, ‘da vas otvoreno opominjem, da se ne klanjate nikome drugom osim Allahu; ja se, zaista, plašim za vas patnje na Nesnosnom

danu.' Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: 'Koliko mi vidimo, ti si čovjek kao i mi, a vidimo da te bez ikakva razmišljanja slijede samo oni koji su niko i ništa među nama; ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji; štaviše, mislimo da ste lažovi'. 'Narode moj', govorio je on, 'da vidimo! Ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On od Sebe dao vjerovjesništvo, a vi ste slijepi za to, zar da vas silimo da to protiv volje vaše priznate? Narode moj! Za ovo ja od vas ne tražim blaga, Allah će mene nagraditi. I ja neću otjerati vjernike, oni će pred Gospodara svoga izići; ali, ja vidim da ste vi narod koji ne zna. Narode moj! Ko bi me od Allaha odbranio kad bi ih ja otjerao? Zašto se ne urazumite? Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice', niti: 'Meni je poznata budućnost', niti kažem: 'Ja sam melek', a ne govorim ni o onima koje vaše oči s prezirom gledaju: 'Allah im nikakvo dobro neće dati; ta, Allah dobro zna šta je u dušama njihovim, jer bih se tada ogriješio.' 'Nuhu', rekoše oni, 'ti si želio da s nama raspravljáš i dugo si raspravljao. Daj neka se ostvari ono što nam prijetiš, ako istinu govoriš!' 'To će vam učiniti samo Allah ako bude htio', reče on, 'i vi nećete moći umaći. Ako Allah hoće da vas ostavi u zabludi, neće vam savjet moj koristiti, ma koliko ja želio da vas savjetujem. On je Gospodar vaš i Njemu ćete se vratiti'. Zar ovi da govore: 'On ga izmišlja!' Reci: 'Ako ga izmišljam, grijeh će pasti na mene, a ja nemam ništa s tim što vi iznosite klevete'. I Nuhu bi objavljeno: 'Osim onih koji su već vjernici, niko više iz naroda tvoga neće vjernik postati, zato se ne žalostite zbog onoga što oni stalno čine. I gradi lađu pred Nama i po Našem nadahnuću, i ne obraćaj Mi se više zbog nevjernika, oni će sigurno biti potopljani!' I on je gradio lađu. I kad god bi pored njega prolazile glavešine naroda njegova, rugali bi mu se. 'Ako se vi rugate nama', govorio je on, 'rugat ćemo se i mi vama onako kako se vi rugate, i saznat ćete, zaista, koga će snaći sramna kazna i ko će u vječnoj mucu biti.' I kad je zapovijed Naša pala i voda s površine Zemlje pokuljala, Mi smo rekli: 'Ukrcaj u lađu od svake životinjske vrste po jedan par, i čeljad svoju – osim onih o kojima je bilo govora – i vjernike!', a malo je bilo onih koji su s njim vjerovali. I on reče: 'Ukrcajte se u nju, u ime Allaha, neka plovi i neka pristane! Gospodar moj, uistinu, prašta i samilostan je'. I ona ih je ponijela na valovima velikim kao brda, i Nuh zovnu sina svoga koji se nalazio podaleko: 'Sinko

moj, ukreaj se s nama, ne budi s nevjernicima!’, a on reče: ‘Sklonit će se na kakvo brdo koje će me od vode zaštititi’. ‘Niko danas Allahove kazne neće pošteđen biti, osim onoga kome se On smilovao!’, reče Nuh, i val ih razdvoji, i on potopljen bi. I bi rečeno: ‘Zemljo, gutaj vodu svoju, a ti, nebo, prestani!’ I voda se povuče i ispuni se odredba, a lađa pristade na planini El-Džudi, i bi rečeno: ‘Daleko nek je narod nevjernički!’ A Nuh je bio zamolio Gospodara svoga i rekao: ‘Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje, a obećanje Tvoje je zaista istinito i Ti si od mudrih najmudriji!’ ‘Nuhu, on nije čeljade tvoje’, rekao je On, ‘jer radi ono što ne valja, zato Me ne moli za ono što ne znaš! Savjetujem ti da neznalica ne budeš.’ ‘Gospodaru moj’, reče, ‘tebi se ja utičem da Te više nikad ne zamolim za ono što ne znam! Ako mi ne oprostiš i ne smiluješ mi se, bit ću izgubljen.’ ‘Nuhu’, bi rečeno, ‘iskreaj se, s pozdravom Našim i blagoslovima tebi i narodima koji će se izroditi od ovih koji su s tobom! Bit će naroda kojima ćemo davati da uživaju, a koje će poslije snaći Naša kazna nesnosna!’“ (Kur’an, 11:25-48);

22

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ (9)
فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ (10) فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ
(11) وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ (12) وَحَمَلْنَاهُ
عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُسِّرَ (13) جُرِّي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ (14) وَلَقَدْ
تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ (15) فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذِرَ (16)

„Prije njih Nuhov narod nije vjerovao i roba Našeg je u laž utje-rivao, govoreći: 'Ludak!', i Nuh je onemogućen bio. I on je Go-spodara svoga zamolio: 'Ja sam pobijeden, Ti se osveti!' I Mi smo kapije nebeske pootvarali vodi koja je neprestano lila, i učinili da iz zemlje izvori provru, i vode su se sastajale kako je određeno bilo, a njega smo nosili na onoj od dasaka i klinaca sagrađenoj koja je plovila pod brigom Našom, nagrada je to bila za onoga ko je odbaćen bio. I Mi to ostavismo kao pouku, pa ima li ikoga ko bi pouku primio? I kakve su bile kazna Moja i opomene Moje!’“ (Kur’an, 54:9-16);

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ (1) قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ (2) أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
 وَأَطِيعُوا (3) يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
 إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (4) قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ
 قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا (5) فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا (6) وَإِنِّي كُلَّمَا
 دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ
 وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا (7) ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا (8) ثُمَّ إِنِّي
 أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا (9) فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ
 غَفَّارًا (10) يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا (11) وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ
 وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا (12) مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ
 وَقَارًا (13) وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا (14) أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ
 سَمَوَاتٍ طِبَاقًا (15) وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا
 (16) وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا (17) ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ
 إِخْرَاجًا (18) وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بَسَاطًا (19) لِيَتَسَلَّكُوا مِنْهَا
 سُبُلًا فِجَاجًا (20) قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ
 مَالُهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا (21) وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا (22) وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ
 آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا (23) وَقَدْ
 أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا (24) بِمَا خَطِئْتَهُمْ أُغْرِقُوا
 فَأَذْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا (25) وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا

تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا (26) إِنَّكَ إِنِ تَذَرُهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ

وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا (27) رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي

مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا (28)

„Mi smo poslali Nuha narodu njegovu: 'Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!' 'Narode moj', govorio je on, 'ja vas otvoreno opominjem: Allahu se klanjajte i Njega se bojte i meni poslušni budite, On će vam grijehе vaše oprostiti i u životu vas do određenog časa ostaviti, a kad Allahov određeni čas dođe zaista se neće, neka znate, odgoditi'. On reče: 'Gospodaru moj, ja sam narod svoj i noću i danju, doista, pozivao, ali ga je pozivanje moje još više udaljilo. I kad god sam ih pozivao da im oprostiš, prste su svoje u uši stavljali i haljinama svojim se pokrivali – bili su uporni i pretjerano oholi. Zatim, ja sam ih otvoreno pozivao, a onda sam im javno objavljivao i u povjerenju im šaptao, i govorio: 'Tražite od Gospodara svoga oprost jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilnu slati i pomoći će vas imanjinima i sinovima, i dat će vam bašće, i rijeke će vam dati. Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite, a On vas postepeno stvara?! Zar ne vidite kako je Allah sedam nebesa, jedno iznad drugog, stvorio, i na njima Mjesec svijetlim dao, a Sunce svjetiljkom učinio? Allah vas od zemlje poput bilja stvara, zatim vas u nju vraća i iz nje će vas sigurno izvesti. Allah vam je Zemlju učinio ravnom da biste po njoj hodili putevima prostranim'. Nuh reče: 'Gospodaru moj, oni mene ne slušaju i povode se za onima čija bogatstva i djeca samo njihovu propast uvećavaju i spletke velike snuju i govore: 'Nikako božanstva svoja ne ostavljajte, i nikako ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Jesra ne napuštajte!', a već su mnoge u zabludu doveli, pa Ti njima, inadžijama, samo propast povećaj!' I oni su zbog grijehova svojih potopljeni i u vatru će biti uvedeni i nikoga sebi, osim Allaha, kao pomagača neće naći. I Nuh reče: 'Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer, ako ih ostaviš, oni će robove Tvoje u zabludu zavoditi i samo će griješnika i nevjernika radati! Gospodaru moj, oprosti meni, i roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj ude, i vjernicima i vjernicama, a nevjernicima samo propast povećaj!'“ (Kur'an, 71:1-28).

Nuhov, a.s., narod živio je u južnom Iraku, nedaleko od sadašnjega grada Kufe.

El-Džudijj je planina nasuprot Ibn Omerovog ostrva, na mjestu gdje se spajaju sirijska i turska granica, na južnoj obali Tigrisa. Ova planina dobro se vidi iz sirijskog grada Ajn Divar.

Historija spominje da je *zemlja između dviju rijeka* (Medurječje ili Mesopotamija) prolazila kroz sljedeće periode:

1. Starije kameno doba: Učenjak Sawyli otkrio je, 1954. godine, drevne ostatke iz Kamenog doba;

2. Novije kameno doba (Grumu civilizacija): Bredwood je, 1948. godine, otkrio važan centar iz ovoga doba u selu Grumu, zapadno od grada Es-Sulejmanije. Naučnici smatraju da je centar izgrađen oko 6.500 godina prije nove ere, malo poslije pojave ruralnih društava.

U Novom kamenom dobu pojavio se i Tell-Hasuna, koji je južno od Mosula. Njegova starost seže do 5.750 godina prije nove ere.

Malwan je, 1931. godine, otkrio sličan primjer (civilizacije Tal-Hasuna) u Ninivi, u blizini Mosula, te otkrio i druge modele ove civilizacije u različitim mjestima u Iraku.

U Tal-Halefa, blizu sirijskog grada Re'su-l-ajn, u mjestu gdje izvire rijeka Habur, njemački naučnik baron von Oppenheim otkrio je slične primjere civilizacija iz Novijeg kamenog doba.

3. Bakreno doba u plodnim ravnicama oko Tigrisa i Eufrata.

Civilizacija u ovome dobu pojavljuje se u sljedećim mjestima:

a) Planina robova, u blizini drevnog grada Ur, na jugu *zemlje dviju rijeka*. Predvođena dr. Hallom, otkrila ju je ekspedicija Britanskog muzeja. Rad dr. Halla slijedio je historičar Leonard Wooly, koji je u drevnom gradu Ur otkrio lutke napravljene od gline i ustanovio da su one imale religijski značaj.

b) Civilizacija Auruk doba (Warka); istraživala ju je njemačka ekspedicija.

c) Civilizacija Džemdet Nessur doba. Spomenike iz ovoga doba otkrio je, 1920. godine, arheolog Lankdon na brdašetu koje se zvalo Džemdet Nessur, a koje je u blizini drevnog grada Kiša.

Krajem ovoga doba, prema historijskim knjigama, dogodila se velika poplava i prekrila vodom *zemlju između dviju rijeka*. Iskopavanja u Uru, Uruku, Kišu i Šurbeku pokazala su da se poplava dogodila u periodu između Doba robova i Džemad-Nessur doba.

Drugi arheolog, Vooly, pronašao je debele naslage blata, 2,5 metra duboke, u gradu Ur.

Vooly je pronašao drevne ostatke ljudi na vrhu ovih naslaga blata, kao i ispod njih. Zaključio je da je blato nanijela poplava (izlijevanje) Tigrisa i Eufrata.

Moguće je da je poplava koja je spomenuta u svetim knjigama starija od ove za nekoliko doba, koje Kountnu, citirajući De Morgana, veže za Kišno doba, koje je nastupilo odmah nakon Ledenog doba, na kraju četvrte faze, kad je nestao veliki broj ljudi. Spisi otkriveni u Asurbani-palovoj biblioteci spominju ovu poplavu.

Gotovo sve televizijske kuće izvijestile su putem satelita, u srijedu, 13. septembra 2000. godine: «Otkriveni su cijeli gradovi na dnu Crnog mora. Tim naučnika koji su otkrili ove gradove kaže da ovo potvrđuje poplavu koja je spomenuta u svetim knjigama». BBC (*The British Broadcasting Corporation*) iz Londonu emitirao je ovu vijest u četvrtak, 14. septembra 2000. godine, u svom programu *Svijet jutros* (*The World This Morning*), nakon što je vijest prethodne noći emitirana na TV kanalima.

Eš-Šerkul-Edna-l-kadim, 'Abdulaziz Osmān, 213

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 65

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 55

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 86

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 30

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1268

Vekalatul-enbai-l-'alemijja Masa, datirano: 13.09.2000

HUD, A.S.

Poslanik Hud, a.s., spomenut je sedam puta u Uzvišenom Kur'anu, i to u sljedećim surama i ajetima:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-E'raf	7	65
Hud	11	50, 53, 58, 60, 89
Eš-Šuara	26	124

وَالِىَ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ
 إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ (50) يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى
 الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ (51) وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا
 إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
 مُجْرِمِينَ (52) قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا
 عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ (53) إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا
 بِسُوءٍ قَالَ إِنَّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (54) مِنْ
 دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونَ (55) إِنْني تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي
 وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
 (56) فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي
 قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ (57) وَلَمَّا
 جَاءَ أَمْرُنَا جَنَّائِنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ

غَلِيظٌ (58) وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ
كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ (59) وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ
عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ (60)

„I Adu – brata njihova Huda. ‘Narode moj’, govorio je on, ‘Al-lahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate, vi samo ne-istine iznosite. Narode moj, ja ne tražim od vas nagrade za ovo; mene će nagraditi Onaj Koji me je stvorio! Zašto se ne opametite? Narode moj, molite Gospodara svoga da vam oprost, i pokajte Mu se, a On će vam slati kišu obilnu i dat će vam još veću snagu, uz onu koju imate, i ne odlazite kao mnogobošci!’ ‘Hude’, govorili su oni, ‘nisi nam nikakav dokaz donio, i mi na samu tvoju riječ nećemo napustiti božanstva naša, mi tebi ne vjerujemo. Mi kažemo samo to da te je neko božanstvo naše zlom pogodilo.’ ‘Ja pozivam Allaha za svjedoka’, reče on, ‘a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim što vi druge Njemu ravnim smatrate, pored Njega; i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite i nimalo mi vremena ne dajte, ja se uzdam u Allaha, u moga i vašega Gospodara! Nema nijednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj; Gospodar moj zaista postupa pravedno. Pa, ako okrenete leđa, a ja sam vam saopćio ono što vam je po meni poslano, Gospodar moj će umjesto vas narod drugi dovesti, i vi Mu ničim nećete nauditi; Gospodar moj zaista bdi nad svim.’ I kad je došla kazna Naša, Mi smo, milošću Našom, Huda i vjernike s njim spasili i patnje surove ih poštedjeli. Eto, to je bio Ad, on je dokaze Gospodara svoga poricao i bio neposlušan poslanicima svojim, i pristajao uz svakog silnika, inadžiju. I prokletstvo je na ovom svijetu stalno bilo s njim, a bit će i na Sudnjem danu. Ad, doista, nije vjerovao u Gospodara svoga; daleko neka je Ad, narod Hudov!“ (Kur’an, 11:50-60);

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ (123) إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ
(124) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (125) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا (126) وَمَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (127) أَتَبْنُونَ بِكُلِّ

رَبِّعِ آيَةً تَعْبَثُونَ (128) وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ (129) وَإِذَا
 بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ (130) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا (131) وَاتَّقُوا
 الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ (132) أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ (133) وَجَنَّاتٍ
 وَعُيُونٍ (134) إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (135) قَالُوا
 سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ (136) إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ
 الْأَوَّلِينَ (137) وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ (138) فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي
 ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ (139) وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ
 (140)

„I Ad je smatrao lažnim poslanike. Kad im brat njihov Hud reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. Zašto na svakoj uzvišici palače zidate, druge ismijavajući, i podižete utvrde kao da ćete vječno živjeti, a kad kažnjavate, kažnjavate kao silnici? Bojte se Allaha i meni budite poslušni! Bojte se Onoga Koji vam daruje ono što znate: daruje vam stoku i sinove, i bašče i izvore. Ja se, doista, bojim, za vas na Velikom danu patnje', rekoše oni: 'Nama je svejedno savjetovao ti ili ne bio savjetnik, ovako su i narodi davnašnji vjerovali, i mi nećemo biti mučeni'. I oni su nastavili da ga u laž utjeruju, pa smo ih Mi uništili. To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv“ (Kur'an, 26:123-140).

Prenosi se da je Ibn 'Abbas, r.a., rekao: „Uistinu, Hud je bio prvi koji je govorio arapskim jezikom“. Narod 'Ad, kome je bio poslan Hud, a.s., živio je u području pješčanih dina na južnom dijelu Arabijskog poluostrva. Obožavali su više idola: Vedda, Suva'a, Jegusa, Je'uka i Nesra (pogledaj kartu koja pokazuje mjesta idola i slike Arapskog poluostrva). Rekao je Ibn 'Abbas, r.a.: „Oni su obožavali i nekog idola koji je nazivan El-Hattar“.

Narod 'Ad koji je uništen poznat je kao *prvi narod Ad*; *drugi narod Ad* su stanovnici Jemena iz reda Kahtana, Sabe i njihovih potomaka. Međutim, također se kaže da *drugi narod Ad* nije niko drugi nego narod Semud.

Stanovnici Hadramevta kažu da je, nakon što je 'Ad uništen, Hud, a.s., živio u Hadramevtu sve dok nije umro u zapadnom dijelu njihove zemlje, nedaleko od grada Tarjem, koji se nalazi u blizini doline Berhut. Vrijedno je spomenuti i to da u Palestini postoji mezar koji se pogrešno smatra njegovim.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 93

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 62

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 118

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 49

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-Kerim, 739

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-Kerim, 1294

SALIH, A.S., I NASTAMBE U KOJIMA JE ŽIVIO SEMUD

Salih, a.s., spomenut je poimenično devet puta u Uzvišenom Kur'a-nu:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-E'raf	7	73, 75, 77
Hud	11	61, 62, 66, 89
Eš-Suara	26	142
En-Neml	27	45

وَالِى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ آلِيمٍ (73) وَادْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سَهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَادْكُرُوا آلاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (74) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ (75) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ (76) فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ (77) فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ

جَاثِمِينَ (78) فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَهَ رَبِّي

وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ (79)

„A Semudu – njegova brata Saliha. ‘Narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate! Evo vam znak od Gospodara vašeg: ova Allahova kamila vama je znak. Pustite je neka pase po Allahovoj zemlji i ne zlostavljajte je, pa da vas patnja nesnosna stigne! I sjetite se da ste Njegovom voljom postali nasljednici Ada i da vas je On na Zemlji nastanio; u ravnicama njezinim palače gradite, a u brdima kuće klešete. I neka su vam uvijek na umu Allahove blagodati, i ne činite zlo po Zemlji nered praveći!’ A glavešine naroda njegova, one koje su se oholile, upitaše potlačene, one među njima koji su vjerovali: ‘Vjerujete li vi da je Salih poslan od Gospodara svoga?’ ‘Mi, uistinu, vjerujemo u sve ono što je po njemu objavljeno’, odgovoriše oni. ‘A mi, doista, ne vjerujemo u to u što vi vjerujete’, rekoše oni koji su bili oholi. I zaklaše onu kamilu, i zapovijed Gospodara svoga ne poslušашe i rekoše: ‘Salihe, učini da nas snade to čime prijetiш, ako si poslanik’. I zadesi ih strašan potres i oni u zemlji svojoj osvanuše mrtvi, nepomični, a on ih je već bio napustio i rekao: ‘Narode moj, prenio sam vam poslanicu Gospodara svoga i opominjao sam vas, ali vi ne volite one koji opominju’“ (Kur’an, 7:73-79);

وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ

غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا

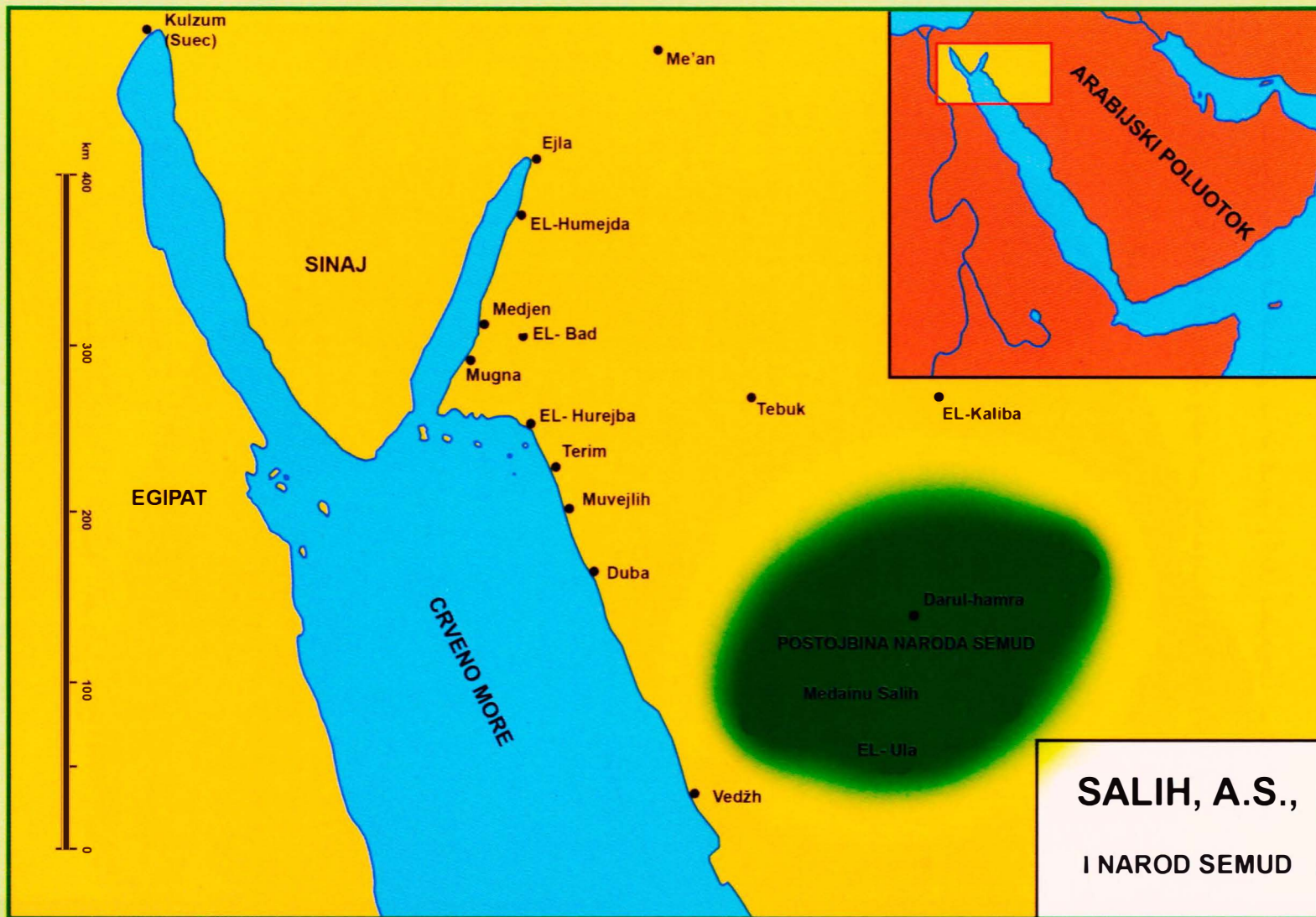
إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ (61) قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا

قَبْلَ هَذَا أَتَنهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ

مُرِيبٌ (62) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَتَانِي مِنْهُ

رَحْمَةٌ فَمَنْ يُنصِرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

(63) وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا

تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ (64) فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا
 فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ (65) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا
 جُنَيْنًا صَلَحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
 الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ (66) وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ
 جَانِمِينَ (67) كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا
 لِّثَمُودَ (68)

„I Semudu – brata njihova Saliha. 'Narode moj', govorio je on, 'klanjate se samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate! On vas od Zemlje stvara i daje vam da živite na njoj! Zato ga molite da vam oprost, i pokajte Mu se, jer Gospodar moj je, zaista, blizu i odaziva se'. 'Salihe', govorili su oni, 'ti si među nama prije ovoga cijenjen bio. Zašto nam braniš da se klanjamo onome čemu su se preci naši klanjali? Mi uveliko sumnjamo u ono čemu nas ti pozivaš.' 'Narode moj', govorio je on, 'da vidimo: ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On sam vjerovjesništvo dao, pa ko će me od Allaha odbraniti ako Ga ne budem slušao, ta vi biste samo uvećali propast moju. Narode moj, evo ova Allahova kamila je znamenje vama, pa pustite je neka pase po Allahovoj zemlji i ne činite joj nikakvo zlo, da vas ne bi zadesila kazna bliska.' Ali, oni je zaklaše, pa on reče: 'Živjet ćete u zemlji svojoj još samo tri dana, to je istinita prijetnja'. I kad je došla kazna Naša, Mi smo, milošću Našom, Saliha i vjernike s njim spasili od sramote toga dana, Gospodar tvoj je, uistinu, moćan i silan, a one koji su činili zlo pogodio je strašan glas i oni su u zemlji svojoj osvanuli mrtvi, nepomični, kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Semud, doista, u Gospodara svoga nije vjerovao; daleko neka je Semud!'“ (Kur'an, 11:61-68);

كَذَبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ (141) إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ
 (142) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (143) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا (144) وَمَا

Medainu Salih

أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (145) أَتَذْكُرُونَ
 فِي مَا هَاهُنَا آمَنِينَ (146) فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (147) وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ
 طَلْعَهَا هَظِيمٌ (148) وَتَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ الَّتِي هُنَّ فَارِهِيْنَ (149)
 فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا (150) وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ (151) الَّذِينَ
 يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ (152) قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ
 (153) مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بَآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (154)
 قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ (155) وَلَا تَمْسُوهَا
 بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ (156) فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَادِمِينَ
 (157) فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ
 (158) وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (159)

„I Semud je smatrao lažnim poslanike. Kad im brat njihov Sa-
 lih reče: 'Kako to da se Allaha ne bojite? Ja sa vam, sigurno, po-
 slanik pouzdani. Zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za
 ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova
 nagraditi. Zar mislite da ćete ovdje biti ostavljeni sigurni, u vrto-
 vima i među izvorima, u usjevima i među palmama sa plodovima
 zrelim? Vi u brdima vrlo spretno kuće klešete, zato se bojte Allaha
 i poslušni meni budite. I ne slušajte naredbe onih koji u zlu pretje-
 ruju, koji na Zemlji ne zavode red, već nered uspostavljaju', reko-
 še oni: 'Ti si samo opčinjen; ti si čovjek, kao i mi; zato nam donesi
 jedno čudo ako je istina to što govoriš!' 'Evo, to je kamila', reče
 on, 'u određeni dan ona će piti, a u poznati dan vi. I ne učinite joj
 nikakvo zlo da vas ne bi stigla patnja na Velikom danu!' Ali, oni je
 zaklaše i potom se pokajaše. I stiže ih kazna. To je pouka, ali većina
 ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv“
 (Kur'an, 26:141-159).

Nastambe u kojima je živio Salihov narod Semud nalaze se negdje između Hidžaza i Šama (Sirije i okolnih regija), u jugoistočnom dijelu Midjana (Medjena), koji je istočno od Akabskog zaljeva. Isklesane u kamenu, njihove nastambe sačuvane su do danas.

Narod Semud obožavao je idole. Allah, dž. š., šalje im Salihu, a.s., da ih istovremeno savjetuje i podsjeća na njihove dužnosti prema Allahu, dž. š.. Salihovo, a.s., čudo (mu'džiza) došlo je u vidu kamile, ženke. Iako su bili upozoreni da to ne učine, oni zaklaše kamilu i biše uništeni, što je posljedica njihovog nevjerovanja i nepokornosti. Jedino su bili spašeni Salih, a.s., i oni koji su vjerovali u njegovo poslanstvo. Nakon uništenja njihovog naroda, preživjeli su otputovali u Remlu, u Palestini. Najutemeljenije je mišljenje da su otputovali tamo (u Remlu), jer im je to bila najbliža plodna zemlja, a poznato je i da Arapi pridaju veliki značaj zemlji smještenoj u blizini vode i izdašnim pašnjacima, jer im je život ovisio o ispaši za njihovu stoku.

Ipak, narod Hadramevta kaže da su Salih, a.s., i njegovi sljedbenici doputovali u Hadramevt i nastanili se tu, jer su odatle i potekli. Tamo se nalazi i mezar za koji oni kažu da pripada Salihu, a.s. Drugi kažu da su Salih, a.s., i njegovi sljedbenici ostali u svojim nastambama i nakon što je njihov narod uništen. Treći, pak, kažu da su oni otputovali u Mekku i ostali tamo sve do smrti i da su njihovi mezari zapadno od Ka'be.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 106

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 68

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 126

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 58

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 410

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 657

İBRAHİM, A.S.

On je otac poslanikâ i Halil (onaj ko je posebno voljen, blizak) Sve-milosnom). Ibrahim, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimeni-čno 69 puta:

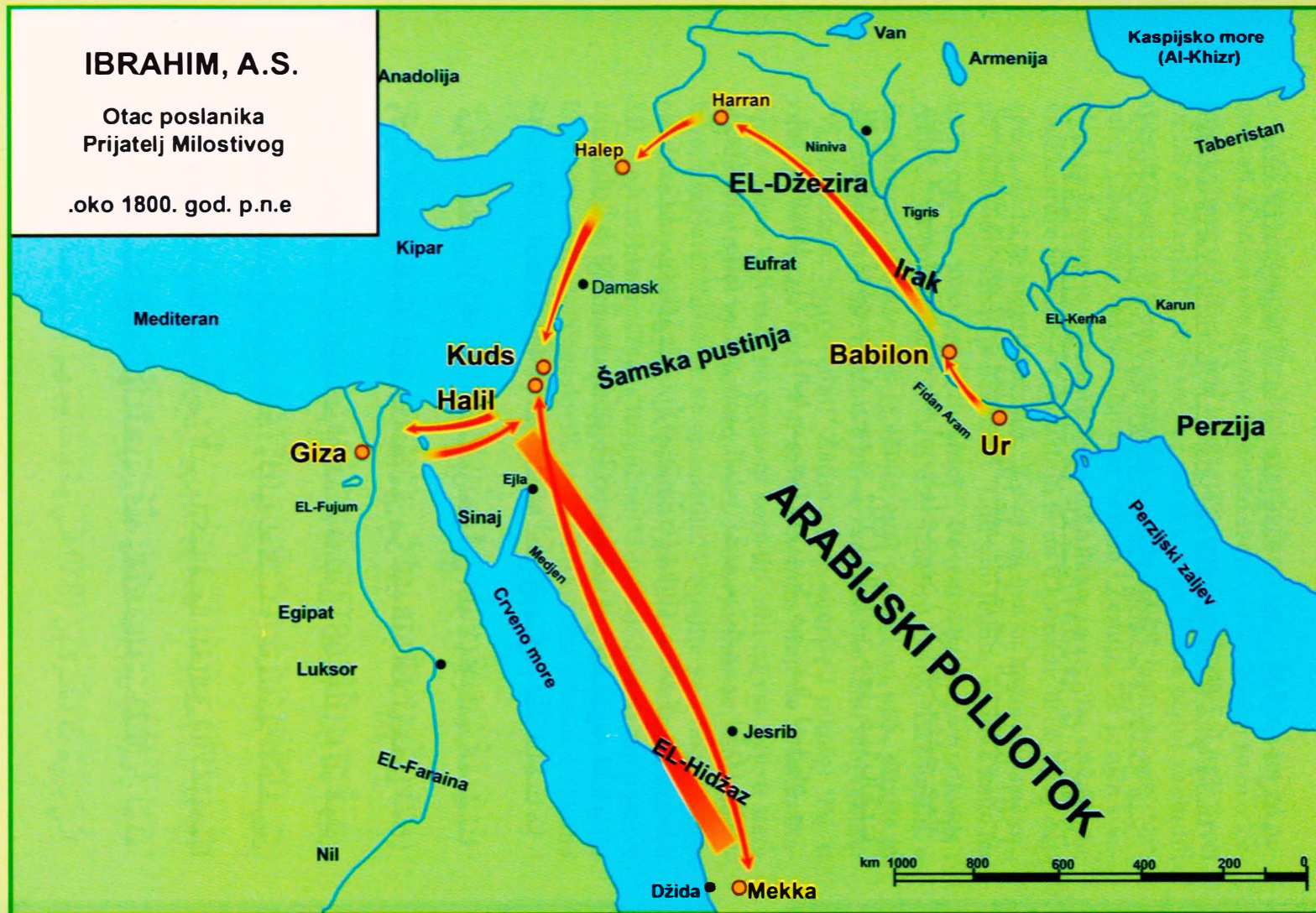
Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	124, 125 (dvaput), 126, 127, 130, 132, 133, 135, 136, 140, 258 (dvaput), 260
Alu Imran	3	33, 65, 67, 84, 95, 97
En-Nisa'	4	54, 125 (dvaput), 163
El-En'am	6	74, 75, 83, 161
Et-Tevbe	9	70, 114 (dvaput)
Hud	11	69, 74, 75, 76
Jusuf	12	6, 38
Ibrahim	14	35
El-Hidžr	15	51
En-Nahl	16	120, 123
Merjem	19	41, 46, 58
El-Enbija'	21	51, 60, 62, 69
El-Hadždž	22	26, 43, 78
Eš-Šuara	26	69
El-'Ankebut	29	16, 31
El-'Ahzab	33	7
Es-Saffat	37	83, 104, 109
Sad	38	45
Eš-Šura	42	13
Ez-Zuhruf	43	26
Ez-Zarijat	51	24
En-Nedžm	53	37
El-Hadid	57	26
El-Mumtehane	60	4 (dvaput)
El-E'la	87	19

IBRAHIM, A.S.

Otac poslanika
Priatelj Milostivog

oko 1800. god. p.n.e

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ (51) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ (52) قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ (53) قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (54) قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ (55) قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ (56) وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ (57) فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ (58) قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ (59) قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ (60) قَالُوا فَاتُوا بِهِ عَلَى أَغْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ (61) قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ (62) قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ (63) فَارْجِعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ (64) ثُمَّ نَكَسُوا عَلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ (65) قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ (66) أَفَ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (67) قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ (68) قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ (69) وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ (70) وَجَنَيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ (71) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ (72)

„Mi smo još prije Ibrahimu razboritost dali i dobro smo ga poznavali. Kad on ocu svome i narodu svome reče: 'Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?', oni odgovoriše: 'I naši preci su im se klanjali'. 'I vi ste, a i preci vaši su bili u očitoj zabludi', reče. 'Govoriš li ti to ozbiljno ili se samo šališ?', upitaše oni. 'Ne', reče, 'Gospodar vaš je Gospodar nebesa i Zemlje, On je njih stvorio, i ja ću vam to dokazati. Tako mi Allaha, ja ću, čim se udaljite, vaše kumire udesiti!' – I porazbija ih on u komade, osim onog najvećeg, da bi se njemu obratili. 'Ko uradi ovo sa bogovima našim', povikaše oni, 'zaista je nasilnik'. 'Čuli smo jednog momka kako im huli', rekoše, 'ime mu je Ibrahim.' 'Dovedite ga da ga ljudi vide', rekoše, 'da posvjedoče.' 'Jesi li ti uradio ovo s bogovima našim, o Ibrahimu?', upitaše. 'To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju govoriti', reče on. I oni se zamisliše, pa sami sebi rekoše: 'Vi ste, zaista, nepravedni!' Zatim glave oboriše i rekoše: 'Pa, ti znaš da ovi ne govore!' 'Pa, zašto se, onda, umjesto Allahu, klanjate onima koji vam ne mogu ni koristiti, niti od vas kakvu štetu otkloniti?', upita on. 'Teško vama i onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate! Zašto se ne opametite?' 'Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta da učinite!', povikaše. 'Vatro', rekosmo Mi, 'postani hladna, i spas Ibrahimu!' I oni htjedoše da mu postave zamku, ali ih Mi onemogućismo i spasismo i njega i Luta u zemlju koju smo za ljude blagoslovili, i poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim“ (Kur'an, 21:51-72);

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزْتَ اتَّخِذْ أَصْنَامًا آلِهَةً إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي

ضَلَالٍ مُبِينٍ (74) وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (75) فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا

رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْآفِلِينَ (76) فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا

رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ (77)

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (78) إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ

وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (79) وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ (80) وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَنتُمُ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (81) الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ (82) وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (83)

„A kad Ibrahim reče svome ocu Azeru: 'Zar kumire smatraš bogovima?! Vidim da ste i ti i narod tvoj u pravoj zabludi'. I Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje da bi čvrsto vjerovao. I kad nastupi noć, On ugleda zvijezdu i reče: 'Ovo je Gospodar moj!' A pošto zađe, reče: 'Ne volim one koji zalaze!' A kad ugleda Mjesec kako izlazi, reče: 'Ovo je Gospodar moj!' A pošto zađe, on reče: 'Ako me Gospodar moj na pravi put ne uputi, bit ću sigurno jedan od onih koji su zalutali'. A kad ugleda Sunce kako se rađa, on uzviknu: 'Ovo je Gospodar moj, ovo je najveće!' A pošto zađe, on reče: 'Narode moj, ja nemam ništa s tim što vi Njemu druge ravnim smatrate! Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik, prema Onome Koji je nebesa i zemlju stvorio, ja nisam od onih koji Njemu druge ravnim smatraju!' I narod njegov se s njim raspravljao. 'Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?', reče on. 'Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvata sve. Zašto se ne urazumite? A kako bih se ja bojao onih koje s Njim izjednačujete kad se vi ne bojite što Allahu druge ravnim smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na pravom putu'. To su dokazi naši koje dadosmo Ibrahimu za

narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući“ (Kur'an, 6: 74-83);

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ (69) إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ (70)
قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلُ لَهَا عَافِينَ (71) قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ
إِذْ تَدْعُونَ (72) أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ (73) قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا
كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ (74) قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ (75) أَنْتُمْ
وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ (76) فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ (77) الَّذِي
خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ (78) وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ (79) وَإِذَا
مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ (80) وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ (81) وَالَّذِي أَطْمَعُ
أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ (82) رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقْنِي
بِالصَّالِحِينَ (83) وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ (84) وَاجْعَلْنِي
مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ (85) وَاعْفُرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ (86) وَلَا
تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ (87) يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ (88) إِلَّا مَنْ أَتَى
اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (89)

„I kaži im vijest o Ibrahimu kad je oca svoga i narod svoj upitao: ‘Čemu se vi klanjate?’ a oni odgovorili: ‘Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo’, on je rekao: ‘Čuju li vas oni kad se molite, ili mogu li vam koristiti ili naškoditi?’ ‘Ne’, odgovoriše, ‘ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju.’ ‘A jeste li razmišljali’, upita on, ‘da su oni kojima se klanjate vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova, Koji me stvorio i na pravi put uputio, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kad se razbolim, liječi, i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživjeti, i Koji će mi, nadam se, pogre-

ške moje na Sudnjem danu oprostiti! Gospodaru moj, podari mi znanje i uvrsti me među one koji su dobri i učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći, i učini me jednim od onih kojima ćeš dženijske blagodati darovati, i ocu mome oprost, on je jedan od zalutalih – i ne osramoti me na Dan kad će ljudi oživljeni biti, na Dan kad neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spasen biti“ (Kur'an, 26:69-89);

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ
الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي
وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (36) رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ
غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ
النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ (37) رَبَّنَا
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ (38) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ (39) رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ (40) رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
الْحِسَابُ (41)

„A kad Ibrahim reče: ‘Gospodaru moj, učini ovaj grad sigurnim i sačuvaj mene i sinove moje da se klanjamo kumirima, oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli. Onaj ko bude mene slijedio – moje je vjere, a onaj ko bude protiv mene ustajao, pa – Ti, uistinu, praštaš i samilostan si. Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima

da bi zahvalni bili. Gospodaru naš, Ti, zacijelo, znaš šta mi tajimo, a šta na javu iznosimo. Allahu ništa nije skriveno ni na Zemlji ni na nebu. Hvala Allahu, Koji mi je u starosti podario Ismaila i Ishaka; Gospodar moj, uistinu, uslišava molbe. Gospodaru moj, daj da ja i neki potomci moji obavljamo molitvu; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju! Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljma mojim, i svim vjernicima – na Dan kad se bude polagao račun!“ (Kur'an, 14:35-41);

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ (69) فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ لُوطٍ (70) وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ (71) قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ (72) قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ (73) فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ (74) إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ (75) يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ (76)

„I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu rado-snu vijest. ‘Mir!’, rekoše. ‘Mir!’, odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. ‘Ti se ne boj!’, rekoše oni, ‘mi smo Lutovu narodu poslani.’ A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmjehnu. ‘Jadna ja!’, reče, ‘zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!’ ‘Zar se čudiš Al-

lahovoj moći?’, rekoše oni, ‘Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!’ I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se počeo raspravljati sa Našim izaslanicima o Narodu Lutovu; Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. ‘Ibrahime, prodi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja sigurno!’“ (Kur’an, 11:69-76).

Rođen u južnom Iraku, Ibrahim, a.s. nastanio se u gradu Uru Kaldejskom. Njegov otac je Azer bin Nahur, iako se kaže da je Azer bio njegov amidža. Nejasnoće su možda nastale zbog običaja da se amidža naziva riječju *otac*. Azer je bio iz naroda Kusa, sela na periferiji Kufe. Upravo se u Kusi dogodio neslavni pokušaj spaljivanja Ibrahima, a.s. Nakon što nije uspio pokušaj da ga spale, Ibrahim, a.s., otišao je u Haran, koji je na sjevernom dijelu Arabijskog poluostrva. Kasnije je otputovao u Palestinu i poveo sa sobom svoju ženu Saru i nećaka Luta, a.s.; i Lutova žena je putovala s njima. Zbog suše koja je zadesila te zemlje, Ibrahim, a.s., bio je prisiljen otputovati u Egipat; bilo je to u doba kraljeva-pastira.

46

Kasnije se Ibrahim, a.s., sa Lutom, a.s., vratio u južnu Palestinu, ali su se morali razdvojiti da bi sačuvali međusobnu ljubav i privrženost. Jednostavno, morali su se razdvojiti zato što obojici nije bilo dovoljno plodne zemlje, odnosno stadima njihove stoke. Tako se Ibrahim, a.s., nastanio u Bi’r Šiva (Seb’a), a Lut, a.s., južno od Mrtvog mora.

Ibrahim, a.s., potom otputova u Mekku, skupa sa svojom drugom suprugom Hadžerom, koja sa sobom povede i svoga sina Isma’ila, a.s. Nakon što ih je Ibrahim, a.s., ostavio u Mekki, koja je u to vrijeme bila napušteno i neplodno mjesto, provri voda izvora Zemzem. Nakon što je u Mekki pronađena voda, ona postade mjesto poželjno za nastanjanje. Tako se, kad je kroz tu oblast prolazilo pleme Džurhum i saznalo za izvor, ono i nastanilo tu, pokraj Hadžere.

Ibrahim, a.s., umro je u Palestini i tamo je i ukopan, u gradu Hebronu.

Neki historičari kažu da postoje dvije vrste Arapa:

1. Arapska plemena i narodi koji su nestali, kao što su rani Džurhum, narod ‘Ad, Semud i Džadis;
2. Arapski narod i plemena koja i danas postoje. Historičari pogrešno vežu njihove korijene za dvije vrste Arapa:

a. Čisti Arapi, ili El-Kahtanijjun, koji su bili nastanjeni u Jemenu. Njihova najpoznatija plemena su Džurhum i Ja'rub. Mnoga plemena potekla su iz plemena Ja'rub, a najveća i najznačajnija bila su plemena Kahlan i Himjer. Najpoznatiji rod Kahlana je El-Ezd, od kojih je poteklo mnogo značajniha plemena, kao što su El-Evs i El-Hazredž, oba nastanjena u Jesribu (kasnije poznatom kao Medina), El-Gasasine, Tajj, Mezhadž, En-Nah, 'Ans, Hamdan, Kinde i Lahm. Sva ova plemena potekla su od Kahlana. Od Himjera je poteklo pleme Kuda'a, od kojega, opet, potiče veliki broj drugih plemena, kao što su Bēli, Džuhejna, Kelb i Bara'.

b. Nearapi koji su se asimilirali u arapsku kulturu. Poznati su kao El-Adnanijjun. Neki historičari kažu da su to ime dobili zato što je Isma'il, a.s., govorio asirskim ili hebrejskim jezikom. Kad se pleme Džurhum (od El-Kahtanijjuna) nastanio u Mekki, Isma'il, a.s., i njegova majka nastavili su živjeti pokraj njih. Kad je odrastao, Isma'il, a.s., oženio se iz njihovog plemena te su on, kao i njegova djeca, naučili arapski, radi čega su i prozvani asimiliranim Arapima. Od njih potiče većina beduina i Arapa nastanjenih u gradovima Arabijskog poluostrva i u zemljama Hidžaza, pa sve do pustinja Šama. Poslije rušenja brane Ma'rib, *čisti Arapi* Jemena preselili su se i živjeli uz *asimilirane Arape*.

Jedan od 'Adnanovih sinova bio je Mu'id, od kojega potiču svi 'Adnanovi potomci. Mu'id je imao četvero djece: Ijad, Nizar, Kanas i Enmar, a od Nizara potiču značajna plemena: Rebi'a i Mudar.

Pleme Rebi'a nastanilo se u području Nedžda, od El-Gavra do Ti-hame. Mudarova djeca nastanila su se u Hidžazu i njihov broj se toliko brzo povećao da su predstavljali većinu i u mnogim predjelima Nedžda. Poslije nekog vremena, oni su postali vode svetoga grada Mekke.

Počelo je s Mudarom, koji je imao dva sina: Kajsa 'Ajlana i Ijasa. Od Kajsa 'Ajlana potekla su plemena Hevazin, Sulejm i Sekif. Sa druge strane, Ijas je imao troje djece, od kojih su potekla mnoga plemena, kao što su Eslem, Huza'a, Muzejne, Temim, Huzejme, El-Hevn, Esed i Kinane. Od Kinane je poteklo pleme En-Nadr; a od En-Nadra Malik; od Malika Fihri, koje je, ustvari, mekansko pleme Kurejš.

Ideja o *asimiliranim Arapima* nije ništa drugo nego legenda, a ne historijska činjenica; neki historičari su je spomenuli zato da bi je, nakon nekog vremena, ljudi prihvatili kao istinitu. Činjenica je da je doba Ibrahima, a.s., i njegovog sina Isma'ila, a.s., doba u kome je arapski jezik raširen, doba koje nema ništa sa asirskim ili hebrejskim. Uz jasne doka-

ze, sada je jasna razlika između Ibrahimovog, a.s, naroda, Ja'kubovoga, a.s, naroda (Israil), Musaovoga, a.s., naroda, Židova i Jevreja (Hebreja). Ovo zahtjeva dodatno pojašnjenje.

Termin *Hebrej* (Abri) korišten je otprilike 2.000 godina prije nove ere. Međutim, on je, također, korišten prije toga za arapska plemena koja su živjela na sjevernom dijelu Arapskog poluostrva, u pustinjama Šama; korišten je i za druga arapska plemena koja su se nastanila u okolnim predjelima. Termin *Hebrej* bio je sinonim za beduina koji je živio u pustinji. To je razlog što se termini *Ibri* ili *Hubejri* ili *Abiru* ili *El-Habiru* mogu naći u drevnim spisima faraona, u vrijeme kad Izraelićani, sljedbenici Musaa, a.s., i Židovi još nisu bili ni došli na svijet.

Termin *Hebrej* uopće nije spomenut u Uzvišenom Kur'anu; korišteni su termini *sinovi Israilovi*, *narod Musaov, a.s.*, i *Židovi*. Tek su rabini u Palestini u zadnje vrijeme počeli za Židove upotrebljavati termin *Hebreji*.

Ovdje treba napomenuti i to da je Palestina bila zemlja egzila Ibrahimu, a.s., njegovom sinu Ishaku, a.s., i njegovom unuku Ja'kubu, a.s., a što je i sam Tevrat potvrdio. Oni su bili stranci u Palestini i živjeli su skupa s njenim lokalnim (starosjedičkim) stanovništvom, El-Ken'anijjunima (Ken'ancima). Ovo je posebno slučaj sa sinovima Israilovim (Israil je jedno od Ja'kubovih imena), koji su rođeni i odrasli u Harranu. Ova njihova faza završila se onoga momenta kad je Ja'kubova porodica emigrirala u Egipat, gdje su se sastali sa Jusufom, a.s. Potom su se oni asimilirali u kulturu i sredinu Egipta.

Prema tome, termin *Israil* (Izrael) odnosi se na Ja'kuba, unuka Ibrahima, a.s., i njegovu djecu. Većinu života proveli su u oblasti Harrana. Što se tiče Palestine, ona im je bila mjesto izgnanstva.

Kad je u pitanju Musaov, a.s., narod, on je slijedio vjeru čistog monoteizma. Njegova vjera razlikuje se od vjere Židova, koja poziva na obožavanje *Jahve*, koji je bio samo njihov bog, a bazirana je na njihovom prikazivanju samih sebe kao *odabranog naroda*. Stvarno učenje i vjerozakon Musa'a, a.s., bili su zapisani hijeroglifima i danas tim spisima nema ni traga. Zatim su potomci Musaovog naroda prihvatili jezik, kulturu i običaje Ken'ana; ti potomci zastranili su od učenja i vjerozakona Musaa, a.s., i oni su ti koji su, od tog vremena pa nadalje, postali poznati kao Židovi.

Riječ *Hebrej* koristila se za one koji preostale pripadnike Jehudinog naroda, one koji su zarobljeni i odvedeni u Babil (Babilon), 586. godina

prije nove ere. Kao zatočenici koji su se miješali u novu kulturu, oni su razvili novi dijalekt, koji se bazirao na aramejskom jeziku. Upravo na tom dijalektu napisali su Toru kakva je danas; sastavili su je dok su bili zatočenici u Babilonu, otprilike 800 godina nakon vremena Musaa, a.s. To je razlog što je njihov dijalekt postao poznat kao *aramejski iz Tore*. Bez sumnje, Tora koju su oni sastavili ne sadrži isti onaj zakonik koji je objavljen Musa'u, a.s. Stoga, da bismo je razlikovali od Tore (Tevrat) Musaa, a.s., njihovu knjigu možemo zvati *Tora Židova*.

Kad su Židovi sastavili svoju Toru, na umu su imali dva glavna cilja.

Prvo, da glorificiraju svoju historiju i prikažu sebe boljim od svih naroda – *odabranim narodom* – koje je Gospodar odabrao i odlikovao nad drugim narodima. Kako bi svoju tvrdnju prikazali istinitom, oni su svoje korijene povezali unazad do veoma značajne historijske ličnosti po imenu Ibrahim, a.s., koji je u to vrijeme bio poznat u svakom dijelu svijeta. I, tako su oni počeli bilježiti svoju historiju, koja se nije bazirala na stvarnim događajima već na onome šta i kako su im diktirali njihovi prohtjevi.

Stoga su svoju historiju povezali unazad do Ibrahima, a.s., i njegovog unuka Ja'kuba (Israila). Musaov, a.s., narod nazivali su *sinovima Israilovim* uprkos činjenici da su oni živjeli 600 godina nakon Israila (tj., Ja'kuba, a.s.).

Drugi cilj im je bio prikazati Palestinu kao svoju zemlju, svoj dom, usprkos činjenici da čak i Tora spominje Palestinu kao zemlju egzila Ibrahima, a.s., Ishaka, a.s., Ja'kuba, a.s., i Ja'kubovih sinova, koji su rođeni i odrasli u Harranu.

Ustvari, Ibrahim, a.s., i njegov sin Isma'il, a.s., pripadali su Aramejcima, arapskim plemenima koja su postojala stoljećima prije dolaska Izraelićana, sljedbenika Musaa, a.s., i Židova. To je razlog zašto sam naveo da je doba Ibrahima, a.s., doba u kome se arapski jezik raširio i ono nema nikakve veze sa dobom Židova. Kur'an ukazuje na ovo u sljedećim ajetima:

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ حَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (65) هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ حَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

(66) مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا

كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (67)

„Sljedbenici Knjige, zašto se o Ibrahimu prepirete, pa zar Tevrat i Indžil nisu objavljeni poslije njega? Zašto ne shvatite? Vi raspravljate o onome o čemu nešto i znate, a zašto raspravljate o onome o čemu ništa ne znate? Allah zna, a vi ne znate! Ibrahim nije bio ni jevrej, ni kršćanin, već pravi vjernik, vjerovao je u Boga jednoga, i nije bio idolopoklonik“ (Kur'an, 3:65-67).

Bulugul-arab fi ma'rifeti ahvali-l-arab, 1/8

Tarihul-islam

Dairatul-me'arif el-britanije, 11/379 (izdanje 1970. godine)

Kisasul-embija', Ibn Kesir, 117

Kisasul-embija', Es-Sa'lebi, 74

Kisasul-embija', Et-Taberi, 134

Kisasul-embija', En-Nedždžar, 70

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 1

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 59

Mufessalu-l-arab ve-l-jehud fi-t-tarih, str. 86 i dalje

ISHAK, A.S., I ISMA'IL, A.S.

Ishak, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 17 puta, u sljedećim ajetima:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	133, 136, 140
Alu Imran	3	84
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	84
Hud	11	71 (dvaput)
Jusuf	12	6, 38
Ibrahim	14	39
Merjem	19	49
El-Enbija'	21	72
El-'Ankebut	29	29
Es-Saffat	37	112, 113
Sad	38	48

51

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ أَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (84)

„I Mi mu poklonismo i Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo – a Nuha smo još prije uputili – i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejjuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna – eto, tako Mi nagradujemo one koji dobra djela čine“ (Kur'an, 6:84);

وَأَمْرَاتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكْتُ فَلَبَّسْتُهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ
يَعْقُوبَ (71)

ISHAK, A.S.

PALESTINA, MEZOPOTAMIJA, HALIL(HEBRON)

„A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmjehnue“ (Kur'an, 11:71);

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكَ وَعَلَى آلٍ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (6)

„I, eto tako, Gospodar tvoj će tebe odabrati, i tumačenju snova te naučiti, i milošću Svojom tebe i Jakubovu porodicu obasuti, kao što je prije tebe obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka. Gospodar tvoj, zaista, sva zna i mudar je“ (Kur'an, 12:6);

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي
لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ (39)

„Hvala Allahu koji mi je u starosti podario Ismaila i Ishaka; Gospodar moj, uistinu, uslišava molbe“ (Kur'an, 14:39).

Ishak, a.s., živio je sa svojim ocem, Ibrahimom, a.s. Neki izvori navode da je Ishak, a.s., poslao nekog svoga roba iz Palestine u Faddan Aram, u sjevernom dijelu Iraka. Rob se vratio sa nekom ženom u pratnji i s njom se Ishak, a.s., oženio. Kad je Ishak, a.s., umro, ukopan je u Hebronu (El-Halil), u pećini El-Makfila.

***

Isma'il, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 12 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	125, 127, 133, 136, 140
Alu Imran	3	84
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	86
Ibrahim	14	39
Merjem	19	54
El-Enbija'	21	85
Sad	38	48

Hebron (Halil)

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ (98) وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ (99) رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ (100) فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ (101) فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ (102) فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ (103) وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ (104) قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (105) إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ (106) وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ (107) وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ (108) سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ (109) كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (110)

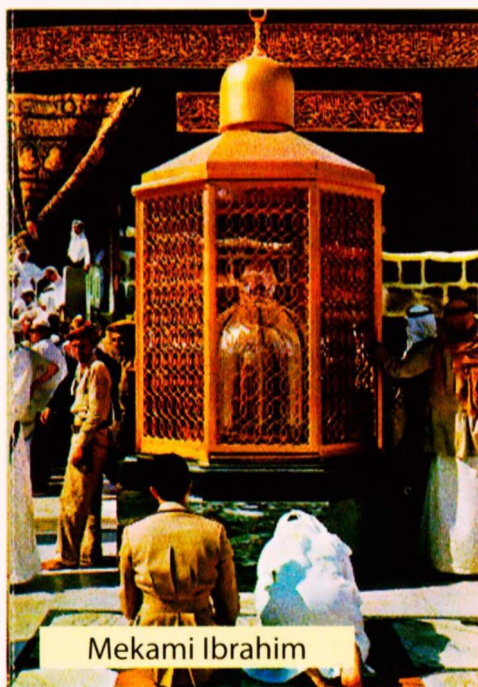
„I htjedoše ga na muke staviti, ali Mi njih učinismo poniženim. ‘Idem onamo gdje mi je Gospodar moj naredio’, reče. ‘On će me kuda treba uputiti. Gospodaru moj, daruj mi porod čestit!’ – i Mi smo ga obradovali dječakom blage naravi. I kad on odraste toliko da mu poče u poslu pomagati, Ibrahim reče: ‘Sinko moj, u snu sam vidio da te trebam zaklati, pa šta ti misliš?’ ‘Oče moj’, reče, ‘onako kako ti se naređuje postupi; vidjet ćeš, ako Bog da, da ću sve izdržati.’ I njih dvojica poslušашe, i kad ga on čelom prema zemlji položi, Mi ga zovnusmo: ‘Ibrahime, ti si se Objavi u snu odazvao, a Mi ovako nagrađujemo one koji dobra djela čine, to je, zaista, bilo pravo iskušenje’, i kurbanom velikim ga iskupismo i u naraštajima kasnijim mu spomen sačuvasmo: Nek je u miru Ibrahim! Eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine“ (Kur’an, 37:98-110);

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ

وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ (125) وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا
 بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ
 (126) وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا
 إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (127) رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا
 أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
 (128)

„I učinili smo Hram utočištem i sigurnim mjestom ljudima. 'Neka vam mjesto na kome je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete molitvu obavljati!' I Ibrahimu i Ismailu smo naredili: 'Hram Moj očistite za one koji ga budu obilazili, koju budu tu boravili i koji budu molitvu obavljali'. A kad je Ibrahim zamolio: 'Gospodaru moj, učini ovo mjesto sigurnim gradom, a snabdij plodovima stanovnike njegove, one koji budu vjerovali u Allaha i u onaj svijet', On je rekao: 'Onome koji ne bude vjerovao dat ću da neko vrijeme uživa, a onda ću ga prisiliti da uđe u paklenu vatru, a grozno će ona prebivalište biti!' I, dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: 'Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš! Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i porod naš neka bude odan Tebi, i pokaži nam obrede naše i

Mekami Ibrahim

**oprosti nam, jer 'Ti primaš
pokajanje i samilostan si'**
(Kur'an, 2:125-128).

Životi Ibrahima, a.s., i
Isma'ila, a.s., blisko su pove-
zani važnim događajima:

– Poznato žrtvovanje, što
je razlog da je Isma'il, a.s.,
prozvan *Ez-Zebih* (Žrtvo-
vani);

– Važno putovanje koje
je spomenuto u Kur'anu,
kad se Isma'il, a.s., preselio
u Mekku sa svojim ocem i
majkom;

– Ibrahim, a.s., često je
posjećivao Mekku, a pri je-
dnoj od tih posjeta Allah,
dž. š., naredio je njemu i
Isma'ilu, a.s., da sagrađe Ka'bu, koju su oni, potom, i sagradili.

Isma'il, a.s., umro je u Mekki i tamo je i ukopan. Smatra se da su i on
i njegova majka ukopani u blizini Ka'be.

Mekami Ibrahim
("Mjesto na
kojem je stajao
Ibrahim

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 133

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 81

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 167

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 98, 103

Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 33, 347

LUT, A.S.

Lut, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 17 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-En'am	6	86
El-E'raf	7	80
Hud	11	70, 74, 77, 81, 89
El-Hidžr	15	59, 61
El-Enbija'	21	71, 74
El-Hadždž	22	43
Eš-Šuara	26	160, 161, 167
En-Neml	27	54, 56
El-'Ankebut	29	26, 28, 32, 33
Es-Saffat	37	133
Sad	38	13
Kaf	50	13
El-Kamer	54	33, 34
Et-Tahrim	66	10

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ
 الْعَالَمِينَ (80) إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ
 قَوْمٌ مُسْرِفُونَ (81) وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ
 قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْكَسَ يَتَطَهَّرُونَ (82) فَأَجْنَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ
 الْغَابِرِينَ (83) وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْجَارِمِينَ
 (84)

„I Luta, kad reče narodu svome: ‘Zašto činite razvrat koji niko prije vas na svijetu nije činio? Vi sa strašću prilazite muškarcima

umjesto ženama. Pa, vi ste narod koji sve granice zla prelazi!’ A odgovor naroda njegova glasio je: ‘Istjerajte ih iz grada vašeg, oni su ljudi čistunci!’ I Mi smo njega i porodicu njegovu spasili, osim žene njegove; ona je ostala sa onima koji su kaznu iskusili. I na njih smo kišu spustili, pa pogledaj kako su razvratnici skončali“ (Kur'an, 7:80-84);

قَالُوا يَا لَوُطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصْلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرَبَ بِهِمُكَ بِقِطْعٍ مِنَ
الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ (81) فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا
عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ (82)
مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ (83)

„A meleki rekoše: ‘Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni sa čeljadi svojom u gluho doba noći, bez žene svoje – nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! Rok im je praskazorje, a zar praskazorje nije blizu?’ I kad pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore – bi dolje, i na njih kao kišu grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, koje je obilježio Gospodar tvoj, a ono nije daleko ni od jednog nasilnika“ (Kur'an, 11:81-83);

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ (61) قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ (62)
قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ (63) وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ
(64) فَأَسْرَبَ بِهِمُكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبَعَ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ
أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ (65) وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ
مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ (66) وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ (67) قَالَ إِنَّ
هَؤُلَاءِ ضِيفِي فَلَا تَفْضَحُونِ (68) وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ (69) قَالُوا

أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ (70) قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ (71)
 لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (72) فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ
 مُشْرِقِينَ (73) فَجَعَلْنَا عَلَيَّهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ
 سَبِيلِ (74) إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ (75) وَإِنَّهَا لِبَسْبِيلِ
 مُقِيمِ (76) إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ (77)

„I kad izaslanici dodoše Lutu, on reče: 'Vi ste, doista, ljudi neznani!' 'Ne!', rekoše oni. 'Donosimo ti ono u šta ovi stalno sumnjaju, donosimo ti ono što će se sigurno dogoditi, a mi, zaista, istinu govorimo. Izvedi čeljad svoju u gluho doba noći, a ti budi na začelju njihovu, i neka se niko od vas ne osvrće, već produžite u pravcu kuda vam se naređuje!' I Mi smo mu objavili ono što će se zbiti: da će oni, svi do posljednjeg, u svitanje uništeni biti. U to dodoše stanovnici grada, veseli. 'Ovo su gosti moji', reče on, 'pa me ne sramotite, i bojte se Allaha, i mene ne ponizujte!' 'A zar ti nismo zabranili da ikoga primaš?', povikaše oni. 'Ako već hoćete da nešto činite, eto kćerki mojih!', reče on. A života mi tvoga, oni su u pijanstvu svome lutali; i njih je zadesio straš glas kad je Sunce izlazilo, i Mi smo učinili da ono što je gore bude dolje, i na njih smo kao kišu grumenje od skamenjene gline sručili, to su, zaista, pouke onima koji posmatraju, on je pored puta, i sada postoji; to je doista pouka onima koji vjeruju“ (Kur'an, 15:61-77);

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ (160) إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ
 (161) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ (162) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا (163)
 وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ (164) أَتَأْتُونَ
 الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ (165) وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رِبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ
 بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ (166) قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ

الْمُخْرِجِينَ (167) قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ (168) رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي
 مِمَّا يَعْمَلُونَ (169) فَنجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ (170) إِلَّا عَجُوزًا فِي
 الْغَابِرِينَ (171) ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ (172) وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا
 فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذِرِينَ (173) إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ
 (174) وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (175)

„I Lutov narod je smatrao lažnim poslanike. Kad im njihov brat Lut reče: 'Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je vam je Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelaze', rekoše oni: 'Ako se ne okaniš, Lute, bit ćeš sigurno prognan'. 'Ja se gnušam toga što vi radite!', reče on. 'Gospodaru moj, sačuvaj mene i porodicu moju kazne za ono što oni rade!' I Mi smo sačuvali njega i porodicu njegovu – sve osim starice koja je ostala sa onima koji su kaznu iskusili, a zatim smo ostale uništili spustivši na njih kišu, a strašne li kiše onima koji su opomenuti bili! To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, Silan i Milostiv“ (Kur'an, 28:160-175);

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ
 أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ (28) إِنَّكُمْ لَأَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقَاطِعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ
 فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ
 كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (29) قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ (30)
 وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
 إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ (31) قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ

فِيهَا لَنَنْجِيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (32) وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ
رُسُلَنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا
مُنْجُوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (33) إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى
أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (34) وَلَقَدْ
تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (35)

„I Luta, kad narodu svome reče: ‘Vi činite takav razvrat kakav prije vas niko na svijetu nije činio: s muškarcima općite, po dru-
movima presrećete, i na skupovima svojim najodvratnije stvari
činite’, odgovor naroda njegova bi: ‘Učini da nas Allahova kazna
stigne, ako istinu govoriš!’ ‘Gospodaru moj’, reče on, ‘pomozi mi
protiv naroda griješnog!’ I kad izaslanici naši Ibrahimu radosnu
vijest donesoše: ‘Mi ćemo uništiti stanovnike onoga grada, jer su
njegovi stanovnici nevjernici’, ‘U njemu je Lut’, reče Ibrahim. ‘Mi
dobro znamo ko je u njemu’, rekoše oni, ‘mi ćemo njega i porodicu
njegovu sigurno spasiti, osim žene njegove, ona će ostati s onima
koji će kaznu iskusiti. I kad izaslanici naši dodoše Lutu, on se zbog
njih sneveseli i uznemiri. ‘Ne boj se i ne brini se’, rekoše oni, ‘mi
ćemo tebe i porodicu tvoju spasiti, osim žene tvoje; ona će ostati s
onima koji će kaznu iskusiti. A na stanovnike ovog grada spustit
ćemo strašnu kaznu s neba zbog toga što su razvratnici’. I od nje-
ga smo ostavili vidljive ostatke ljudima koji budu pameti imali“
(Kur'an, 29:28-35).

Lut, a.s., otišao je Ibrahimu, a.s., i povjerovao u njegovo učenje. Sku-
pa su se vratili iz Egipta, ali zemlja na koju su se vratili nije bila dovolj-
no prostrana njihovim stadima, jer su obojica bili blagoslovljeni velikim
brojem stoke. Stoga su se oni razdvojili na najljepši način. Ibrahim, a.s.,
ostade gdje je bio, a Lut, a.s., nastani se južno od Mrtvog mora, gdje su
se nalazili Sodoma i Gomora. Zbog ismijavanja i nevjerovanjaa stano-
vnika ova dva grada, Allah, dž. š., ih je uništio strahovitim zemljotre-
som. Obližnji grad Sugar nije oštećen i tu Lut, a.s., nade utočište.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 132

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 105

JA'KUB, A.S.

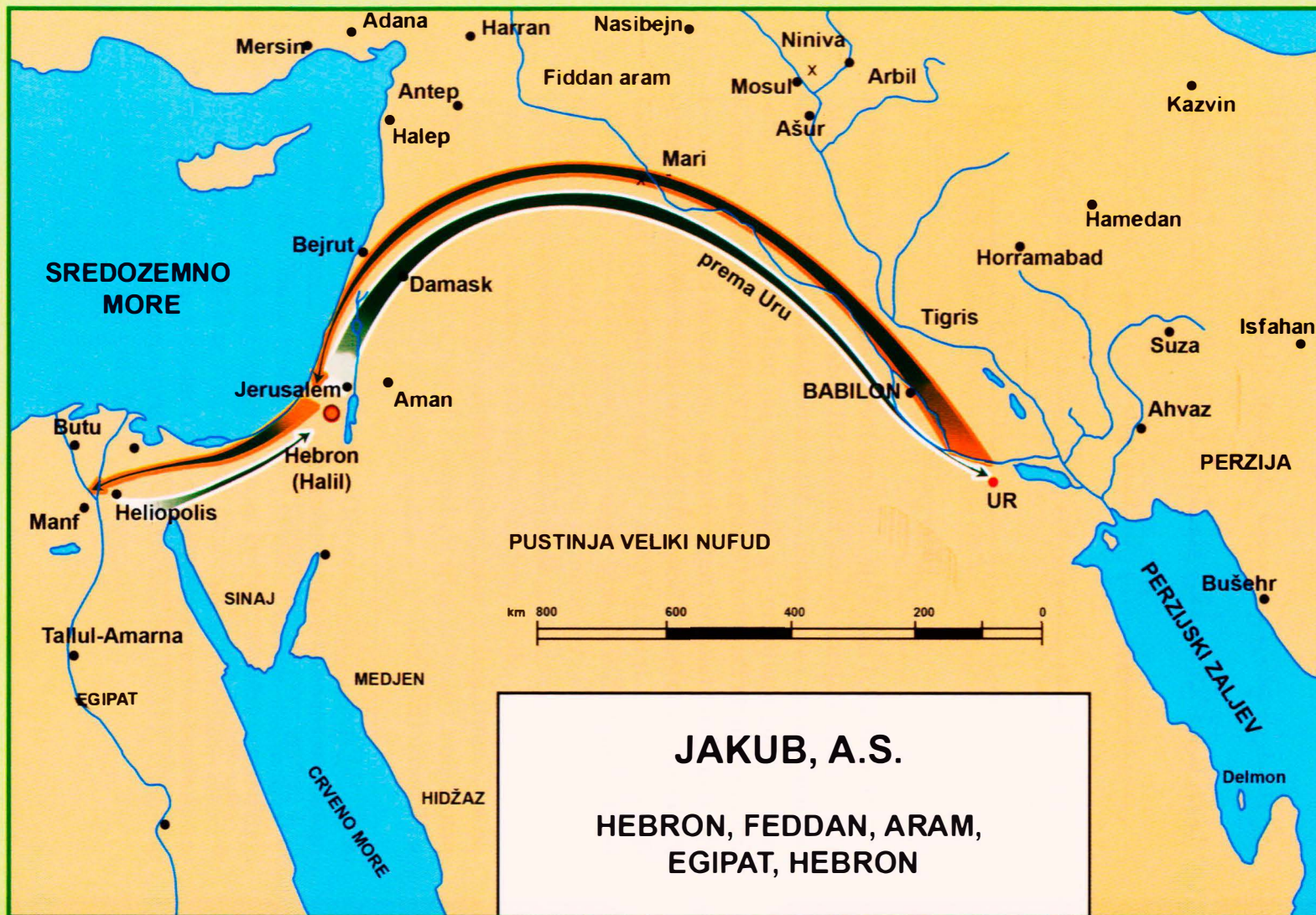
Ja'kub ibn Ishak ibn Ibrahim, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 16 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	132, 133, 136, 140
Alu Imran	3	84
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	84
Hud	11	71
Jusuf	12	6, 38, 68
Merjem	19	6, 49
El-Enbija'	21	72
El-'Ankebut	29	27
Sad	38	45

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ
الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ (132) أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ
يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ
آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ
(133)

„I Ibrahim ostavi u amanet sinovima svojim, a i Jakubu: ‘Sinovi moji, Allah vam je odabrao pravu vjeru, i nipošto ne umirite drukčije nego kao muslimani!’ Vi niste bili prisutni kad je Jakubu smrtni čas došao i kad je sinove svoje upitao: ‘Kome ćete se poslije mene klanjati?’ ‘Klanjat ćemo se’, odgovorili su, ‘Bogu tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Ismaila i Ishaka, Bogu jednome! I mi se Njemu pokoravamo!’“ (Kur'an, 2:132-133);

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ إِنَّ
 رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (83) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا
 هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى
 وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ جَزَى الْمُحْسِنِينَ (84) وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ
 كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ (85) وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا
 عَلَى الْعَالَمِينَ (86)

„To su dokazi naši koje damosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, mudar i sveznajući. I Mi mu poklonismo i Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo – a Nuha smo još prije uputili – i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejžuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna – eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine – i Zekerijjaa, i Jahjaa, i Isaa, i Il'jasa – svi oni su bili dobri – i Ismaila i El-jese'a i Junusa i Luta – i svima smo prednost nad svijetom ostalim dali“ (Kur'an, 6:83-86).

Otišavši u Faddan Aram, u sjevernom Iraku, Ja'kub, a.s., kasnije se vratio nazad, u Palestinu, da bi poslije, kako je spomenuto u suri Jusuf, otišao u Egipat, gdje se pridružio svome sinu Jusufu, a.s. Tu je živio sve do svoje smrti, kad je, kako je to on naložio, njegovo tijelo zaštićeno i preneseno u Palestinu, gdje je ukopan. Ukopan je u pećini El-Makfile, u Hebronu (El-Halil).

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 186

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 112

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 654

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1047

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 188

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 110

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 209

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 119

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 773

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1332

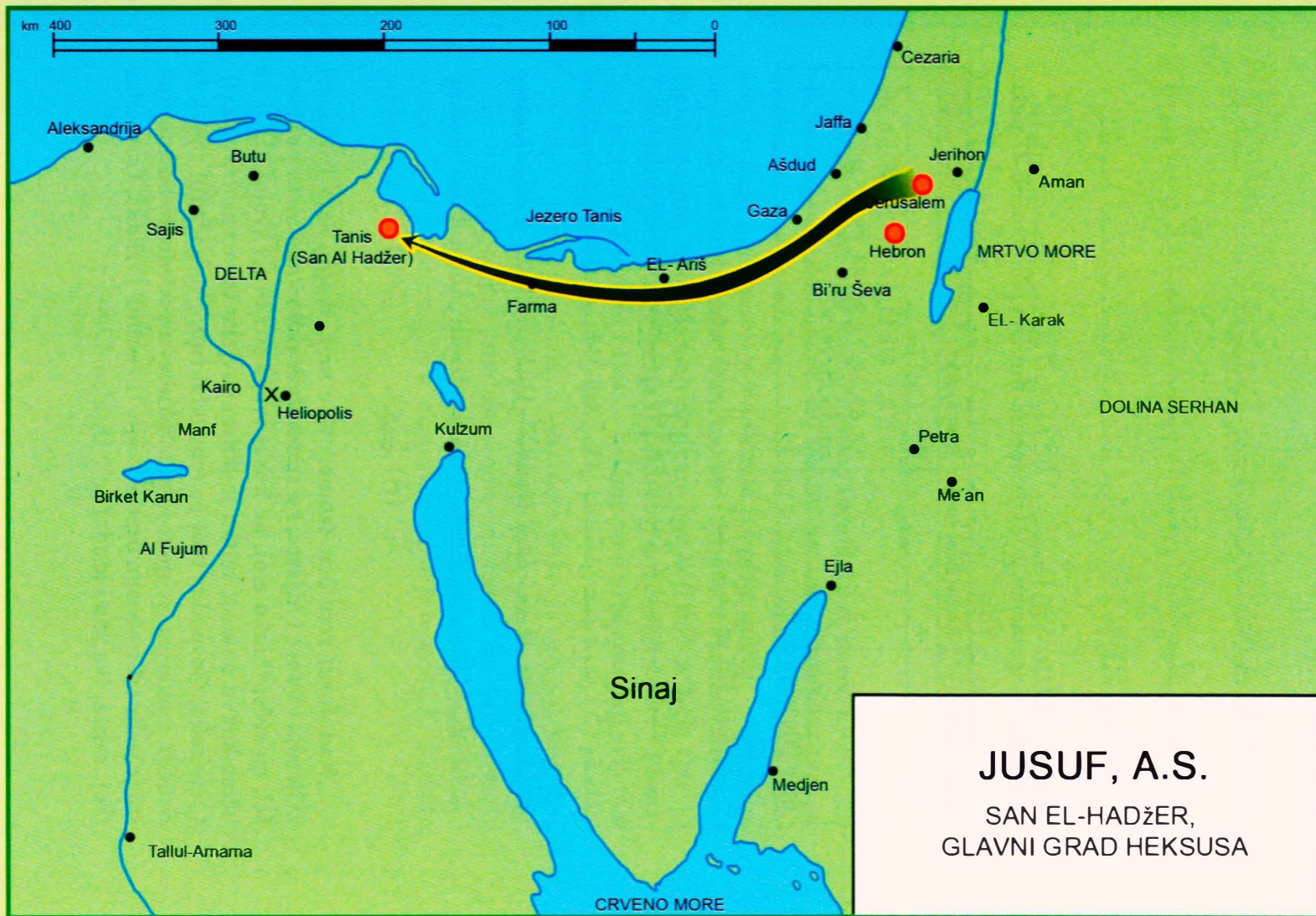
JUSUF, A.S.

Jusuf, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 27 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-En'am	6	84
Jusuf	12	4, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 21, 29, 46, 51, 56, 58, 69, 76, 77, 80, 84, 85, 87, 89, 90 (dvaput), 94, 99
Gafir (Mu'min)	40	34

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ (4) قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى
إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ (5) وَكَذَلِكَ
يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ
يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ (6)

„Kad Jusuf reče ocu svome: ‘Oče moj, sanjao sam jedanaest zvijezda, i Sunce i Mjesec, i u snu sam ih vidio kako mi se pokloniše’, on reče: ‘Sinko moj, ne kazuj svoga sna braći svojoj, da ti ne učine kakvu pakost; šejtan je doista čovjeku otvoreni neprijatelj. I, eto tako, Gospodar tvoj će tebe odabrati, i tumačenju snova te naučiti, i milošću Svojom tebe i Jakubovu porodicu obasuti, kao što je prije tebe obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka. Gospodar tvoj, zaista, sva zna i mudar je’“ (Kur'an, 12:4-6);

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غَلَامٌ
وَأَسْرُوهُ بِضَاعَتَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ (19) وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ
دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ (20)

„I dođe jedan karavan te poslaše vodonošu svoga i on spusti vedro svoje. ‘Muštuluk!’, viknu on, ‘evo jednog dječaka!’ I oni su ga kao trgovačku robu sakrili, a Allah dobro zna ono što su uradili. I prodadoše ga za jeftine pare, za nekoliko groša; jedva su čekali da ga se oslobode“ (Kur'an, 12:19-20);

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
(34) ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيْسَجُنَّهُ حَتَّى حِينٍ (35)

„I Gospodar njegov usliša molbu njegovu i spasi ga lukavstva njihova; On, uistinu, sve čuje i zna. Poslije im napamet pade, iako su se bili uvjerali da je nedužan, da ga za neko vrijeme bace u tamnicu“ (Kur'an, 12:34-35);

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ
عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعَ إِلَى النَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ (46) قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ
فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مَّا تَأْكُلُونَ (47) ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ
يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مَّا خُصِّنُونَ (48) ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
عَامٌ فِيهِ يُبَغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعَصِرُونَ (49)

„Jusufo, prijatelju, protumači nam šta znači: sedam mršavih krava pojede sedam debelih; i sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih, pa da se vratim ljudima, da bi oni saznali.’ ‘Sijate ćete sedam godina uzastopno’, reče, ‘pa ono što požanjete u klasu

ostavite, osim ono malo što ćete jesti, jer će poslije toga doći sedam teških koje će pojesti ono što ste za njih pripremili, ostat će jedino ono malo što ćete za sjetvu sačuvati. Zatim će, poslije toga, doći godina u kojoj će ljudima kiše u obilju biti i u kojoj će cijediti“ (Kur'an, 12:46-49);

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ اَسْتَخْلِصُهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ
الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ¹⁸ (54) قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي
حَفِيظٌ عَلِيمٌ¹⁹ (55)

„I vladar reče: 'Dovedite mi ga, uzet ću ga u svoju svitu', i pošto porazgovara s njim, reče mu: 'Ti ćeš od danas kod nas uticajan i pouzdan biti'. 'Postavi me' reče, 'da vodim brigu o stovarištima u zemlji, ja sam zaista čuvaran i znan'“ (Kur'an, 12:54-55);

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ (89)
قَالُوا أَنْتَ لَا تَعْلَمُ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا
إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ (90) قَالُوا تَاللَّهِ
لَقَدْ أَثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ (91) قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ
الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (92) اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا
فَالْقَوُّهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ (93)

„A znate li', upita on, 'šta ste s Jusufom i bratom njegovim nepromišljeno uradili?' 'A da ti nisi, uistinu, Jusuf?', povikaše oni. 'Da, ja sam Jusuf, a ovo je brat moj, Allah nam je milost darovao; ko se bude Allaha bojao i ko strpljiv bude bio – pa, Allah, uistinu, neće dopustiti da propadne nagrada onima koji dobra djela čine.' 'Allaha nam', rekoše oni, 'Allah te je nad nama uzvisio, mi smo doista zgriješili.' 'Ja vas sada neću koriti', reče, 'Allah će vam oprostiti, od milostivih On je najmilovistiji! Ovu košulju moju odnesite

i na lice moga oca je stavite, on će progledati, i svu čeljad svoju mi dovedite!“ (Kur'an, 12:89-93);

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ أَبْوِيهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ
اللَّهُ أَمِينٌ (99) وَرَفَعَ أَبْوِيهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ
هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي
مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ
إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (100)

„I kad izidoše pred Jusufa, on prvi roditelje svoje na grudi i reče: 'Nastanite se u Misiru, svakog straha, ako Bog da, oslobode-ni!' I on roditelje svoje postavi na prijesto i oni mu se svi pokloniše, pa on reče: ‘Oče moj, ovo je tumačenje moga sna nekadašnjeg. Gospodar moj ga je ispunio. Allah je bio dobar prema meni kad me iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo, nakon što je šejtan između mene i braće moje bio razdor posijao. Gospodar moj je zaista milostiv onome kome On hoće, i On, zaista, sva zna i mudar je!’“ (Kur'an, 12:99-100).

Priča o Jusufu, a.s., dobro je poznata, a detalji o njoj izneseni su u suri Jusuf. On je bačen u bunar u Jerusalemu, zatim je spašen, ali je odveden u Egipat, gdje je prodan kao rob. Nakon života prepunog iskušenja, Allah, dž. š., počastio ga je autoritetom i položajem u Egiptu. Potom je svom ocu Ja'kubu, a.s., i svojoj braći osigurao mjesto boravka u oblasti Jasan ili Jašan, u sjevernom Bilbisu (mjesto gdje se danas nalazi Saft el-Hanna). Nakon smrti, Jusuf, a.s., prenesen je u Hebron, gdje je ukopan u pećini El-Makfile. Podignut mu je spomenik u Nabulusu (Šakim), a drugi u blizini En-Nebka, u El-Kilmunu, Sirija.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 185

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 110

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 228

Kisasul-enbija', En-Nadždžar, 120

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 773

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1355

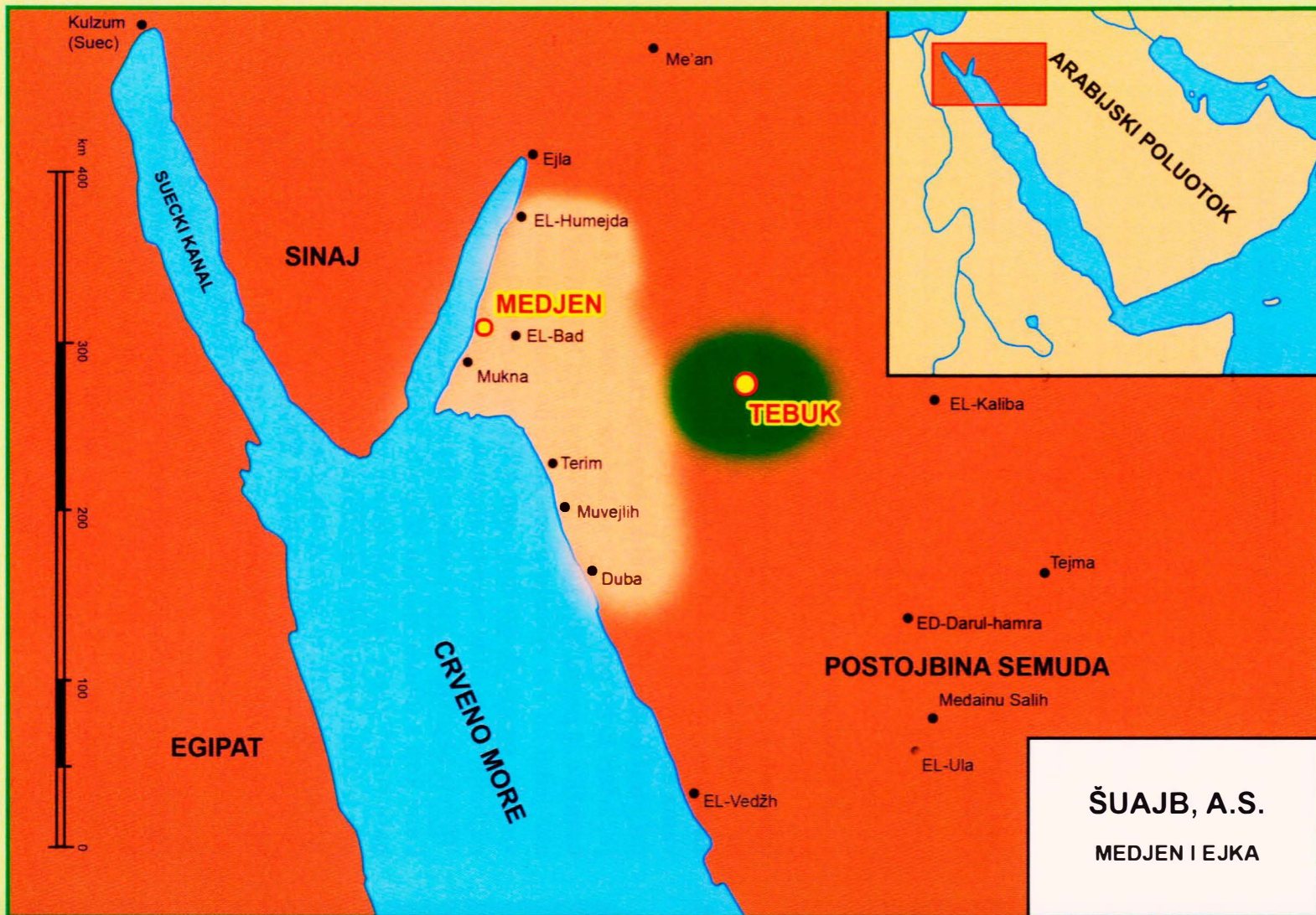

ŠU'AJB, A.S.

Šu'ajb, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično ukupno 11 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-E'raf	6	85, 88, 90, 92 (dvaput)
Hud	11	84, 87, 91, 94
Eš-Šuara	26	177
El-Ankebut	29	36

وَالِى مَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (85) وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (86) وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ (87) قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيِنَا أَوْ لَتَعُولَنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ (88) قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جَاءَنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا

وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
 بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاحِشِينَ (89) وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيَنَّ
 اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ (90) فَأَخَذْتَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا
 فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (91) الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا الَّذِينَ
 كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ (92) فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ
 أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ

(93)

„A Medjenu – njegova brata Šuajba. ‘Narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim njega nemate! Dolazi vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pràvo na litri i na kantar u mjerite i ljudima stvari njihove ne zakidajte, i red na Zemlji ne remetite kad je već na njoj uspostavljen red. To je bolje vama ako vjerujete. I ne postavljajte zasjede na ispravnom putu, prijeteći i od Allahova puta odvràćajući one koji u Njega vjeruju, želeći krivi put. I sjetite se kad vas je bilo malo i da vas je On umnožio, a pogledajte kako su skončali oni koji su nered pravili. I ako jedni od vas vjeruju u ono što je po meni poslano, a drugi ne vjeruju, pa pričekajte dok nam Allah ne presudi, jer On je sudija najbolji!’ Glavešine naroda njegova, oni koji su bili oholi, rekoše: ‘Ili ćete bezuvjetno vjeru našu prihvatiti, ili ćemo mi, Šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati’. ‘Zar i protiv naše volje?’, reče on. ‘Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi je ne trebamo prihvatiti, to neće Allah, Gospodar naš, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvata; u Allaha se uzdamo! Gospodaru naš, Ti presudi nama i narodu našem, Ti si sudija najpravedniji!’ A glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: ‘Ako pođete za Šuajbom, sigurno ćete biti izgubljeni’. I potom ih zadesi strašan potres i oni osvanuše u zemlji svojoj mrtvi, nepomični. Oni koji su smatrali Šuajba lažovom – kao da nikad u njoj nisu ni bili; oni koji su smatrali Šuajba lažovom, oni su nastradali. A on ih je već bio napustio i rekao: ‘Narode moj, prenio sam vam poslanice

Gospodara svoga, i savjetovao vam, pa zašto da tugujem za narodom nevjerničkim?!“ (Kur'an, 7:85-93);

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ (84) وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (85) بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ (86) قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ (87) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ رَبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (88) وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ (89) وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ (90) قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِزٌّ (91) قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيَّ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ (92) وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ

رَقِيبٌ (93) وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا خَیْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ (94) كَأَن
لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِّدَيْنٍ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ (95)

„I Medjenu – brata njihova Šuajba. ‘Narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate, i krivo na litru i na kantar u ne mjerite. Vidim da u obilju živite i bojim se da vas jednog dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate. Narode moj! Pravo mjerite ne litru i na kantar u i ne zakidajte ljudima stvari njihove i ne činite zlo po zemlji praveći nered. Bolje vam je ono što Allah ostavlja kao dozvoljeno, ako hoćete da budete vjernici; a ja nisam vaš čuvar’. ‘Šuajbe’, govorili su oni, ‘ traži li tvoja vjera od tebe da napustimo ono čemu su se naši preci klanjali ili da ne postupamo sa imanjima našim onako kako nam je volja? E, baš si ‘pаметan’ i ‘razuman’!’ ‘Narode moj’, govorio je on, ‘shvatite da je meni jasno ko je Gospodar moj i da mi je On dao svega u obilju. Ja ne želim činiti ono što vama zabranjujem; jedino želim učiniti dobro koliko mogu, a uspjeh moj ovisi samo od Allaha; u Njega se uzdam i Njemu se obraćam. Narode moj, neka vas neslaganje sa mnim nikako ne dovede do toga da vas zadesi ono što je zadesilo Nuhov narod ili Hudov narod ili Salihov narod. A i Lutov narod nije mnogo prije vas živio. I tražite oprost od Gospodara svoga, i onda Mu se pokajte! Gospodar moj je, uistinu, samilostan i pun ljubavi.’ ‘Šuajbe’, rekoše oni, ‘mi ne razumijemo mnogo toga što ti govoriš, a vidimo da si ti među nama jadan; da nije roda tvoga, mi bismo te kamenovali, ti nisi nama drag.’ ‘Narode moj’, reče on, ‘zar vam je rod moj draži od Allaha, koga sasvim odbacujete? Gospodar moj dobro zna ono što vi radite! Narode moj, činite sve što možete, a činit ću i ja. Vi ćete sigurno saznati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažov. Pa, čekajte i ja ću s vama čekati.’ I, kad je pala naredba Naša, Mi smo, iz milosti Naše, Šuajba i vjernike s njim spasili, a one koji su zlo činili pogodio je užasan glas i oni su u zemlji svojoj mrtvi, nepomični osvanuli, kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Daleko bio Medjen kao i Semud!“ (Kur’an, 11:84-95);

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ
الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (36) فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ
فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (37)

„A u Medjen, brata njihova Šuajba. ‘Narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se jedino klanjajte i činite ono za što ćete dobiti nagradu na onom svijetu, a po zemlji, nered praveći, zlo ne radite!’ Ali mu oni ne povjerovaše, pa ih zadesi strašan potres i oni osvanuše u zemlji svojoj mrtvi, nepomični“ (Kur'an, 29:36-37).

Allah, dž. š., poslao je Šu'ajba, a.s., narodu Medjena. Živjeli su u oblasti Hidžaza, do Šama (Sirija i okolne regije), istočno od Akabskog zaljeva. U blizini Medjena je područje puno drveća (kedar i sl.). Postoji mišljenje da je to mjesto područje današnjeg grada Tebuka.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 239

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 167

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 285

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 145

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 383

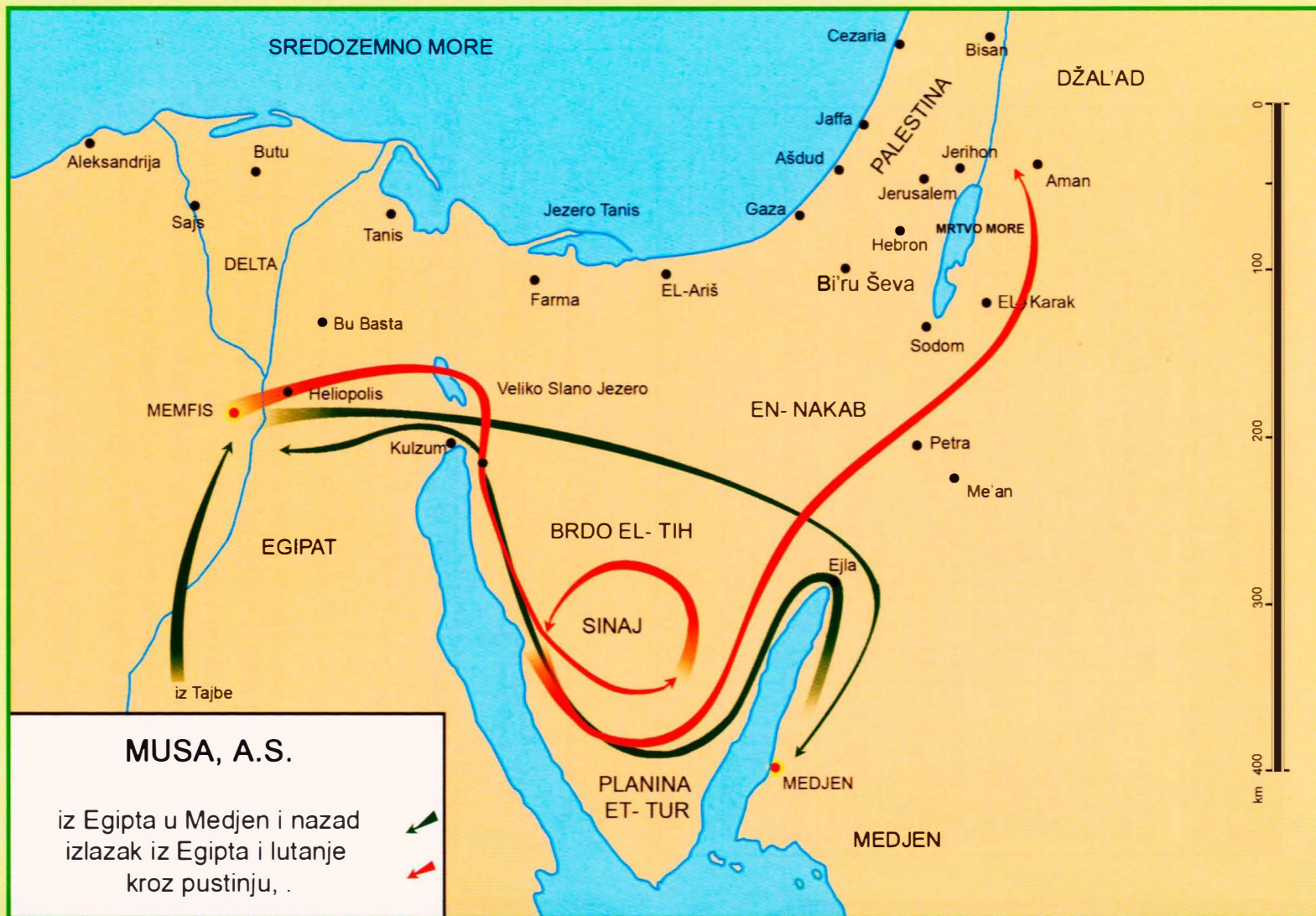
El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 633

MUSA, A.S.

Musa, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 136 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	51, 53, 54, 55, 60, 61, 67, 87, 92, 108, 136, 246, 248
Alu Imran	3	84
En-Nisa'	4	153 (dvaput), 164
El-Ma'ide	5	20, 22, 24
El-En'am	6	84, 91, 154
El-E'raf	7	103, 104, 115, 117, 122, 127, 128, 131, 134, 138, 142 (dvaput), 143 (dvaput), 144, 148, 150, 154, 155, 159, 160
Junus	10	75, 77, 80, 81, 83, 84, 87, 88
Hud	11	17, 96, 110
Ibrahim	14	5, 6, 8
El-Isra'	17	2, 101 (dvaput)
El-Kehf	18	60, 66
Merjem	19	51
Taha	20	9, 11, 17, 19, 36, 40, 49, 57, 61, 65, 67, 70, 77, 83, 86, 88, 91
El-Enbija'	21	48
El-Hadždž	22	44
El-Mu'minun	23	45, 49
El-Furkan	25	35
Eš-Šuara	26	10, 43, 45, 48, 52, 61, 63, 65
En-Neml	27	7, 9, 10

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Kasas	28	3, 7, 10, 15, 18, 19, 20, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 43, 44, 48 (dvaput), 76
El-'Ankebut	29	39
Es-Sedžde	32	23
El-Ahzab	33	7, 69
Es-Saffat	37	114, 120
Gafir (Mu'min)	40	23, 26, 27, 37, 53
Fussilet	41	45
Eš-Šura	42	13
Ez-Zuhruf	43	46
El-Ahkaf	46	12, 30
Ez-Zarijat	51	38
En-Nedžm	53	36
Es-Saff	61	5
En-Nazi'at	79	15
El-A'la	87	19

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى (9) إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدٍ عَلَى النَّارِ هُدًى (10)
 فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى (11) إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًى (12)

„A je li do tebe doprla vijest o Musau, kad je vatru ugledao, pa čeljadi svojoj rekao: ‘Ostanite vi tu, ja sam vatru vidio, možda ću vam nekakvu glavnju donijeti ili ću pokraj vatre naći nekoga ko će mi put pokazati’. A kad do nje dode, neko ga zovnu: ‘Musa, Ja sam, uistinu, Gospodar tvoj! Izuj, zato, obuću svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva’“ (Kur'an, 20:9-12);

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى (17) قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا
 وَأَهشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى (18) قَالَ أَلْقِهَا يَا
 مُوسَى (19) فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى (20) قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ
 سَنُعِيدُهَا سَبْرِثَهَا الْأُولَى (21) وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ
 بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرَى (22) لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى (23)
 اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى (24) قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي (25) وَيَسِّرْ
 لِي أَمْرِي (26) وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي (27) يَفْقَهُوا قَوْلِي (28)
 وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي (29) هَارُونَ أَخِي (30) اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي (31)
 وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي (32) كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا (33) وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا
 (34) إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا (35) قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى
 (36) وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى (37) إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّكَ مَا يُوحَى
 (38) أَنْ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ
 يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي
 (39) إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَن يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ إِلَى
 أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ
 فُتُونًا فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى (40)
 وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي (41) اذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآبَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي
 (42) اذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى (43) فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ
 أَوْ يَخْشَى (44) قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى (45)

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى (46) فَأَتِيَاهُ فَقَوْلَا إِنَّا رَسُولَا
رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكَ
وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى (47)

„A šta ti je to u desnoj ruci, Musa?' 'Ovo je moj štap', odgovori on, 'kojim se poštapam i kojim lišće ovcama svojim skidam, a služi mi i za druge potrebe.' 'Baci ga, Musa!', reče On. I on ga baci, kad on – zmija koja mili. 'Uzmi je i ne boj se!', reče On, 'Mi ćemo je vratiti u ono što je bila prije. I uvuci ruku pod pazuhu svoje, ruka će se pojaviti bijela, ali ne bolesna; i, eto, znamenje drugo, da ti pokažemo neka od Naših velikih čuda. Idi faraonu jer je u zlu svaku mjeru prevršio!' 'Gospodaru moj', reče Musa, 'učini prostranim prsa moja i olakšaj zadatak moj; odriješi uzao sa jezika mog da bi razumjeli govor moj i daj mi za pomoćnika iz porodice moje Haruna, brata mog; osnaži me njime i učini drugom u zadatku mome, da bismo Te mnogo hvalili i da bismo Te mnogo spominjali, Ti, uistinu, znaš za nas.' 'Udovoljeno je molbi tvojoj, Musa!', reče On, 'a ukazali smo ti milost Svoju još jednom, kad smo majku tvoju nadahnuli onim što se samo nadahnućem stiče: 'Metni ga u sanduk i u rijeku baci, rijeka će ga na obalu izbaciti, pa će ga i Moj i njegov neprijatelj prihvatiti'. I Ja sam učinio da te svako voli i da rasteš pod okom mojim. Kad je sestra tvoja otišla i rekla: 'Hoćete li da vam pokažem onu koja će se o njemu brinuti?', Mi smo te majci tvojoj povratili da se raduje i da više ne tuguje. A ti si ubio jednog čovjeka, pa smo te Mi brige oslobodili i iz raznih nevolja te spasili. I ti si ostao godinama među stanovnicima Medjena, zatim si, Musa, u pravo vrijeme došao, i Ja sam te za Sebe izabrao. Idite ti i brat tvoj sa dokazima Mojim, i neka sam vam Ja uvijek na pameti, idite faraonu, on se, doista, osilio, pa mu blagim riječima govorite, ne bi li razmislio ili se pobojavao!' 'Gospodaru naš', rekoše oni, 'bojimo se da nas odmah na muke ne stavi ili da svaku mjeru zla ne prekorači.' 'Ne bojte se!', reče On, 'Ja sam s vama, Ja sve čujem i vidim. Idite njemu i recite: 'Mi smo poslanici Gospodara tvoga, pusti sinove Israilove da idu s nama i nemoj ih mučiti! Donijeli smo ti dokaz od Gospodara tvoga, a nek živi u miru onaj koji pravi put slijedi!'“ (Kur'an, 20:17-47);

„Danas ćemo izbaviti samo
tijelo tvoje da bi bio poučan
primjer onima poslije tebe', ali
mnogi ljudi su ravnodušni pre-
ma Našim poukama“
(Kur'an, 10:92).

Faraon Minfitah iz
vremena Musaa, a.s.

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ
تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ (19) وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ
يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ
النَّاصِحِينَ (20) فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ (21) وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ
السَّبِيلِ (22) وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ
وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى
يُبْصِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ (23) فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ
فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لَمَّا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ (24) فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي
عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ جُئْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (25)
قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ
(26) قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي
حِجَجٍ فَإِنْ أَتُمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْلِكَ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (27) قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ
قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ (28) فَلَمَّا قَضَى
مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا
إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ (29) فَلَمَّا أَنَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ

الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (30)

„...I kad htjede ščepati zajedničkog im neprijatelja, reče mu onaj: ‘Musa, zar ćeš ubiti i mene kao što si jučer ubio čovjeka? To hoćeš da na zemlji silu provodiš, a ne želiš miriti’. I jedan čovjek s kraja grada dotrča: ‘Musa’, reče, ‘glavešine se dogovaraju da te ubiju; zato, bježi, ja sam ti zbilja iskren savjetnik’. I Musa iziđe iz grada ustrašen, iščekujući šta će se dogoditi. ‘Gospodaru moj’, reče, ‘spasi me naroda koji ne vjeruje!’ I kad se uputi prema Medjenu, on reče: ‘Gospodar moj će mi pokazati pravi put!’ A kad stiže do vode medjenske, zateče oko nje mnoge ljude kako napajaju stoku, a malo podalje od njih ugleda dvije žene koje su je od vode odbijale. ‘Šta vi radite?’, upita on. ‘Mi ne napajamo dok čobani ne odu’, odgovoriše one, ‘a otac nam je veoma star.’ I on im je napojio, a onda ode u hladovinu i reče: ‘Gospodaru moj, ma kakvu mi hranu dao, zaista mi je potrebna!’ I jedna od njih dvije dođe mu, poslije, idući stidljivo i reče: ‘Otac moj te zove da te nagradi zato što si nam je napojio!’ I kad mu on dođe i kaza mu šta je doživio, on reče: ‘Ne strahuj, spasio si se naroda koji ne vjeruje!’ ‘Oče moj’, reče jedna od njih, ‘uzmi ga u najam, najbolje da unajmiš snažna i pouzdana.’ ‘Ja želim da te oženim jednom od ove dvije kćerke moje’, reče on, ‘ali trebaš me osam godina služiti; a ako deset napuniš, bit će dobra volja tvoja, a ja te ne želim na to siliti; ti ćeš vidjeti, ako Bog da, da sam dobar.’ ‘Neka bude tako između mene i tebe!’, reče Musa, ‘koji god od ta dva roka ispunim, nema mi se šta prigovoriti, a Allah je jamac onome što smo utanačili.’ I kad Musa ispuni ugovoreni rok i krenu sa čeljadi svojom, on ugleda vatru na jednoj strani brda. ‘Pričekajte!’, reče čeljadi svojoj, ‘vidio sam vatru, možda ću vam od nje kakvu vijest donijeti, ili zapaljenu glavnju, da se ogrijete.’ A kad dođe do vatre, neko ga zovnu sa desne strane doline, iz stabla u blagoslovljenom kraju: ‘Musa, Ja sam – Allah, Gospodar svjetova!’“ (Kur’an, 28:19-30);

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ
(50) وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ

ظَالِمُونَ (51)

„I kad smo zbog vas more rastavili i vas izbavili, a faraonove ljude, na oči vaše, potopili; i kad smo Musau četrdeset noći obećanje ispunjavali, vi ste, u njegovu odsustvu, sami sebi čineći nepravdu, tele obožavati počeli...“ (Kur'an, 2:50-51);

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ
الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ
بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (54) وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى
لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ
(55) ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (56) وَظَلَّلْنَا
عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلَوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (57) وَإِذْ قُلْنَا
ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ (58) فَبَدَّلَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (59) وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ
كُلُّ أَنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعَثُّوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ (60) وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا
وَبَصْلِهَا قَالَ أَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا

STJECIŠTE DVA MORA

SUSRET MUSAA, A.S. S HAZRETI HIDROM

“A kada Musa reče momku svome:
‘Sve ću ići dok ne stignem do mjesta gdje se sastaju
dva mora, ili ću dugo, dugo ići”

(Pećina, 60)

MJESTO SPAJANJA DVA MORA:
A- JORDANSKO MORE I CRVENO MORE
B- GIBRALTARSKI MOREUZ

فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمُسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ
 اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ
 ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ (61)

„I kad je Musa rekao narodu svome: ‘Narode moj, prihvativši te, vi ste samo sebi nepravdu učinili; zato se Stvoritelju svome pokajte i između vas prestupnike smrću kaznite. To vam je bolje kod Stvoritelja vašeg, On će vam oprostiti! On prima pokajanje i On je milostiv’; i kad ste uglas rekli: ‘Musa, mi ti nećemo vjerovati dok Allaha ne vidimo!’ Munja vas je ošinula, vidjeli ste. Zatim smo vas, poslije smrti vaše, oživjeli da biste zahvalni bili. I Mi smo vam od oblaka hladovinu načinili i manu i prepelice vam slali: ‘Jedite lijepa jela kojima vas opskrbljujemo!’ A oni Nama nisu naudili, sami sebi su nepravdu nanijeli; i kad smo rekli: ‘Udite u ovaj grad i jedite što god hoćete i koliko god hoćete, a na kapiju pognutih glava udite, i recite: ‘Oprosti’, oprostićemo vam grijehе vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo i više!’, onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom riječ koja im je bila rečena i Mi smo na one koji su bili nepravedni s neba kaznu spustili zato što nisu poslušali; i kad je Musa za narod svoj vodu molio, Mi smo rekli: ‘Udari štapom svojim po stijeni!’, i iz nje je dvanaest vrela provrelo, i svako bratstvo je vrelo iz kojeg će piti znalo. ‘Jedite i pijte Allahove darove, i ne činite zlo po Zemlji nered praveći!’, i kad ste rekli: ‘Musa, mi ne možemo više jednu te istu hranu jesti, zato zamoli, u naše ime, Gospodara svoga da nam podari od onoga što zemlja rađa: povrća, i krastavaca, i pšenice, i leće, i luka crvenoga!’, on je rekao: ‘Zar želite da ono što je bolje zamijenite onim što je gore? Idite u grad, imat ćete ono što tražite!’ I poniženje i bijeda na njih padoše i Allahovu srdžbu na sebe navukoše zato što u Allahove dokaze nisu vjerovali i što su, ni krive ni dužne, vjervjesnike ubijali, zato što su neposlušni bili i što su sve granice zla prelazili“ (Kur’an, 2:54-61).

Musa, a.s., napustio je glavni grad faraonâ u Egiptu i, putujući kroz Sinaj, uputio se prema zemlji Medjena (Midjan).

Na putovanju nazad (u Egipat), s njim je bila njegova žena, kćerka Šu’ajba, a.s. Drugi značajan događaj zbilo se na njegovom putovanju

nazad: Allah je razgovarao s njim na brdu Tur. Poslije toga se vratio u Egipat.

Musaov život poklapa se sa vremenom vladavine faraona Merneptaha (Minfitah), koji je vladao od 1230. do 1215. godine prije nove ere.

Čuveni prelazak (preko mora) dogodio se sjeverno od Sueskog zaljeva ili na Velikom gorkom jezeru (El-Buhajra el-Kubra el-Murre), gdje se ugušio Minfitah.

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ

عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ (92)

„Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje da bi bio poučan primjer onima poslije tebe', ali mnogi ljudi su ravnodušni prema Našim poukama“ (Kur'an, 10:92).

- Brdo Tur je, ustvari, brdo Horeb na Sinaju.
- Dobro poznata pustara bila je na Sinaju.
- Prelazak preko rijeke Jordan dogodio se kod Arihe.
- U vezi sa pričom o Hidru, mjesto spajanja dva mora jasno se vidi na sljedećoj karti.

Nakon što je umro, Musa, a.s., ukopan je na brdu Nibu, koje je istočno od Mrtvog mora.

HARUN, A.S.

Život Haruna, a.s., blisko je povezan sa životom njegovog brata, Musaa, a.s. Harun, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 20 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	248
En-Nisa	4	163
El-En'am	6	84
El-E'raf	7	122, 142
Junus	10	75
Merjem	19	28, 53
Ta-ha	20	30, 70, 90, 92
El-Enbija	21	48
El-Mu'minun	23	45
El-Furkan	25	35
Eš-Šuara'	26	13, 48
El-Kasas	28	34
Es-Saffat	37	114, 120

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْمٍ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ
لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ (142)

„Mi odredismo da čas susreta sa Musaom bude kad se napuni trideset noći, i dopunismo ih još sa deset, pa se vrijeme koje je odredio Gospodar njegov ispuni za četrdeset noći. A Musa je bio rekao bratu svome Harunu: 'Zastupaj me u narodu mome, i red pravi i ne slijedi puteve onih koji su smutljivci!'“ (Kur'an, 7:142);

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ (85) فَرَجَعَ
 مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا
 حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
 فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي (86) قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حُمِلْنَا
 أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ (87) فَأَخْرَجَ
 لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى فَنَسِيَ
 (88) أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
 (89) وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ
 الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي (90) قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ
 حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى (91) قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا
 (92) أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي (93) قَالَ يَا ابْنَ أُمِّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا
 بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي
 (94)

„Mi smo narod tvoj poslije tvog odlaska u iskušenje doveli',
 reče On, 'njega je zaveo Samirija.' I Musa se narodu svome vrati
 srdit i žalostan. 'Narode moj', reče, 'zar vam Gospodar vaš nije
 dao lijepo obećanje? Zar vam se vrijeme oduljilo, ili hoćete da vas
 stigne srdžba Gospodara vašeg, pa se zato niste držali obećanja
 koje ste mi dali!' 'Nismo prekršili dato ti obećanje svojom voljom',
 odgovoriše. 'Bili smo natovareni teretima, nakitom narodnim, pa
 smo to bacili.' A to isto uradio je i Samirija, pa im izlio tele koje
 je davalo glas kao da muče, i oni su onda rekli: 'Ovo je vaš bog i
 Musaov bog, on ga je zaboravio!' Zar oni nisu vidjeli da im ono ni
 riječi ne odgovara i da od njih ne može nikakvu nevolju otkloniti,

niti im ikakvu korist pribaviti? A njima je Harun još prije govorio: 'Narode moj, vi ste njime samo u iskušenje dovedeni; Gospodar vaš je Milostivi, zato slijedite mene i slušajte naređenje moje!' 'Mi ćemo mu se klanjati sve dok nam se ne vrati Musa', odgovorili su oni. 'Harune', povika Musa, 'šta te spriječilo, kad si ih vidio da su zalutali, da za mnom nisi pošao? Zašto nisi naređenje moje poslušao?' 'Sine majke moje', reče Harun, 'ne hvataj me za bradu i za kosu moju! Ja sam se plašio da ti ne rekneš: 'Razdor si među sinovima Israilovim posijao i nisi postupio onako kako sam ti rekao'' (Kur'an, 20:85-94).

Od dvojice braće poslanika, prvi je umro Harun, a.s. Ukopan je na planini Havr, jednoj od sinajskih planina.

Tarihu-š-šerki l-ende l-kadim, 62, 64

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 231

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 168

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 259

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 155

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi l-Kur'ani l-kerim, 680, 736

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani l-Kur'ani l-kerim, 1159, 1274

ILJAS, A.S, I EL-JESE', A.S.

Iljas, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično tri puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-En'am	6	85
Es-Saffat	37	123, 129-130

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ (85)

„...I Zekerijjaa, i Jahjaa, i Isaa, i Il'jasa – svi oni su bili dobri...” (Kur'an, 6:85);

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (123)

„I Iljas je bio poslanik“ (Kur'an, 37:123);

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ (129) سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ (130)

„I sačuvavimo mu spomen u naraštajima kasnijim: 'Nek je u miru Iljas!'“ (Kur'an, 37: 129-130).

***

El-Jese', a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično dva puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-En'am	6	86
Sad	38	48

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ (86)

„...I Ismaila i El-Jese'a i Junusa i Luta – i svima smo prednost nad svijetom ostalim dali“ (Kur'an, 6:86);

وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ (48)

„I sjeti se Ismaila i Eljese'a i Zulkifla, svi su oni bili dobri“
(Kur'an, 38:48).

I Iljas i El-Jese' živjeli su i umrli u zemlji Ba'labaka (Heliopolis – Grad sunca).

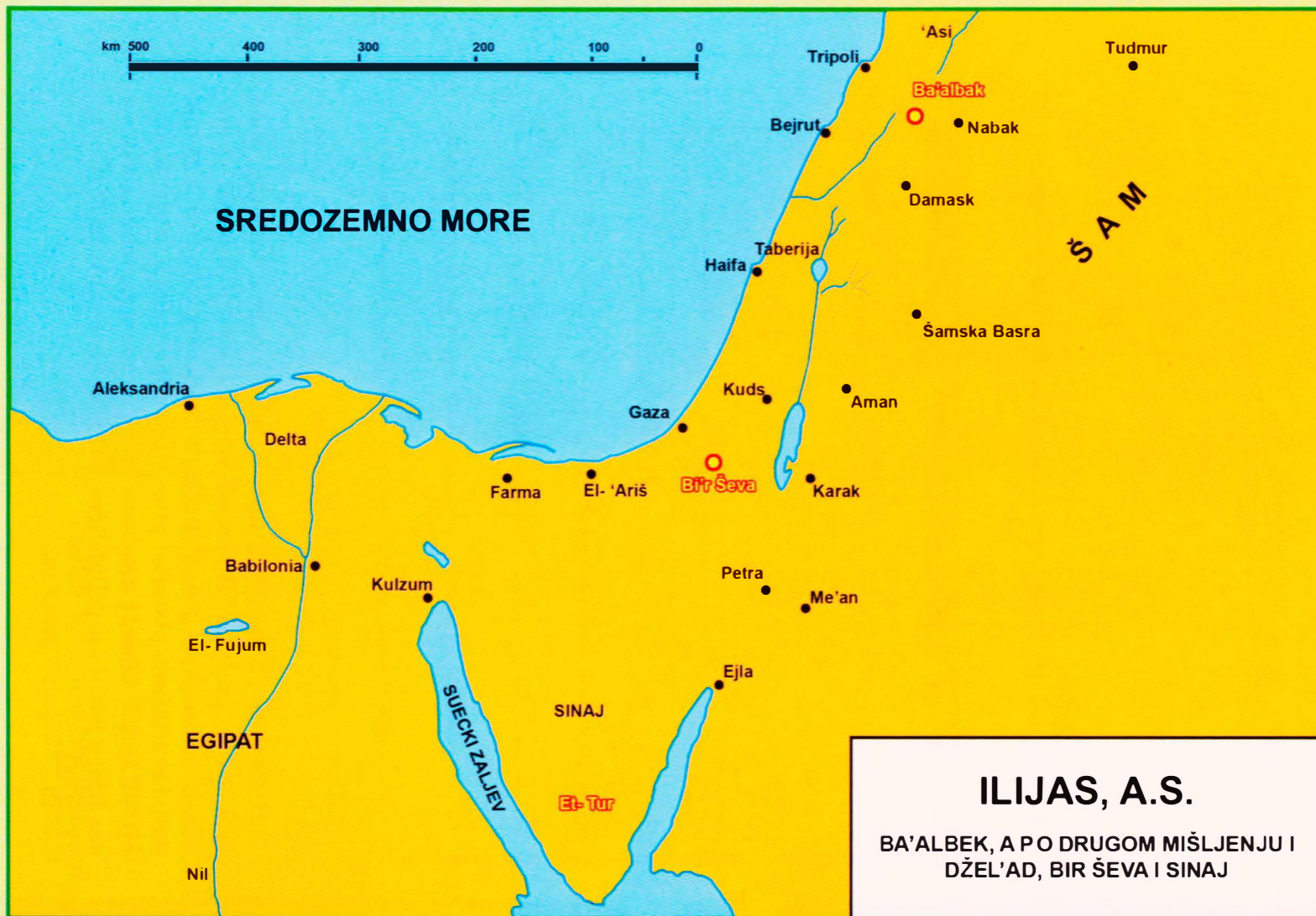
El-Kamusul-islami, 1/169, 170

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 353

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 261

El-Mu'džemul-mufehres lielfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 75, 773

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 146, 1332

DAVUD, A.S.

Davud, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično 16 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	251
En-Nisa	4	163
El-Maida	5	78
El-En'am	6	84
El-Isra	17	55
El-Enbija'	21	78, 79
En-Neml	27	15, 16
Sebe	34	10, 13
Sad	38	17, 22, 24, 26, 30

وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ
وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ (78) فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا
وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ (79)
وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لَتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ
شَاكِرُونَ (80)

„I Davudu i Sulejmanu, kad su sudili o usjevu što su ga noću ovce nečije opasle – i Mi smo bili svjedoci suđenju njihovu – i učinismo da Sulejman pronikne u to, a obojici smo mudrost i znanje dali. I potčinismo planine i ptice s Davudom Allaha hvale: to smo Mi bili kadri učiniti. I naučismo ga da izrađuje pancire za vas, da vas štite u borbi s neprijateljem, pa zašto niste zahvalni?“ (Kur'an, 21:78-80);

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَالنَّارُ لَهُ الْحَدِيدَ
(10) أَنْ اْعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ (11)

„Mi smo Davudu Našu milost ukazali – ‘Brda, ponavljajte zajedno s njim hvalu, i vi ptice! – i učinili da mu mehko gvožđe bude. ‘Pravi široke pancire i čestito ih pleti!’, i činite dobro, jer Ja vidim šta radite vi“ (Kur’an, 34:10-11).

Davud, a.s., borio se protiv žitelja Palestine kod Ešduda, u blizini Gaze. Pobijedio je i njegovo kraljevstvo proširilo se i obuhvatilo predjela od Ejletu-l-’akabe do rijeke Eufrat. Njegov mezar je na vrhu planine koja se nalazi negdje između Jerusalema i Er-Remle, iza Ebu Guša. Umro je 963. godine prije nove ere.

Kisasul-embija’, Ibn Kesir, 360

Kisasul-embija’, Es-Sa’lebi, 277

Kisasul-embija’, Et-Taberi, 353

Kisasul-embija’, En-Nedždžar, 303

Mu’džemul-mufehres li elfazi-l-Kur’ani-l-kerim, 264

Mu’džemul-mufehres li me’ani-l-Kur’ani-l-kerim, 417

SULEJMAN, A.S.

Sulejman, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu popimenično 17 puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	102 (dvaput)
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	84
El-Enbija'	21	78, 79, 81
En-Neml	27	15, 16, 17, 18, 30, 36, 44
Sebe'	34	12
Sad	38	30, 34

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى
كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ (15) وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ
(16) وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ
(17) حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (18)
فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ (19) وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهَدَ

أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ (20) لَا عَذْبَنَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِي
 بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ (21) فَمَكَتْ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ حُطِّ بِهِ
 وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ (22) إِنِّي وَجَدْتُ أَمْرًا تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ
 مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ (23) وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ
 لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ
 السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ (24)

„Davudu i Sulejmanu smo znanje dali i oni su govorili: 'Hvala Allahu koji nas je odlikovao iznad mnogih vjernika, robova Svojih!' I Sulejman naslijedi Davuda i reče: 'Ljudi, dato nam je da razumijemo ptičije glasove i svašta nam je dato; ovo je, zaista, prava blagodat!' I skupiše se Sulejmanu vojske njegove, džinnovi i ljudi i ptice, sve četa do čete, postrojeni, i kad stigoše do Mravlje doline, jedan mrav reče: 'Mravi, ulazite u stanove svoje da vas ne izgazi Sulejman i vojske njegove a da to i ne primijetite!' I on se nasmija glasno riječima njegovim i reče: 'Gospodaru moj, omogući mi da budem zahvalan na blagodati tvojoj, koju si ukazao meni i roditeljima mojim, i da činim dobra djela na zadovoljstvo tvoje, i uvedi me, milošću Svojom, među dobre robove Svoje!' I on izvrši smotru ptica, pa reče: 'Zašto ne vidim pupavca, da nije odsutan? Ako mi ne donese valjano opravdanje, teškom ću ga kaznom kazniti ili ću ga zaklati!' I ne potraja dugo, a on dode, pa reče: 'Doznao sam ono što ti ne znaš, iz Sabe ti donosim pouzdanu vijest. Vidio sam da jedna žena njima vlada i da joj je svega i svačega dato, a ima i prijesto veličanstveni; vidio sam da se i ona i narod njezin Suncu klanjaju, a ne Allahu; šejtan im je prikazao lijepim postupke njihove i od pravog puta ih odvratio te oni ne umiju naći pravi put...'“ (Kur'an, 27:15-24);

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ (27) اذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا
 فَأَلْقِهِ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ (28) قَالَتْ يَا أَيُّهَا

الْمَلَأَ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ (29) إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (30) أَلَا تَعْلَمُوا عَلَيَّ وَأُتُونِي مُسْلِمِينَ (31) قَالَتْ يَا
 أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ (32)
 قَالُوا نَحْنُ أَوْلُو قُوَّةٍ وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ
 (33) قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا
 أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ (34) وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهِدْيَةٍ فَنَظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ
 الْمُرْسَلُونَ (35) فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ
 مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدْيَتِكُمْ تَفْرَحُونَ (36) ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ
 بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ (37)
 قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ (38)
 قَالَ عَفْرَيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ
 لَقَوِيٍّ أَمِينٌ (39) قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ
 أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
 لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ
 رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ (40) قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ
 الضَّالِّينَ لَا يَهْتَدُونَ (41) فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
 وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ (42) وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ (43) قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ
 فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ

قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالِينَ (44)

„Vidjet ćemo”, reče Sulejman, ‘govoriš li istinu ili ne. Oduzmi ovo moje pismo, pa im ga baci, a onda se od njih malo izmakni i pogledaj šta će jedni drugima reći!’ ‘Velikaši’, reče ona, ‘meni je dostavljeno jedno poštovanja vrijedno pismo od Sulejmana i glasi: ‘U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Ne pravite se većim od mene i dođite da mi se pokorite!’ ‘Velikaši’, reče ona, ‘savjetujte mi šta trebam u ovom uraditi, ja bez vas neću ništa odlučiti!’ ‘Mi smo vrlo jaki i hrabri’, rekoše oni, ‘a ti se pitaš! Pa, gledaj šta ćeš narediti!’ ‘Kad carevi osvoje neki grad’, reče ona, ‘oni ga razore, a ugledne stanovnike njegove učine poniženim; eto, tako oni rade. Poslat ću im jedan dar i vidjet ću sa čime će se izaslanici vratiti’. I kad on pred Sulejmana izide, ovaj mu reče; ‘Zar da blagom mene pridobijete? Ono što je Allah meni dao bolje je od onoga što je dao vama. Vi se onome što vam se daruje radujete! Vratite se njima! Mi ćemo im dovesti vojske kojima se neće moći oduprijeti i istjerat ćemo ih iz Sabe ponižene i pokorene’. ‘Dostojanstvenici, ko će mi od vas donijeti njezin prijesto prije nego što oni dođu da mi se pokore?’ ‘Ja ću ti ga donijeti’, reče Ifrit, jedan od džinnova, ‘prije nego iz ove sjednice svoje ustaneš, ja sam za to snažan i pouzdan’. ‘A ja ću ti ga donijeti’, reče onaj koji je učio iz Knjige, ‘prije nego što okom trepneš’. I kad Sulejman vidje da je prijesto već pored njega postavljen, uzviknu: ‘Ovo je blagodat Gospodara moga Koji me iskušava hoću li zahvalan ili nezahvalan biti. A ko je zahvalan – u svoju je korist zahvalan, a ko je nezahvalan – pa, Gospodar moj je neovisan i plemenit. Promijenite izgled njezina prijestolja da vidimo hoće li ga ili neće prepoznati!’ I kad ona dođe, bi joj rečeno: ‘Je li ovakav prijesto tvoj?’ ‘Kao da je on!’, uzviknu ona. ‘A nama je prije nego njoj dato znanje, i mi smo muslimani’. A da nije ispravno vjerovala, nju su omeli oni kojima se ona, mimo Allaha, klanjala, jer je ona narodu nevjerničkom pripadala. ‘Uđi u dvoranu!’, bi joj rečeno. I kad ona pogleda, pomisli da je duboka voda, pa zadiže haljinu uz noge svoje. ‘Ova dvorana je uglačanim staklom popločana!’, reče on. ‘Gospodaru moj’, uzviknu ona, ‘ja

sam se prema sebi ogriješila i u društvu sa Sulejmanom predajem se Allahu Gospodaru svjetova!’“ (Kur'an, 27:27-44).

Allahovom, dž. š., dozvolom, Sulejman, a.s., mogao je kontrolirati vjetar, omogućujući svojim trgovačkim brodovima da se izuzetnim brzinama kreću morem. Kaže se da bi on znao napustiti Jerusalem, pa dnevni odmor (kratki san) imati u Istahru, a noć provesti u Horosanu. Međutim, ova tvrdnja nije zasnovana na nekoj pouzdanoj predaji.

– Dolina mrava nalazi se ispred 'Askalana, između Ešduda i Gaze.

– Sulejman, a.s., zapamćen je i po poznatoj priči koja govori o njemu i kraljici od Sabe u Jemenu (Belkis).

Sulejman, a.s., umro je u Jerusalemu 923. godine prije n.e. i tu je i ukopan.

***

Interesantno je napomenuti da su Arapi Ken'anci živjeli u zemlji Ken'an, poznatoj kao Palestina, makar 2.500 godina prije nove ere. Otprilike 1.200 godina nakon što su se oni tamo nastanili, Musa, a.s., i njegov narod izbjegli su u istu zemlju. Potom, usljed slabosti i podjela Ken'anaca, Jošu'a ibn Nun se smjestio tamo.

Zatim je Talut (Saul) okupio vojsku s namjerom da se bori protiv stanovnika Palestine, koje je predvodio Džalut (Golijat). Za vrijeme marša prema Palestini, Talut je svojim vojnicima zabranio da piju vodu iz rijeke Jordan. Ali, osim nekolicine koji su se sustegnuli i ostali strpljivi, većina je prekršila naređenje; oni su se napili iz rijeke. Kad su došli na mjesto ka kome su krenuli, oni rekoše: „Danas nemamo snage boriti se sa Džalutom i njegovim snagama“.

Džalut je zahtijevao da mu neko iz protivničke vojske izide na mejdan. Davud, a.s., koji je bio obični vojnik u Talutovoj vojsci, prihvati izazov i istupi. On izbací kamen na Džaluta i pogodi ga u čelo. Davud, a.s., uze od Džaluta mač i odsiječe mu glavu. Džalutova vojska bi poražena.

Talut obeća Davudu, a.s., da će ga oženiti svojom kćerkom Mikal i da će ga učiniti vođom svoje vojske. Međutim, Talut pokuša prekršiti svoje obećanje i počeo kovati spletke protiv Davuda, a.s. Davud, a.s., bio je sačuvan od njegovog spletkarenja i to mu otvori put da postane kralj sinova Isra'ilovih.

– Džalut je po imenu spomenut tri puta u suri El-Bekara (249, 250, 251).

– Talut je po imenu spomenut dva puta u suri El-Bekara (247, 249).

Davud, a.s., zauzeo je Jerusalem zajedno sa jednim dijelom teritorije Ken'ana hiljadu godina prije nove ere. Međutim, preostali dio teritorije Ken'ana ostao je u rukama Ken'anaca. Godine 931. prije nove ere Hebreji su podijeljeni u dvije skupine.

Prva, Samira, koja je živjela na sjeveru i čija je prijestolnica bila Sebetijja. Uništiti su je Asirci, pod vodstvom Surđžuna Drugog, 722. godine prije nove ere.

Druga je Jehuda, koja je živjela na jugu i čija je prijestolnica bio Jerusalem. Kaldejci, pod vodstvom Nabukodonosora, uništiti su je godine 586. prije nove ere, a neke uzeli kao robove. Ono što je važno: obje skupine zbrisane su iz te oblasti.

Tokom svih ovih događanja, domaće stanovništvo u tim predjelima nikad iz njih nije otišlo, što čak potvrđuju tekstovi Tore. Ovi starosjedioci imali su jak uticaj na kulturu, jezik i običaje Židova. Stoga je prisustvo Židova u Palestini bilo kratko i bez većeg značaja u dugoj historiji ove arapske zemlje.

Tarihu-š-šerki-l-edna el-kadim, str. 390 i dalje

El-Kamusul-islami, 1, 557 i 4/433

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 272

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 305

Mufessalul-'areb ve-l-jehud fi-t-tarih, str. 565 i dalje

EJJUB, A.S.

Ejjub, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično četiri puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	163
El-En'am	6	84
El-Enbija'	21	83
Sad	38	41

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (83)

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ

رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرَىٰ لِلْعَابِدِينَ (84)

„I Ejjubu se, kad je Gospodaru svome zavapio: ‘Mene je nevolja snašla, a Ti si od milostivih najmilostiviji!’, odazvasmo i nevolju mu koja ga je morila otklonismo i vratismo mu, milošću Našom, čeljad njegovu i uz njih još toliko i da bude pouka onima koji se Nama klanjaju“ (Kur'an, 21:83-84);

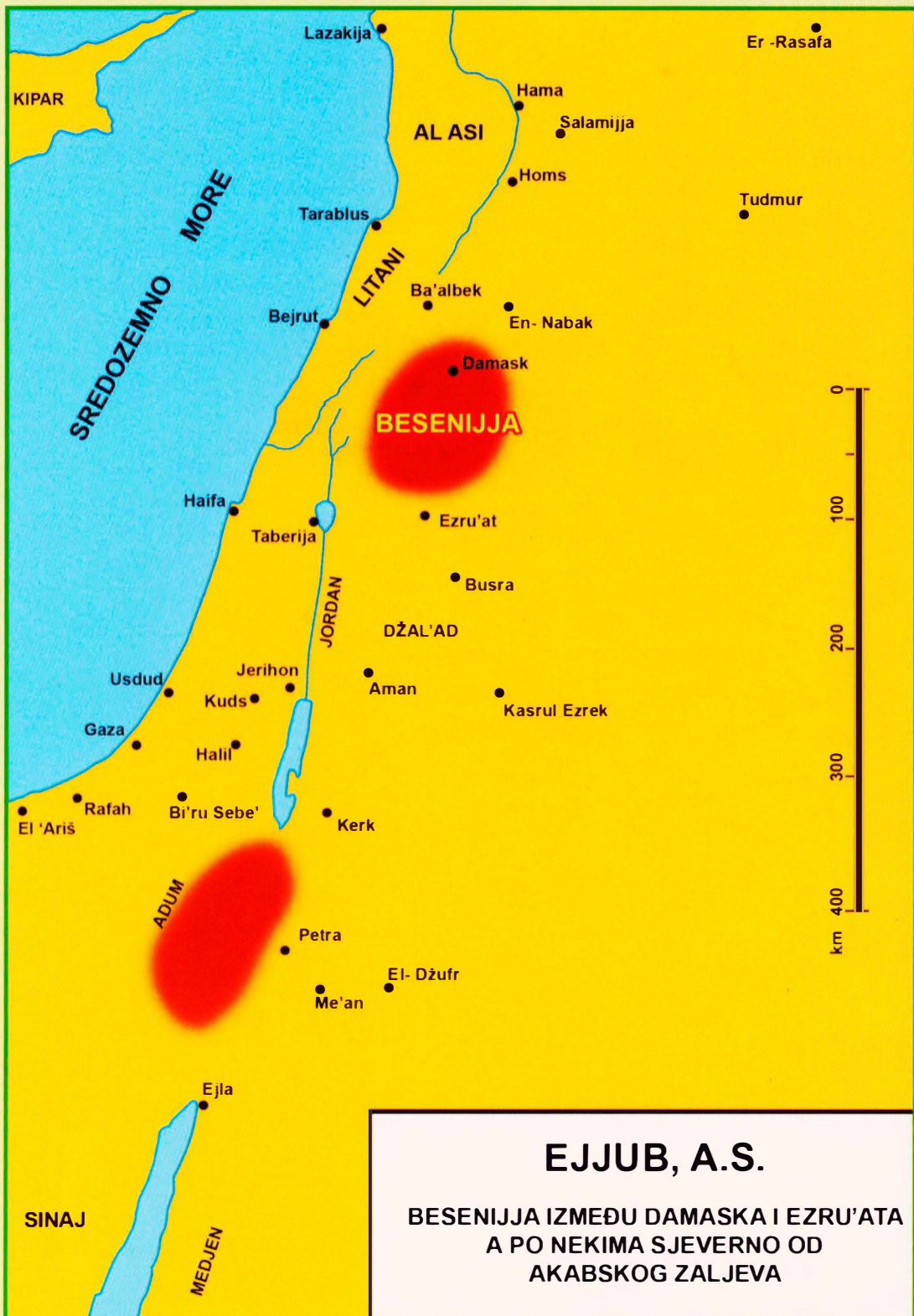
وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ

(41) اِرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ (42) وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ

وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ (43) وَخَذْ بِيَدِكَ

صِغْتًا فَاصْرُبْ بِهِ وَلَا خُنْتُ إِذَا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ (44)

„I sjeti se roba Našeg Ejjuba kad je Gospodaru svome zavapio:

EJJUB, A.S.

BESENIJJA IZMEĐU DAMASKA I EZRU'ATA
A PO NEKIMA SJEVERNO OD
AKABSKOG ZALJEVA

‘Šejtan me na zlo navraća i misli lažne mi uliva!’ ‘Udri nogom o zemlju, eto hladne vode za kupanje i piće!’, i Mi smo mu iz milosti Naše čeljad njegovu darovali i još toliko uz njih, da bude pouka za one koji imaju pameti. **‘I uzmi rukom svojom snop i njime udari, samo zakletvu ne prekrši!’** Mi smo znali da je on izdržljiv; divan je rob on bio i mnogo se kajao!“ (Kur'an, 38:41–44).

Ejjub, a.s., živio je u oblasti 'Evsā, pokraj brda Sa'ir, ili u oblasti Adum, jugozapadno od Mrtvog mora, a sjeverno od Akabskog zaljeva. Međutim, Et-Taberi i Jakut el-Hamevi zastupaju mišljenje da je on živio ili u El-Bathaniji, između Damaska i Ezru'ata, ili na periferiji samog Damaska.

El-Kamusul-islami, 1/230

Kisasul-enbija', Et-Taberi

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 249

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 108

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 181

Damask

ZULKIFL, A.S.

Zulkifl, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično dva puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Enbija'	21	85
Sad	38	48

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ (85) وَأَدْخَلْنَاهُمْ
فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ (86)

„I Ismailu, i Idrisu, i Zulkiflu, a svi su oni bili strpljivi. I obasusmo ih milošću Našom, oni doista bijahu dobri“ (Kur'an, 21:85-86);

وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ (48)

„I sjeti se Ismaila i El-Jese'a i Zulkifla, svi su oni bili dobri“ (Kur'an, 38:48).

Zulkifl se često navodi uz imena poslanikâ, radi čega, a i zbog drugih razloga, mnogi učenjaci smatraju da je Zulkifl, a.s., i bio poslanik. Međutim, drugi smatraju da nije bio poslanik, nego samo čestit čovjek, pravedan i mudar sudija. Et-Taberi je ostao neodlučan rekavši da nije siguran je li on bio poslanik ili nije. Neki čak tvrde da je Zulkifl, a.s., bio sin Ejjuba, a.s. Interesantno je da se na brdu Kasijun, koje se uzdiže sjeverno od Damaska, nalazi mjesto po imenu Zulkifl.

JUNUS, A.S.

Junus, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično četiri puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
En-Nisa'	4	163
El-En'am	6	86
Junus	10	98
Es-Saffat	37	139

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ (87)
فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَخَيَّرْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ (88)

„I Zunnunu se – kad srdit ode i pomisli da ga nećemo kazniti, pa poslije u tminama zavapi: ‘Nema boga, osim Tebe, hvaljen neka si! A ja sam se zaista ogriješio prema sebi!’ – odazvasmo i tegobe ga spasismo; eto, tako Mi spasavamo vjernike“ (Kur'an, 21:87-88);

وَإِنْ يُونسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (139) إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ (140)
فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ (141) فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ
(142) فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ (143) لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (144) فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ (145) وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ (146) وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِثَّةِ آلَافٍ أَوْ يُزِيدُونَ (147)

فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ (148)

„I Junus je bio poslanik. I on pobježe na jednu lađu prepunu i baci kocku i kocka na njega pade, i riba ga proguta, a bio je zaslužio prijekor, i da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni, i Mi ga izbacismo na jedno pusto mjesto, a on je bio bolan, i učinismo da iznad njega izraste vriježa tikve, i poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovaše, i njima dadosmo da do roka određenog požive“ (Kur'an, 37:139-148).

Želeći pobjeći u Tirsš (sadašnji Tunis), Junus, a.s., ostade u Jaffi. Nakon događaja na moru – kad ga je kit progutao, kad je on zatražio oprost od Allaha i kad je bio izbačen iz kita, otišao je u Ninivu, u blizini Mosula:

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِثَّةٍ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ (147) فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ

حِينٍ (148)

„...I poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovaše, i njima dadosmo da do roka određenog požive“ (Kur'an, 37:147-148).

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 225

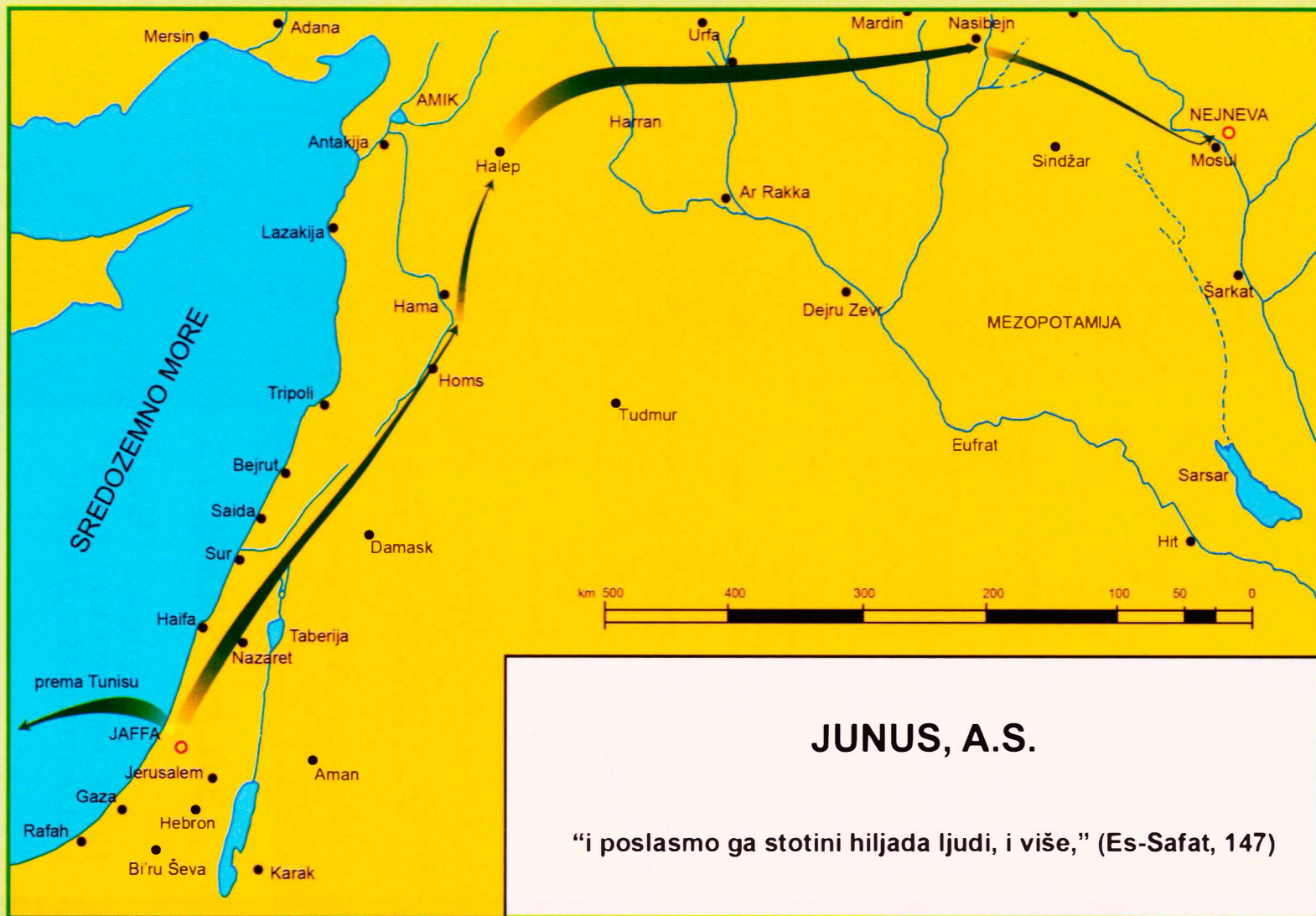
Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 410

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 221

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 362

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 775

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1360

ZEKERIJA, A.S.

Zekerija, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično sedam puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
Alu Imran	3	37 (dvaput), 38
El-En'am	6	85
Merjem	19	2, 7
El-Enbija'	21	89

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا
 دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ
 هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (37) هُنَالِكَ
 دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ
 (38) فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ
 بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ
 (39) قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ
 كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ (40) قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ
 أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ
 وَالْإِبْكَارِ (41)

„I Gospodar njezin primi je lijepo i učini da uzraste lijepo, i da se o njoj brine Zekerijja. Kad god bi joj Zekerijja u hram ušao, kod nje bi hrane našao. ‘Odakle ti ovo, o Merjema?’, on bi upitao, a ona bi odgovorila: ‘Od Allaha, Allah onoga koga hoće opskrbljuje bez muke’. Tu Zekerijja zamoli Gospodara svoga: ‘Gospodaru moj’, reče, ‘podari mi od Sebe čestita potomka, jer se Ti, uistinu, molbi odazivaš!’ I dok se on u hramu stojeći molio, meleki ga zovnuše: ‘Allah ti javlja radosnu vijest: rodit će ti se Jahja, koji će u Allahovu knjigu vjerovati, i koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih’. ‘Gospodaru moj’, reče, ‘kako ću imati sina kad me starost ophrvala, a i žena mi je nerotkinja?’ ‘Eto tako’, reče On, ‘Allah čini šta On hoće’. ‘Gospodaru moj’, zamoli on, ‘daj mi neki znak!’ ‘Znak će biti’, reče, ‘što tri dana s ljudima nećeš moći govoriti osim znakovima. I često spominji Gospodara svoga i hvali Ga krajem dana i izutra!’“ (Kur'an, 3:37-41).

Zekerijja, a.s., bio je stolar. Kaže se da je umro prirodnom smrću, ali se, isto tako, kaže i da je umro u incidentu u kojem je u Jerusalemu ubijen njegov sin, Jahja, a.s. Podignuto mu je veliko turbe u centru Halepa.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 404

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 373

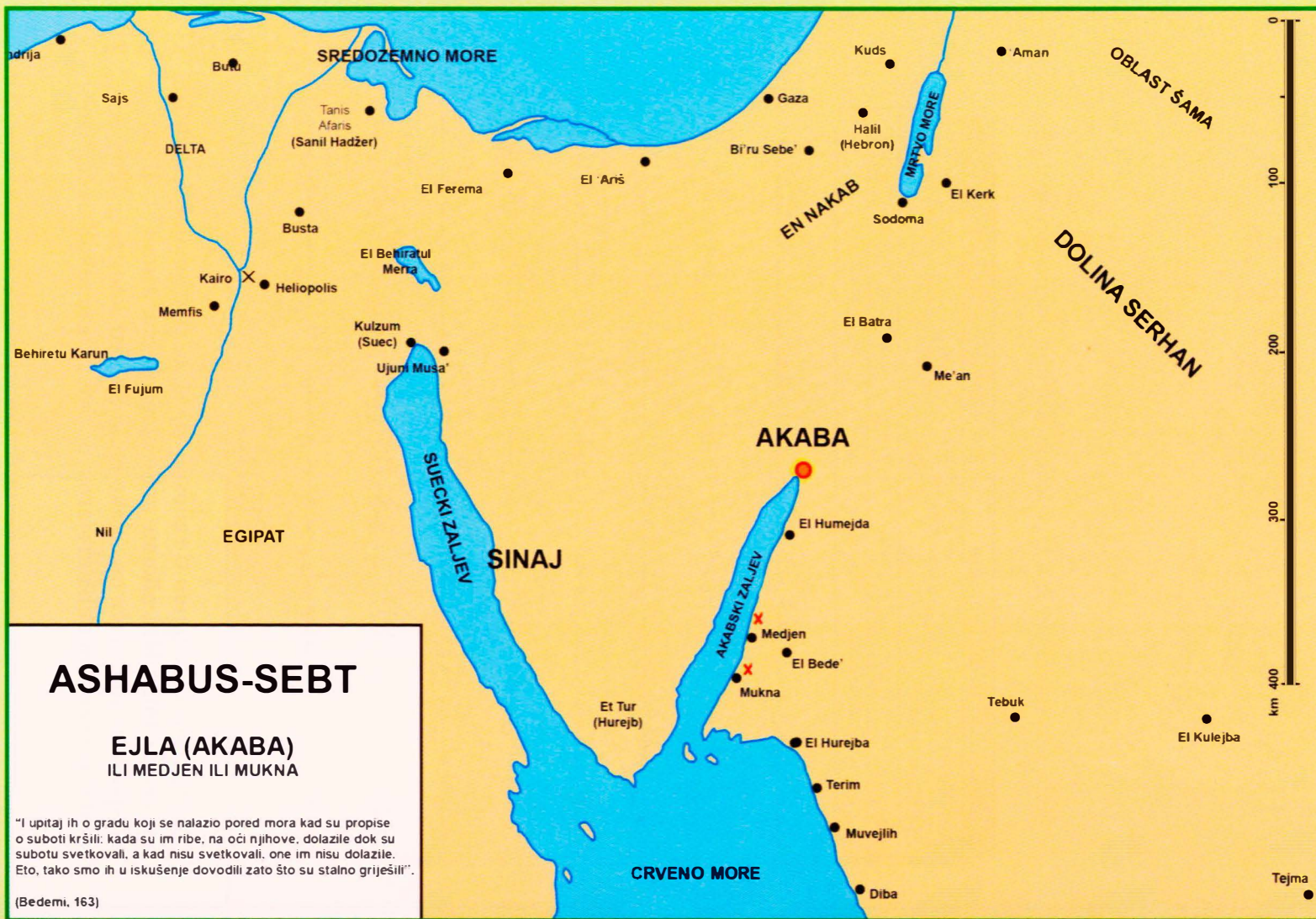
Kisasul-enbija', Et-Taberi, 441

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 368

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 331

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 532

JAHJA, A.S.

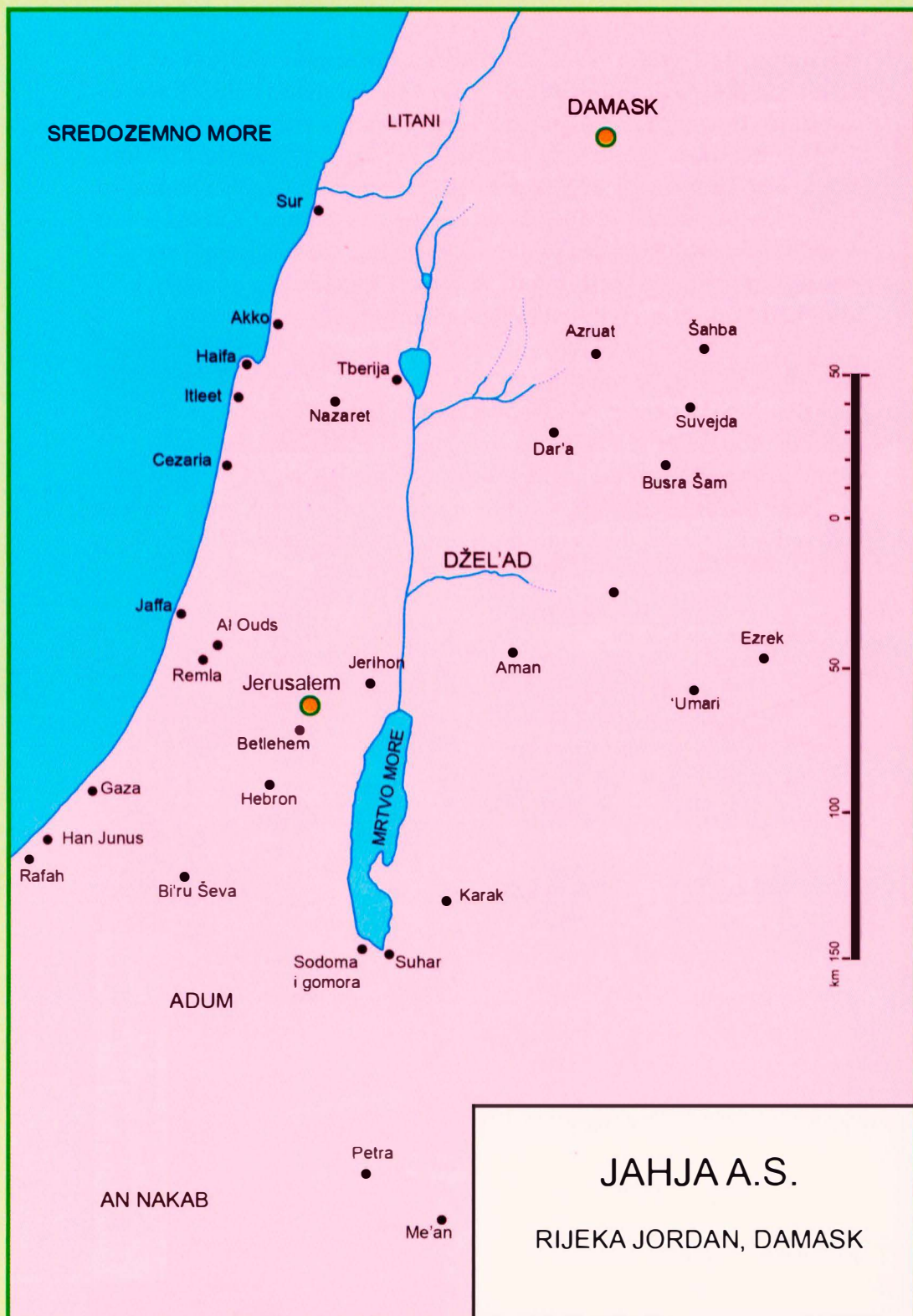
Jahja, a.s., spomenut je u Uzvišenom Kur'anu poimenično pet puta:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
Alu Imran	3	39
El-En'am	6	85
Merjem	19	7, 12
El-Enbija'	21	90

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا
 (7) قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ
 الْكِبَرِ عِتِيًّا (8) قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ
 قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا (9) قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
 ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا (10) فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ
 سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا (11) يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
 صَبِيًّا (12) وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا (13) وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ
 يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا (14) وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ مَيُوتَ وَيَوْمَ يُبْعَثُ
 حَيًّا (15)

„Zekerijja, javljamo ti radosnu vijest da će ti se dječak roditi, ime će mu Jahja biti, nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.' 'Gospodaru moj', reče on, 'kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?' 'Eto tako!', reče, 'Go-

spodar tvoj je rekao: 'To je Meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a nisi ništa bio.' 'Gospodaru moj', reče, 'daj mi neki znak!' 'Znak će ti biti što tri noći nećeš s ljudima razgovarati, a zdrav ćeš biti.' I on iziđe iz hrama u narod svoj i znakom im dade na znanje: 'Hvalite Ga ujutro i navečer!' 'Jahja, prihvati Knjigu odlučno!', a dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio i nježnost i čednost, i čestit je bio i roditeljima svojim bio je dobar, i nije bio drzak i nepristojan. I neka je mir njemu na dan kad se rodio i na dan kad je umro i na dan kad bude iz mrtvih ustao!" (Kur'an, 19:7-15).

Jahja, a.s., ubijen je na Stijeni u Jerusalemu, a njegova glava odnesena je u Damask. Razlog njegovog ubistva povezan je sa nekim kraljem koji se htio oženiti s nekom od njegovih rodica. Jahja, a.s., odbio je njegovu ponudu, zbog čega je kralj bio izuzetno ogorčen. Kasnije, kad se taj ipak oženio s tom ženom, poslao je nekoga da ubije Jahjaa, a.s.

Neki smatraju da Jahja, a.s., nije ubijen u Jerusalemu, već u Dama-sku, gdje je, sve do današnjih dana, ostao njegov spomenik (turbe) u Emevijskoj džamiji.

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 404

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 377

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 317

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 329

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 225

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1328

Turbe Jahja, a.s., u emevijskoj
džamiji u Damasku

ISA, A.S.

'Isa, a.s., spominje se vrlo često u Uzvišenom Kur'anu. Kao što pokazuje tabela, imenom 'Isa spomenut je 25 puta, kao El-Masih 11 puta te po imenu Ibn Merjem (Merjemin sin) 23 puta.

1. Ajeti u kojima je spomenut po imenu 'Isa, a.s.:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	87, 136, 253
Alu Imran	3	45, 52, 55, 59, 84
En-Nisa'	4	157, 163, 171
El-Ma'ide	5	46, 78, 110, 112, 114, 116
El-En'am	6	85
Merjem	19	34
El-Ahzab	33	7
Eš-Šura	42	13
Ez-Zuhruf	43	63
El-Hadid	57	27
Es-Saff	61	6, 14

2. Ajeti u kojima je spomenut po nazivu El-Masih:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
Alu Imran	3	45
En-Nisa'	4	157, 171, 172
El-Ma'ide	5	17 (dvaput), 72 (dvaput), 75
Et-Tevbe	9	30, 31

3. Ajeti u kojima je spomenut po imenu Ibn Merjem:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	87, 253
Alu Imran	3	45
En-Nisa	4	157, 171
El-Maide	5	17 (dvaput), 46, 72, 75, 78, 110, 112, 116, 116
Et-Tevbe	9	31
Merjem	19	34
El-Mu'minun	23	50
El-Ahzab	33	7
Ez-Zuhruf	43	57
El-Hadid	57	27
Es-Saff	61	6, 14

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (59)

„Isaov slučaj je u Allaha isti kao i slučaj Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim rekao: 'Budi!', i on bi“ (Kur'an, 3:59);

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا (171)

„Sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i Duh od Njega; zato vjerujte u Allaha i Njegove poslanike i ne govorite: 'Trojica su!' Prestanite, bolje vam je! Allah je samo jedan Bog

– hvaljen neka je On! – Zar On da ima dijete?! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, i Allah je dovoljan kao zaštitnik“ (Kur'an, 4:171);

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا (29) قَالَ
إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا (30) وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا
كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا (31) وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ
يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا (32) وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا (33)

„A ona im na njega pokaza. 'Kako da govorimo djetetu u bešici?', rekoše. 'Ja sam Allahov rob', ono reče, 'meni će On Knigu dati i vjerovjesnikom me učiniti i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da dok sam živ molitvu obavljam i milostinju udjeljujem, i da majci svojoj budem dobar, a neće mi dopustiti da budem drzak i nepristojan. I neka je mir nada mnom na dan kad sam se rodio i na dan kad budem umro i na dan kad budem iz mrtvih ustajao!'“ (Kur'an, 19:29-33);

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا
صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ
بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا (157) بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ
وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (158) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ
مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا (159)

„...I zbog riječi njihovih: 'Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika'. A nisu ga ni ubili, ni raspeli, već im se pričinilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su sami o tome u sumnji bili; o tome nisu ništa pouzdano znali, samo su nagadali; a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao

Sebi. A Allah je silan i mudar. I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, kad bude umirao, neće u njega onako kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti“ (Kur'an, 4:157-159);

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي
إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ
إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ
إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ (116) مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا
اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي
كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (117) إِنْ
تَعَذَّبْتَهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (118)

„A kad Allah rekne: ‘Isa, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: ‘Prihvatite mene i majku moju kao dva boga uz Allaha?’, on će reći: ‘Hvaljen neka si Ti! Meni nije priličilo da govorim ono što nemam pravo. Ako sam ja to govorio, Ti to već znaš; Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš; Samo Ti, jedini, sve što je skriveno znaš. Ja sam im samo ono govorio što si mi Ti naredio: ‘Klanjajte se Allahu, i mome i svome Gospodaru!’ I ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar ti si”“ (Kur'an, 5:116-118);

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ
صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَنَّى
يُؤْفَكُونَ (75)

„Mesih, sin Merjemin, samo je poslanik – i prije njega su dola-

Betlehem (Bejtul-laham) mjesto rođenja Isaa, a.s.

zili i odlazili poslanici, a majka njegova je uvijek istinu govorila; i oboje su hranu jeli. Pogledaj kako Mi iznosimo jasne dokaze, i pogledaj, zatim, njih kako se odmeću“ (Kur'an, 5:75).

'Isa, a.s., rođen je u Bejtu Lahmu (Betlehem), u Palestini. U toj oblasti su čuveno palmino drvo i mala rijeka koja je spomenuta u vezi sa njegovim rođenjem. Potiče iz En-Nasire (Nazareta), u sjevernoj Palestini. Ustvari, 'Isa, a.s., živio je u En-Nasiri sa svojom pobožnom, čednom majkom. Neki izvori spominju da je jednom, sa svojom majkom i stolarom Jusufom, krenuo na put u Ajnu Šems (Heliopolis), u Egiptu. Odsjeli su pokraj El-Matrije, Djevičanskog drveta. Potom su se vratili u En-Nasiru. Biblija više ne spominje ama baš ništa o njegovom životu od vremena kad je imao 12 godina, pa dok nije navršio tridesetu, kad se spominje da se susreo sa Jahjaom, a.s., i bio posvećen u rijeci Jordan. Neki zapadni mislioci tvrde da je u to vrijeme kad se ne spominje ništa u vezi s njim, otputovao u Indiju, gdje je došao u dodir sa Budinim učenjem.

Godine 1975. UNESCO je objavio tekstove iz Biblije koji su otkriveni u Nadž'-Humadi, u brdovitom dijelu Egipta. Oni su, ustvari, pronađeni 1945. godine. U tim tekstovima je i odlomak koji ovdje navodimo doslovno:

„Bila je to druga osoba koja je popila gorčinu i sirće, a ne ja. I bio je to drugi (Šimun Petar) koji je nosio križ na svojim plećima. I bio je to drugi na čiju je glavu stavljena bodljikava kruna. U to vrijeme, ja sam bio iznad, smijući se njihovom neznanju“.

Kur'an kazuje:

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا (751) بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (158)

„...I zbog riječi njihovih: 'Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika'. A nisu ga ni ubili ni raspeli, već im se pričinilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su sami o tome u sumnji bili; o tome nisu ništa pouzdano znali, samo su

**nagađali; a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao Sebi.
– A Allah je silan i mudar» (Kur'an, 4:157-158).**

El-'Akaidul-vesenijje fi-d-dijaneti-n-nasranijje, 77

Kisasul-enbija', Ibn Kesir, 416

Kisasul-enbija', Es-Sa'lebi, 383

Kisasul-enbija', Et-Taberi, 449

Kisasul-enbija', En-Nedždžar, 371

Medželletul-medželle, izdanje 712, oktobar 1993.

El-Mud'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 494, 665, 666

El-Mud'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 856

Jenabi'ul-mesihijje, 160

MUDRI LUKMAN

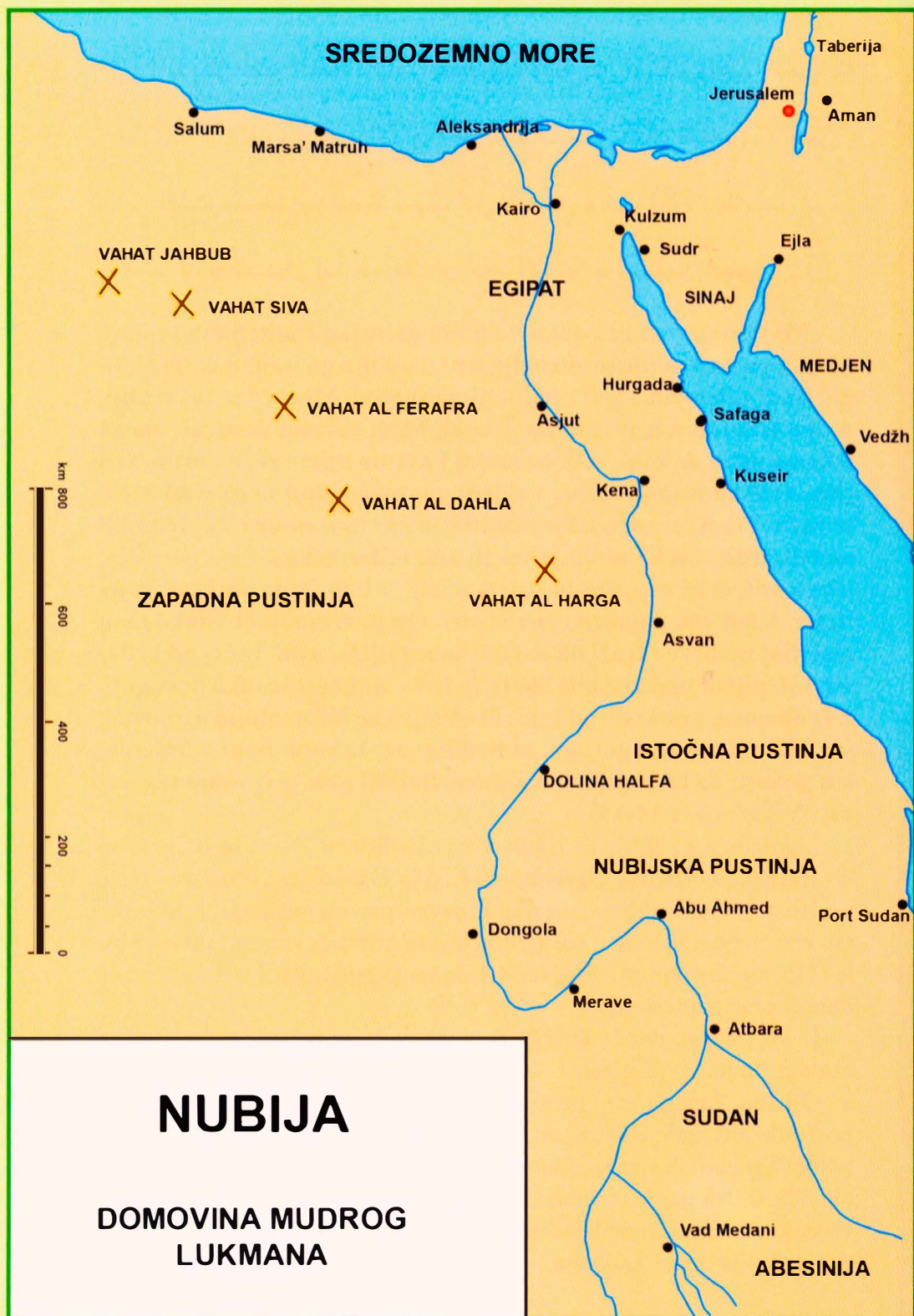
Lukman je u Uzvišenom Kur'anu poimenično spomenut dva puta, oba puta u suri koja je nazvana po njemu:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
Lukman	31	12,13

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ (12) وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ
يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (13)

„A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: 'Budi zahvalan Allahu! Ko je zahvalan, čini to u svoju korist, a ko je nezahvalan – pa, Allah je, zaista, neovisan i hvale dostojan'. Kad Lukman reče sinu svo-
me, savjetujući mu: 'Sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda'“ (Kur'an, 31:12-13);

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي
عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (14) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ
تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا
مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ (15) يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

- (16) يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ (17) وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ (18) وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ (19)

„Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i. Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. ‘Sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni ili na nebesima ili u zemlji, Allah će na vidjelo iznijeti, jer Allah zna najskrivenije stvari, On je sveznajući. Sinko moj, obavljaj molitvu i traži da se čine dobra djela, a odvrćaj od hrđavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi – dužnost je tako postupiti. I, iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog, ni hvalisavog. U hodu budi odmjeran, a u govoru ne budi grlat; ta najneprijatniji glas je revanje magarca!’“ (Kur’an, 31:14-19).

Lukman, a.s., bio je ili Ejjubov sestrčić ili tečić. Kaže se da je živio do vremena poslanika Davuda, a.s. Kad je Davud, a.s., obznanio svoje poslanstvo, Lukman, a.s., prestao je davati pravna mišljenja. Kad je pitan o razlogu, rekao je: „Zar ne trebam smatrati dovoljnim ono što mi je učinjeno dovoljnim?“ (tj., sada je dužnost poslanika Davuda, a.s., da donosi pravne presude).

Lukman, a.s., potiče iz oblasti Nuba, koja se proteže od sjevernog Sudana do južnog Egipta.

Od Ibn ‘Abbasa, r.a., prenosi se: On (tj., Lukman, a.s.) nije bio ni poslanik, niti kralj. Ustvari, on je bio pastir kojeg je njegov vlasnik oslobodio. Taj vlasnik mu je jednom prilikom naredio da zakolje ovcu i sa nje odvoji dva najbolja dijela. Tada Lukman odvoji jezik i srce. Njegov vlasnik mu slično naredi nekoliko dana kasnije, ali ovaj put da odvoji dva najlošija dijela. Lukman ponovo ukloni jezik i srce. Kad ga vlasnik

upita o tome, on reče: „Ako ostanu čisti i dobri, to su dva najbolja dijela tijela, a ako postanu pokvareni i zli, to su dva najlošija dijela tijela“.

jedna od mudrih izreka koje se pripisuju Lukmanu, a.s. je i ova: „Šu-tnja je mudrost, a malo je onih koji je prakticiraju“.

Mevsuatul-karni-l-'išrin, 8/380

IREM ZATU-L-'IMAD

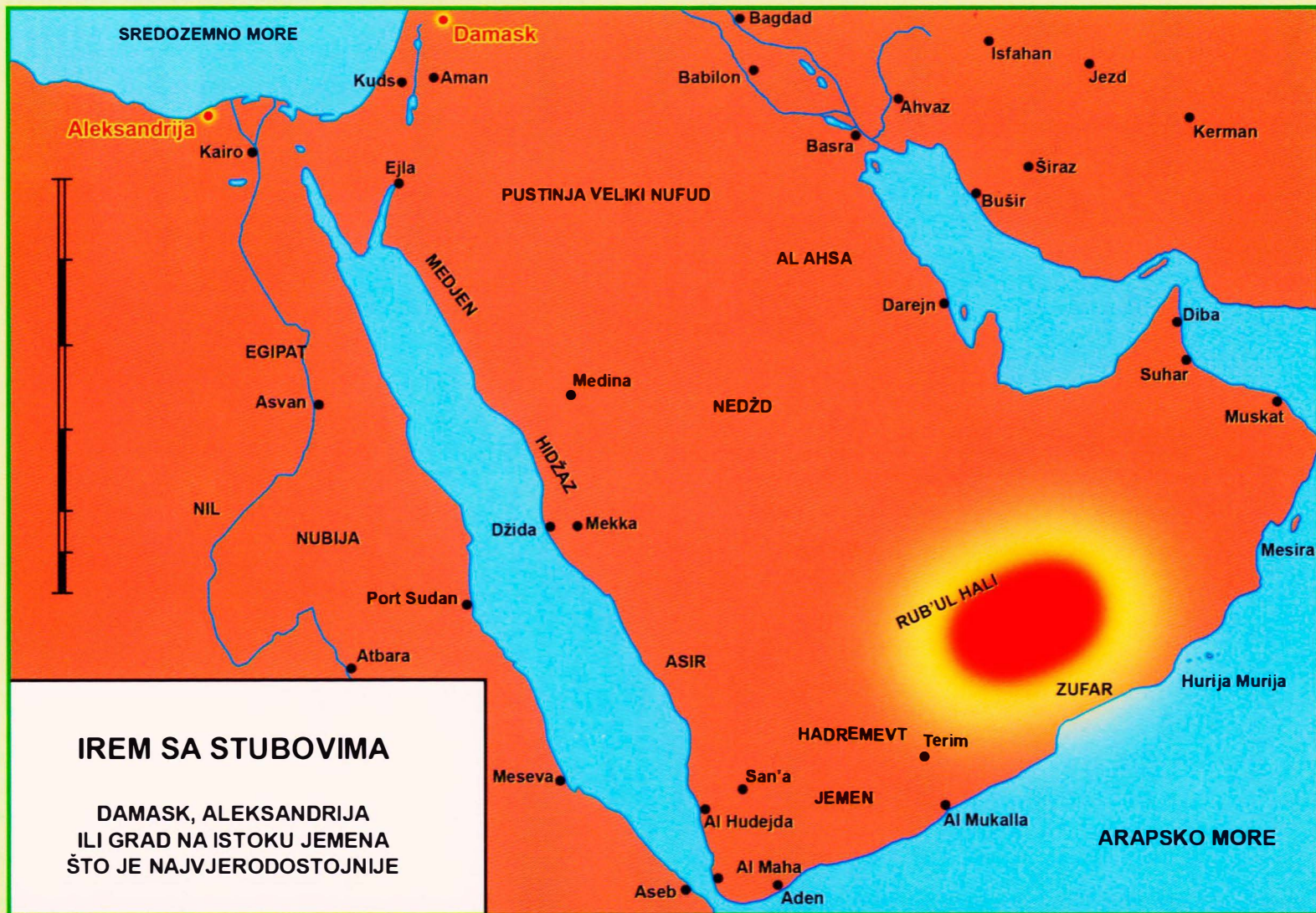
Gradevine ovog mjesta su u Kur'anu opisane kao veoma visoki, uzvišeni stubovi (palače na stubovima) kakvima slični nisu napravljeni na Zemlji. Neki govore da je ovo mjesto Aleksandrija, drugi smatraju da je to Damask, dok treći – čije je mišljenje najargumentiranije zbog jačih dokaza – kažu da je to grad u blizini 'Adena, između San'e i Hadramevta.

Sljedeći redovi zapisani su u djelu *Mu'džemū-l-buldan* (1/155): „Neki kažu da je to neka zemlja koja je uništena, tako da njena tačna lokacija ostaje nepoznata. Drugi kažu da je to Aleksandrija, dok većina kaže da je to Damask... Treći kažu da je to Irem Zatu-l-'imad u Jemenu, između San'e i Hadramevta, i da ga je sagradio Šeddad ibn 'Evs“.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ (6) إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ (7) الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ
مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ (8) وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ (9) وَفِرْعَوْنَ ذِي
الْأَوْتَادِ (10) الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ (11) فَاكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ (12)
فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ (13) إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ (14)

„Zar ne znaš šta je Gospodar tvoj sa Adom uradio, sa stanovnicima Irema, punoga palača na stubovima, kojima ravnoga ni u jednoj zemlji nije bilo; i Semudom, koji je stijene u dolini klesao, i faraonom, koji je šatore imao – koji su na zemlji zulum provodili i poroke na njoj umnožili, pa je Gospodar tvoj bič patnje na njih spustio; jer, Gospodar tvoj je, zaista, u zasjedi.“ (Kur'an, 89:6-14)

STANOVNICI RESSA

Stanovnici Ressa spomenuti su dva puta u Uzvišenom Kur'anu:

وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا (38)

„I Adu i Semudu i stanovnicima Resa i mnogim narodima između njih“ (Kur'an, 25:38);

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ (12)

„Prije njih poricali su na rod Nuhov, i stanovnici Ressa, i Semud“ (Kur'an, 50:12).

Na arapskom jeziku *er-ress* znači *vrelo*, *bunar omeden kamenjem*. Kaže se da se u spomenutim ajetima ukazuje na konkretan bunar, bunar koji je pripadao ogranku plemena Semud. Pripadnici tog plemenskog ogranka bili su poznati kao *stanovnici Ressa*. Neki kažu da im je to ime dato zato što su u taj bunar bacili Poslanika kojega im je poslao Allah, dž. š.. Neki učenjaci tefsira vjeruju da su *stanovnici Ressa* i *oni koji su rovove iskopali* (a na koje se ukazuje u Kur'anu, 85:4) jedan te isti narod. Također, neki vjeruju da su oni živjeli u El-Jemami, u gradu zvanom Feledž.

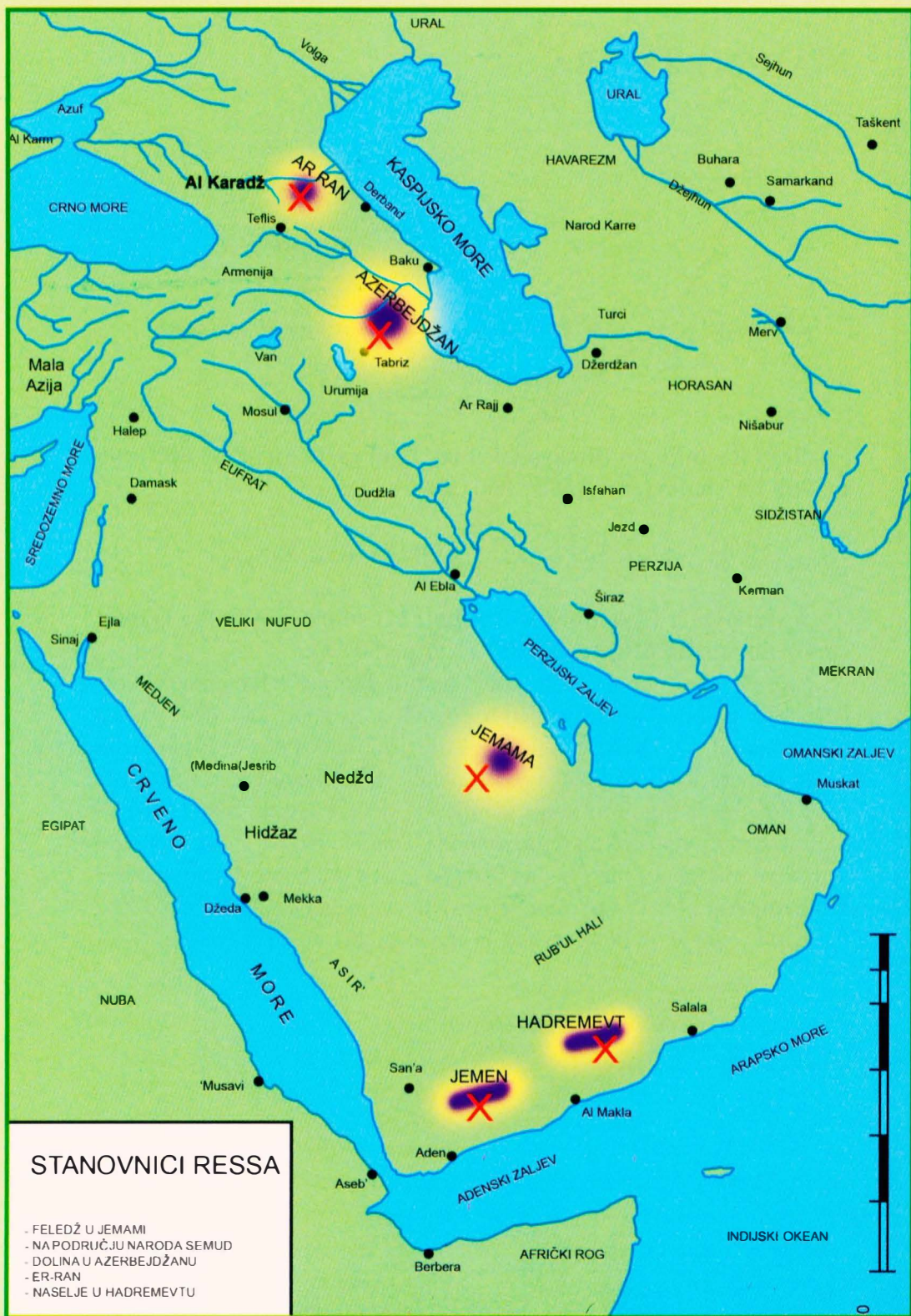
El-Kamusul-islami, 1/120

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 312

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 500

Mevsu'atul-karni-l-išrin, 4/215

NAROD TUBBA'

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا
مُجْرِمِينَ (37)

„Jesu li silniji oni ili narod Tubba' i oni prije njega? – njih smo uništili jer su nevjernici bili“ (Kur'an, 44:37);

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ (14)

„I stanovnici Ejke i narod Tubba'; svi su oni poslanike lažnim smatrali i kaznu Moju zaslužili“ (Kur'an, 50:14).

Tubba' je titula koja je data kralju naroda Himjer u Jemenu; svi kraljevi toga naroda koji su uslijedili postali su poznati kao *Et-Tubabi'a* (množina od *Et-Tubba'*). Najvažniji od tih kraljeva bio je Hassan ibn Es'ad ibn ebi Kerb, za kojega se kaže da je živio dvanaest stoljeća prije nove ere. On je osvojio mnoge zemlje: na sjeveru sve do Šama (Sirija i okolne regije), na istoku sve do zemalja Turkestana, pa je čak osvojio i sam Semerkand. Tubba' Hassan izabrao je dva grada za glavne gradove svoje imperije: Me'rib, u kome je sagrađena čuvena brana Sebe'a, i Zulfar. Kaže se da je on bio prvi koji je stavio prekrivač na Ka'bu.

El-Kamusul-islami, 1/437

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 152

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 221

Mevsu'atul-karni-l-išrin, 2/523

JE'DŽUDŽ I ME'DŽUDŽ

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونَهُمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ
 قَوْلًا (39) قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
 فَهَلْ جَعَلْ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ جَعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا (49)

„Kad stiže između dvije planine, nade ispred njih narod koji je jedva govor razumijevao. ‘Zulkarnejne’, rekoše oni, ‘Jedžudž i Medžudž čine nered po Zemlji, pa hoćeš li između nas i njih zid podignuti, mi ćemo te nagraditi’“ (Kur'an, 18:93-94);

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ (96)

„I kad se otvore Jedžudž i Medžudž i kad se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali...“ (Kur'an, 21:96).

Je'džudž i Me'džudž su dva turska plemena (narod iz plemena Turaka u ovom kontekstu su Mongoli). Tačan opis naroda ovih dvaju plemena – u smislu njihovih fizičkih karakteristika – nije spomenut u Allahovoj Knjizi. Sve što je o njima spomenuto u Kur'anu je to da su oni narod koji je počinio mnogo nereda na Zemlji. Da je bilo još nešto značajno u vezi s njima, bili bismo upoznati s time.

Oni su bili snažan i nasilan narod, koji je napadao i pljačkao zemlje susjednih naroda. Tako postaje jasno značenje sljedećeg ajeta: „**Jedžudž i Medžudž čine nered po Zemlji**“ (Kur'an, 18:94).

Činjenje nereda se ogleda u pljačkanju gradova, ubijanju nekih, a zarobljavanju nekih njihovih žitelja. Stoga, možemo odbaciti sve fantastične priče o Je'džudžu i Me'džudžu koje nisu spomenute u Allahovoj

JEDŽUDŽ I MEDŽUDŽ

“I kada se otvore Jedžudž i Medžudž i kada se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali” (Vjerovjesnici, 96)

JEDŽUDŽ I MEDŽUDŽ

“I kada se otvore Jedžudž i Medžudž i kada se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali” (Vjerovjesnici, 96)

Knjizi ili vjerodostojnom sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Da'iretu me'arifi-l-karni-l-išrin, 1/68

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 770

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1326

HARUT I MARUT U BABILONU

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ
وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السَّحَرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ
بَبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا
تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ
بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا
لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ
كَانُوا يَعْلَمُونَ (102)

„I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: 'Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!' I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onom svijetu imati. A doista je jadno ono za šta su se prodali, kad bi samo znali!“ (Kur'an, 2:102)

Kad je vradžbina postala široko rasprostranjena praksa među Židovima, Allah, dž. š., poslao je dvojicu meleka, Haruta i Maruta¹, u kraljevstvo Babilona, koje se nalazilo između dviju rijeka: Tigrisa i Eufrata. Allah, dž. š., poslao je ove meleke kao iskušenje i provjeru ljudima:

„A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: ‘Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!’“ (Kur'an, 2:102).

Tako, ovi meleki nikoga ne bi podučavali vradžbini prije nego što bi mu savjetovali, govoreći: „Ovo što ti mi pokazujemo, to je provjera i iskušenje od Allaha, pa to ne koristi za činjenje zla i nemoj radi toga postati nevjernik. Spašen je svaki ko to nauči da bi spriječio sebe da naudi drugima. A zalutao je i bit će uništen svako ko to nauči da bi naudio drugima“.

U to vrijeme su vradžbine bile veoma rasprostranjene. Možda je jedan od razloga to što su meleki došli da poduče vradžbini i to da bi ljudi bili u mogućnosti uočiti razliku između vradžbine i čuda vjerske prirode (mu'džiza) te da bi mogli prepoznati lažljive vračare koji su govorili da su poslanici.

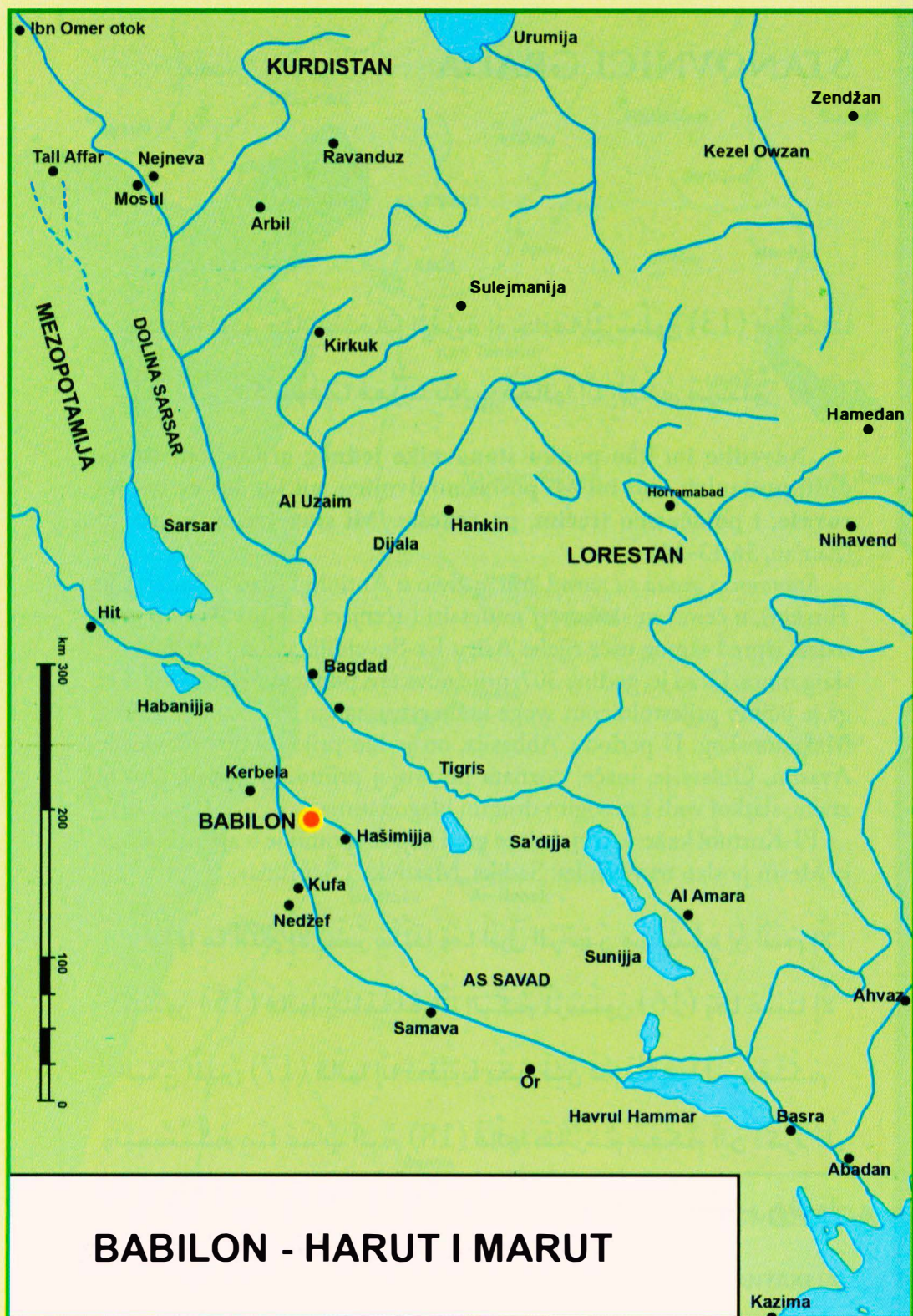
¹ Treba naglasiti da postoji mišljenje da se ne radi o melekima, već da su imena Harut i Marut sinonim za šejtana, odnosno dvojicu ljudi koje su šejtani podučili vradžbini kako bi činili nered i izvodili ljude iz vjere. Ovo u svojim tefsirima navode Et-Taberi, El-Kurtubi i Ibn Kešir, pa preporučujemo čitaocu da konsultira ova djela; slično se prenosi i od Ibn 'Abbasa, r.a. (prim. prev.)

Et-Tefsirul-munir, 1/244

Salvetu-t-tefasir, 1/83

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 736

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1274

STANOVNICI GRADA

وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (13) إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ (14)

„Navedite im kao pouku stanovnike jednog grada kad su im došli poslanici; kad im Mi poslasmo dvojicu, ali im oni ne povjerovaše, i pojačasmo trećim, pa rekoše: 'Mi smo vama poslani'.“ (Kur'an, 36:13-14)

Stanovnici grada su narod koji je živio u Antiohiji (danas Antakija u Turskoj), u čemu su složni svi mufessiri (učenjaci tefsira). Antiohija se nalazi ispred samog ušća rijeke 'Asi, u Es-Suvejdijji, pokraj Mediteranskog mora. Grad je, godine 307. prije nove ere, podigao Seleuk Prvi. On ga je učinio prijestolnicom svoga kraljevstva nakon Aleksandra Trećeg Makedonskog. U periodu 'Abbasija, on je bio prijestolnica provincije Avasim. Oblast je, inače, poznata po svojoj prirodnoj ljepoti, čistom zraku, slatkoj vodi i mnogim drugim blagodatima.

El-Kurtubi kaže: «Antiohija je grad koji se spominje u ajetu. U njega je Mesih poslao tri vjesnika: Sadika, Masduka i Šem'una».

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ (15) قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم مَّرْسَلُونَ (16) وَمَا عَلَيْنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (17) قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (18) قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ (19) وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا

قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (20) اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ
 (21) وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (22) أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ
 إِلَهًا إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بَضْرًا لَا تَغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ
 (23) إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (24) إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ
 (25) قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (26) بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي
 وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (27)

„Vi ste ljudi kao i mi", oni odgovoriše, 'Milostivi nije objavio ništa, vi neistinu govorite!' 'Gospodar naš zna da smo, doista, vama poslani', rekoše oni, 'i dužni smo samo da jasno obznamimo.' Oni rekoše: 'Mi slutimo da nam nesreću donosite; ako se ne okanite, kamenovat ćemo vas i stići će vas, zaista, bolna patnja oko nas.' 'Uzrok vaše nesreće je s vama!', rekoše oni. 'Zar zato što ste opomenuti? Pa, vi ste narod koji svaku granicu zla prelazi.' I, s kraja grada žurno dođe jedan čovjek i reče: 'Narode moj, slijedi one koji su poslani, slijedite one koji od vas ne traže nikakvu nagradu, a na pravom su putu! Zašto da se ne klanjam Onome Koji me stvorio, a Njemu ćete se vratiti? Zašto da prihvatam druge bogove mimo Njega? Ako Milostivi hoće da me snađe neko zlo, njihovo posredovanje neće mi biti niodkakve koristi i oni me neće moći spasiti, a ja bih tada bio u pravoj zabludi; ja vjerujem u Gospodara vašeg, čujte mene!' I reći će se: 'Udi u džennet!', a on će reći: 'Kamo sreće da narod moj zna zašto mi je Gospodar moj oprostio i lijep mi prijem priredio!'" (Kur'an, 36:15-27)

Taj čovjek je Habib en-Nedždžar, koji je došao da im pomogne i pred njima izjavio svoje vjerovanje. Narod ga je napao i gazio nogama sve dok nije umro. Potom je Allah, dž. š., uništio grad.

Salvetu-t tefasir, 3/9

El-Kamusul-islami, 1/202

El-Mu'džemul-buldan, 1/266

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 459

STANOVNICI PEĆINE

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا (9)
 إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا
 مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا (10) فَضَرْبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا
 (11) ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا (12) نَحْنُ
 نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَرِذْنَاهُمْ هُدًى (13)
 وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ
 نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا (14) هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ
 دُونِهِ آلِهَةً لَوْ لَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيْنِ يَمِينٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى
 اللَّهِ كَذِبًا (15) وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْوَا إِلَى الْكَهْفِ
 يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَاقًا (16)
 وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ
 تَقَرُّصُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَن يَهْدِ
 اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَن يُضِلِّ فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا (17) وَخَسِبُهمُ
 أَيْقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ
 ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمَلِئْتَ مِنْهُمْ

رُعْبًا (18) وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا (19) إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا (20) وَكَذَلِكَ أَعِزَّنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَزَّعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا (21) سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا (22)

„Misliš li ti da su samo stanovnici pećine, čija su imena na ploči napisana, bili čudo među čudima Našim? Kad se nekoliko momaka u pećini sklonilo, pa reklo: ‘Gospodaru naš, daj nam Svoju milost i pruži nam u ovom našem postupku prisebnost’, Mi smo ih u pećini tvrdo uspavali za dugo godina. Poslije smo ih probudili da bismo pokazali koja će od dvije skupine boje ocijeniti koliko su vremena proboravili. Ispričat ćemo ti povijest njihovu onako kako je bilo. To su bili momci, vjerovali su u Gospodara svoga, a Mi smo im ubjedenje još više učvrstili. Osnažili smo bili njihova srea kad su se digli i rekli: ‘Gospodar naš Gospodar je nebesa i Zemlje, mi se nećemo pored Njega drugom bogu klanjati, jer bismo tada ono što je daleko od istine govorili. Narod ovaj naš je mimo Njega druge bogove prihvatilo, zašto jasan dokaz nije donio o tome da se

STANOVNICI PEČINE

EFES: SJEVEROZAPADNO OD TARSUSA
(PO NEKIMA U BLIZINI PETRE U JORDANU)

treba njima klanjati? A ima li nepravednijeg od onoga koji o Allahu iznosi neistinu? Kad napustite njih i one kojima se, a ne Allahu, klanjaju, sklonite se u pećinu, Gospodar vaš će vas milošću Svojom obasuti i za vas će ono što će vam korisno biti pripremiti'. I ti si mogao vidjeti kako Sunce kad se rada obilazi pećinu sa desne strane, a kad zalazi – zaobilazi je s lijeve strane, a oni su bili u sredini njezinoj. To je dokaz Allahove moći! – kome Allah ukaže na pravi put, on će pravim putem ići, a koga u zabludi ostavi, ti mu nećeš naći zaštitnika koji će ga na pravi put uputiti. I pomislio bi da su budni, ali oni su spavali; i Mi smo ih prevrtali sad na desnu, sad na lijevu stranu, a pas njihov, opruženih prednjih šapa, na ulazu je ležao; da si ih vidio, od njih bi pobjegao i strah bi te uhvatio. I Mi smo ih, isto tako, probudili da bi jedne druge pitali. 'Koliko ste ovdje ostali?', upita jedan od njih. 'Ostali smo dan ili dio dana', odgovoriše. 'Gospodar vaš najbolje zna koliko ste ostali', rekoše. 'Pošaljite, jednog od vas s ovim srebrenjacima vašim u grad, pa nek vidi u koga je najčistije jelo i neka vam od njega donese hrane i neka bude ljubazan i neka nikome ne govori ništa o vama, jer, ako oni doznaju za vas, kamenovat će vas ili će vas na silu u svoju vjeru obratiti, i tada nikada nećete ono što želite postići!' I Mi smo, isto tako, učinili da oni za njih saznaju, da bi se uvjerali da je istinito Allahovo obećanje i da u čas oživljenja nema nikakve sumnje, kad su se između sebe o njima raspravljali, i rekli: 'Sagradite na ulazu u nju ogradu, Gospodar njihov najbolje zna ko su oni'. A onda oni do čijih se riječi najviše držalo rekoše: 'Napravit ćemo na ulazu u nju bogomolju!' Neki će reći: 'Bila su trojica, pas njihov bio je četvrti', a neki će govoriti: 'Bila su peterica, pas njihov bio je šesti', nagađajući ono što ne znaju, dok će neki reći: 'Bila su sedmerica, a pas njihov bio je osmi'. Reci: 'Gospodaru mome je dobro poznat njihov broj', samo malo njih to zna. Zato ne raspravljaj o njima osim površno, i ne pitaj o njima od njih nikoga!' (Kur'an, 18:9-22)

Stanovnici pećine dobili su takav naziv po priči koja kazuje o tome kako su oni pobjegli od zla i našli utočište u velikoj planinskoj pećini. *Er-Rakim* (*zapis*) u spomenutom ajetu, prema prevladavajućem i prihvaćenom mišljenju, označava ploču na kojoj su ispisana imena stanovnika pećine.

U to vrijeme je vladar Rima bio politeistički kralj Decius, a taj grad, koji je bio dio njegovog kraljevstva, zvao se Tarsus. Njegovo pravilo (ili:

zakon) bilo je da ubije baš svakog vjernika. Kad je grupa mladića vidjela zlo koje se događalo oko njih, bili su duboko ožalošćeni te pobjegoše od kralja i njegove tiranije. Skupa sa pastirom i njegovim psom, utočište su našli u pećini u blizini Tarsusa. Allah, dž. š., učini da padnu u dubok san. Ne znajući ništa, nastavili su spavati 300 solarnih (sunčevih godina), što je jednako zbiru 309 lunarnih (mjesecêevih) godina.

Kad Allah, dž. š., učini da se probude, oni su pomislili da su tu bili samo dan ili dio dana. Poslali su jednoga između sebe da izide napolje i kupi im nešto hrane. Izišavši napolje i vidjevši da se sve promijenilo, pomisli da je pogriješio put. Kad zade u narod, oni su bili iznenađeni novcem koji je imao uza se. Tada su svi otkrili šta se, ustvari, dogodilo. Potom je Allah, dž. š., učinio da stanovnici pećine umru u njihovoj pećini. Narod (najvjerojatnije, nevjernici) tada reče:

«Napravit ćemo na ulazu u nju bogomolju» (Kur'an, 18:21).

F t-Tefstrul-munir, 15/207

Da'iretul-me'arif-l-karni-l-'išrin, 8/220

Salvetu-t-tefasir, 2/183

SABIJCI

Sabijci su spomenuti tri puta u Uzvišenom Kur'anu:

Naziv sure	Redni broj sure	Broj ajeta
El-Bekara	2	62
El-Ma'ide	5	69
El-Hadždž	22	17

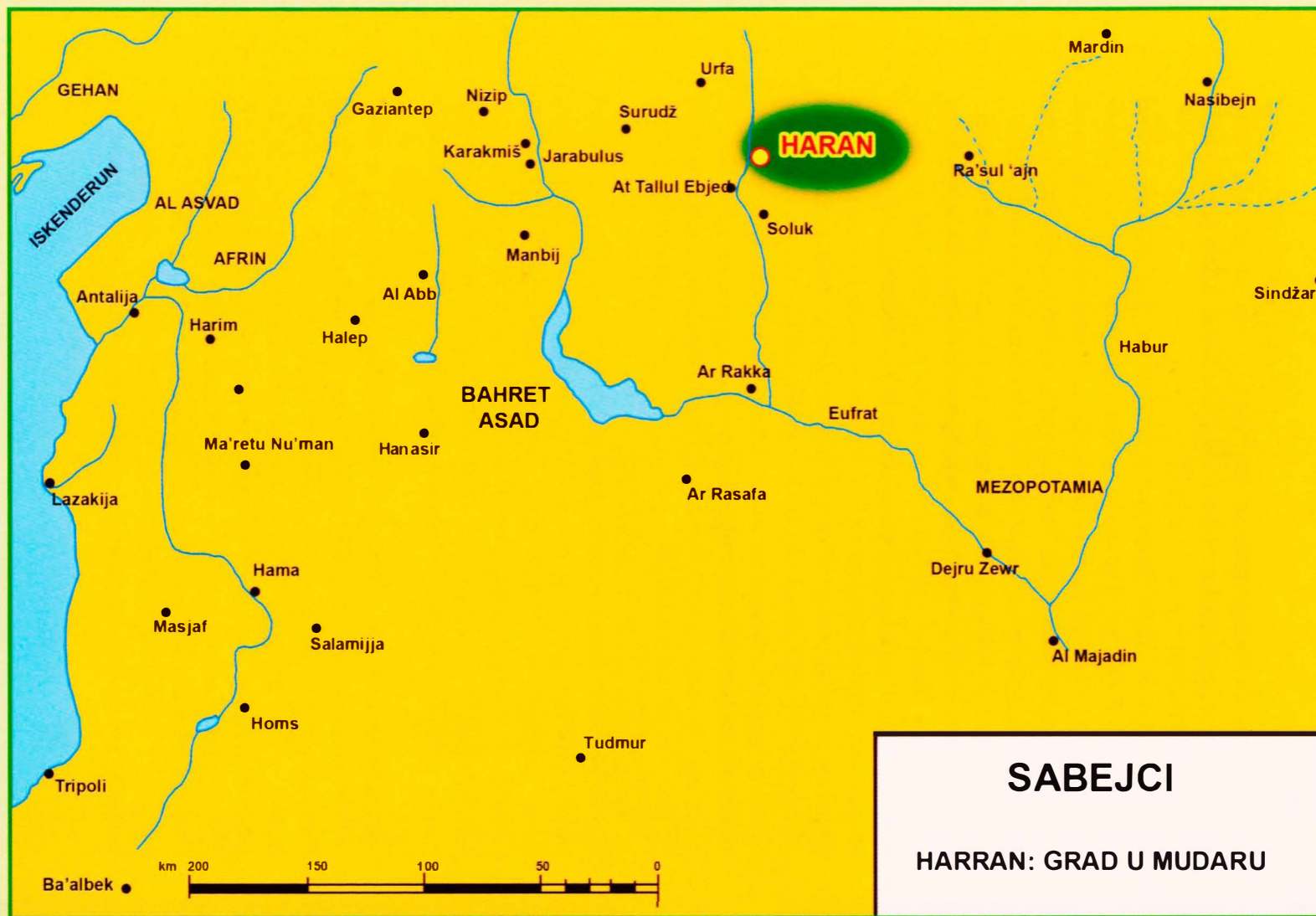
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ (62)

„One koji su vjerovali, pa i one koji su bili jevreji, kršćani i Sabijci – one koji su u Allaha i u onaj svijet vjerovali i dobra djela činili – doista čeka nagrada Gospodara njihova; ničega se oni neće bojati i ni za čim neće tugovati!“ (Kur'an, 2:62);

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (69)

„Oni koji su vjerovali, pa i oni koji su bili jevreji, i Sabijci, i kršćani – oni koji su u Allaha i u onaj svijet vjerovali i dobra djela činili, ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati“ (Kur'an, 5:69);

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ (17)

„Allah će na Sudnjem danu odvojiti vjernike od jevreja, Sabijaca, kršćana, poklonika vatre i mnogobožaca. Allah je, zaista, o svemu obaviješten“ (Kur'an, 22:17).

Sabijci koje je Allah spomenuo u Uzvišenom Kur'anu bili su čisti monoteisti i živjeli su prije prvih jevreja i kršćana. Oni su obožavali samo Allaha i vjerovali su da je Allah, dž. š., stvorio svemir. Također su vjerovali u proživljenje tijela. Kasnije je njihovo vjerovanje postalo čvrsto vezano za planete i zvijezde, sve dok nisu optuženi za politeizam.

Sabijci su religijska grupa koja je postojala i nastavila postojati u sjevernom Iraku. Njihovo centralno mjesto bio je Harran, da bi se potom premjestilo u Bagdad i drugdje od vremena prve 'abasijske vladavine. Neki od njih su čak i prihvatili islam. Mnogo vremena su posvećivali studiranju prirodnih fenomena. Također je poznato i da su preveli na arapski jezik veliki broj grčkih i sirskih (aramijskih) djela. Danas ih ima mali broj i žive u sjevernom Iraku. Kao mjera zaštite, njihovo vjerovanje obavijeno je plaštom tajnovitosti, jer strahuju da se, kako vrijeme prolazi, njihova vjera ne bi izmijenila.

Da'iretul-me'arifi-l-karni-l-'išrin, 5/426

El-Kamusul-islami, 4/223

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 399

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 657

VATROPOKLONICI (MAGI, MEDŽUSIJE)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِّينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ (17)

„Allah će na Sudnjem danu odvojiti vjernike od jevreja, Sabijaca, kršćana, poklonika vatre i mnogobožaca. Allah je, zaista, o svemu obaviješten.“ (Kur'an, 22:17)

Zoroaster (Zaratustra) rođen je u gradu Mejdijja, u Er-Rejju, 600 godina prije nove ere. Uspostavio je konačna učenja medžusija. Neki izvori tvrde da je on bio poslanik. Porijeklom iz Azerbejdžana, napisao je knjigu koju je nazvao *Avesta* (*Zend Avesta*); u njoj je predskazao dolazak Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako je to spomenuo Fidejarti u svojoj knjizi *Muhammed u svjetskim svetim knjigama*.

U osvit islama, perzijska religija zoroastrizam bila je dominantna religija među narodom Perzije. Otprilike 900 godina prije pojave islama, ona je bila oficijelna religija sasanidskog naroda. Ključna vjerovanja medžusija kreću se oko konstantne borbe između boga ili boginje svjetla Ahura Mazde i boga zla i tame Ahrimana. Smatrajući vatru svetom, oni su je održavali u čast Ahura Mazde. I danas su čitavi neki od njihovih drevnih hramova vatre. Najvažniji i najpozatiji je u Bakuu, prijestolnici Azerbejdžana. Sličan hram ima i na vrhu brda kraj Isfahana. Perzijanci su ostavili jedan hram vatre i u Jemenu; njegova konstrukcija sačuvana

Hram vatre u Bakuu (Azerbejdžan)

je do danas. Još uvijek postoje ostaci zoroastrizma u Bombaju, u Indiji, kao i u Jezdu i Kirmanu (oba su u centralnom dijelu Irana).

Tarihul-a'lam, 4/366

El-Hadaratul-arebijjetul-islamijja, 68

Da'iretul-me'arifi-l-karni-l-'išrin, 4/550

El-Kamusul-islami, 3/44

Kissatul-hadara, 2/424

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 661

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 1071

SEJLU-L-'ARIM (POPLAVA, BUJICA)

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ
 رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ (15) فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثَلٍ
 وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ (16) ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ يُجَازِي إِلَّا
 الْكَفُورَ (17)

161

„Stanovnici Sabe imali su dokaz u mjestu u kom su živjeli: vrtove, zdesna i slijeva. ‘Jedite hranu Gospodara svoga i budite Mu zahvalni; kakav divan kraj i Gospodar Koji mnogo prašta!’ Ali oni su nezahvalni postali, pa smo na njih poplavu pustili, popuštanjem brana nastalu, i zamijenili im njihove vrtove drugim vrtovima sa plodovima gorkim i tamariskom i neznatnim lotosom divljim. Kaznili smo ih tako zato što su bili nezahvalni, a kažnjavamo li Mi ikoga drugog osim nevjernika, nezahvalnika?!“ (Kur'an, 34:15-17)

S dugom drevnom historijom, Sebe' (Saba) je narod koji je postojao u Jemenu (od 950. do 115. godine prije nove ere). Prijestolnica je bio grad Me'rib. Kasnije su Himjerci – koji su i sami potekli od Sebea – vladali tim područjem. Himjerci su bili u stalnom sukobu prvo sa Abesincima, a kasnije i sa Perzijancima, sve dok nisu konačno iščezli.

Grad Sebe' poznat je i po imenu Me'rib, u značenju *obilna voda*. Voda od bujica bi se sakupljala u obližnjoj dolini, u kojoj je sagrađena poznata brana. Odatle su stanovnici Sebe'a crpili vodu za piće i natapali svoje vrtove.

Poznata poplava, na koju ukazuje spomenuti ajet (Sejlu-l-'arim), dogodila se zbog rušenja brane Me'riba. To se dogodilo otprilike 400 godina prije pojave islama. Kaže se da je El-'Arim naziv doline iznad koje je brana bila sagrađena.

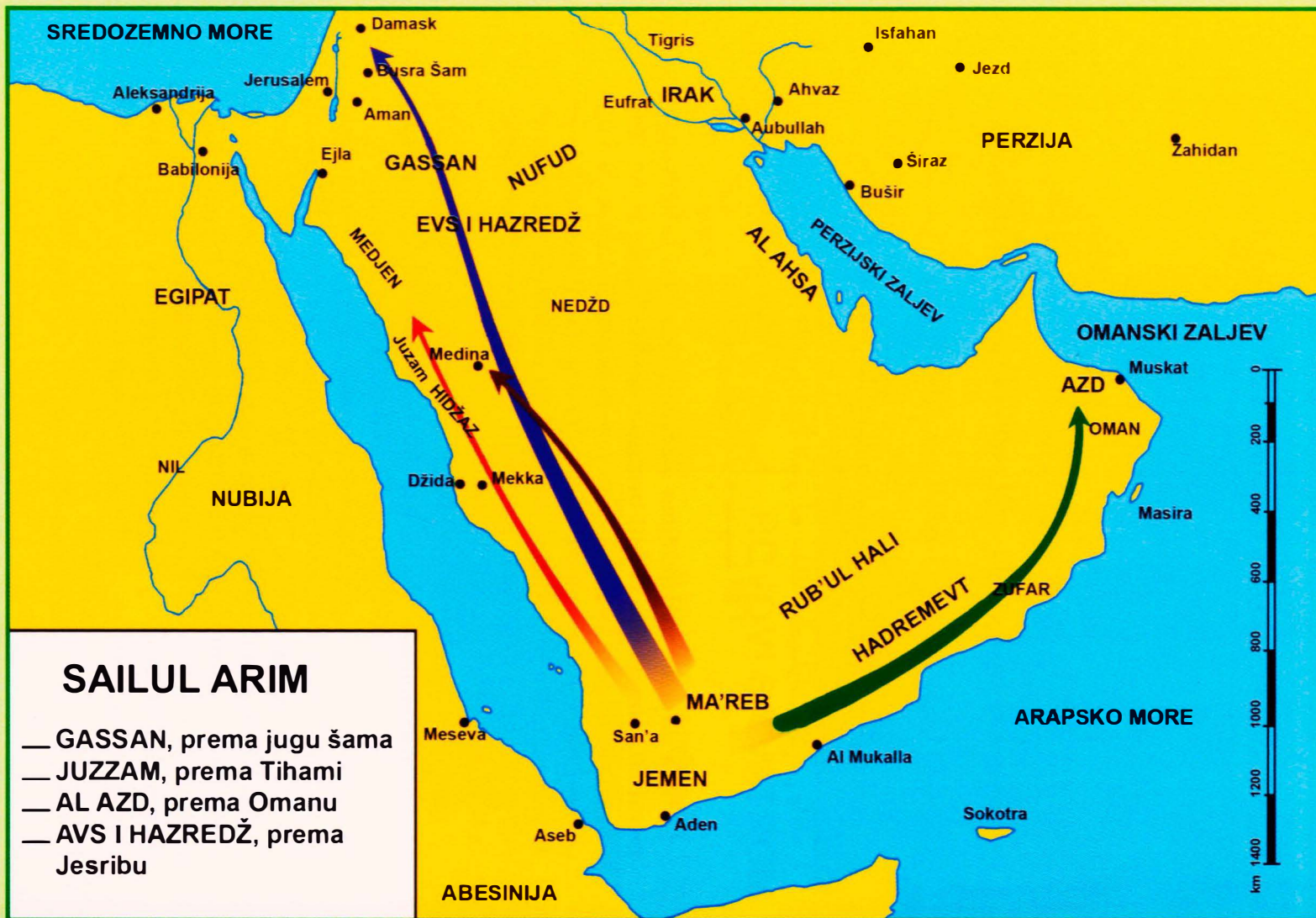

Da'iretul-me'arif-i-karni-l-'išrin, 6/390

El-Kamusul-islami, 3/221, 610

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 374

El-Mu'džemul-mufehres lime'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 612

ONI KOJI SU ROVOVE ISKOPALI

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ (1) وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ (2) وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ (3)
 قَتَلَ أَصْحَابُ الْأَخْدُودِ (4) النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ (5) إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ (6)
 وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ (7) وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ
 يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ (8) الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (9)

164

„Tako mi neba sazviježdima okićenog, Dana već određenog, i prisutnih, i onoga što će biti prisutno, prokleti neka su oni koji su roveve iskopali, i vatrom i gorivom ih napunili, kad su oko nje sjedili i bili svjedoci onoga što su vjernici radili! A svetili su im se samo zato što su u Allaha, Silnoga i Hvale dostojnog, vjerovali, čija je vlast i na nebesima i na Zemlji, a Allah je svemu Svjedok.“ (Kur'an, 85:1-9)

Priča o *onima koji su roveve iskopali* spomenuta je u suri El-Burudž, 85. poglavlju Kur'ana. Učenjaci tefsira složni su u tome da je grupa vjernika odbila napustiti vjeru i radije prihvatila smrt nego odbacivanje svojih vjerovanja. Zli kralj pripremio je kanal, potpalio u njemu vatru i bacio ih u nju. Neki historičari i učenjaci tefsira spominju da je taj kralj bio Jusuf Zu Nuvas, jedan od kraljeva Himjera, koji je umro 524. godine n.e. Kao zagriženi sljedbenik judaizma, tlačio je kršćane Nedžrana dajući im da izaberu između odbacivanja svoje vjere i spaljivanja u kanalu koji je pripremio. Oni su odbili napustiti svoju vjeru, što je dovelo do toga da ih je on spalio 523. godine. Taj okrutni čin naveo je negusA (En-Nedžašija), kršćanskog vladara Abesinije (Etiopije), da se osveti

Jusuflu Zu Nuvasu i njegovim sljedbenicima.

Nakon što je kralj potpalio vatru u kanalu, naredio je svojim vojnicima da dovedu svakog vjernika i vjernicu i pokažu im vatru. Svako ko ne napusti svoju vjeru bit će bačen u vatru, što se i dogodilo. Kad je na red došla žena koja je nosila svoje malo dijete, oklijevala je. Njen sin joj reče: „Majko, budi ustrajna, jer uistinu si ti na strani istine“ (Priča o ženi i njenom djetetu navedena je u Muslimovom *Sahihu*).

Et-Tefsirul-munir, 30/155

VLASNICI BAŠČE

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا
 مُصْبِحِينَ (17) وَلَا يَسْتُنْثَوْنَ (18) فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ
 نَائِمُونَ (19) فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ (20) فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ (21) أَنْ
 اغْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ (22) فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ
 (23) أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ (24) وَغَدُوا عَلَى حَرْدٍ
 قَادِرِينَ (25) فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ (26) بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ
 (27) قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ (28) قَالُوا سُبْحَانَ
 رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (29) فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ (30)
 قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ (31) عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا
 إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ (32) كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
 يَعْلَمُونَ (33)

„Mi smo ih na kušnju stavili, kao što smo vlasnike jedne bašče na
 kušnju stavili kad su se zakleli da će je sigurno rano izutra obrati
 a nisu rekli: 'Ako Bog da!' I dok su oni spavali, nju od Gospodara
 tvoga zadesi nesreća i ona osvanu opustošena. A u zoru su oni jedne
 druge dozivali: 'Poranite u bašču svoju ako je mislite obrati!' I oni
 krenuše tiho razgovarajući: 'Neka vam danas u nju nikako nijedan
 siromah ne ulazi!' I oni poraniše uvjereni da će moći to provesti, a

kad je ugledaše, povikaše: 'Mi smo zalutali; ali ne, ne, svega smo lišeni!' Ponajbolji između njih reče: 'Nisam li vam ja govorio da je trebalo na Allaha misliti! 'Hvaljen neka je Gospodar naš!' 'Mi smo, uistinu, nepravedni bili!' I onda počеше jedni druge koriti. 'Teško nama!', govorili su, 'mi smo, zaista, obijesni bili; Gospodar naš nam može bolju od nje dati, samo od Gospodara našeg mi se nadamo naknadi!' Eto, takva je bila kazna, a na onom je svijetu je, nek znaju, kazna još veća!“ (Kur'an, 68:17-33)

Vlasnici bašče bili su iz Devrana. Devran je pripadao plemenu Benu Harš i bio je jedan od utvrđenih gradova Jemena. Devran je, također, ime planine koja se uzdiže nad gradom.

Salvetu-t-tefasir, 3/540

El-Kamusul-islami, 1/120

El-Mu'džemul-mufehres li elfazi-l-Kur'ani-l-kerim, 227

El-Mu'džemul-mufehres li me'ani-l-Kur'ani-l-kerim, 80

El-Mevsu'atul-jemenijja, 2/1035

Et-Tefsirul-munir, 29/59

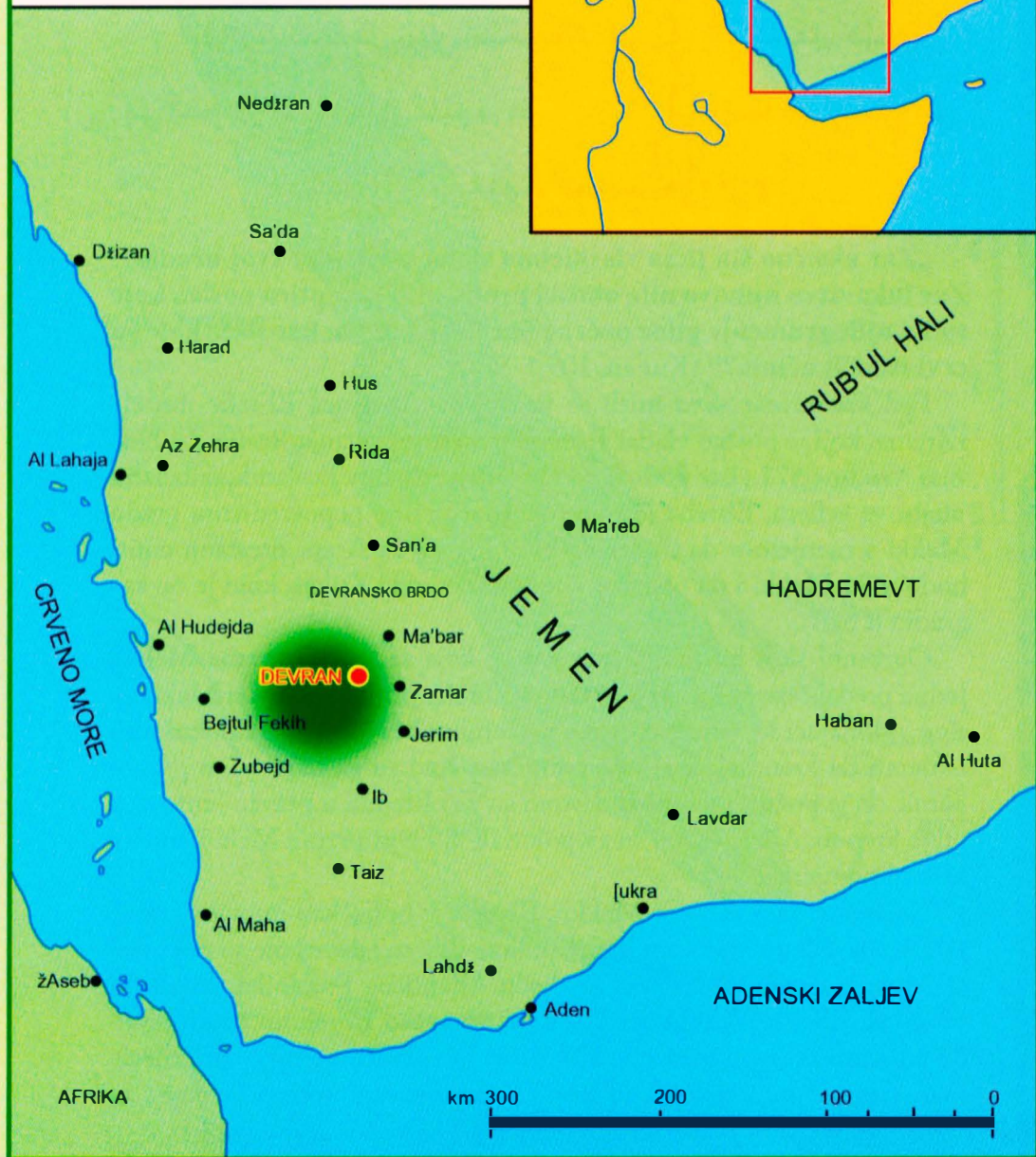
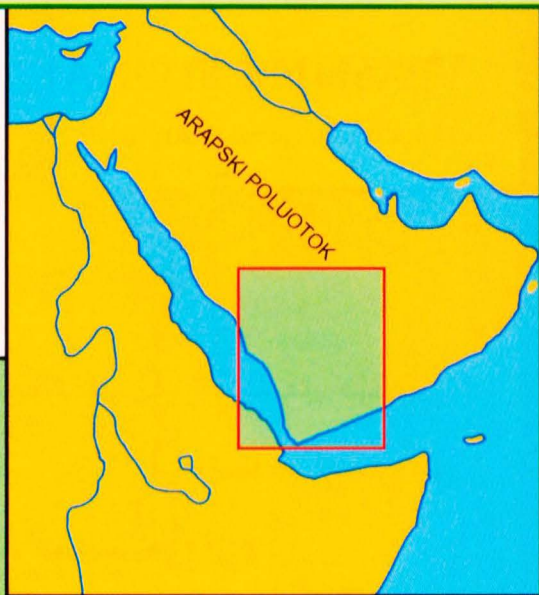
Salvetu-t-tefasir, 3/427

Mu'džemul-buldan, 3/464

STANOVNICI VRTA

DEVĀN: OD JEMENSKE TVRĐAVE
BANI AL HARŠA

(JUŽNO OD SAN'E)

VLASNICI SLONA

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ (1) أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
 فِي تَضْلِيلٍ (2) وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ (3) تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ
 سِجِّيلٍ (4) فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ (5)

„Zar nisi čuo šta je sa vlasnicima slona Gospodar tvoj uradio?! Zar lukavstvo njihovo nije omeo i protiv njih jata ptica poslao koje su na njih grumenje gline pečene bacale, pa ih On kao lišće koje su crvi istočili učinio?“ (Kur'an, 105:1-5)

Pod *vlasnicima slona* misli se na vojsku Abesinca Ebrehe ibn el-Ešrema, koji je postao vladar Jemena nakon svrgavanja Jusufa Zai Nuvasa. Godine 571., iste godine kad je rođen Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebreha je poveo vojsku prema nepovredivom gradu Mekki s namjerom da uništi Ka'bu. Htio je da Arapi prestanu činiti hodočašće Mekki i da obavljaju hodočašće crkvi Kulejs, koju je on sagradio u San'i.

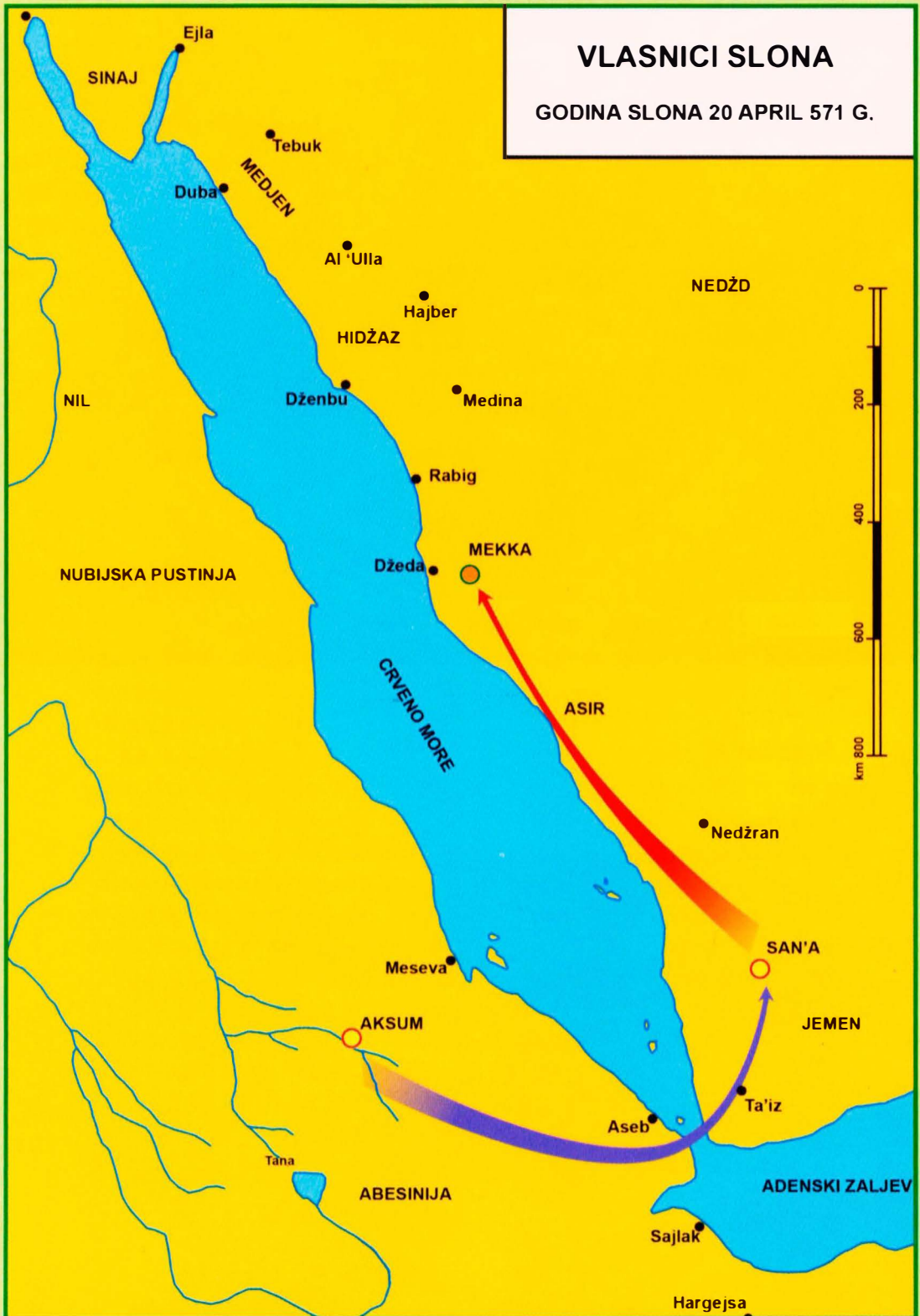
Ogromni slon bio je na čelu vojske koja se kretala prema Mekki. Jedna predaja spominje da je – kad se Ebreha pripremao ući u Mekku – slon, odbijajući ići naprijed, legao na zemlju. Ma kako su ga pokušavali natjerati da krene, slon se nije pomjerao. Kad su ga okrenuli u pravcu Šama, on je požurio naprijed. Potom su ga okrenuli u pravcu Jemena, a on je krenuo. Ali, kad god su ga pokušali upraviti prema Mekki, nije se htio ni pomjeriti.

Na svome putovanju u Mekku, Ebreha je opljačkao imovinu mnogih Arapa. Među imetkom koji je pokrao bile su i deve koje su pripadale 'Abdulmuttalibu ibn Hašimu, djedu Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. 'Abdulmuttalib se pojavio pred Ebrehom i zahtijevao da mu vrati njegovu imovinu. Ebreha je bio razočaran njegovim riječima: „Govoriš mi o nekih 200 svojih deva koje sam uzeo, a ne mariš za

VLASNICI SLONA

GODINA SLONA 20 APRIL 571 G.

Gaza

Stara San'a

Kuću (Ka'bu), koja predstavlja tvoju vjeru i vjeru tvojih očeva! Došao sam da vas uništim, a ti mi ni riječi o tome ne govoriš!" 'Abdulmuttalib reče: „Ja sam uistinu samo vlasnik tih deva, a Kuća zasigurno ima svoga Gospodara, Koji će te spriječiti da njoj naneseš štetu“.

Potom Allah, dž. š., posla veliki broj jata ptica sa kamenjem od *sidž-džila* (od tvrde pečene gline). One su njime zasule Ebrehine vojnike i vojska tada postade poput opustošenog polja sa stabljikama koje je stoka obrstila.

Tu je bio i izdajnik Ebu Rigal, koji je vodio neprijatelja u Mekku. Njegov grob je u Mugammesu, na putu za Ta'if. Kaže se da čak i danas Arapi na njegov grob bacaju kamenje.

Et-Tefsirul-munir, 30/404

Salvetu-t-tefasir, 3/604

El-Kamusul-islami, 1/121

PUTOVANJA ZIMI I LJETI

لَا يَلَا فِ قُرَيْشٍ (1) إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ (2) فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ
هَذَا الْبَيْتِ (3) الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ (4)

„Zbog navike Kurejšija, navike njihove da zimi i ljeti putuju, neka se oni Gospodaru hrama ovoga klanjaju, koji ih gladne hrani i od straha brani.“ (Kur'an, 106:1-4)

Svake godine bi vode Kurejša obavljali pripreme za dva putovanja, jedno zimi, a drugo ljeti. Zimi bi putovali u Jemen i Abesiniju, a ljeti u Šam i Irak. Karavane bi predvodila četverica sinova 'Abdumenafa. Hašim je predvodio karavan koji je putovao u Šam i posebno u oblast Gaze; njegova putovanja u Gazu postadala su toliko poznata da je grad ubrzo postao poznat kao Gaza Hašimova. El-Muttalib je predvodio karavan koji je putovao u Jemen. 'Abdušems je predvodio karavan koji je putovao u Abesiniju, a Nevfel je predvodio karavan koji je išao u Irak. Ovi trgovački karavani Kurejšija putovali su potpuno sigurno; niko se nije usuđivao povrijediti ih na bilo koji način, jer su oni bili susjedi Allahove Kuće, stanovnici Njegovog nepovredivoga grada.

Et-Tefsirul-munir, 30/412

Safvetu-t-tefasir, 3/606

El-Kamusul-islami, 2/507

VEDD, SUVA', JEGUS, JE'UK, NESR, EL-LAT, EL-'UZZA I MENAT

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَنَسْرًا (23) وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا (24)

„...I govore: 'Nikako božanstva svoja ne ostavljajte, i nikako ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Jesra ne napuštajte!’, a već su mnoge u zabludu doveli, pa Ti njima, inadžijama, samo propast povećaj!“ (Kur'an, 71:23-24);

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ (19) وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ (20) أَلَكُمُ
الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ (21) تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ (22) إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ
سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ (23)

„Šta kažete o Latu i Uzzau i Menatu, trećoj najmanje cijenjenoj? Zar su za vas sinovi, a za Njega kéeri?! To bi tada bila podjela nepravedna. To su samo imena koja ste im vi i preci vaši nadjenuli, Allah o njima nikakav dokaz nije poslao; oni se povode samo za pretpostavkama i onim za čim duše žude, a već im dolazi od Gospodara njihova prava uputa“ (Kur'an, 53:19-23).

En-Nusub i El-Ensab je kamenje koje je okruživalo Ka'bu. Nad njim su klane životinje u ime drugih božanstava, mimo Allaha. 'Amr ibn Luhaj el-Ezdi prvi je donio idole u Mekku. Donio ih je iz zemalja Šama (Sirija i okolne regije).

Ovo su najznačajniji idoli kojima su se klanjali prije pojave islama:

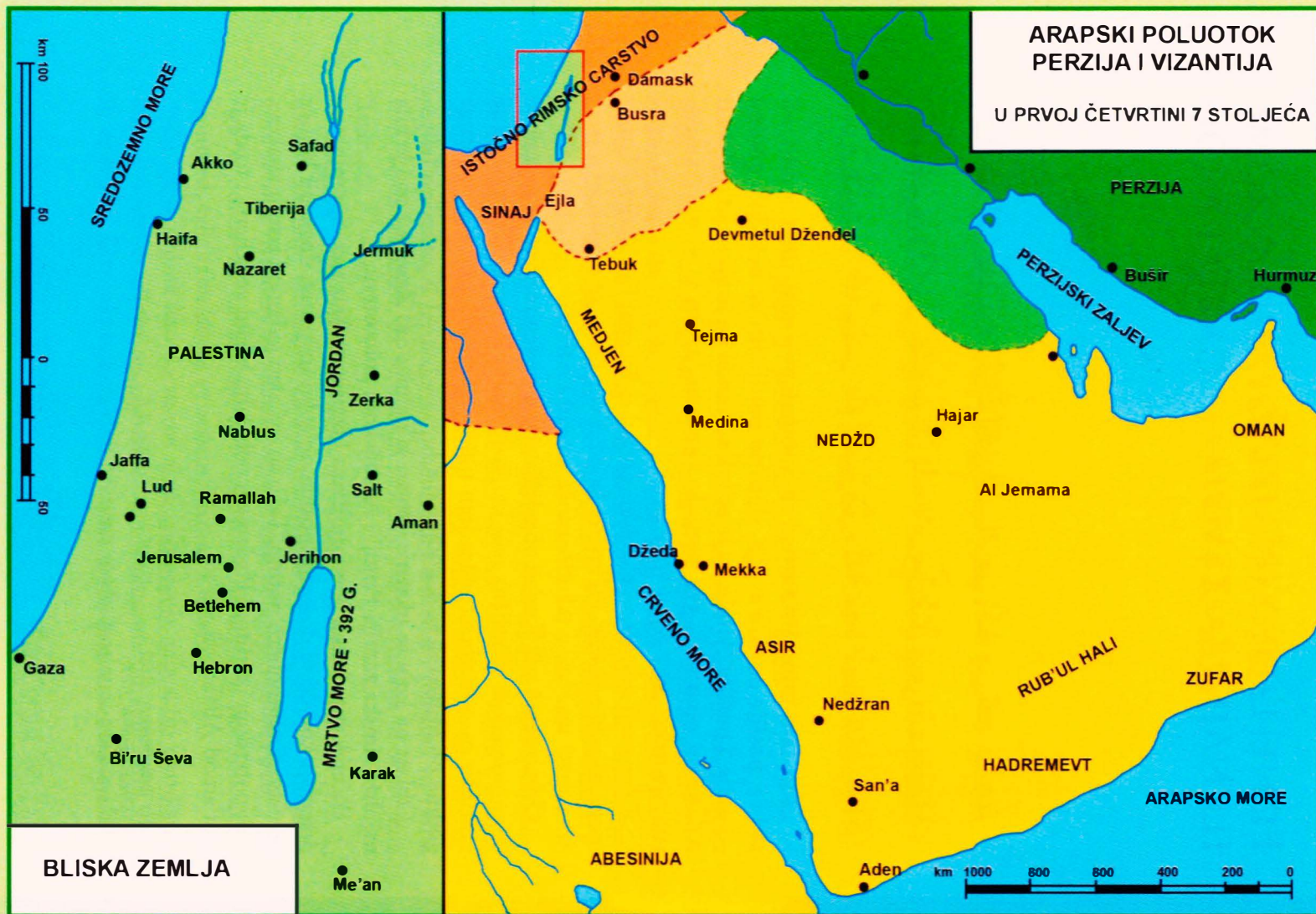
- Isaf i Na'ila, koji su bili postavljeni pokraj vrata Ka'be;
- El-Ukajser, idol Kuda'a, Lahma i 'Amile; nalazio se na visoravnima Šama;
- El-Dželsed, idol u Hadramevtu; obožavalo ga je pleme Kinda.
- Zu-l-halasa; bio je postavljen u Tubali, između Mekke i Jemena. Plemena Kas'am, Budžeja, Ezd es-Surat i Arapi iz ogranaka plemena Hevazin koji su bili u njihovoj blizini veličali su (i obožavali) Zu-l-halasu;
- Zu-š-šera, idol koji je pripadao Benu Harisu ibn Mubeššir el-Ezdiju;
- Zulkaffejn, idol plemena Devs;
- Suva', idol Huzeja u Medreki, oblasti Jenbu', u blizini Medine el-Munevvere;
- Ed-Dejzenan (dva idola); pripadali su Džuzejmi el-Ebrešu u Hiri. Kaže se da ih je El-Munzir el-Ekber stavio na kapiju El-Hire. Kao test odanosti i pokornosti, od ljudi koji bi ulazili na gradska vrata zahtijevalo je da učine sedždu tim idolima;
- 'A'im, idol Ezda es-Surata;
- El-'Uzza, bio je postavljen u Mekki, sa desne strane puta koji je vodio za Irak; bio je najpoštovaniji i najvažniji idol Kurejša;
- El-Lat, idol Et-Ta'ifa. Na mjestu gdje je on bio postavljen sada je munara džamije u Et-Ta'ifu;
- Menat je bio najstariji među idolima koji su pripadali Arapima. Bio je postavljen na obali mora, u pravcu El-Mušellela u Kudejdu, koji je negdje između Mekke i Medine;
- Nesr je bio postavljen u Jemenu; pleme Himjer ga je obožavalo u zemlji Belha';
- Hubel je bio postavljen u Ka'bi;
- Vedd; obožavalo ga je pleme Kelb u Devmetu-l-džendelu;
- Je'uk; obožavalo ga je pleme Hemedan u gradu Hajvan, u blizini San'e;
- Jegus; ovog idola obožavali su Mezhedž, Džureš i drugi.

El-Asnam (niz stranica kroz čitavu knjigu)

El-'Alam, 5/84

El-Kamusul-islami (više mjesta u više tomova djela)

EDNE-L-ERD (NAJBLIŽA ILI NAJNIŽA ZEMLJA)

الم (1) غَلَبَتِ الرُّومُ (2) فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ
سَيُغْلَبُونَ (3) فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَيَوْمَئِذٍ
يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ (4) بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (5)

„Elif-lam-mim. Bizantinci su pobijedeni u susjednoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti za nekoliko godina – i prije, i poslije, Allahova je odluka – i tada će se vjernici radovati Allahovoj pomoći. – On pomaže kome hoće, On je Silni i Samilosni.“ (Kur'an, 30:1-5)

Edne-l-erd odnosi se na niske oblasti u Palestini u blizini Mrtvog mora, smještenog čak 392 metra ispod nivoa mora. U arapskom jeziku, *edna* znači *najbliži*, a također može značiti i *najniži*.

Ono o čemu nas Kur'an obavještava u navedenim ajetima postalo je jasno pobjedom Rimljana nad Perzijancima u Palestini. Ta pobjeda se otprilike podudarila sa pobjedom muslimana u Bici na Bedru (druge godine po Hidžri ili 624. godine n.e.).

Oblast na koju se ukazuje ustvari je najniži dio Zemlje i ona je bila najbliža rimska zemlja Perziji i Arabijskom poluostrvu.

Početak sure jedna je od mu'džiza Uzvišenog Kur'ana. Spominju se događaji koji će se dogoditi poslije objavljivanja sure, događaji koji će se, ustvari, zbiti ubrzo potom. Tako su ovi ajeti jedan od jasnih znakova koji potvrđuju istinitost Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i to da je Kur'an od Allaha, dž. š..

Et-Tefsirul-munir, 21/42

Salvetu-t-tefasir, 2/470

Lisanul-'areb (rječnik), za riječi: *Dena* i *Sufla*

SMOKVA I MASLINA, SINAJSKA GORA I GRAD SIGURNI (MEKA)

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ (1) وَطُورِ سَيْنِينَ (2) وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (3) لَقَدْ
خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (4) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (5) إِلَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (6) فَمَا يُكَذِّبُكَ
بَعْدَ الْبَدِينِ (7) أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ (8)

„Tako mi smokve i masline, i Sinajske gore, i grada ovog sigurnog, Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem, zatim ćemo ga u najnakazniji lik vratiti, samo ne one koji budu vjerovali i dobra djela činili; njih čeka nagrada neprekidna. Pa, šta te, onda, navodi da poričeš onaj svijet, zar Allah nije sudija najpravedniji?!“
(Kur'an, 95:1-8)

Ovdje se, Allah, dž. š., zaklinje svetim i poštovanim mjestima, mjestima koja je On, dž. š., odabrao za spuštanje Objave svojim poslanicima i vjerovjesnicima. Prvo od tih mjesta je u Šamu (Sirija i okolne regije) općenito, u Jerusalemu posebno, jer smokva i maslina tu rastu. Čini se da se Allah, dž. š., ustvari zaklinje Porukom koja je objavljena 'Isau, a.s.

Sinajska gora nalazi se u oblasti Sinaja. Čini se da se Allah, dž. š., ustvari zaklinje Porukom koja je objavljena Musau, a.s. na Sinajskoj gori; *sinin* u navedenom ajetu doslovno znači *blagoslovljen*. A ovaj grad *sigurni* odnosi se na Mekku el-Mukerremu, u kojoj je poslanik Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, primao Objavu.

Stoga se doima kao da su ovi ajeti zaklinjanja nebeskim porukama koje su objavljene 'Isau, a.s., Musau, a.s., i Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ovo ukazuje na duh bratstva među poslanicima, a.s.; iako

su se razlikovali zakoni koji su im objavljeni, njihova vjera bila jedna i ista, islam:

„Allahu je prava vjera jedino – islam“ (Kur'an, 3:19).

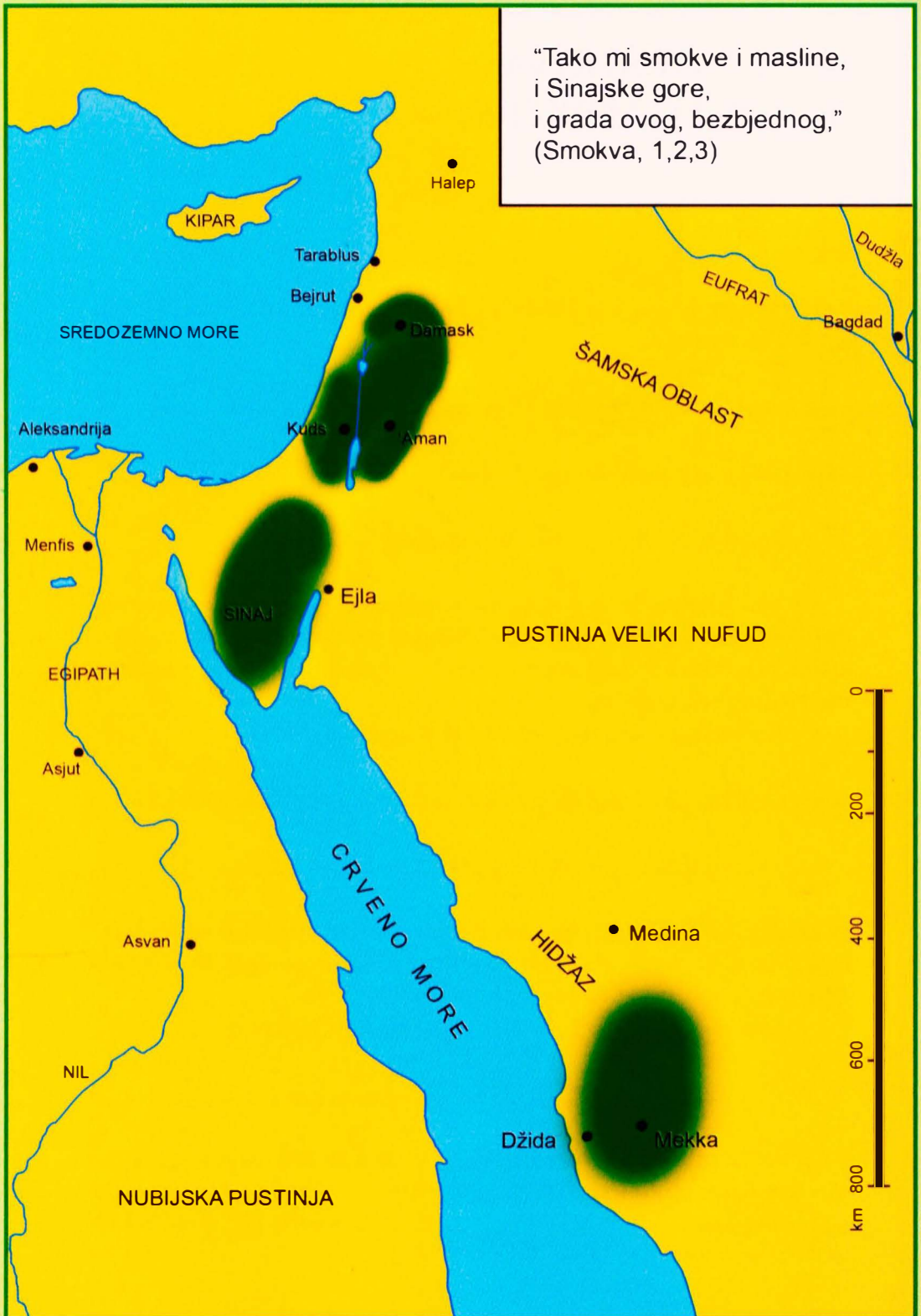

Et-Tefsirul-munir, 30/301

Salvetu-t-tefasir, 3/577

“Tako mi smokve i masline,
i Sinajske gore,
i grada ovog, bezbjednog,”
(Smokva, 1,2,3)

MAJKA GRADOVA (MEKA EL-MUKERREMA)

U Časnom Kur'anu je za Mekku korišteno više imena, jedno od njih je i Majka gradova.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ
وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ (92)

„A ova Knjiga, koju objavljujemo, blagoslovljena je, ona potvrđuje onu prije nje da opominješ Majku gradova (Mekku) i ostali svijet. A oni koji u onaj svijet vjeruju – vjeruju i u nju i o molitvama svojim brigu brinu.“ (Kur'an, 6:92)

U sljedećem ajetu je nazvana i svojim imenom, Mekka:

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ
أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (24)

„On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Mekke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite, a Allah dobro vidi ono što vi radite“ (Kur'an, 48:24).

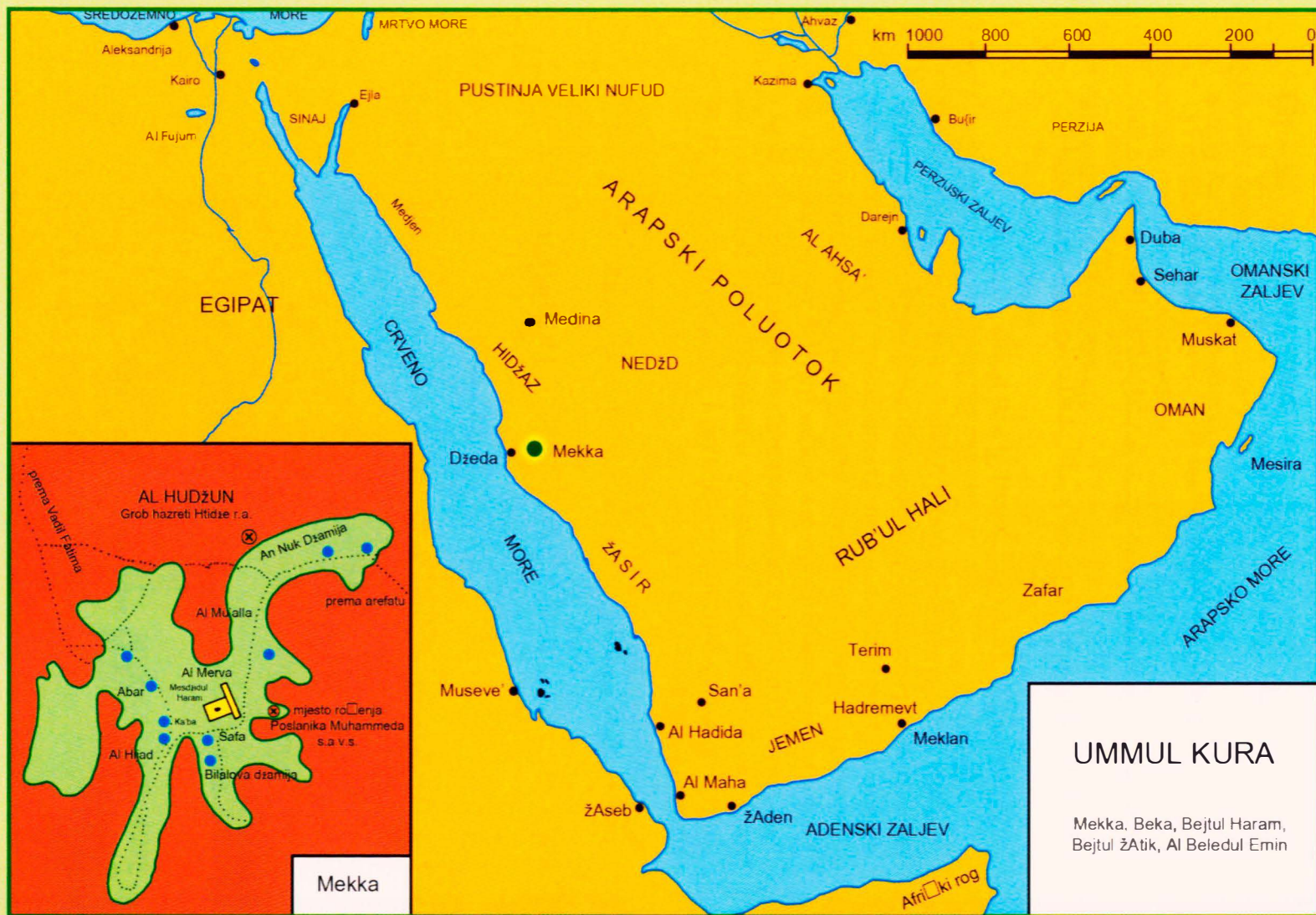
U sljedećem ajetu naziva se i drugim imenom, Bekka,:

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ (96)

„Prvi hram sagrađen za ljude jest onaj u Bekki (Mekki), blagoslovljen je on i putokaz svjetovima“ (Kur'an, 3:96).

U narednim ajetima nazvana je Časnim hramom (Bejtu-l-haram) zato što se unutar nje nalazi Ka'ba:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ
وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (2)

„Vjernici, ne omalovažavajte Allahove odredbe hadža, ni sveti mjesec, ni kurbane, naročito one ogrlicama obilježene, ni one ljude koji su krenuli ka Časnom hramu želeći nagradu i naklonost Gospodara svoga. A kad obrede hadža obavite, onda loviti možete. I neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite, zato što su vam spriječili pristup Časnom hramu, nikako ne navede da ih napadnete! Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu; i bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava“ (Kur'an, 5:2);

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ
وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (97)

„Allah je učinio da Ka'ba, Časni hram, bude preporod ljudima, a tako i sveti mjesec i kurbani, naročito oni ogrlicama označeni, zato da znate da je Allahu poznato ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji, da Allah, zaista, sva zna“ (Kur'an, 5:97).

Ka'ba je nazvana Drevnim hramom u naredna dva ajeta:

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلِيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ
(29)

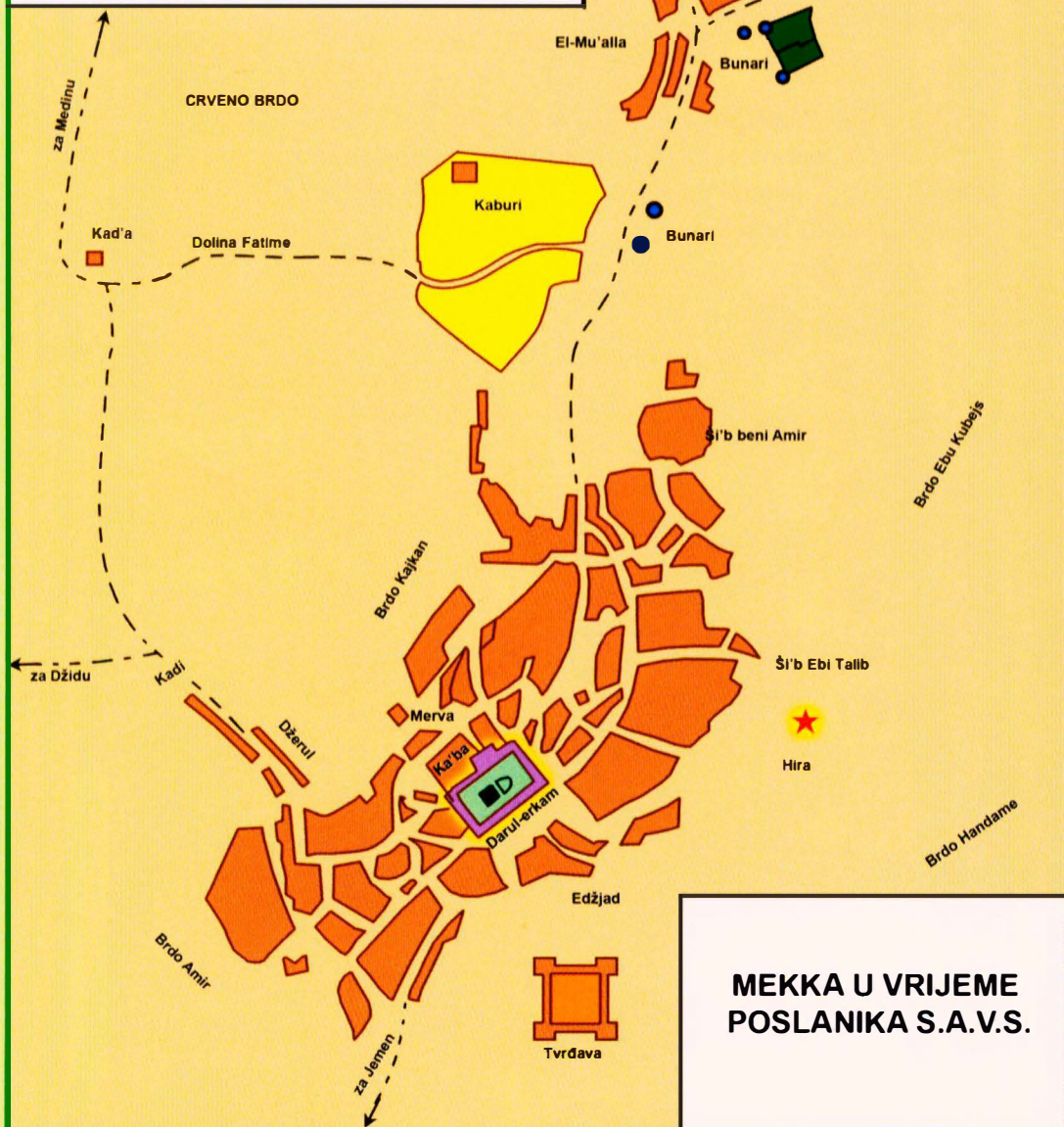
„Zatim, neka sa sebe prljavštinu uklone, neka svoje zavjete

MEKKA MUKERREMA

MEKKA, BEKKA, MAJKA SVIH GRADOVA,
SVETA KUĆA, DREVNA KUĆA,
GRAD SIGURNOSTI,
TAKOĐER NAZVANA I AN NASASAH,
UMM RUHM, MA'D, AL HATIMA,
AR RAS SALAH, AL ARŠ,
AL KADIS, SVETA, AN NASAH
AL BASAH, KUTHA

(MU'DŽEMUL BULDAN 5/181)

■ Dužina: 3,335 km

MEKKA U VRIJEME
POSLANIKA S.A.V.S.

ispune i neka oko Hrama drevnog obilaze“ (Kur'an, 22:29);

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ

(33)

„Vama one služe do određenog roka, a poslije, njihovo mjesto je kraj Drevnog hrama“ (Kur'an, 22:33).

I, konačno, Mekka je nazvana i sigurnim gradom u sljedećem ajetu:

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (3)

„I grada ovog sigurnog...“ (Kur'an, 96:3).

Mekka je, naravno, kibra (mjesto prema kome se muslimani okreću dok obavljaju namaz) muslimana i mjesto u kom je rođen Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Mesdžidul-haram

MEKKA EL-MUKERREMA (DOLINA U KOJOJ SE NIŠTA NE SIJE)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ
الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي
وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (36) رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ
غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ
النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ (37)

„A kad Ibrahim reče: ‘Gospodaru moj, učini ovaj grad sigurnim i sačuvaj mene i sinove moje da se klanjamo kumirima, oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli. Onaj ko bude mene slijedio – moje je vjere, a onaj ko bude protiv mene ustajao, pa Ti, uistinu, tražiš i samilostan si. Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.’“ (Kur'an, 14:35-37)

Upravo u okolini Mekke, u pećini Hira, objavljeni su ovi ajeti:

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5)

„Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna“ (Kur'an, 96:1-5).

Ovo su prvi kur'anski ajeti koji su objavljeni i bit će potrebno samo nekoliko godina da se islam proširi daleko na istok i zapad, kao i na sjever i jug.

DVA GRADA

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ (31)

„I još kažu: ‘Trebalo je da ovaj Kur'an bude objavljen kakvom uglednom čovjeku iz jednog od ova dva grada’.“ (Kur'an, 43:31)

Dva grada koja se spominju u ajetu su Mekka i Ta'if. Mnogobošci su rekli: „Kur'an je trebao biti objavljen nekom velikom i uglednom čovjeku iz Mekke ili Ta'ifa“. Učenjaci tefsira pojašnjavaju da su oni ciljali na El-Velid ibn el-Mugiru u Mekki i na 'Urve ibn Mes'uda es-Sekafija u Ta'ifu.

Kurejšije su smatrali da ne priliči da Kur'an bude objavljen Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji je nekad bio siromašan. Oni su istakli da je, umjesto njemu, Kur'an trebao biti objavljen jednome od njihovih istaknutih vođa, pogrešno misleći da neko zaslužuje čast i poštovanje samo zato što posjeduje veliko bogatstvo i visok status. Oni nisu shvatali da je istinski zaslužio čast onaj ko je častan kod Allaha, dž. š..

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ

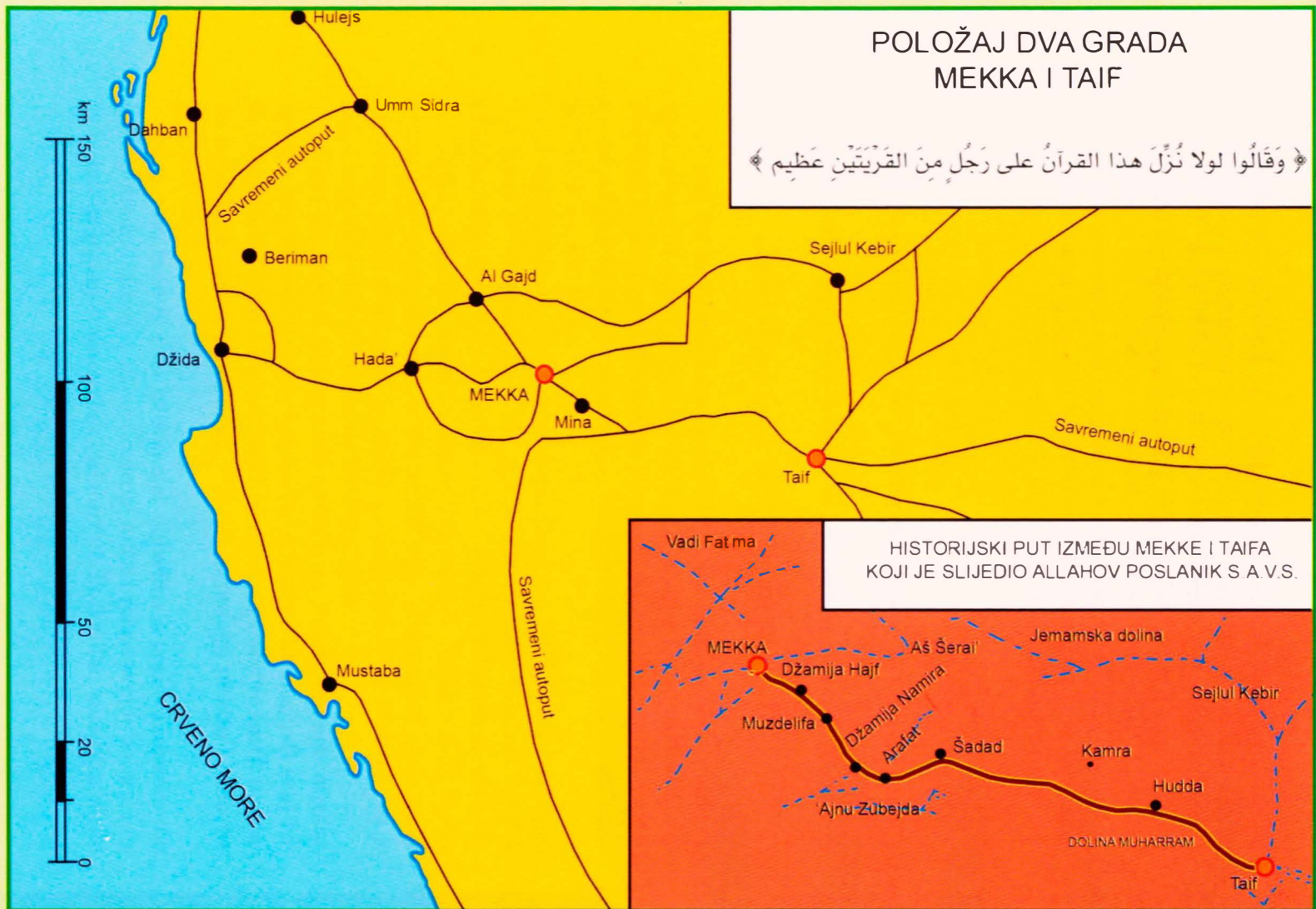
وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ (124)

„A kad njima dokaz dolazi, oni govore: ‘Mi nećemo vjerovati sve dok se i nama ne da nešto slično što je Allahovim poslanicima dano’. A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje. Oni koji griješe sigurno će stići od Allaha poniženje i patnja velika zato što spletkare.“ (Kur'an, 6:124)

Oni su smatrali da je El-Velid ibn el-Mugire ibn 'Abdullah bin 'Amr bin Mahzum (koji je rođen 95 godina prije Hidžre, 530. godine n.e., a umro 622. godine, prve godine po Hidžri) vredniji od Poslanika, sal-

POLOŽAJ DVA GRADA MEKKA I TAIF

﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴾

lallahu 'alejhi ve sellem. Zvali su ga *El-'Idl* ili *Zaslužni, Jednaki* zato što su smatrali da on, sa svojim bogatstvom i statusom (u društvu), vrijedi kao svi drugi ljudi Kurejša. Ako bi svi oni utrošili novac da pripreme pokrivač za Ka'bu, on bi je mogao pokriti samo svojim novcem.

Drugi, 'Urve ibn Mes'ud ibn Mu'attib es-Sekafi, bio je vođa svoga naroda u Ta'ifu. On je prihvatio islam. I, kad je pozvao svoj narod da to učini, oni mu se nisu pokorili, a jedan od njih ga je usmrtio strijelom. Bilo je to 9. godine po Hidžri (630. godine n.e.).

„KO NAPUSTI SVOJ RODNI KRAJ RADI ALLAHA I POSLANIKA NJEGOVA, PA GA STIGNE SMRT...”

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَآغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً
وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ
أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (100)

„Onaj ko se iseli Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja, i slobodu. A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna. – A Allah mnogo prašta i milostiv je.“ (Kur'an, 4:100)

Halid ibn Hizam ibn Huvejlid ibn Esed ibn 'Abdul'uzza ibn Kusaj ibn Kilab el-Kureši el-Ezdi bio je brat Hakima ibn Hizama i rođak Hatidže bint Huvejlid, r.a. Halid, r.a., bio je jedan od prvih sljedbenika Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Napustio je Mekku da bi bio sa onima koji su učinili drugu seobu u Abesiniju, ali je, usljed ujeda zmije otrovnice, umro prije nego je stigao u Abesiniju. Neki smatraju da je njegova smrt povod objavljivanja sljedećeg ajeta:

„Onaj ko se iseli Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja, i slobodu. A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna. – A Allah mnogo prašta i milostiv je“ (Kur'an, 4:100).

Međutim, kaže se i da je ovaj ajet objavljen u vezi s Damrom ibn Džundubom. Damra je napustio svoju kuću i rekao svojoj porodici da ga iz zemlje mnogobožaca vode Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi

ve sellem. Međutim, umro je na putu, prije nego što je uspio doći do Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Prema trećem mišljenju, ovaj ajet objavljen je u vezi s Džundaom ibn Damrom el-Lejsijem, jednim od nejakih i ugnjetenih muslimana Mekke. Bio je bolestan i, kad je čuo da je Allah, dž. š., dozvolio muslimanima da se iseće, rekao je svojoj porodici (ili bliskim prijateljima): „Vodite me odatle!“ Pošto je bio bolestan, da bi ga mogli nositi, morali su napraviti neku vrstu kreveta-nosila. Iznijeli su ga iz Mekke, ali je on umro na putu, kod Ten'ima.

Usdul-Gabe, 2/92

El-Isti'ab, 1/411

El-Isabe, 1/403

Et-Tefsirul-munir, 5/227

Safvetu-t-tefasir, 1/300

HALID IBN HIZAM IBN HUVEJLID AL ASADI

"Onaj ko se iseli Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja, i slobodu. A onaj ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njer je sigurna. – A Allah mnogo prašta i milostiv je".
(Žene, 100)

DŽINNI IZ NASIBINA (NASIBEJNA)

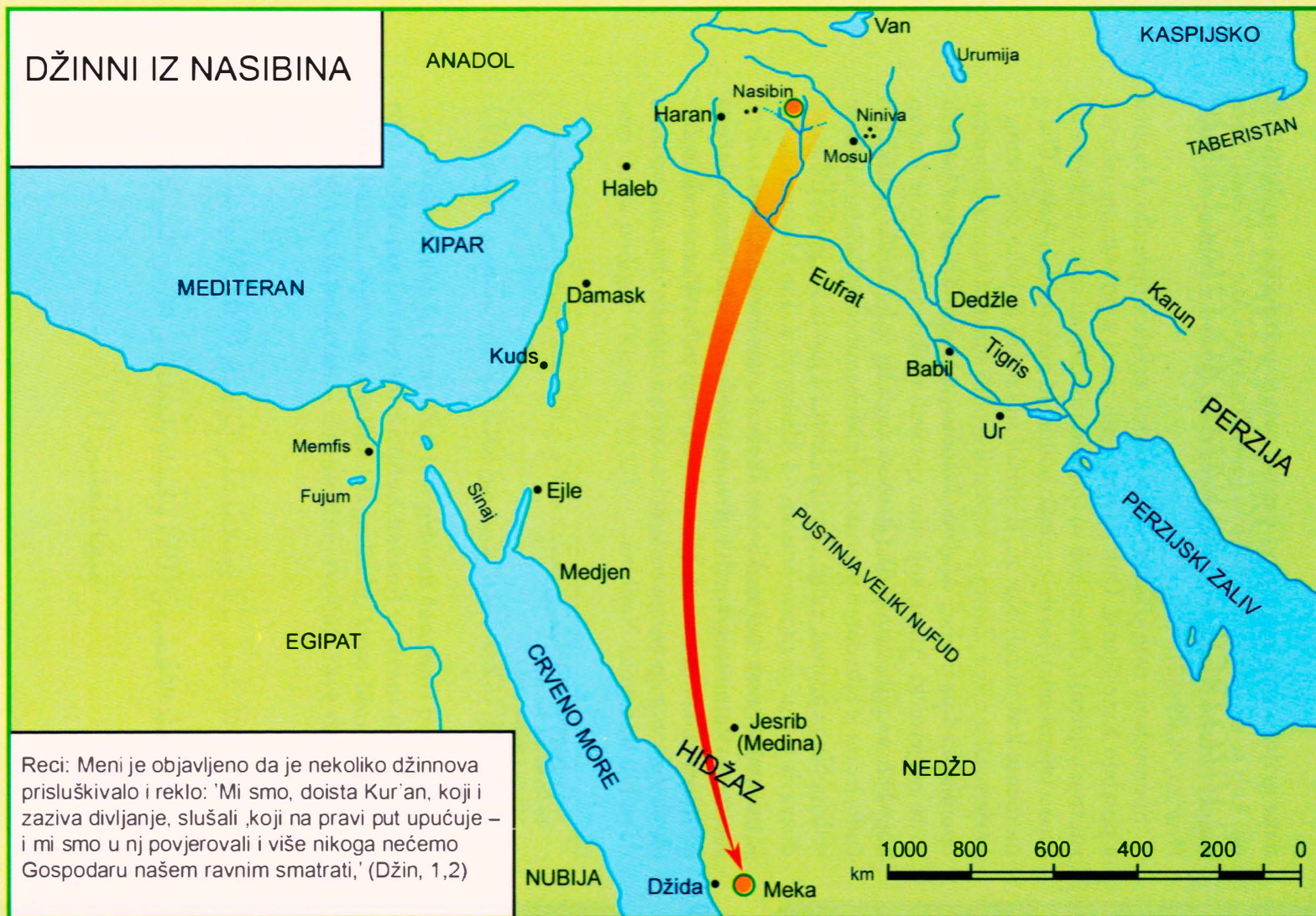
قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا
(1) يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا (2)

„Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džinna prisluškivalo i reklo: 'Mi smo, doista, Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na pravi put upućuje – i mi smo u njegovu povjerenju i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati'“ (Kur'an, 72:1);

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا
أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ (29) قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا
سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ
وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ (30) يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ
لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (31) وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ
اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ (32)

“Kad ti poslasmo nekoliko džinna da Kur'an slušaju, kad dođe da ga čuju, oni rekoše: “Pst!” A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. ‘Narode naš’, govorili su, ‘mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na pravi put upućuje. Narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam

DŽINNI IZ NASIBINA

Reci: Meni je objavljeno da je nekoliko džinnova prislušivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an, koji i zaziva divljanje, slušali, koji na pravi put upućuje – i mi smo u nj povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati,' (Džin, 1,2)

neke grijehe vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi!’ A oni koji se ne odazovu Allahovu glasniku, takvi Mu na Zemlji neće umaći i mimo Njega zaštitnika neće naći. Oni su u velikoj zabludi“ (Kur'an, 46:29–32).

Spominjanje ovih džinna sadrži žestok prijekor općenito Arapima a posebno Kurejšijama. Dok su Arapi bili spori u prihvatanju islama i sticanju uvjerenja, džinni koji su spomenuti utrkivali su se u prihvatanju imana (vjerovanja), što ih je učinilo boljim od nevjerničkih Arapa. Onog momenta kad su čuli Kur'an, ti džinni su izrazili duboko poštovanje i povjerovali u njega. Zatim su se vratili svojim sunarodnicima džinnima opominjući i pozivajući u islam. Potpuno suprotno džinnima ponijeli su se nevjernički Arapi, koji nisu vjerovali uprkos tome što je Kur'an objavljen na njihovom jeziku i što su znali da je kur'anski izražaj bio čudo, jer im je bilo dobro poznato da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio nepismen – nije znao ni čitati, ni pisati, što je bio još jedan dokaz da je Kur'an morao poticati od Allaha, dž. š.. Ibn Mes'ud, r.a., bio je prisutan te noći kad se Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, susreo sa džinnima. Džinni koji su se susreli sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, ustvari su bili sa Arabijskog poluostrva, a u djelu *Ed-durru-l-mensur* spominje se da neki učenjaci kažu da ih je bilo sedam i da su bili stanovnici Nasibina.

Et-Tefsirul-munir, 29/164

Ed-Durrul-Mensur, 6/270

Safvetu-t-tefasir, 3/457

Et-Taberi, 2/347

HARAM DALEKI U JERUSALEMU „ČIJU SMO OKOLINU BLAGOSLOVILI“

وَأَوْثَرْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا
الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ (137)

„...A potlačenom narodu dadasmo u nasljeđe istočne i zapadne krajeve zemlje koju smo blagoslovili, i lijepo obećanje Gospodara tvoga sinovima Israilovim bilo je ispunjeno – zato što su trpjeli, a sa zemljom spravismo ono što su faraon i narod njegov sagradili i ono što su podigli“ (Kur'an, 7:137);

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ
الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (1)

„Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog (Mesdžidu-l-haram) u Hram daleki (Mesdžidu-l-aksa), čiju smo okolinu blagoslovili, kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. – On, uisitinu, sve čuje i sve vidi“ (Kur'an, 17: 1);

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ (69) وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا
فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ (70) وَخَيَّانَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا
فِيهَا لِلْعَالَمِينَ (71)

„‘Vatro’, rekosmo Mi, ‘postani hladna i spas Ibrahimu!’ I oni htjedoše da mu postave zamku, ali ih Mi onemogućismo i spasismo i njega i Luta u zemlju koju smo za ljude blagoslovili...“ (Kur'an, 21:69-71);

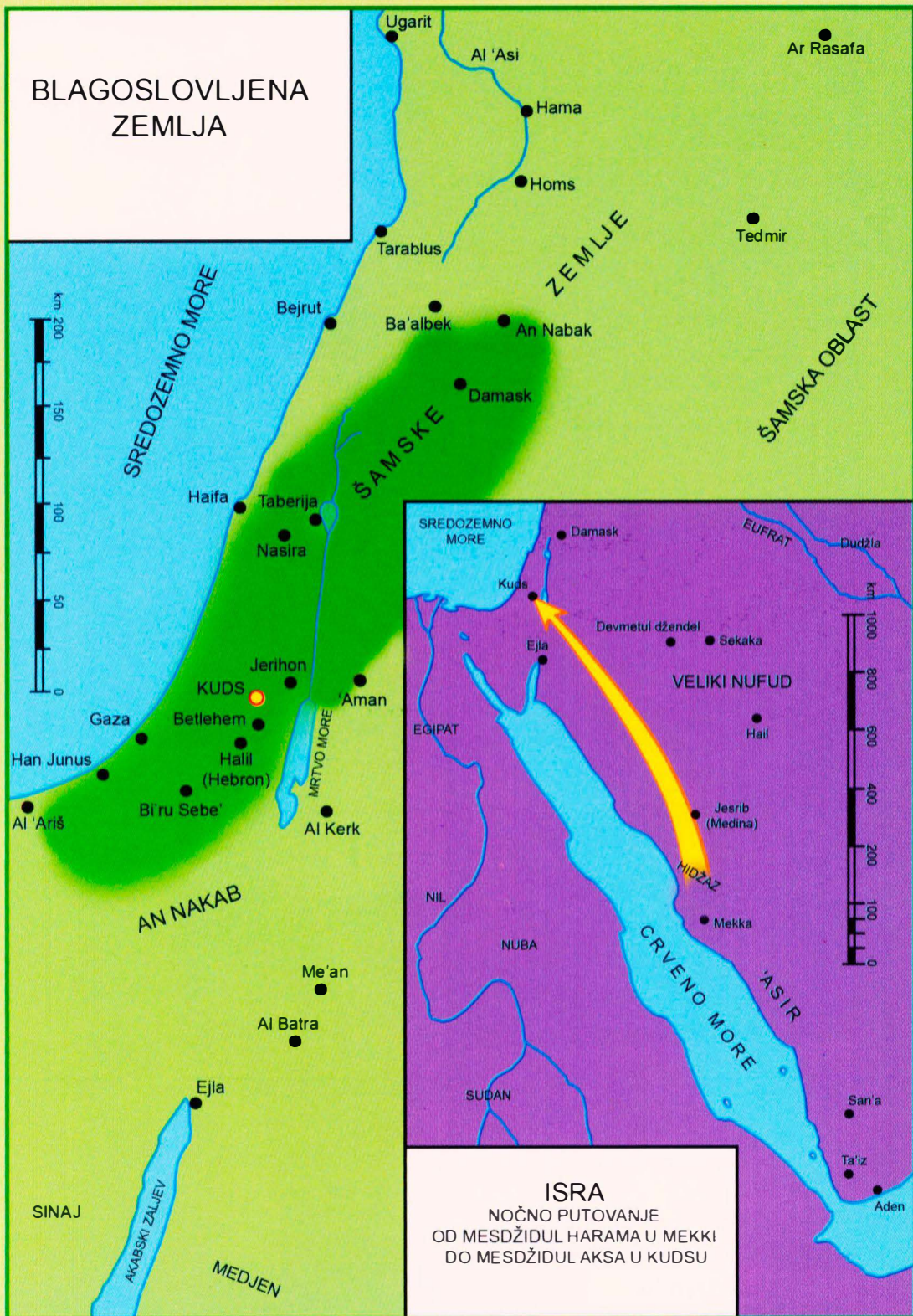
وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ (81)

„A Sulejmanu vjetar jaki poslušnim učinismo – po zapovijedi njegovoj je puhao prema zemlji koju smo blagoslovili; a Mi sve dobro znamo“ (Kur'an, 21:81).

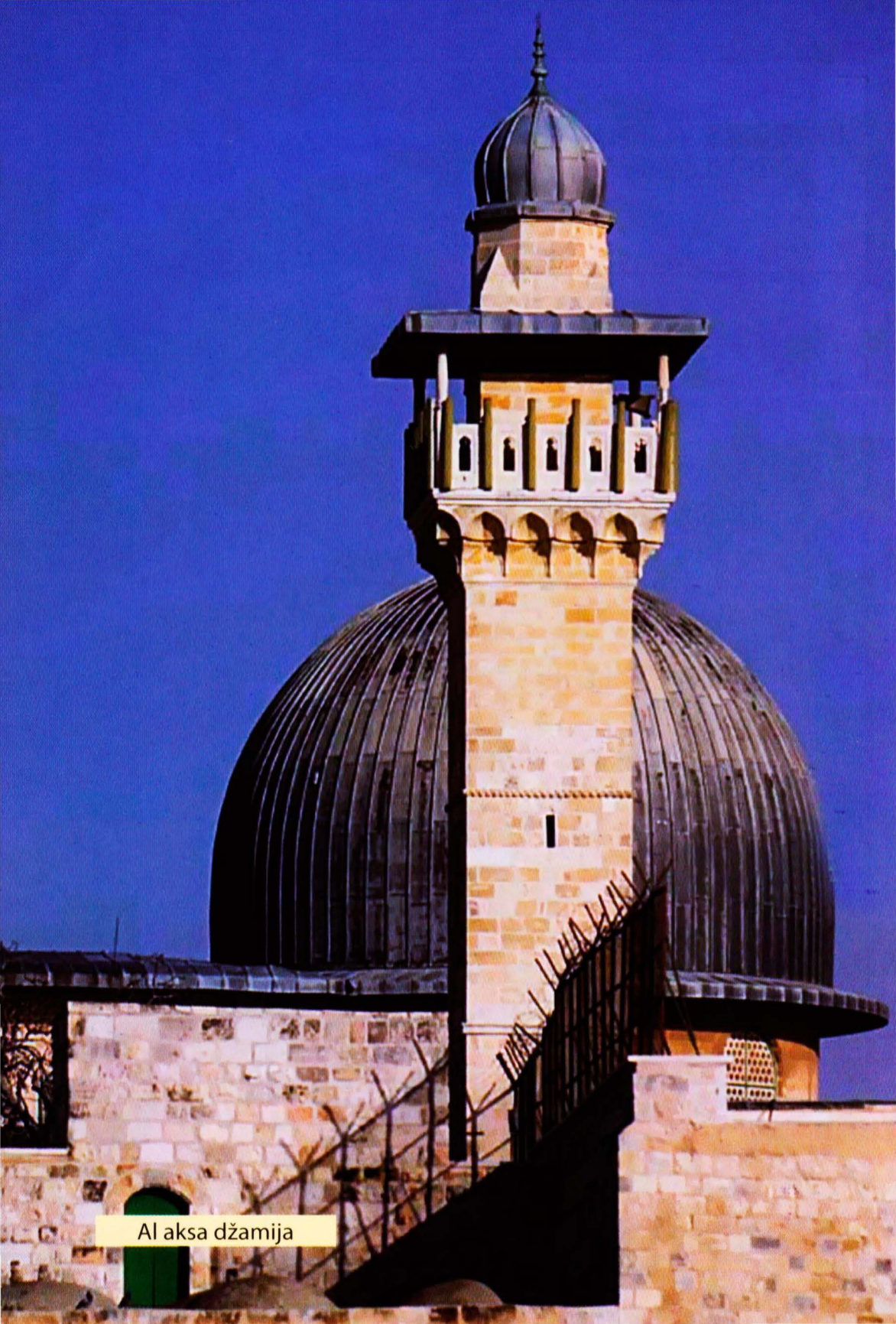
Allah, dž. š., odlikovao je Jerusalem i njegovu okolinu mnogim blagodatima, kako materijalnim, tako i duhovnim. *Okolina* u riječima „**čiju smo okolinu blagoslovili**“ odnosi se na Šam (Siriju i okolne oblasti). Ove zemlje bile su mjesta boravka poslanikâ i mjesta na koja su se spuštali čisti meleki.

Sigurno je da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, mogao biti podignut na nebesa u noći Isra’a i Mi’radža direktno iz Mekke. Međutim, Poslanikovo, sallallahu ‘alejhi ve sellem, podizanje na nebesa bilo je nebeski događaj koji Kurejšijama nije mogao biti potvrđen materijalnim dokazom. Hoću reći da, naprimjer, niko od Kurejšija nije vidio Sidretu-l-Munteha, pa da bi mogao testirati Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Međutim, Poslanikovo, sallallahu ‘alejhi ve sellem, *zemaljsko* putovanje od Mekke do Jerusalema moglo je biti potvrđeno i viđeno kao čudo, što ono i jest bilo. Kad se Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, vratio u Mekku, on je onim Kurejšijama nevjernicima koji su već bili u Jerusalemu detaljno opisao Jerusalem, a Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prije te noći nikad nije bio u Jerusalemu. Kurejšije su ga tada pitali o karavanu koji im se vraćao iz Jerusalema. Pošto je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, vidio taj karavan pri svom povratku u Mekku, tačno im je opisao situaciju s karavanom i koliko je brojao deva. Čak im je rekao i kad će karavan stići. Također im je precizno opisao jednu od deva iz karavana. Kad je karavan stigao, uvjerali su se da se pokazalo kao istina sve što je rekao Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Al aksa džamija

Stijena ispod kupole

Kupola na stijeni

HIDŽRA IZ MEKKE U MEDINU

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ
وَمَكُرُ اللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ (30)

„I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli, a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije“ (Kur'an, 8:30);

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا
فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ
عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ
اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (40)

„Ako ga vi ne pomognete, pa – pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bila u pećini i kad je on rekao drugu svome: “Ne brini se, Allah je s nama!” pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je silan i mudar“ (Kur'an 9:40).

Nakon Prve i Druge prisege na 'Akabi, kad su stanovnici Medine prisegli da će se pokoravati i štititi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Kurejšije su osjetili da počinju gubiti kontrolu nad situacijom. Stoga su se vođe Kurejša sakupili u Daru-n-nedvi (Vijećnici) da bi pokušali pronaći rješenje. Predloženo je mnogo rješenja. Jedno je bilo da zatvore Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, dok ne umre, a drugo da ga istjeraju iz Mekke, i to tako što bi ga vezali za devu, pa devu natjerali u pustinju.

HIDŽRA

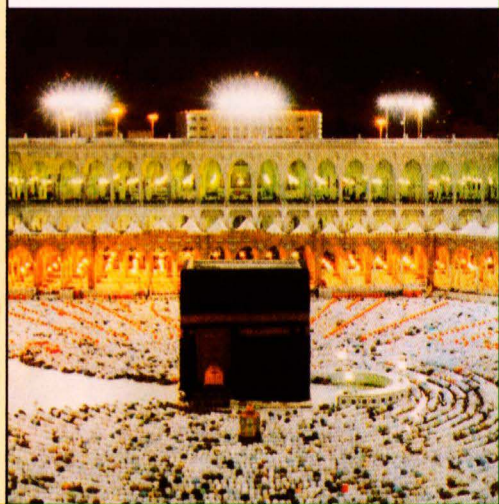
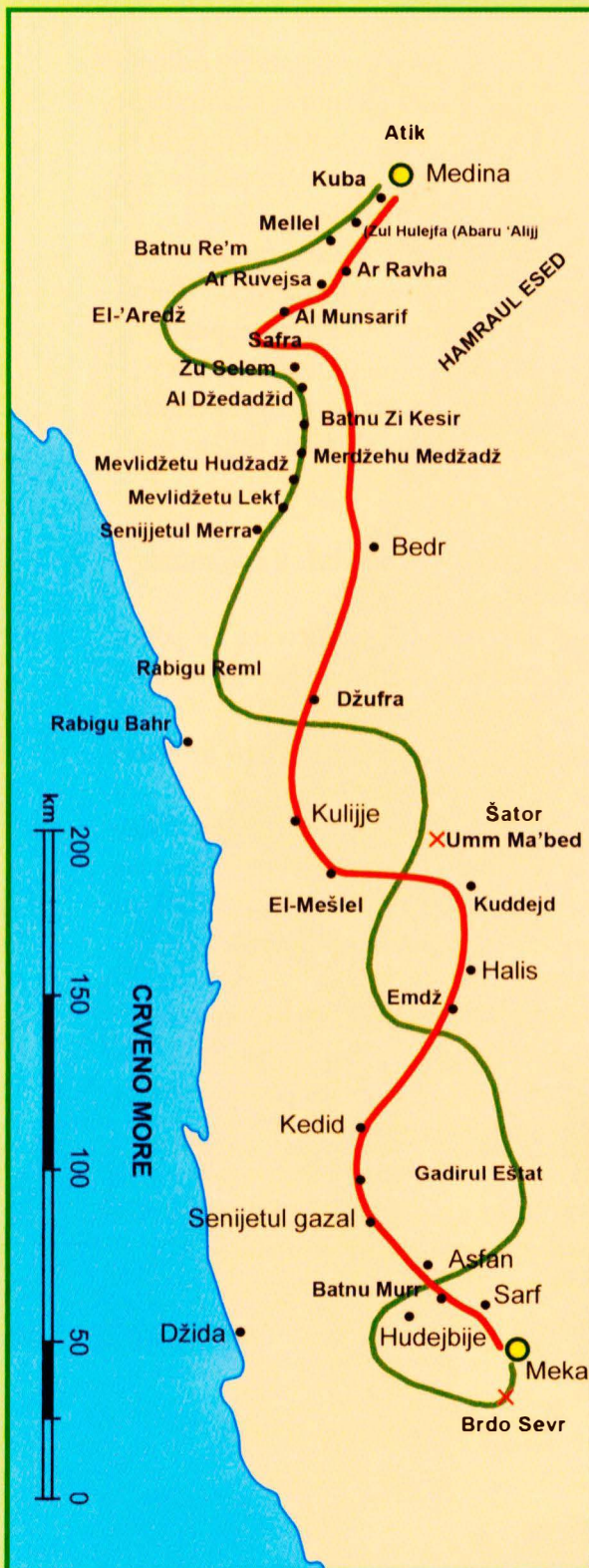
I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije.

(Plijen, 30)

Ako ga vi ne pomognete, pa – pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini i kada je on rekao drugu svome:

"Ne brini se, Allah je s nama!" pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je silan i mudar.

(Pokajanje, 40)

Ali, složili su se o rješenju koje je bilo mnogo podlije od ostalih: odlučili su da iz svakog roda (ogranka) Kurejša treba biti izabran snažan mladić te da svi oni skupa i istovremeno udare na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i ubiju ga. Tako bi odgovornost za taj gnusni zločin pala na sva rodove, pa nijedan ne bi morao strahovati od odmazde.

Ali, plan im je propao. Poduzevši mnoge mjere predostrožnosti koje su navedene u knjigama sire (životopisa Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem), Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, napustio je Mekku sa Ebu Bekrom, r.a. Da bi izbjegli korištenje uobičajenih puteva, unajmili su vodiča. To je bilo neophodno, jer su Kurejšije nudile ogromnu nagradu onome ko Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, vrati živog ili mrtvog.

Evo nekih najvažnijih rezultata Hidžre:

1. Okupljeni na jednom mjestu, muslimani su bili u mogućnosti braniti islam i otvoreno propagirati njegovo učenje;

2. Muslimani su imali stvarnu državu, koja je počivala na jakim temeljima, što im je omogućilo da poduzmu neophodne korake da održavaju državu stabilnom i snažnom;

3. Muslimani su bili u mogućnosti pozivati ljude u islam ne samo u Mekki i Medini, već i u većini drugih naseljenih predjela;

4. U Mekki, kad su muslimani bili slabi, nije bilo licemjera. Međutim, kad su se muslimani učvrstili u Medini, u interesu nekih neprijatelja islama bilo je da se prikažu muslimanima kako bi islam napadali iznutra. To dovodi do pojave licemjera, čiji je predvodnik bio 'Abdullah ibn Ubej ibn Selul;

5. Prije Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, seobe u Medinu, trgovački karavani Kurejšija sigurno su se kretali u toku njihovih ljetnih i zimskih putovanja. Međutim, nakon što su se muslimani nastanili u Medini, a zato što su Kurejšije zaplijenili svu imovinu muslimana u Mekki, trgovački karavani Kurejšija bili su u strahu zbog prisustva muslimana u Medini, jer su ti karavani morali proći pokraj Medine na svome putovanju u Šam (Sirija i okolne regije).

Ibn Sa'd, 1/227

Ibn Hišam, 2/89

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 3/170

Et-Taberi, 2/370

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/53

Brdo i pećina Sevr

DŽAMIJA U KUBA'U (DŽAMIJA ČIJI SU TEMELJI POSTAVLJENI NA STRAHU OD ALLAHA)

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ
تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رَجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ (108)

„Ti u njoj nemoj nikad molitvu obaviti! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavaljaš molitvu. U njoj su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste.“ (Kur'an, 9:108)

Kuba', mjesto u blizini Medine, najviše je poznato po džamiji Kuba', «džamiji čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha», prvoj džamiji koja je sagrađena nakon pojave islama. Kad je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, prešao u Medinu, prvo se zaustavio u Kuba'u, gdje je stigao u ponedjeljak i tu je ostao četiri dana. U petak te iste sedmice, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, otišao je u Medinu el-Munevveru.

Devete godine po Hidžri, upravo pred Bitku na Tebuku, skupina od 12 licemjera sagrađila je mesdžid Dirar (džamija licemjera), čija je svrha bila nanošenje štete i širenje nevjerstva te da bi se razjedinili vjernici. Oni su od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tražili da klanja u njihovoj džamiji, a on, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovori: „*Spremam se za putovanje (Bitku na Tebuku) i veoma sam zauzet; ako budemo prolazili pokraj nje, doći ćemo i klanjati u njoj*“. Međutim, nakon što je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, otišao na Tebuk, objavljeni su sljedeći ajeti:

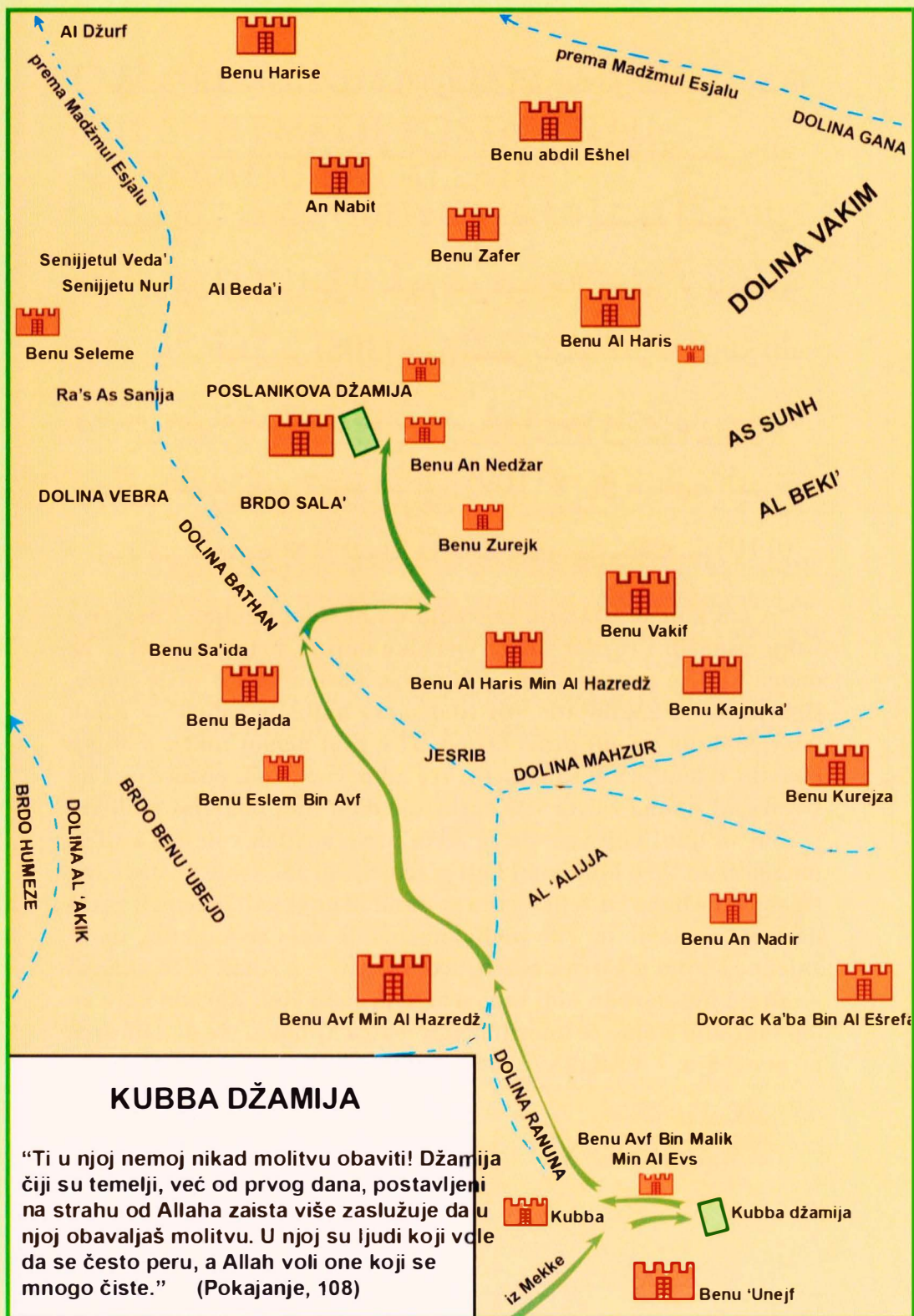
وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا
لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ
يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (107) لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى
التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ (108) أَفَمَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَىٰ شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ
جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (109) لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا
رِبَّةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (110)

“A oni koji su džamiju sagradili da bi štetu nanijeli i nevjerovanje osnažili i razdor među vjernike unijeli, pripremajući je za onoga koji se protiv Allaha i Njegova Poslanika još prije borio, sigurno će se zaklinjati: ‘Mi smo samo najbolje željeli’, a Allah je svjedok da su oni pravi lažovi. Ti u njoj nemoj nikad molitvu obaviti! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu. U njoj su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste. Je li bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na strahu od Allaha i u želji da mu se umili ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehenemsku sruši? – A Allah neće ukazati na pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini. Zgrada koju su oni sagradili stalno će unositi nemir u srca njihova, sve dok im srca ne popucaju. – A Allah sve zna i mudar je“ (Kur'an, 9:107-110).

¹Ujunul-Asar, 2/81

Murudžu-z-Zeheb, 2/85

El-Vefa' bi Ahvali-l-Mustafa, 1/235

Kubba džamija

Medina, Poslanikova, s.a.v.s., džamija

SKUPINA 'ABDULLAHA IBN DŽAHŠA, R.A., KOJA JE BILA POSLANA U BATN-NAHLU

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ
وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ
إِنْ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ (217)

215

„Pitaju te o svetom mjesecu, o ratovanju u njemu. Reci: 'Ratovanje u njemu je veliki grijeh, ali je nevjerovanje u Allaha i odvrćanje od Njegova puta i časnih mjesta i izgonjenje stanovnika njegovih iz njih još veći kod Allaha. A zlostavljanje je gore od od ubijanja! Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrte od vjere vaše, ako budu mogli. A oni među vama koji od svoje vjere otpadnu i kao nevjernici umru, njihova djela bit će poništena i na ovom i na onom svijetu, i oni će stanovnici džehennema biti, u njemu će vječno ostati.“ (Kur'an, 2:217)

U mjesecu džumade-l-ahiru, 2. godine po Hidžri, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao je grupu muhadžira pod komandom 'Abdullaha ibn Džahša, r.a., da sačekaju mali trgovački karavan Kurejšija. Kurejšije su zaplijenili svu imovinu koju su muslimani ostavili u Mekki, pa su muslimani namjeravali presjeći njihove trgovačke maršrute. U karavanu su bili 'Amr bin el-Hadremi i još trojica. Muslimani su presreli karavan. U okršaju je ubijen 'Amr, a druga dvojica su zarobljeni.

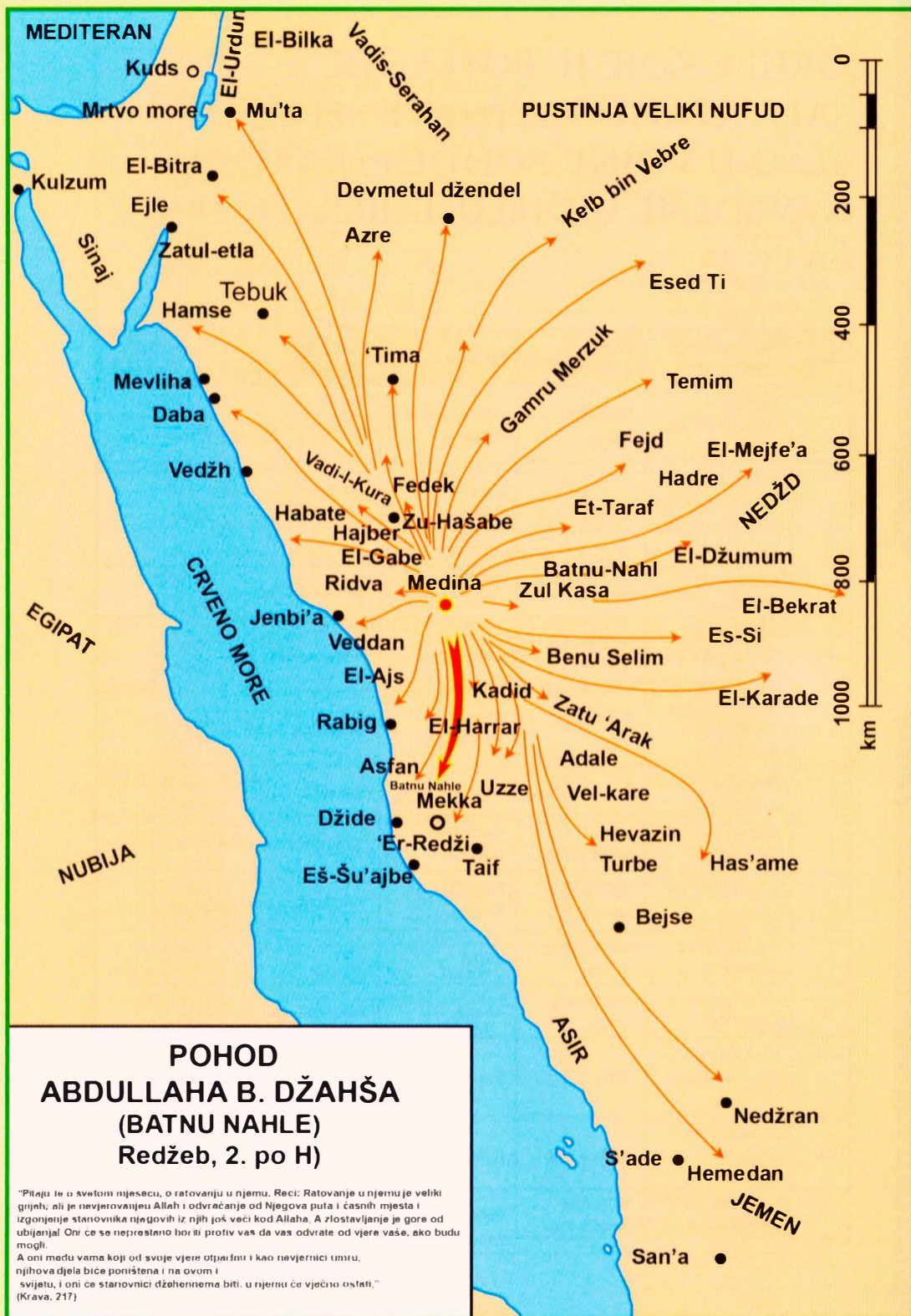
'Abdullah ibn Džahš, r.a., i njegovi prijatelji vratili su se sa karavanom razne robe. Do ovoga okršaja došlo je prvog dana redžeba, jednog od svetih mjeseci. Muslimani su greškom mislili da je to jedan od posljednjih dana mjeseca džumade-l-ahira. Kad su se vratili, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Tako mi Allaha, nisam vam naredio da se borite u jednom od svetih mjeseci!*“

Vode Kurejša kazaše: „Muhammed je dozvolio borbu u svetom mjesecu, mjesecu u kome se onaj koji strahuje osjeća sigurnim, mjesecu u kome ljudi izlaze da bi zaradili za život“.

Tada je Allah, dž. š., objavio sljedeće ajete:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ
وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ
إِنْ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ (217) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (218)

„Pitaju te o svetom mjesecu, o ratovanju u njemu. Reci: 'Ratovanje u njemu je veliki grijeh, ali je nevjerovanje u Allaha i odvrćanje od Njegova puta i časnih mjesta i izgonjenje stanovnika njegovih iz njih još veći kod Allaha. A zlostavljanje je gore od ubijanja! Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrte od vjere vaše, ako budu mogli. A oni među vama koji od svoje vjere otpadnu i kao nevjernici umru, njihova djela bit će poništena i na ovom i na onom svijetu, i oni će stanovnici džehennema biti, u njemu će vječno ostati. Oni koji vjeruju i koji se isele i bore na Allahovom putu, oni se mogu nadati Allahovoj milosti. – A Allah prašta i samilostan je“ (Kur'an, 2:217-218).

GRUPE KOJE JE POSLANIK, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, SLAO U VOJNE POHODE, KAKO SU NAVEDENE U DJELU TABEKATU IBN SA'D

Broj	Naziv pohoda ili ime vođe	Datum pohoda	Mjesto	Sudionici muslimani	Sudionici mnogobošci
1	Hamza ibn 'Abdumuttalib, r.a.	Ramazan, 1. h.g.	Obale Crvenog mora	30 muhadžira	30
2	'Ubejde ibn el-Haris ibn 'Abdumuttalib, r.a.	Ševval, 1. h.g.	Batn-Rabig	60 muhadžira	200
3	Sa'd ibn Ebi Vekkas, r.a.	Zu-l-ka'de, 1. h.g.	El-Huraz, blizu Hum Crik	20 muhadžira	Karavan Kurejšija
4	'Abdullah ibn Džahš el-Ezdi, r.a.	Redžeb, 2. h.g.	Batn-Nahla	4 muhadžira	Karavana Kurejšija
5	'Umejr ibn 'Adi ibn Hurša el- Hatemi, r.a.	Ramazan, 2. h.g.	Medina el- Munevvera	'Umejr, r.a.	Esmā bint Mirvan
6	Salim ibn 'Umejr el-'Umeri, r.a.	Ševval, 2. h.g.	–	Salim, r.a.	Ebu 'Ifk el- Jehudi
7	Muhammed ibn Mesleme, r.a.	Rebi'u-l- evvel, 3. h.g.	Periferija Medine	5 muslimana	Ka'b el-Ešref
8	Zejd ibn Harise, r.a.	Džumade-l- ahire, 3. h.g.	El-Karada, u Nedždu	100 jahača	Saľvanov karavan
9	Ebu Seleme el- Mahzumi, r.a.	Muharrem, 3. h.g.	Katan	150	Grupa ljudi iz Benu Eseda
10	'Abdullah ibn Unejs, r.a.	Muharrem, 3. h.g.	'Urana	'Abdullah, r.a.	Sufjan el- Huzeli
11	El-Munzir ibn 'Amr es-Sa'idi, r.a.	Safer, 3. h.g.	Bunar Me'una	70	Benu Sulejm
12	Mersed ibn Ebi Mersed el- Ganevi, r.a.	Safer, 3. h.g.	Er-Redži'	10	Kara'i' Adel
13	Muhammed ibn Mesleme, r.a.	10. muha- rrem, 3. h.g.	El-Kureta'	30 jahača	Benu Bekr

14	'Ukkaša ibn Mihsan el-Esedi, r.a.	Rebi'u-l-evvel, 6. h.g.	El-Gamr (izvor vode koji je pripadao Benu Esedu)	40	–
15	Muhammed ibn Mesleme, r.a.	Rebi'u-l-ahir, 6. h.g.	Benu Sa'lebe	10	Benu Sa'lebe
16	Ebu 'Ubejde ibn el-Džerrah, r.a.	Rebi'u-l-ahir, 6. h.g.	Zu-l-kissa	40	Benu Meharib
17	Zejd ibn Harise, r.a.	Rebi'u-l-ahir, 6. h.g.	El-Džemum	Grupa ashaba, r.a.	Benu Sulejm
18	Zejd ibn Harise, r.a.	Džumade-l-ula, 6. h.g.	El-'Ajs	170 konjanika	Sahil el-Bahr
19	Zejd ibn Harise, r.a.	Džumade-l-ahire, 6. h.g.	Et-Taref	15	Benu Sa'lebe
20	Zejd ibn Harise, r.a.	Džumade-l-ahire, 6. h.g.	Hasma	500	Benu Džuzam
21	Zejd ibn Harise, r.a.	Redžeb, 6. h.g.	Dolina El-Kura	Grupa ashaba, r.a.	Židovi iz doline El-Kura
22	'Abdurrahman ibn 'Avf, r.a.	Ša'ban, 6. h.g.	Devmetu-l-džendel	Grupa ashaba, r.a.	Benu Kelb
23	'Alija ibn Ebi Talib, r.a.	Ša'ban, 6. h.g.	Fedek	100	Benu Sa'd
24	Zejd ibn Harise, r.a.	Ramazan, 6. h.g.	Dolina El-Kurra	Grupa ashaba, r.a.	Fezare
25	'Abdullah ibn 'Atik, r.a.	Ramazan, 6. h.g.	Hajber	5	Ebu Rafi' en-Nadri
26	'Abdullah ibn Revvaha, r.a.	Ševval, 6. h.g.	Hajber	30	Esir ibn Zeram
27	Kurz ibn Džabir el-Fihri, r.a.	Ševval, 6. h.g.	'Urejna	20 konjanika	'Urejna
28	'Amr ibn Umejje ed-Damri, r.a.	6. h.g.	–	2	Ebu Sufjan
29	Omer ibn el-Hattab, r.a.	Ša'ban, 7. h.g.	Turaba	30	Hevazin
30	Ebu Bekr es-Siddik, r.a.	Ša'ban, 7. h.g.	Nedžd	–	Benu Kilab
31	Bešir ibn Sa'd el-Ensari, r.a.	Ša'ban, 7. h.g.	Fedek	30	Benu Murre
32	Galib ibn 'Abdullah el-Lejsi, r.a.	Ramazan, 7. h.g.	Batn-Nahl	130	Benu 'Aval
33	Bešir ibn Sa'd, r.a.	Ševval, 7. h.g.	Jemen i Džebbar	300	Gatafan

34	Ibn Ebi el-'Avja es-Sulemi, r.a.	Zu-l-hidždže, 7. h.g.	Benu Selim	50	Benu Sulejm
35	Galib ibn 'Abdullah el-Lejsi, r.a.	Safer, 8. h.g.	Kedid	200	Benu el-Melluh
36	Galib ibn 'Abdullah el-Lejsi, r.a.	Safer, 8. h.g.	Feda	200	Benu Murre
37	Šudža' ibn Vehb el-Esedi, r.a.	Rebi'u-l-evvel, 8. h.g.	Es-Sai	24	Hevazin
38	Ka'b ibn 'Umejr el-Gifari, r.a.	Rebi'u-l-evvel, 8. h.g.	Zatu Atla	15	Mnogobošci iz brdovitih predjela Šama
39	Zejd, r.a., Dža'fer, r.a., 'Abdullah, r.a.	Džumade-l-ula, 8. h.g.	El-Belka'	3.000	100.000
40	'Amr ibn el-'As, r.a.	Džumade-l-ahire, 8. h.g.	Zatu es-Selasil	300	Kuda'a
41	Ebu 'Ubejde ibn el-Džerrah, r.a.	Redžeb, 8. h.g.	El-Kabelijja	300	Džuhejna
42	Ebu Katade el-Ensari, r.a.	Ša'ban, 8. h.g.	Hadira	15	Gatafan
43	Ebu Katade el-Ensari, r.a.	Ramazan, 8. h.g.	Batn-Idem	8	
44	Halid ibn Velid, r.a.	Ramazan, 8. h.g.	Nahl	30 konjanika	Rušenje idola 'Uzza
45	'Amr ibn el-'As, r.a.	Ramazan, 8. h.g.	Rušenje idola Suva'a	Grupa ashaba, r.a.	Benu Huzejl
46	Sa'd ibn Zejd el-Ešhali, r.a.	Ramazan, 8. h.g.	El-Mušellel	20 konjanika	—
47	Halid ibn Velid, r.a.	Ševval, 8. h.g.	Južna Mekka	350	Benu Džuzejme
48	Et-Tufejl ibn 'Amr ed-Deysi, r.a.	Ševval, 8. h.g.	—	—	—
49	'Uzejne ibn Hisn el-Fezari, r.a.	Muharrem, 9. h.g.	Benu Temim	50 konjanika	Benu Temim
50	Kutba ibn 'Amir, r.a.	Safer, 9. h.g.	Tubala	20	Benu Has'am
51	Ed-Dahhak el-Kulebi, r.a.	Rebi'u-l-evvel, 9. h.g.	Zudždž Leva	Grupa ashaba, r.a.	Benu Kilab

52	'Alkame bin Mudžezziz el-Mudlidži, r.a.	Rebi' u-l-ahir, 9. h.g.	Džedda	300	Grupa Abesinaca
53	'Alija ibn Ebi Talib, r.a.	Rebi' u-l-ahir, 9. h.g.	Erd Hatim et-Tai	150	Tai
54	'Ukkaše ibn Mihsan el-Esedi, r.a.	Rebi' u-l-ahir, 9. h.g.	Zemlja Ezra i Bellija	Grupa ashaba, r.a.	El-Dženeb
55	Halid ibn Velid, r.a.	Rebi' u-l-evvel, 10. h.g.	Nedžran	Grupa ashaba, r.a.	Benu 'Abdulmeden
56	'Alija ibn Ebi Talib, r.a.	Ramazan, 10. h.g.	Jemen	300 konjanika	Benu Mezhadž

Tabekat Ibn Sa'd, tom 2, strana 5. i dalje

VELIKA BITKA NA BEDRU

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
 (123) إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُدْعِيَكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ
 مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ (124) بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ
 هَذَا يُدْعِيَكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ (125) وَمَا
 جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ
 اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (126)

„Allah vas je pomogao i na Bedru kad ste bili malobrojni – zato se bojte Allaha, da biste bili zahvalni kad si ti rekao vjernicima: ‘Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje? Hoće! Ako budete izdržljivi i poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš će vam poslati u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježениh’. To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije, a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnoga i Mudrog.“ (Kur’an, 3:123-126)

Pošto su im Kurejšije zaplijenili imetak koji su ostavili iza sebe kad su se preselili u Medinu, muslimani su razmišljali o presijecanju njihovih trgovačkih puteva. Tako su izišli iz Medine da bi presreli karavan koji je predvodio Ebu Sufjan, što je, ustvari, bio sasvim legitiman ekonomski embargo. U međuvremenu, Kurejšije su krenuli iz Mekke da presretnu muslimane. To će rezultirati velikom bitkom na Bedru sedamnaestog dana ramazana druge godine po Hidžri. Allah, dž. š., veli:

„Allah vas je pomogao i na Bedru kad ste bili malobrojni – zato se bojte Allaha da biste bili zahvalni“ (Kur’an, 3:123).

BITKA NA BEDRU

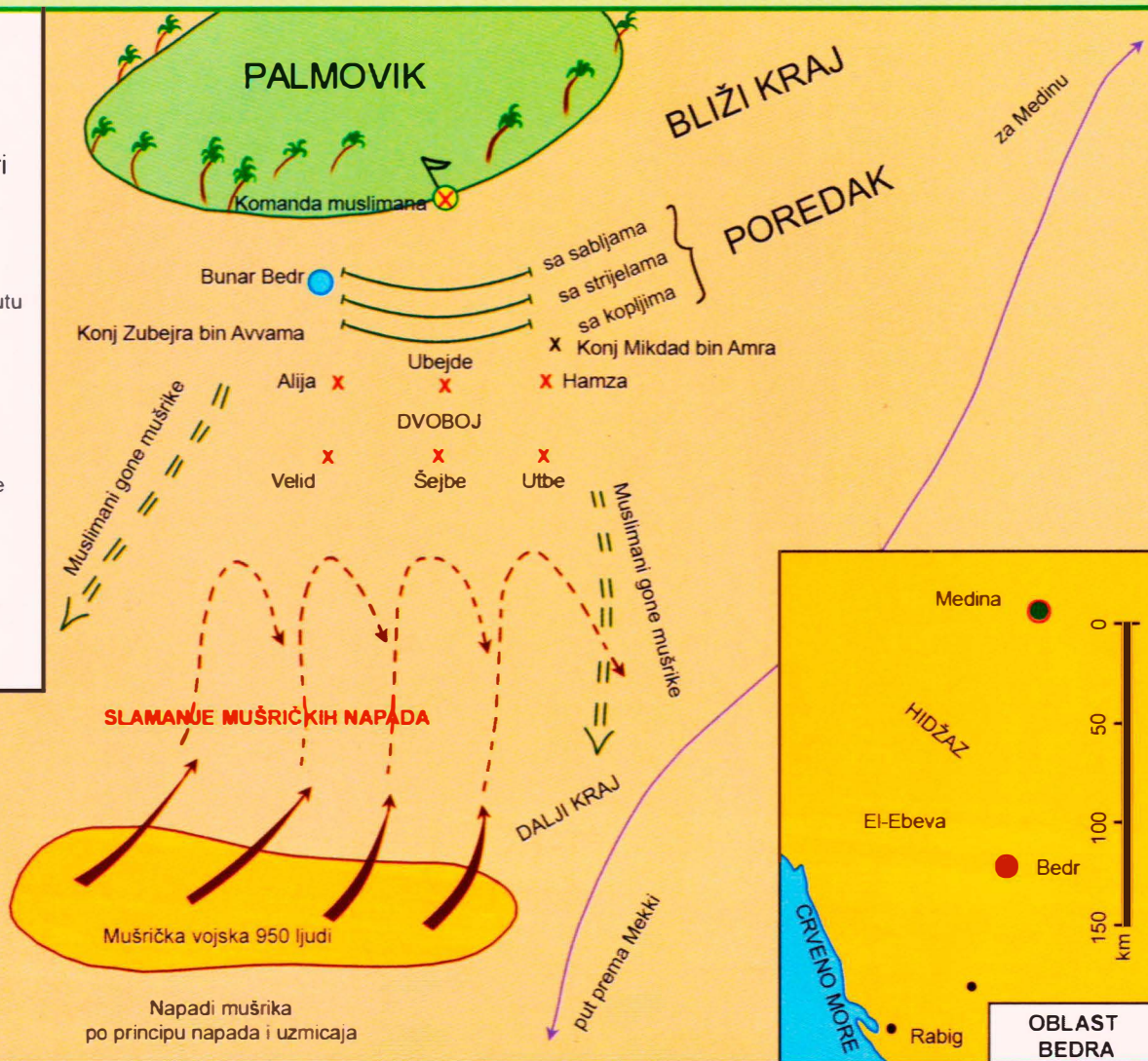
17 Ramazan 2 g. po hidžri
13 Mart 624 g.

"Allah voli one koji se na Njegovu putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti."

(Bojni red, 4)

"Allah vas je pomogao i na Bedru, kada ste bili malobrojni zato se bojte Allaha, da biste bili zahvalni"

(Imranova porodica, 123)

Izvori na Bedru

U ovom ajetu, Allah, dž. š., opisuje muslimane kao slabe i malobrojne; slabe u smislu vojnih priprema i opremljenosti.

Pobjeda muslimana na Bedru imala je kao posljedicu više važnih momenata. Kako se vijest o njihovoj pobjedi širila Arabijskim poluostrvom, na muslimane se od tada gledalo kao na respektabilnu vojnu silu s kojom se treba nositi. Druga posljedica je to što su Kurejšije platile visoku cijenu u ovoj bici, kako s aspekta (izgubljenih) života, tako i sa aspekta morala za bitku, što je bio ozbiljan šok i udar na njihov ponos i aroganciju. Jedna od posljedica bila je i ta da su židovska plemena u Medini počela otvoreno iskazivati svoju ljubomoru i mržnju prema muslimanima, što će dovesti do protjerivanja plemena Benu Kajnuka'. Kao što Allah, dž. š., kaže:

„...Mržnja izbija iz njihovih usta, a još je gore ono što kriju njihova prsa. Mi vam iznosimo dokaze, ako pameti imate“ (Kur'an, 3:118).

Pleme Benu Kajnuka' otvoreno je iskazalo svoje neprijateljstvo, ali je, što je gore, prekršilo sporazum koji je sklopilo sa muslimanima.

VOJNI POHODI POSLANIKA, S. A. V. S.

Broj	Naziv bitke	Datum bitke	Povod ili ključni događaji u toku bitke
1	Veddan (El-Ebva')	Safer, 2. h.g.	Prvi Poslanikov vojni pohod. Cilj je bio ometanje trgovačkih puteva Kurejšija
2	Bevat (Radva')	Rebi'u-l-evvel, 2. h.g.	Zaplijeniti karavan koji je pripadao Kurejšijama
3	El-'Ušejra	Džumade-l-uhra, 2. h.g.	Zaplijeniti karavan koj je pripadao Kurejšijama
4	Prva bitka na Bedru (Safvan)	Džumade-l-uhra, 2. h.g.	Hvatanje Kurz ibn Džabira el-Fihrija, koji je izvršio upad na jedan od međinskih pašnjaka
5	Velika bitka na Bedru	Ramazan, 2. h.g.	Prvobitni cilj bio je da se zaplijeni karavan Kurejšija
6	Benu Kajnuka'	Ševval, 2. h.g.	Ova bitka je posljedica jevrejskog gaženja ugovora sa muslimanima
7	Benu Sulejm	Ševval, 2. h.g.	Allahov Poslanik, s.a.v.s., putovao je do Karkare el-Kadera da bi spriječio dalje okupljanje Benu Sulejma i Gatafana
8	Es-Sevik	Zu-l-hidždže, 2. h.g.	Pokvariti Ebu Sufjanove planove, koji je došao u Medinu radi osвете za Bitku na Bedru
9	Zi Amar	Rebi'u-l-evvel, 3. h.g.	Spriječiti dalje okupljanje Benu Sa'lebe i Mehariba prije nego što uspiju pokrenuti napad na Medinu
10	Buhran	Džumade-l-ula, 3. h.g.	Spriječiti dalje okupljanje Benu Sulejma
11	'Uhud	Ševval, 3. h.g.	Poraziti vojsku Kurejšija, koji su došli da se bore protiv muslimana u Medini

12	Hamra el-Esed	Ševval, 3. h.g.	Spriječiti Ebu Sufjana, koji je planirao napad na Medinu
13	Benu en-Nudajr	Rebi'u-l-evvel, 4. h.g.	Pleme Benu Nadir naumilo je na prijevaru ubiti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa su ih muslimani protjerali iz Medine
14	Zatu er-Rika'	Muharrem, 4. h.g.	Spriječiti dalje okupljanje Enmara i Sa'lebe
15	Druga bitka na Bedru	Ša'ban, 4. h.g.	Presretanje Ebu Sufjana
16	Devmetu-l-Džendel	Rebi'u-l-evvel, 5. h.g.	Razbijanje skupine drumskih razbojnika koji su planirali napad na Medinu
17	El-Murejsi	Ša'ban, 5. h.g.	Razbijanje okupljene vojske Benu Mustalika (iz Huza'a)
18	El-Hendek	Ševval, 5. h.g.	Oduprijeti se saveznicima predvođenim Kurejšom
19	Benu Kurejza	Zu-l-ka'de, 5. h.g.	Zbog izdaje plemena Benu Kurejza, koje je prekršilo dogovor sa muslimanima u vrijeme opsade saveznika
20	Benu Lihjan	Rebi'u-l-evvel, 6. h.g.	Kažnjavanje Benu Lihjana iz Huzejla za ubistvo nekoliko ashaba, r.a. (Er-Redži')
21	Zu Kared (El-Gaba)	Rebi'u-l-evvel, 6. h.g.	Uzvratiti na napad 'Ujejne ibn Hisna el-Fezarija, koji je upao u neke dijelove Medine
22	El-Hudejbija	Zu-l-ka'de, 6. h.g.	Muslimani su krenuli (iz Medine) da bi obavili 'umru, ali su im Kurejšije blokirali put za Mekku
23	Hajber	Muharrem, 7. h.g.	Razbijanje saveznika koji su se okupili da napadnu na Medinu
24	Mu'ta	Džumade-l-ula, 8. h.g.	Iako Poslanik, s.a.v.s., nije sudjelovao u ovoj bici, događaji su mu bili poznati. Dok je on bio u Medini, stojeći na mimberu u svojoj džamiji, ashabima, r.a., opisivao je tok bitke
25	Osvajanje Mekke	Ramazan, 8. h.g.	Muslimani su krenuli u marš prema Mekki i lahko je zauzeli. Ovo su učinili nakon što su Kurejšije prekršili uvjete o kojima su se složili prilikom sklapanja Ugovora na Hudejbiji

26	Hunejn i Ta'if	Ševval, 8. h.g.	Razbijanje okupljene vojske Sekifa
27	Tebuk (El-'Usra)	Redžeb, 9. h.g.	Susret s a vizantijskim vojskama, sakupljenim da napadnu na Medinu

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nikad nije inicirao rat, jer je na sve načine pokušavao izbjeći prolivanje krvi; on je bio Poslanik milosti. I onda kad je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izlazio da se bori, to je bilo zato što je druga strana iskazala neprijateljstvo, prekršila ugovor sa muslimanima ili se pripremala za napad. Stoga, kad je borba bila neizbježna, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, stajao bi na čelu, odlučan i čvrst. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, istovremeno je bio izuzetno milostiv prema ljudima i izuzetno pažljiv u pripremama za rat.

Od mnogobrojnih karavana koji su prolazili kroz Medinu ili pokraj nje, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, presretao je samo karavane koji su pripadali Kurejšijama, jer su vode Kurejša prvi otpočeli ekonomski rat uvodeći embargo u Ebu Talibovom klancu (Ši'bu Ebi Talib); također su zaplijenili imovinu muslimana koji su iselili u Medinu.

BENU KAJNUKA'

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَخُشِرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَيُنْسِ الْمِهَادُ (12)

„Reci onima koji neće da vjeruju: 'Bit ćete pobijedeni i u džehennemu okupljeni, a on je grozno boravište!'“ (Kur'an, 3:12);

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا
وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ

قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (118)

„Vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele: jedva čekaju da muka dopadnete, mržnja izbija iz njihovih usta, a još je gore ono što kriju njihova prsa. Mi vam iznosimo dokaze, ako pameti imate“ (Kur'an, 3:118).

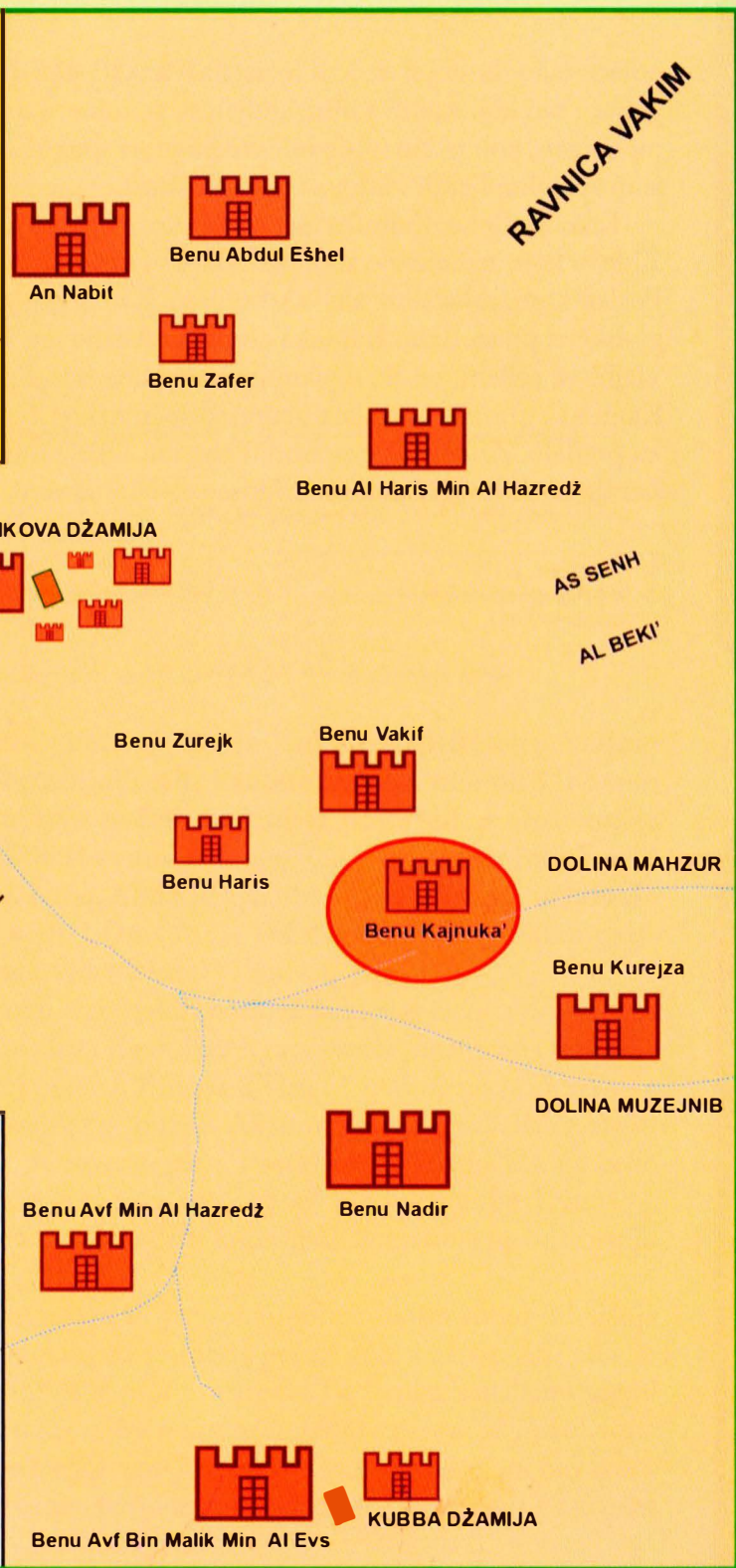
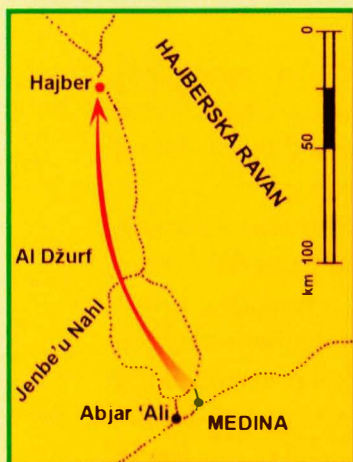
Kad je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, stigao u Medinu, sklopio je mirovni sporazum sa židovskim plemenima u Medini. Dva uvjeta sporazuma bila su posebno važna:

1. Židovi neće pomagati nikome ko bi napao muslimane;
2. Ako bi neprijatelji iznenada napali Medinu, Židovi će pomoći muslimanima.

Međutim, kad je veliki broj mnogobožaca iz Kurejša ubijen u Bici na Bedru, židovska plemena u Medini otvoreno su iskazala mržnju prema muslimanima. Nadmeno su govorili: „Muhammed se još nije susreo sa nekim ko se zna boriti. Da smo se mi susreli s njim u bitki, on bi vidio šta je borba (žestoka i ljutita) kakvoj niko drugi nije ni blizu“.

Nakon što su otvoreno iskazali mržnju, počeli su ismijavati muslimane. Otišli su predaleko onoga dana kad je jedna muslimanka otišla na pijacu Benu Kajnuka' s namjerom da proda nakit i sjela pokraj draguljara iz plemena Benu Kajnuka'. On je iza nje svezao kraj njene

BENU KAJNUKA'

(2 g. po hidžri)

Reci onima koji neće da vjeruju:
"Bićete i u džehennemu
okupljeni, a on je grozno
boravište!"

(Imranova porodica, 12)

odjeće tako da su joj se, kad je ustala, ukazali stidni dijelovi tijela. Draguljar i oni koji su bili s njim smijali su se tome, a ona je vrisnula. Jedan musliman, koji je bio u blizini, skočio je na draguljara i ubio ga. Potom je grupa okupljenih Židova zaskočila muslimana i ubila ga.

Tako je Benu Kajnuka' postalo prvo među plemenima medinskih Židova koje je prekršilo sporazum koji su sva ona sklopila sa Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem. Kad je vijest o tome šta se dogodilo na pijaci Benu Kajnuka' stigla do Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, on je, sa skupinom ashaba, r.a., opkolio utvrdu Benu Kajnuka'. Opsada je trajala petnaest noći, nakon čega se pleme Kajnuka' predalo. Zauzimanjem 'Abdullaha ibn Ubeja ibn Selula, nisu fizički kažnjeni, ali su protjerani iz Medine el-Munevvere.

Ibn Hišam, 2/118

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/3

Et-Taberi, 2/481

BITKA NA UHUDU

(15. ševval, 3. godine po Hidžri)

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ
وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ مَا حُبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ
يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ
عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (152)

„Allah je ispunio obećanje Svoje kad ste neprijatelje, voljom Njegovom, nemilice ubijali. Ali, kad ste duhom klonuli i o svom položaju se raspravljati počeli, kad niste poslušali, a On vam je već bio ukazao na ono što vam je drago, jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet, onda je On, da bi vas iskušao, učinio da uzmaknete ispred njih. I On vam je već oprostio, jer je Allah neizmerno dobar prema vjernicima!“ (Kur'an, 3:152)

Dio profita iz svojih trgovačkih poslova sa stanovnicima drugih zemalja Kurejšije su čuvali za finansiranje rata protiv muslimana u Medini, rata osвете za svoj poraz u Bici na Bedru (2. godine po Hidžri).

Kad se vojska Kurejšija približila, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pripremio je savršen plan. Postavio je 50 strijelaca na brdo 'Ajnejn (ili Brdo strijelaca) pod komandom 'Abdullaha ibn Džubejra, r.a. Zadatak strijelaca bio je da drže kurejšijske konjanike na odstojanju (spriječe napad).

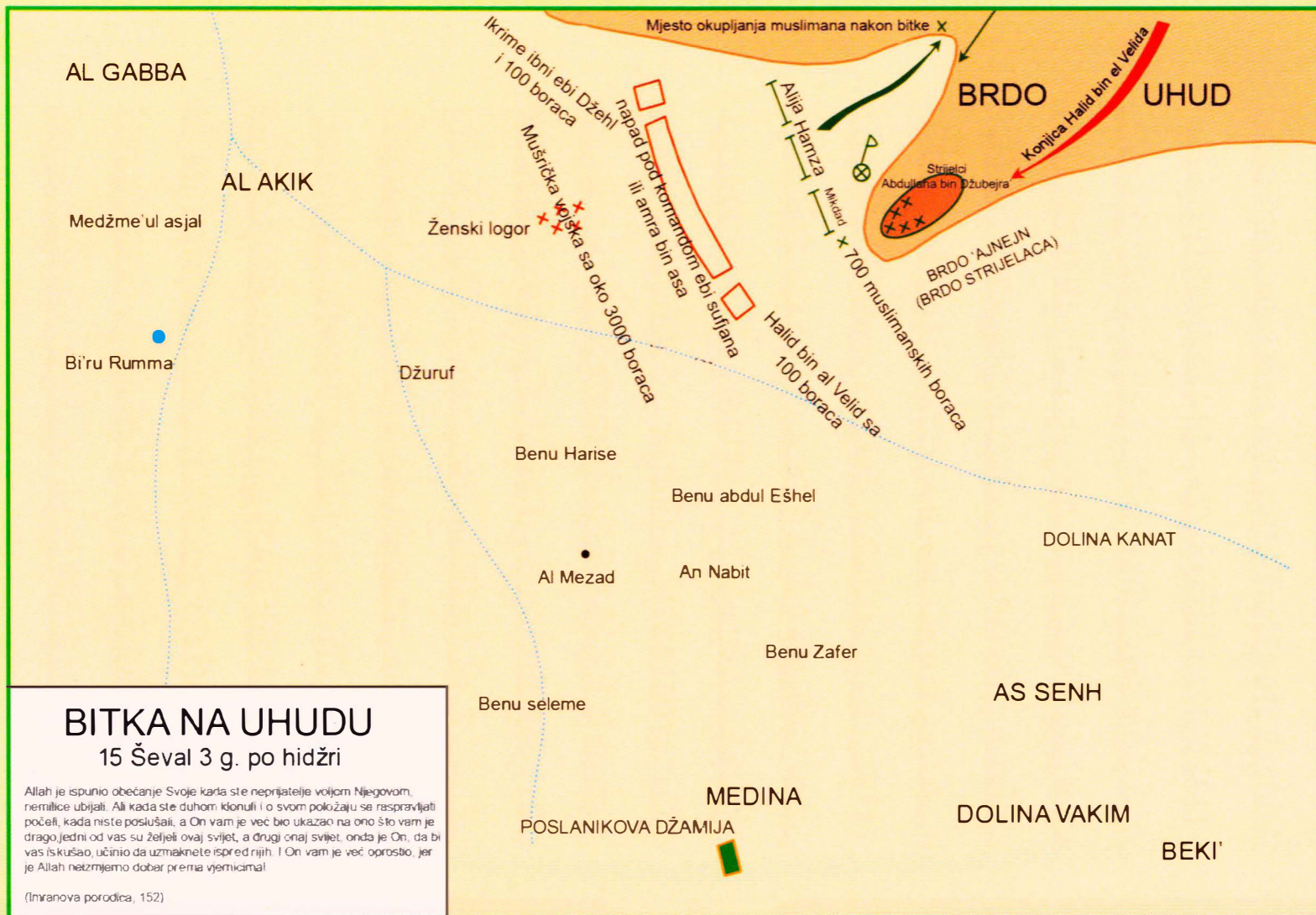
Ali, često jedan moment ili pogrešan potez diktira smjer odvijanja bitke. Kurejšije su odmah, od početka, počeli gubiti bitku. Ali, tada je većina strijelaca postupila suprotno naredbi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji im je rekao: „*Ne napuštajte svoja mjesta čak i ako vidite da nas ubijaju, ne pomažite nam i ne branite nas. Ustvari, mi ćemo pobjeđivati dok god vi ostanete* (ili je rekao: *ostanete postojani*) na svojim

mjestima!" I, kad su strijelci sišli da bi se dokopali plijena, kurejšijski konjanici bili su u prilici, preko 'Ajnejna, doći muslimanima sa leđa, tako da su muslimani morali voditi bitku na dva fronta. Kurejšije su to iskoristili i uspjeli postići pobjedu, ali ipak nisu mogli ono što su htjeli – nisu potpuno uništiti muslimane, nisu mogli zaustaviti Poslanikovu da'vu, tako da se islam nastavio širiti, i nisu mogli otvoriti put svojim karavanima koji su putovali u Šam.

U više ajeta na kraju sure Alu Imran opisani su događaji koji su se odvijali na Dan 'Uhuda:

إِنْ تَسْأَلُهُمْ حَسَنَةً تَسْأَلُهُمْ وَإِنْ تَصِبْكُمْ سَيِّئَةً يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ
(120) وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (121) إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (122) وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (123) إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُدْعَكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ (124) بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُدْخِلْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ (125) وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (126) لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ (127) لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ (128) وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (129) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا

مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (130) وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ

لِلْكَافِرِينَ (131) وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (132)

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ

لِلْمُتَّقِينَ (133) الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (134) وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا

فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ

يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ (135)

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ جَرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

فِيهَا وَنِعَمٌ أَجْرُ الْعَامِلِينَ (136) قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا

فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ (137) هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ

وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ (138) وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (139) إِنْ يَمَسُّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ

شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (140) وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا

وَيُحَقِّقَ الْكَافِرِينَ (141) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ

الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ (142) وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ (143) وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا

رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى

أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ

الشَّاكِرِينَ (144) وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا
وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ (145) وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قَاتَلَ مَعَهُ رِثْيُونَ كَثِيرٌ
فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الصَّابِرِينَ (146) وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (147)
فَاتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
(148) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ (149) بَلِ اللَّهُ مُوَلَّاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ
النَّاصِرِينَ (150) سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ
(151) وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ
وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تَحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ
يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ
عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (152) إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تُلَوُّونَ
عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا
خَزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (153) ثُمَّ
أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ
قَدْ أَهَمَّتَهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ

لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا
يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ
وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ (154) إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا
اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ حَلِيمٌ (155) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرَى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا
وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (156) وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ
لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (157) وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ
لِإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ (158) فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا
غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ
وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ
(159) إِنَّ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذَلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي
يَنْصُرْكُم مِّنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (160) وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ
أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا
كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (161) أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ
بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبُئْسَ الْمَصِيرُ (162) هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ

اللَّهُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ (163) لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ
 فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
 الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (164) أَوَلَمَّْا
 أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
 أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (165) وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّتَى
 الْجُمُعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ (166) وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ
 لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا
 لَا تَبْغُنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمِيذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا
 لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ (167) الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ
 وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرِعُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ (168) وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءُ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (169) فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ
 بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
 (170) يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
 الْمُؤْمِنِينَ (171) الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
 الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ (172) الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ
 النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا
 حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (173) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ
 يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ (174) إِنَّمَا

ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يَخَوْفُ أَوْلِيَائَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(175) وَلَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ

شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِزًّا فِي الْأَخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

(176) إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ (177) وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمِلِّي لَهُمْ خَيْرٌ

لأنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمِلِّي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ (178) مَا

كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ

يَشَاءُ فَاْمُنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ (179)

وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ

هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (180) لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ (181) ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ

أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ (182) الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ

إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ

رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ

صَادِقِينَ (183) فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ

وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ (184) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ (185) لَتُبْلَوْنَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِنْ
تَصَبَرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ (186) وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنَنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبَيَّسَ مَا يَشْتَرُونَ (187) لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ
يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ
مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (188) وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (189) إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ (190) الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (191) رَبَّنَا إِنَّكَ
مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (192) رَبَّنَا إِنَّا
سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ (193) رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى
رُسُلِكَ وَلَا تَخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ (194) فَاسْتَجَابَ
لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ
مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا
وَقُتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دُخْلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ جَرِّي مِنْ خَتَمِهَا

الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ (195) لَا يَغُرَّتْكَ
 تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ (196) مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ
 وَبِئْسَ الْمِهَادُ (197) لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ خَتَمِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ (198)
 وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
 خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
 رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (199) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
 وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (200)

120. Ako kakvo dobro dočekate, to ih ozlojedi, a zadesi li vas kakva nevolja, obraduju joj se. I ako budete trpili i ono što vam se zabranjuje izbjegavali, njihovo lukavstvo vam neće nimalo nauditi. Allah, zaista, dobro zna ono šta oni rade.

121. A kad si ti poranio, i čeljad svoju ostavio da vjernicima odrediš mjesta pred borbu, a Allah sve čuje i zna,

122. Kad dva krila vaša gotovo nisu uzmakla, Allah ih je sačuvao. – Neka se zato vjernici samo u Allaha pouzdaju!

123. Allah vas je pomogao i na Bedru, kad ste bili malobrojni – zato se bojte Allaha da biste bili zahvalni,

124. Kad si ti rekao vjernicima: "Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje?"

125. Hoće! Ako budete izdržljivi i poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš će vam poslati u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježenih."

126. To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije, a pobjeda dolazi samo od Allaha, Sihoga i Mudrog,

127. Da jednu skupinu nevjernika uništi ili da ih osramoti, te da se vrate razočarani.

128. Od tebe ne zavisi hoće li On pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici.

129. A Allahovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! On oprašta onome kome hoće, a na muke stavlja onoga koga hoće; i, Allah prašta i samilostan je.

130. Vjernici, bezdušni zelenaši ne budite, i Allaha se bojte, jer ćete tako postići što želite,

131. i čuvajte se vatre nevjernicima pripremljene,

132. i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana,

133. i nastojte zaslužiti oprost Gospodara svoga i džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen onima koji se Allaha boje,

134. onima koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savladaju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine;

135. i onima koji se, kad grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjetu i oprost za grijehne svoje zamole – a ko će oprostiti grijehne ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju.

136. Njih čeka nagrada – oprost Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade onima koji budu tako postupili!

137. Prije vas su mnogi narodi bili i nestali, zato putujte po svijetu i posmatrajte kako su završili oni koji su poslanike u laž ugonili.”

138. To je objašnjenje svim ljudima i putokaz i pouka onima koji se Allaha boje.

139. I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici.

140. Ako vi dopadate rana, i drugi rana dopadaju. A u ovim danima Mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima, da bi Allah ukazao na one koji vjeruju i odabrao neke od vas kao šehide – a Allah ne voli nevjernike –

141. i da bi vjernike očistio, a nevjernike uništio.

142. Zar mislite da ćete ući u džennet, a da Allah ne ukaže na one među vama koji se bore i na one koji su izdržljivi?

143. A vi ste smrt priželjkivali prije nego što ste se s njom suočili, pa ste je, eto, očima svojim vidjeli.

144. Muhammed je samo poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi.

145. Sve što je živo umire Allahovom voljom u času sudenom. Dat ćemo onome koji želi nagradu na ovome svijetu, a dat ćemo i onome koji želi nagradu na onom svijetu i sigurno ćemo zahvalne nagraditi.

146. A koliko je bilo vjerovjesnika uz koje su se mnogi iskreni vjernici borili, pa nisu klonuli zbog nevolja koje su ih na Allahovom putu snalazile, i nisu posustajali, niti su se predavali – a Allah izdržljive voli –

147. i samo su govorili: "Gospodaru naš, oprosti nam krivice naše i neumjerenost našu u postupcima našim, i učvrsti korake naše i pomozi nam protiv naroda koji ne vjeruje!"

148. I Allah im je dao nagradu na ovom svijetu, a na onom svijetu dat će im nagradu veću nego što su zaslužili, a Allah voli one koji dobra djela čine.

149. Vjernici, ako se budete pokoravali onima koji ne vjeruju, vratit će vas stopama vašim i bit ćete izgubljeni,

150. samo je Allah zaštitnik vaš i On je najbolji pomagač.

151. Mi ćemo uliti strah u srca onih koji neće da vjeruju zato što druge Allahu ravnim smatraju, o kojima On nije objavio ništa; džehennem će njihovo boravište postati, a grozno će prebivalište nevjernika biti.

152. Allah je ispunio obećanje Svoje kad ste neprijatelje, voljom Njegovom, nemilice ubijali. Ali, kad ste duhom klonuli i o svom položaju se raspravljati počeli, kad niste poslušali, a On vam je već bio ukazao na ono što vam je drago, jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet, onda je On, da bi vas iskušao, učinio da uzmaknete ispred njih. I On vam je već oprostio – jer je Allah neizmjereno dobar prema vjernicima –

153. Kad ste, ono, uzimali ne obazirući se ninakoga, dok vas je Poslanik zvao iza vaših leđa, Allah vas je kaznio brigom na brigu; da ne biste tugovali za onim što vam je izmaklo, i nije vas zadesilo. – A Allah dobro zna ono što radite.

154. Zatim vam je, poslije nevolje, spokojstvo ulio, san je neke od vas uhvatio, a drugi su se brinuli samo o sebi, misleći o Allahu ono što nije istina, kao što pagani misle, i govoreći: "Gdje je pobjeda koja nam je obećana?" Reci: "O svemu odlučuje samo Allah!" Oni u sebi kriju ono što tebi ne pokazuju. "Da smo za bilo šta pitali", govore oni, "ne bismo ovdje izginuli." Reci: "I da ste u kućama svojim bili, opet bi oni kojima je sudeno da poginu na mjestu pogibije svoje izišli da bi Allah ispitao ono što je u vašim grudima i da bi istražio ono što je u vašim srcima – a Allah zna svačije misli."

155. One među vama koji su uzmakli na dan kad su se dvije vojske sukobile uistinu je šejtan naveo da posrnu zbog onoga što su prije počinili. A Allah im je već oprostio jer – Allah prašta i blag je.

156. Vjernici, ne budite kao nevjernici koji govore o braći svojoj kad odu na daleke pute ili kad boj biju: "Da su s nama ostali, ne bi umrli i ne

bi poginuli" – da, Allah učini to jednom u srcima njihovim; i život i smrt Allahovo su djelo, On dobro vidi ono što radite.

157. A ako vi na Allahovom putu poginete ili umrete, oprost i milost Allahova su zaista bolji od onoga što oni gomilaju.

158. Bilo da umrete ili poginete, sigurno ćete se pred Allahom iskupiti.

159. Samo Allahovom milošću, ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. Zato im praštaj i moli da im bude oprošteno i dogovaraj se s njima. A kad se odlučiš, onda se pouzdaj u Allaha, jer Allah zaista voli one koji se uzdaju u Njega.

160. Ako vas Allah pomogne, niko vas neće moći pobijediti, a ako vas ostavi bez podrške, ko je taj ko vam, osim Njega, može pomoći? I samo u Allaha neka se pouzdaju vjernici!

161. Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – do-nijet će na Sudnji dan to što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti.

162. Zar se onaj koji je Allahovu naklonost zaslužio može porediti s onim koji je Allahovu srdžbu navukao i čije će prebivalište biti džehennem? – A užasno je to boravište!

163. Oni su u Allaha po stepenima, a Allah dobro vidi ono što oni rade.

164. Allah je vjernike milošću Svojom obasuo kad im je jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.

165. Zar – kad vas je snašla nevolja koju ste vi njima dvostruko nanijeli, možete reći: "Otkud sad ovo?!" Reci: "To je od vas samih!" Allah, zaista, sve može.

166. Ono što vas je zadesilo onoga dana kad su se sukobile dvije vojske bilo je Allahovom voljom – da bi otkrio ko su pravi vjernici.

167. I da bi otkrio ko su licemjeri, oni koji su, kad im je rečeno: "Dodite, borite se na Allahovu putu ili se branite!", odgovorili: "Da znamo da će pravog boja biti, sigurno bismo vas slijedili". Toga dana bili su bliže nevjerovanju nego vjerovanju, jer su ustima svojim govorili ono što nije bilo u srcima njihovim. – A Allah dobro zna ono što oni kriju.

168. Onima koji se nisu borili, a o braći svojoj govorili: "Da su nas poslušali, ne bi izginuli", reci "Pa, vi smrt izbjegnute ako istinu govorite!"

169. Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga,

170. radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote Svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati;

171. radovat će se Allahovoj nagradi i milosti i tome što Allah neće dopustiti da propadne nagrada onima koji su bili vjernici.

172. One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobijenih rana odužavali, one između njih, koji su dobro činili i bogobojazni bili čeka velika nagrada;

173. one kojima je, kad su im ljudi rekli: "Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuivate!" – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: "Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!"

174. I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjenno dobar.

175. To vas je samo šejtan plašio pristalicama svojim, i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici!

176. Neka te ne žaloste oni koji srljaju u nevjerstvo, oni nimalo neće Allahu nauditi; Allah ne želi dati im bilo kakvu nagradu na onom svijetu, i njih čeka patnja velika.

177. Oni koji su umjesto prave vjere nevjerovanje prihvatili neće Allahu nimalo nauditi; njih čeka patnja velika.

178. Neka nikako ne misle nevjernici da je dobro za njih to što im dajemo dug život. Mi im ga dajemo samo za to da što više ogreznu u grijehu; njih čeka sramna patnja.

179. Allah neće vjernike s licemjerima ostaviti, već će loše od dobrih odvojiti. Allah vama neće ono što je skriveno otkriti, već On za to odabere onoga koga hoće od poslanika Svojih; zato vjerujte u Allaha i poslanike Njegove; i ako budete vjerovali i Allaha se bojali, čeka vas nagrada velika.

180. Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite.

181. Allah je čuo riječi onih koji su rekli: "Allah je siromašan, a mi smo bogati!" Naredit ćemo Mi da se približeži ono što su oni rekli, kao i što su, ni krive ni dužne, vjerovjesnike ubijali, i reći ćemo: "Iskusite patnju u ognju

182. zbog djela ruku vaših!" – A Allah nije nepravedan prema robovima Svojim.

183. Jevrejima koji govore: "Bog nam je naredio da ne vjerujemo ni jednom poslaniku prije nego što prinese žrtvu koju će vatra progutati", reci: "I prije mene su vam poslanici jasne dokaze donosili, a i taj o kome govorite, pa zašto ste ih, ako istinu govorite, ubijali?"

184. A ako i tebe budu lažovom smatrali – pa, i prije tebe su smatrani lažovima poslanici koji su jasne dokaze i listove i Knjigu svjetilju donosili.

185. Svako živo biće smrt će okusiti! I samo na Sudnjem danu dobit ćete u potpunosti plaće vaše, i ko bude od vatre udaljen i u džennet uveden – taj je postigao šta je želio; a život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje.

186. Vi ćete sigurno biti iskušavani u imecima vašim, i životima vašim, i slušat ćete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas, a i od mnogobožaca. I ako budete izdržali i Allaha se bojali, pa – tako trebaju postupiti oni koji su jakom voljom obdareni.

187. A kad je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurni ljudima objašnjavati da neće iz nje ništa kriti, oni su je, poslije, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamijenili; a kako je ružno to što su u zamjenu dobili!

188. Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili – nikako ne misli da će se kazne spasiti; njih čeka teška patnja.

189. Samo Allahu pripada vlast na nebesima i na Zemlji i jedino je Allah kadr sve!

190. U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja razumom obdarenim,

191. onima koje i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. "Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri!

192. Gospodaru naš, onoga koga Ti budeš u vatru ubacio Ti si već osramotio, a nevjernicima neće niko u pomoć priteći.

193. Gospodaru naš, mi smo čuli glasnika koji poziva u vjeru; 'Vjerujte u Gospodara vašeg!', i mi smo mu se odazvali. Gospodaru naš, oprosti nam grijehe naše i pređi preko hrdavih postupaka naših, i učini da poslije smrti budemo s onima dobrima.

194. Gospodaru naš, podaj nam ono što si nam obećao po poslanicima Svojim i na Sudnjem danu nas ne osramoti! Ti ćeš, doista, Svoje obećanje ispuniti!"

195. I Gospodar njihov im se odaziva: "Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi – vi ste jedni od drugih. Onima koji se isele i koji budu iz zavičaja svoga prognani i koji budu na putu Mome mučeni i koji se budu borili i poginuli, sigurno ću preko hrđavih djela njihovih preći i sigurno ću ih u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti; nagrada će to Allahova biti. – A Allahova nagrada je najljepša".

196. Neka te nikako ne obmanjuje to što oni koji ne vjeruju po raznim zemljama putuju;

197. Kratko uživanje, a poslije – džehennem će biti mjesto gdje će boraviti, a užasno je to prebivalište!

198. A one koji se Gospodara svoga boje čekaju dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, takav će biti Allahov doček. A ono što ima u Allaha bolje je onima koji budu dobri.

199. Ima i sljedbenika Knjige koji vjeruju u Allaha i u ono što se objavljuje vama i u ono što je objavljeno njima, ponizni su prema Allahu, ne zamjenjuju Allahove riječi za nešto što malo vrijedi; oni će nagradu od Gospodara njihova dobiti. – Allah će zaista brzo račune svidjeti.

200. Vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite.

(Kur'an, 3:120-200)

Ibn Hišam, 3/21

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/17

Et-Taberi, 2/522

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/110

HAMRAU-L-ESED (16. ŠEVVAL, 3. GODINE PO HIDŽRI)

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ
أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ (172) الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ
النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (173) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسْسَهُمْ
سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ (174)

249

„One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobijenih rana odazvali, one između njih koji su dobro činili i bogobojažni bili čeka velika nagrada; one kojima je, kad su im ljudi rekli: „Neprijatelji se okupljaju zbog vas, trebate ih se pričuvati!” – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: „Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!”, i oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar.“ (Kur'an, 3:172-174)

Dan nakon Bitke na 'Uhudu, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sakupio je koliko je mogao muslimanskih boraca i krenuo u potjeru za Ebu Sufjanom i mnogobošcima. Bilo je veoma važno da Kur'ejšije znaju da muslimane nije oslabio poraz prethodnog dana. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, r.a., stigli su do mjesta Hamra'u-l-Esed. Tuda je prolazio Ma'bed ibn Ebi Ma'bed iz plemena Huza'a i, vidjevši šta se događa, otišao Ebu Sufjanu i njegovima. Kad ih je sustigao, oni su bili u Er-Revhi, između Mekke i Medine. Ma'bed reče Ebu Sufjanu: „Muhammed i njegovi ashabi krenuli su u potjeru za vama. Nikad još nisam vidio toliko veliku silu. Dolaze za vama sa ža-

rom i željom u očima!“ Ebu Sufjan i njegovi ljudi požuriše i pobjegoše u pravcu Mekke. Te noći su muslimani u Hamra'u-l-Esed zapalili pet stotina baklji, koje su se mogle vidjeti daleko kroz pustinju. Ove vatre pokazivale su kao da je muslimana na hiljade, što je Kurejšijama bio dodatni razlog za bijeg u Mekku.

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ
أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ (172) الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ
النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (173)

„One koji su se Allahu i Poslaniku i nakon zadobijenih rana odazvali, one između njih koji su dobro činili i bogobožni bili čeka velika nagrada; one kojima je, kad su im ljudi rekli: ‘Neprijatelji se okupljaju zbog vas, trebate ih se pričuovati!’ – to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: ‘Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!’“ (Kur'an, 3:172-173)

Ibn Haldun, 2/27

Ibn Hišam, 3/45

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/47

'Ujunul-Asar, 2/38

HAMRAUL ESED

16. ševal 2. god. po hidžri

"I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah bude njima zadovoljan, a Allah je neizmjereno dobar". (Alu Imran, 174)

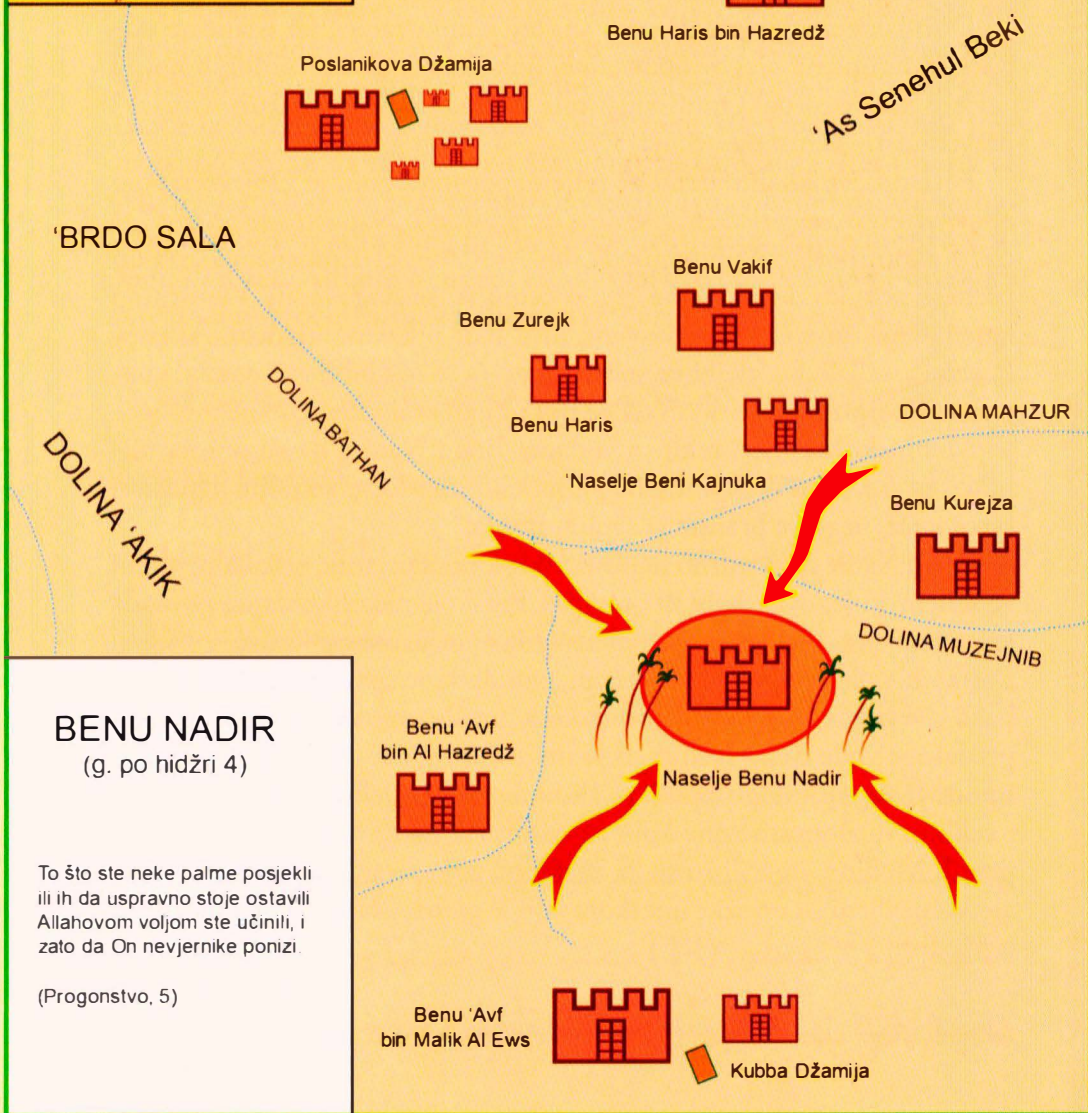
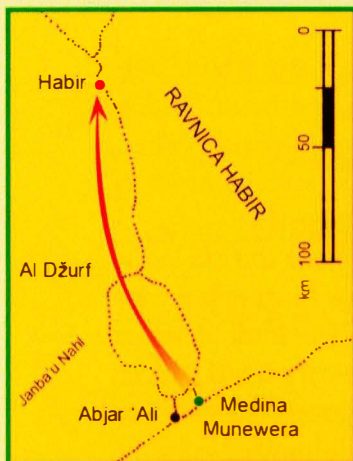

BENU-N-NADIR (REBI'U-L-EVVEL, 4. GODINE PO HIDŽRI)

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ
وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (7) لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يُبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ (8)

„Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku njegovu, i bližnjim njegovim, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima – da ne bi prelazilo iz ruku u ruke bogataša vaših; ono što vam Poslanik kao nagradu dâ, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite; i bojte se Allaha, jer Allah, zaista, strahovito kažnjava; i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu milost i naklonost steći, i Allaha i Poslanika Njegova pomoći; to su, zaista, pravi vjernici.“ (Kur'an, 59:7-8)

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i skupina njegovih ashaba, r.a., otišli su plemenu Nadir, jednom od tri židovska plemena u Medini, da zatraže pomoć u isplati krvarine za dvojicu ubijenih ljudi iz plemena Amir. Davanje pomoći ove vrste bila je obaveza Benu Nadira. Jedan od uvjeta mirovnog sporazuma koji su oni sklopili sa muslimanima bio je i taj da će pružiti svoju pomoć u slučaju plaćanja krvarine

(odšteta koja se plaća porodici osobe koja je nehотиčno, greškom ubijena). Kad im je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, spomenuo razlog dolaska, oni rekoše: „Svakako, Ebu Kasime, mi ćemo ti pružiti pomoć, ali sada, kad si nam došao u posjetu, prije nego što se vratiš s onim sa čime se trebaš vratiti (sa krvarinom), prvo te želimo ugostiti“.

Dok je čekao, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sjede uza zid jedne od njihovih kuća. Vidjevši da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nezaštićen i da je prilika da se na njega izvrši napad, vodeći ljudi plemena Nadir rekli su jedni drugima: „Uistinu, više nikad nećete imati priliku da ga zateknete u situaciji kao što je ova. Ko će se popeti na krov ove kuće i na njega baciti kakav veći kamen i tako nas osloboditi njega?“

Duh islama istovremeno je i snažan i opraštajući, ali islam ne dopušta drugima da njegov opraštajući duh koriste da bi naudili ili kovali zavjere protiv njega. Opraštajući duh islama tako ima balans u snazi i pravednosti islamskog učenja.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, potpomognut je Objavom i bio obaviješten o zavjeri Benu Nadira da ga ubiju. Napustio je to područje, a zatim poslao Muhammeda ibn Meslemu el-Ensarija, r.a., da im prenese poruku da on tačno zna o čemu su se dogovarali. Vjerovatno iznenađeni time što su otkriveni, nisu dali nikakav odgovor. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao im je rok od deset dana da napuste Medinu i upozorio ih da će biti ubijen svaki koji ostane.

Medinski licemjeri rekli su vodama Benu Nadira da su oni na njihovoj strani. 'Abdullah ibn Ubejj ibn Selul im reče: „Nemojte napuštati svoje kuće, nego se branite iz svojih utvrda!“

Benu Nadir odbi mirno napustiti Medinu. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi ih opkoliše. Prošlo je nekoliko dana, a opsada je nastavljena. Potom, da bi pokazao da su muslimani krajnje ozbiljni, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredi da se spali šest palminih debala. Uvidjevši da nemaju izlaza i da ih muslimani neće tek tako pustiti, predaše se vode Benu Nadira. Bilo im je dozvoljeno da napuste Medinu i ponesu sve što mogu ponijeti, ali ne i oružje. Otišli su sa 600 kamila i velikim dijelom imovine koju su natovarili na njih. Nakon što su napustili Medinu, uputili su se ka Hajberu, gdje su se i nastanili. Sljedeći ajeti objavljeni su u vezi s imetkom koji je pleme Nadir ostavilo iza sebe u Medini:

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَى

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ كَيَّ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ
وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (7) لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ (8)

„Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku njegovu, i bližnjim njegovim, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima – da ne bi prelazilo iz ruku u ruke bogataša vaših; ono što vam Poslanik kao nagradu dâ, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite; i bojte se Allaha jer Allah, zaista, strahovito kažnjava; i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu milost i naklonost steći, i Allaha i Poslanika Njegova pomoći; to su, zaista, pravi vjernici“ (Kur'an, 59:7-8);

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ
قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (11) لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا
يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَارَ
نَعْمَ لَا يَنْصُرُونَ (12) لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (13) لَا يِقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ
وَرَاءِ جُدَرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ خَشِيبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ (14) كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ
أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (15) كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ

فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (16) فَكَانَ

عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ (17)

„Zar ne vidiš kako licemjeri govore svojim prijateljima, sljedbenicima Knjige koji ne vjeruju: “Ako budete protjerani, mi ćemo sigurno s vama poći i kad se bude ticalo vas, nikad se nikome nećemo pokoriti; a ako budete napadnuti, sigurno ćemo vam u pomoć priteći” – a Allah je svjedok da su oni, zaista, lažovi: ako bi bili protjerani, oni ne bi s njima pošli; ako bi bili napadnuti, oni im ne bi u pomoć pritekli; a ako bi im u pomoć pritekli, sigurno bi pobjegli, i oni bi bez pomoći ostali. Oni se više boje vas nego Allaha zato što su oni ljudi nerazumni. Samo u utvrđenim gradovima ili iza zidina oni se protiv vas smiju skupno boriti. Oni su junaci u međusobnim borbama. Ti misliš da su oni složni; međutim, srca su njihova razjedinjena zato što su oni ljudi koji nemaju pameti. Slični su onima koji su, tu, nedavno, svu pogubnost postupaka svojih iskusili – njih čeka nesnosna patnja; slični su šejtanu kad kažu čovjeku: “Budi nevjernik!”, pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: “Ti se mene više ne tičeš, ja se, zaista, Allaha, Gospodara svjetova, bojim!” Obojicu ih na kraju čeka vatra, u kojoj će vječno boraviti, a to će biti kazna svim nevjernicima“ (Kur'an, 59:11-17).

ŽIDOV I HAJBERA (ONI VJERUJU U LAŽNA BOŽANSTVA)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا (51) أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ نَصِيرًا (52)

„Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju, a o neznabošcima govore: „Oni su na ispravnijem putu od vjernika“. Njih je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao.“ (Kur'an, 4:51-52)

Nakon što je pleme Nadir protjerano iz Medine, jedna grupa njihovih vođa – Huijfej ibn Ahtab en-Nadri, Selam ibn Miškam, Kinane ibn ebi-l-Hukajk i Hevze ibn Kajs el-Va'ili – otputovali su da pozovu Kurejšije i dodatno potaknu njihove vođe na nastavak rata koji vode protiv Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Predstavnici Benu Nadira rekoše: „Mi ćemo se skupa sa vama boriti protiv njega sve dotle dok ga, zajedničkim snagama, ne uništimo“. Ebu Sufjan reče: „Dobrodošli! Nama su najomiljeniji ljudi oni koji nam pomognu u borbi protiv Muhammeda. Ali, mi ćemo vam povjerovati i moći imati povjerenje u vas tek nakon što se poklonite našim bogovima“. Tada su predstavnici Benu Nadira ničice pali pred kurejšijskim idolima, a vođa Kurejša reče: „Skupino jevreja, vi ste ljudi koji znate i vi ste oni kojima je objavljena Prva knjiga. Obavijestite nas o onome u čemu se mi razlikujemo od Muhammeda. Je li naša vjera bolja ili je Muhammedova vjera bolja? Slijedimo li mi ispravniji put ili to čini Muhammed?“ Predstavnici odgovoriše: „Ustvari, vaša vjera je bolja od njegove vjere i vi polazete veće pravo na istinu od njega. Vi slijedite ispravniji put, jer vi veličate ovu kuću (Ka'bu), vi dajete piće hodočasniciima, žrtvujete životinje i obožavate

one koje su i vaši očevi obožavali. Stoga, vi, svakako, polazete veće pravo na istinu“. Tada je Allah, dž. š., o njima objavio sljedeće ajete:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجَبْتِ وَالطَّاغُوتِ
وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا (51) أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ نَصِيرًا (52)

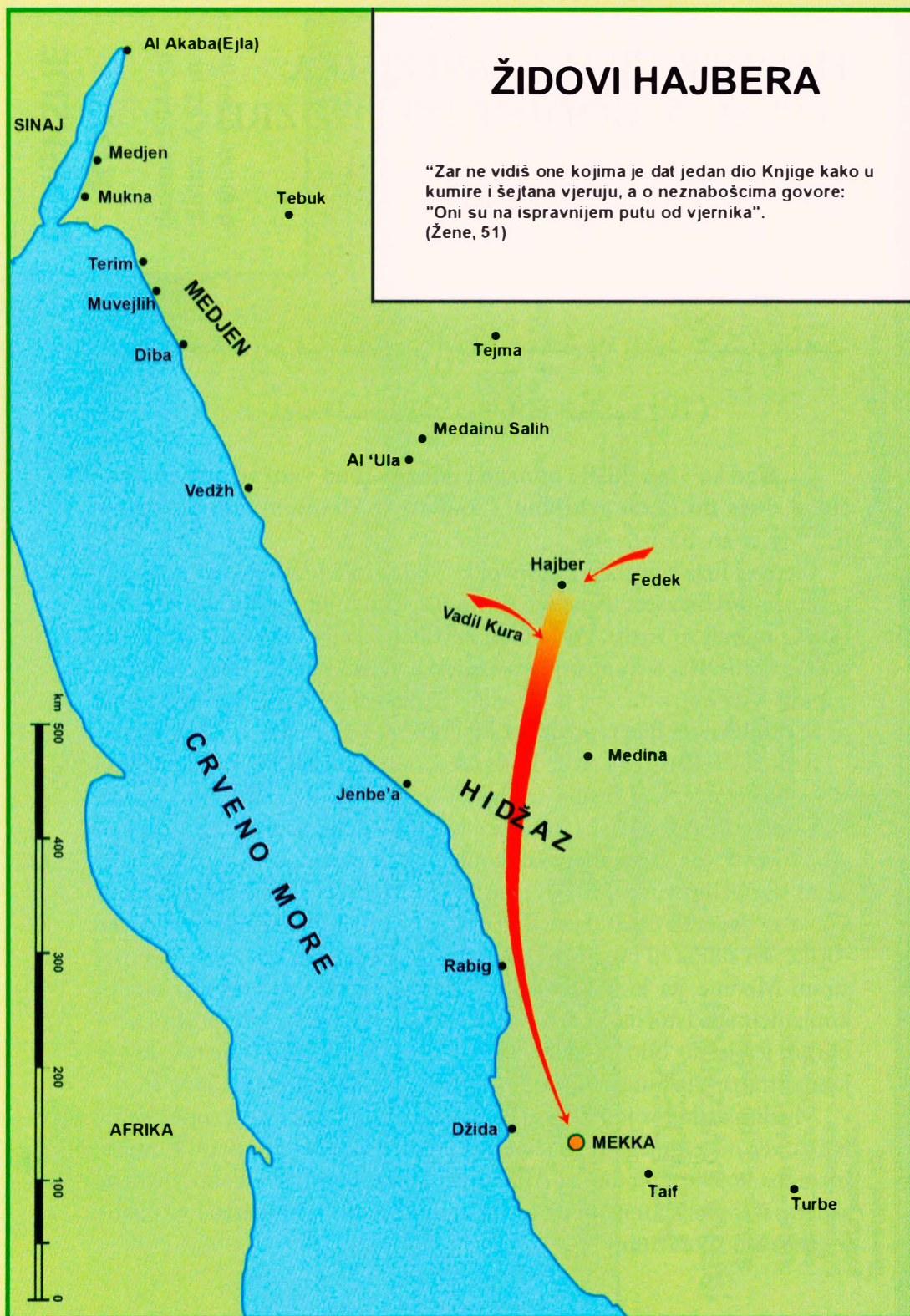
„Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju, a o neznabošcima govore: ‘Oni su na ispravnijem putu od vjernika’. Njih je Allah prokleo, a onome koga je Allah prokleo nećeš naći nikoga ko bi mu pomogao“ (Kur’an, 4:51-52).

Pošto su postigli svoj cilj u Mekki, vođe Benu Nadira odoše pleмену Gatafan da bi i njih podstakli na rat protiv Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Kao dodatni stimulans, obećali su Gatafanu polovinu uroda Hajbera svake godine ako im se oni pridruže u ratu koji vode protiv muslimana u Medini.

Kurejš, Gatafan, Benu Murre, Ešdža’, Sulejm i Esed – to su plemena koja su udružila snage da bi napali Medinu. Ono što je proisteklo kao rezultat toga, postat će poznato kao Bitka saveznika (Ahzab) ili Hendek (rovovi, jer su muslimani iskopali rovove da bi spriječili neprijatelja da uđe u Medinu). To je bilo u ševvalu 5. godine po Hidžri.

ŽIDOVİ HAJBERA

“Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju, a o neznabošcima govore: “Oni su na ispravnijem putu od vjernika”.
(Žene, 51)

HENDEK (BITKA SAVEZNIKA; ŠEVVAL, 5. GODINE PO HIDŽRI)

إِذْ جَاءُوكُم مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا (10)

„...Kad su vam došli i odozgo i odozdo, kad vam se pogled ukočio, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali...“ (Kur'an, 33:10)

Pleme Huza'a poslalo je konvoj iz Mekke u Medinu. Iako je za putovanje potrebno šest dana, oni su stigli za četiri, jer je njihov pohod bio hitan i morali su žuriti. Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, trebali su prenijeti vijesti o sakupljanju savezničkih vojski koje su imale namjeru napasti Medinu. Situacija je izgledala veoma ozbiljna, jer su vojske koje su se približavale bile u prednost i u ljudstvu i u oružju i u broju konja.

Selman el-Farisi, r.a., reče Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem: „Allahov Poslaniče, kad bismo mi bivali napadnuti u zemlji Perzijanaca, kad smo se bojali dolaska konjice i bili opkoljeni, napravili bismo oko sebe rovove“ (da bi onemogućili konjanike da napadnu). Tako su muslimani iskopali rovove duž sjeverne strane Medine. Težak zadatak završili su za devet ili deset dana. Tada su se približili Kurejšije i savezničke vojske; svi skupa su brojali 10.000 vojnika. Podigli su tabor na sjevernoj strani Medine, jer je to bila jedina strana pogodna za borbu (naročito konjanicima). Istočna i zapadna strana Medine nisu bile pogodne za borbu, jer je tlo bilo sastavljeno od čvrstih vulkanskih stijena, dok je južna strana bila puna palminih stabala, a s te strane je i plnina Ir.

Muslimanskoj vojsci dolazila je i prijetnja sa juga, ne od vojske saveznika, već od zadnjeg od tri jevrejska plemena u Medini, Benu Kurejza, plemena koje je, također, sa Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, sklopilo sporazum da će štititi muslimane u bitkama. I to pleme je prekršilo sporazum:

DIMENZIJE ROVA

dužina: 5544 m.
širina: 4,62 m.
dubina: 3,34 m.

HENDEK (BITKA SAVEZNIKA)

ŠEVAL 5 g. po hidžri

“kad su vam došle i odozgo
i odozdo, a duša došla do
grkljana, i kad ste o Allahu
svašta pomišljali,”
(Saveznici, 10)

SAVEZNICI

MEDŽME'UL ASJAL

DOLINA VEBRA
VULKANSKE STIJENE

Senijjetul Veda

Džamija
pobjede

'BRDO SALA

Komanda
Muslimana

Al Mežad

Benu Harise

Gatafan

Benu Murra

Poslanikova
Džamija

Benu Nedžar

An Nebit

Kenana

Sulejm

'Esdže

Benu Esed

Benu Zafer

Benu 'Abdul Ešhel

Benu Haris
iz Hazredža

AS SENHU

'AL BEKI

HENDEK

Fezara

UHUD

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللّهِ الظُّنُونَا (10) هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ
وَزُلْزِلُوا زَلْزَالًا شَدِيدًا (11) وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا (12) وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ
يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ
بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا (13)

„Kad su vam došli i odozgo i odozdo, kad vam se pogled ukočio, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali, tada su vjernici bili na iskušenje stavljeni i ne mogu biti gore uznemireni, kad su licemjери i oni bolesna srca govorili: ‘Allah i Poslanik Njegov su nas samo obmanjivali kad su nam obećavali!“, kad su neki među njima rekli: „Stanovnici Jesriba, ovdje vam nema stanka, zato se vratite!“, a drugi među njima tražili dopuštenje od Vjerovjesnika i govorili: ‘Kuće su naše nezaštićene!’ – a nisu bile nezaštićene već su se oni htjeli izvući“ (Kur’an, 33:10-13).

Prilikom povremenih napada, strijelom je pogođen Sa’d ibn ‘Ubadе. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredi da ga odnesu na posebno mjesto pripremljeno za ranjenike, u blizini njegove džamije. Tu je bio šator Rafide Eslemijke, gdje je ona ukazivala pomoć ranjenicima.

Nakon što je opsada potrajala čitav mjesec, Nu’ajm ibn Mes’ud el-Ešdže’i, r.a., dode Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Nu’ajm, r.a., primio je islam, ali saveznici nisu znali da je on musliman. Smatrajući da bi to što oni ne znaju za njegov prelazak na islam možda moglo koristiti muslimanima, Nu’ajm, r.a., upita Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, može li on nešto učiniti. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: „*Rat je varka*“, misleći da, kad je to moguće, varku treba iskoristiti u ratu.

Nu’ajm je, na lukav način, uspio unijeti razdor među saveznicima, koji su ionako već bili umorni od dugog čekanja u pustinji. Tada Allah, dž. š., posla jak vjetar koji poruši njihove šatore, izvrnu njihove kazane i pogasi im vatre. Zbog tih i drugih razloga, izgubivši svaku nadu da će obaviti što su namjeravali, vojske su se povukle i vratile svojim kućama.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ
فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (9)

„Vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama kad su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, a i vojske koje vi niste vidjeli – a Allah dobro vidi šta vi radite“ (Kur'an, 33:9);

إِذْ جَاءُوكُم مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا (10) هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ
وَزُلْزِلُوا زَلْزَالًا شَدِيدًا (11) وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا (12) وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ
يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ
بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا (13)

„Kad su vam došli i odozgo i odozdo, kad vam se pogled ukočio, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali, tada su vjernici bili na iskušenje stavljeni i ne mogu biti gore uznemireni, kad su licemjeri i oni bolesna srca govorili: ‘Allah i Poslanik Njegov su nas samo obmanjivali kad su nam obećavali!’, kad su neki među njima rekli: ‘Stanovnici Jesriba, ovdje vam nema stanka, zato se vratite!’, a drugi među njima tražili dopuštenje od Vjerovjesnika i govorili: „Kuće su naše nezaštićene!“ – a nisu bile nezaštićene već su se oni htjeli izvući“ (Kur'an, 33:10-13).

Ibn Haldun, 2/8

Ibn Hišam, 3/131

El-Bida'je ve-n-Nihaje, 4/104

Et-Taberi, 2/571

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/125

'Ujunul-Asar, 2/59

BENU KUREJZA (ZU-L-KA'DE, 5. GODINE PO HIDŽRI)

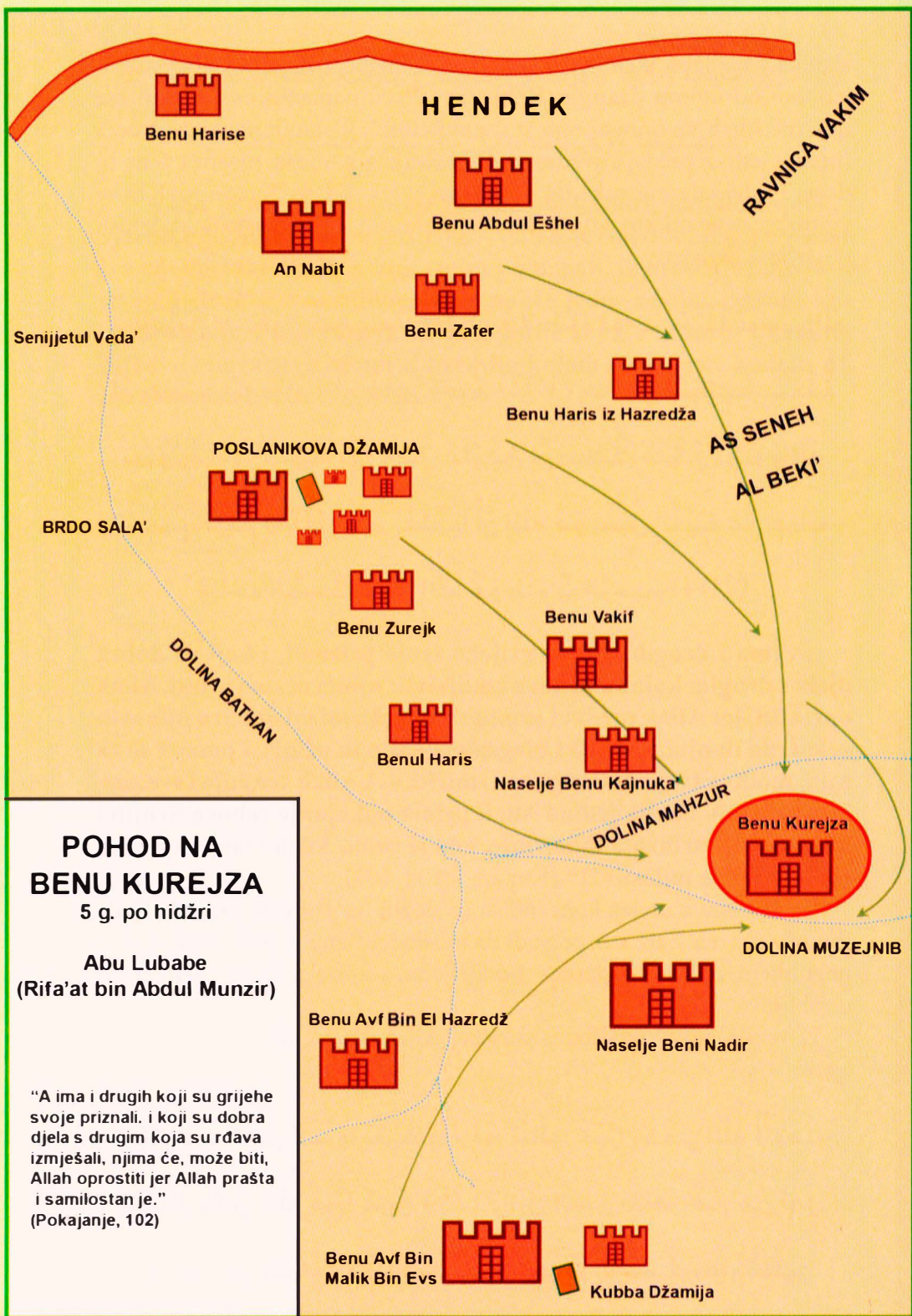
وَأَخْرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ
أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (102)

„A ima i drugih koji su grijehe svoje priznali i koji su dobra djela s drugim, koja su hrdava, izmiješali; njima će, može biti, Allah oprostiti jer Allah prašta i samilostan je“ (Kur'an, 9:102).

Muslimanski napad na pleme Kurejza bio je samo uzvratanje na njihovu otvorenu i drsku izdaju. Oni su prekršili potpisani sporazum kojim su obećali da će pomoći muslimanima ukoliko ih napadne vanjski neprijatelj. Međutim, kad se neprijateljska vojska približila, umjesto da pomognu muslimanima ili makar ostanu neutralni, pleme Kurejza otvoreno se stavilo na stranu neprijatelja. Kad se to dogodilo? Dogodilo se kad su ugledali 10.000 vojnika spremnih da napadnu Medinu sa sjeverne strane. Povjerovali su, naravno pogrešno, da je muslimanima zagarantiran kraj.

Takva otvorena izdaja i podmuklost zahtijevali su pravednu kaznu. Stoga su muslimani opkolili pleme Kurejza. Niko se nije usudio upitati muslimane zašto su došli, jer su oni najbolje bili upoznati sa svojim postupcima i prijevarom. Ali, oni pozvaše Ebu Lubabu, r.a. Nakon što je dobio dopuštenje Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu Lubabe, r.a., uđe u njihovu utvrdu. Vođa Benu Kurejza zapomaga pred njim: „Ebu Lubabe, misliš li da trebamo prihvatiti Muhammedovu presudu?“ Ebu Lubabe, r.a., reče: „Da“ i pokaza rukom preko svoga vrata, čime im je pokazao da je namjera muslimana da ih pobiju.

Kasnije je Ebu Lubabe, r.a., pričao: „Tako mi Allaha, moja stopala nisu se ni pomakla sa svojih mjesta, a već sam shvatio da sam izdao Allaha i Njegovog Poslanika“. Kad se vratio u džamiju Allahovog Po-

slanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu Lubabe, r.a., vezao se za stub u jednom od uglova džamije. Rekao je: „Neću napustiti ovo mjesto sve dok mi Allah ne oprostí ono što sam učinio“. Ostao je vezan šest noći (prema jednoj predaji, dvadeset). Prije svakog namaza, njegova žena bi došla i odvezala mu ruke da bi mogao uzeti abdest. Nakon toga bi se vratio na svoje mjesto, gdje bi se ponovo vezao. To se nastavilo dok nisu objavljeni ovi ajeti:

وَأَخْرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ
أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (102) خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً
تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ (103) أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (104)

„A ima i drugih koji su grijehе svoje priznali, i koji su dobra djela s drugim koja su hrđava izmiješali; njima će, može biti, Allah oprostiti, jer Allah prašta i samilostan je. Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih sigurno smiriti. – A Allah sve čuje i sve zna. Zar ne znaju oni da jedino Allah prima pokajanje robova Svojih i da samo On prihvata milostinje, i da je samo Allah Onaj Koji prašta i da je On milostiv?!“ (Kur'an, 9:102-104).

Vode Benu Kurejza konačno su se složili da prihvate presudu Sa'da ibn Mu'aza, r.a. Sa'd, r.a., presudi da muškarci Benu Kurejze trebaju biti pogubljeni, njihovo bogatstvo podijeljeno, a njihova djeca i žene uzeti u roblje.

U vezi s opsadom Benu Kurejze, Allah, dž. š., objavio je sljedeće ajete:

وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ
الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا (25) وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ

وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا (26) وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ
تَطْنُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا (27)

„Allah je nevjernike pune srdžbe odbio, nisu nimalo uspjeli, i vjernike je Allah borbe poštedito – Allah je, uistinu, moćan i silan – a sljedbenike Knjige, koji su im pomagali, iz utvrda njihovih je izveo, i strah u srca njihova ulio, pa ste jedne pobili, a druge kao sužnje uzeli, i dao vam je da naslijedite zemlje njihove i domove njihove i bogatstva njihova, i zemlju kojom prije niste hodali; Allah sve može“ (Kur'an, 33:25-27).

Ibn Hišam, 3/141

Usdul-Gabe, 2/375

Er-Revdul-Unuf, 2/268

Et-Taberi, 2/581

Futuhul-Buldan, 34

EL-MUREJSI' (POHOD NA BENU MUSTALIK) (ŠA'BAN, 5. GODINE PO HIDŽRI)

268

Haris ibn Dinar, poglavar plemena Mustalika (dijela Huza'a), sakupio je, u svom narodu i među beduinima u okolini koliko je god mogao vojnika. Namjeravao je povesti vojsku protiv Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Saznavši za namjere, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije čekao, nego je, sa sedam stotina boraca, krenuo prema njima. Krenuli su 2. ša'bana 5. godine po Hidžri sa namjerom da rastjeraju vojsku koju je Haris ustrojio. Dvije vojske su se susrele pokraj bunara El-Murejsi'. Nije dugo potrajalo, a Haris i njegova vojska su poraženi.

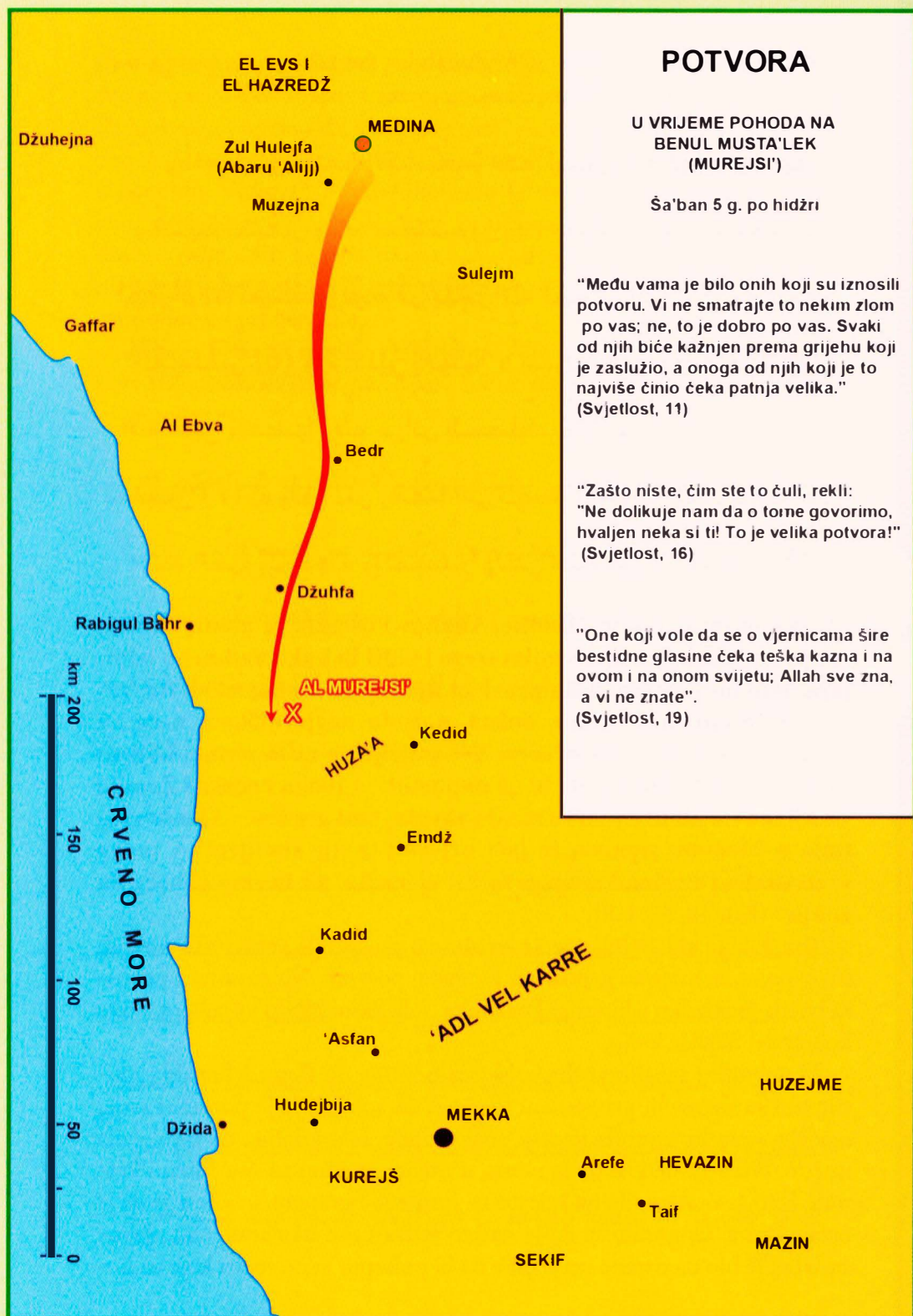
Za vrijeme bitke, došlo je do spora između sluge Omera ibn Hattaba i Jahjaa ibn Mes'uda, koji je bio saveznik Hazredža (jedno od medinskih plemena). Spor se završio tako što je Omerov sluga udario Jahjaa. To je rasrdilo 'Abdullaha ibn Ubejja ibn Selula, vođu licemjera, a i sam je bio iz plemena Hazredž, pa je kazao: „Tako mi Allaha, ako se vratimo u Medinu, zaista će oni jači od nas istjerati one slabije!“ Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uspio je smiriti tenzije i, da bi spriječio sukob, naredio brzi povratak u Medinu.

Kad Zejd ibn Erkam, r.a., prenio Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, šta je rekao Ibn Ubejj ibn Selul, Ibn Ubejj se zakleo da on to nije kazao i da Zejd ibn Erkam laže. Kao potvrdu da je Zejd govorio istinu, Allah, dž. š., objavi sljedeći ajet:

(12) لَنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُنْذُنٌ وَاعِيَةٌ

„...Da vam to poukom učinimo i da to od zaborava sačuva ubo koje pamti“ (Kur'an, 69:12).

Svi su znali da je Zejd, r.a., govorio istinu i to je bilo razlog da kasnije bude poznat kao *onaj koji ima uši koje pamte*.

A u vezi s vodom licemjera 'Abdullahom ibn Ubejjom, objavljeni su sljedeći ajeti iz sure El-Munafikun:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا رُءُوسَهُمْ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ (5) سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ
لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفَاسِقِينَ (6) هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا
يَفْقَهُونَ (7) يَقُولُونَ لِنَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ
وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ (8)

„A kad im se rekne: 'Dodite, Allahov Poslanik će moliti da vam se oprost', oni glavama svojim tresu i vidiš ih kako nadmeno odbijaju. Isto im je – molio ti oprost za njih ili ne molio, Allah im, zaista, neće oprostiti; Allah, doista, narodu nevjerničkom neće na pravi put ukazati. Oni govore: 'Ne udjeljujte ništa onima koji su uz Allahova Poslanika, da bi ga napustili!' A blaga nebesa i Zemlje su Allahova, ali licemjeri neće da shvate. Oni govore: 'Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!' A snaga je u Allaha i Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjeri neće da znaju“ (Kur'an, 63:5-8).

Ibn Ubejj ibn Selul nije se zaustavio na lažnoj zakletvi. Prilikom istog pohoda, inicirao je poznati Događaj potvore. Njegova laž i potvora bacili su u teško iskušenje Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i one koje je on najviše volio.

U povratku muslimanske vojske iz pohoda na Benu Mustalik, muslimani su napravili privremeni logor. A'isha, r.a., otišla je potražiti svoju ogrlicu, koju je izgubila kad se, malo ranije, bila udaljila da bi obavila nuždu. Ne primijetivši da je nema, u međuvremenu su muslimani krenuli. Kad se ona vratila na mjesto na kome je bio logor, uvidjela je da je ostala sama. Dogodilo se da je naišao Safvan ibn Mu'attal, r.a.; njegov zadatak je bio da ostane iza vojske da bi pokupio lične stvari koje su lju-

di mogli izgubiti prilikom polaska. Kad je ugledao A'īšu, r.a., odmah ju je prepoznao. Na najljepši način, ponudio joj je svoju devu, pa se udaljio da bi se ona popela a da je on ne gleda. Potom je Safvan, r.a., uzeo devu za povodac i poveo je u pravcu Medine. Već je bilo podne kad su stigli u Medinu. Vidjevši ih, 'Abdullah ibn Ubejj ibn Selul reče: „Poslanika žena provela je noć, sve do jutra, sa nekim čovjekom. On ju je, zatim, doveo ovdje. Niti se ona mogla sačuvati njega, niti on nje“. Slijedeći njegov primjer, i drugi licemjeri širili su tu ogavnu laž, tako da time bi potresena čitava Medina.

Nakon perioda tegobe i iskušenja, Allah, dž. š., objavi ajete koji su potvrdili nevinost A'īše, r.a., čiste i čedne žene Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ
هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى
كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ (11) لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِنَاتُ بَأْنَفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ (12) لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ
بَأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ
(13) وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي
مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ (14) إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالسِّنَنِكُمْ وَتَقُولُونَ
بِأَفْوَهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ
(15) وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ
هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ (16) يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ (17) وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (18) إِنَّ
الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (19) وَلَوْ لَا فَضْلُ
 اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَعُوفٌ رَحِيمٌ (20) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ
 بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ
 مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (21) وَلَا
 يَأْتِلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِيَ الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ
 وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ
 اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (22) إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
 الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (23)

„Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro promislili i rekli: 'Ovo je očita potvora!' Zašto nisu četvericu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su, onda, kod Allaha lažovi. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i na ovom i na onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u šta ste se upustili kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, a vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam o tome govoriti, hvaljen neka si ti! To je velika potvora!' Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i mudar je. One koji vole da se o vjericama šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i da Allah nije blag i milostiv... Vjernici, ne idite šejtanovim stopama! Onoga ko bude

išao šejtanovim stopama, on će na razvrat i odvratna djela navoditi. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove, nijedan se od vas ne bi nikad grijeha očistio; ali Allah čisti onoga koga On hoće. Allah sve čuje i sve zna. Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovu putu rodni kraj svoj napustili; neka im oprostite i ne zamjere! Zar vam ne bi bilo drago da i vama Allah oprostí? A Allah prašta i samilostan je. Oni koji obijede čestite, bezazlene vjernice, neka budu prokleti i na ovom i na onom svijetu; njih čeka patnja nesnosna!“ (Kur'an, 24:11-23).

HUDEJBIJA I BEJ'ATU-R-RIDVAN (ZAVJET KOJIM JE ALLAH ZADOVOLJAN) (ZU-L-KA'DE, 6. GODINE PO HIDŽRI)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ خِثَّ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا (18)

„Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom.“ (Kur'an, 48:18)

Šeste godine po Hidžri, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, sa 1.400 muslimana krenuo je ka Mekki da bi obavio 'umru. Povelili su i 70 životinja koje će biti žrtvovane; obilježili su ih da bi ih ljudi mogli prepoznati, da znaju da su one namijenjene za žrtvovanje, kako ih ne bi zaklali za hranu u toku puta. Jedan broj beduina i licemjera izostao je sa ovog hodočašća.

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ
لَنَا يَقُولُونَ بِالسِّنْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنْ
اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا (11) بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ
أَبَدًا وَزَيْنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْءًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا (12)

HUDEJBIJA

Zul ka'de 6g. po hidžri

Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradiće ih skorom pobjedom

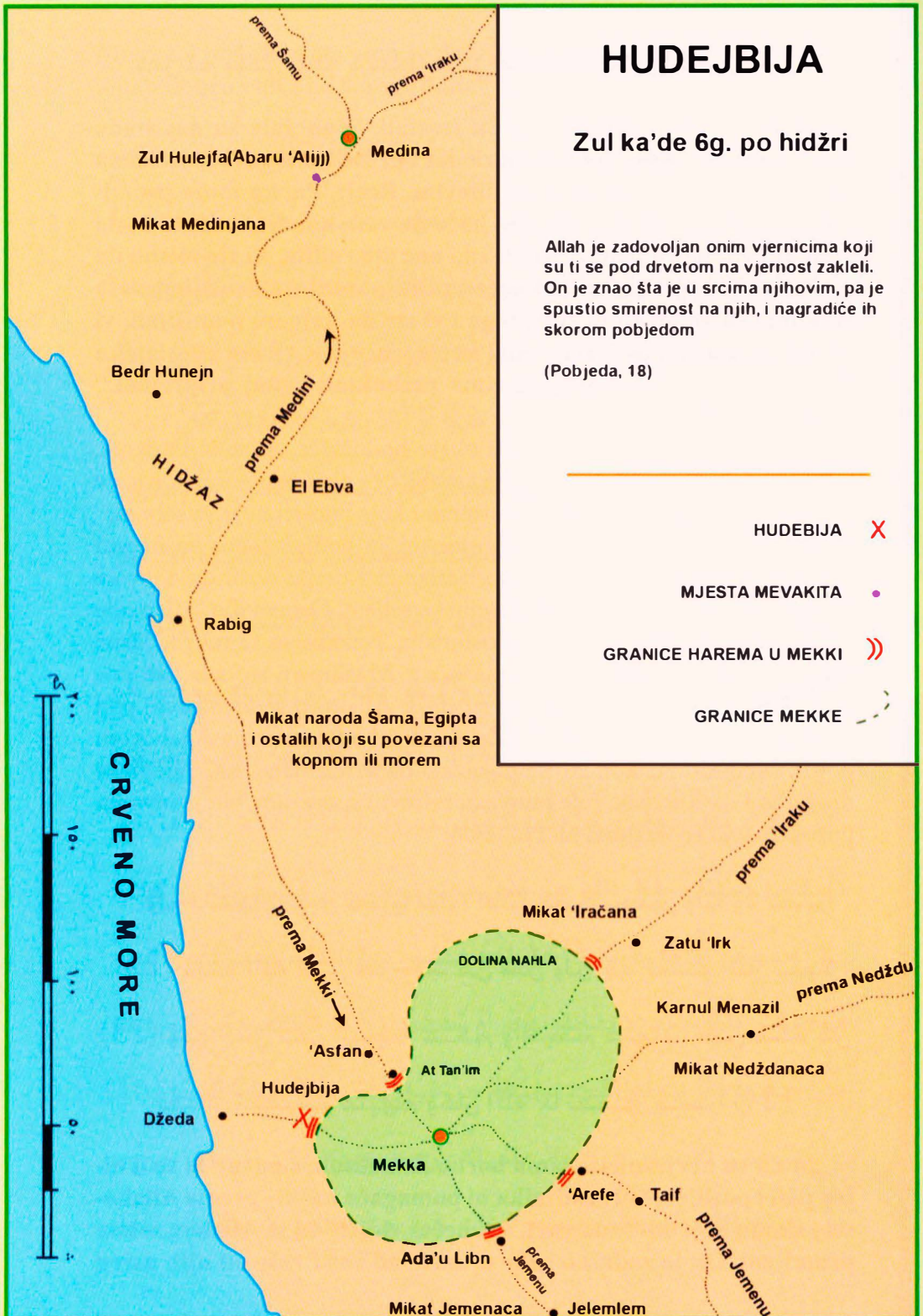
(Pobjeda, 18)

HUDEBIJA X

MJESTA MEVAKITA •

GRANICE HAREMA U MEKKI))

GRANICE MEKKE - - -

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا (13)

„Govorit će ti beduini koji su izostali: 'Zadržala su nas stada naša i porodice naše, pa zamoli za nas oprost!' Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njihovim. Reci: 'Pa, ko može promijeniti Allahovu odluku, ako On hoće da vam naudi ili ako hoće da vam kakvo dobro učini?' Allah zna ono što radite. Vi ste mislili da se Poslanik i vjernici nikad neće vratiti porodicama svojim; vaša srca bila su zadovoljna zbog toga i vi ste na najgore pomišljali, vi ste narod u duši pokvaren. Onaj ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova, pa Mi smo nevjernicima razbuktali oganj pripremili.“ (Kur'an, 48:11-13)

Pošto nisu išli u bitku nego da obave hodočašće, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, r.a., nisu nosili oružje, izuzev noževa i mačeva koji su i inače potrebni i koje putnici nose sa sobom.

Kad su se približili Mekki, muslimani su podigli logor na mjestu zvanom Hudejbija. Nakon što su izaslanici Kurejša došli da ugovore uvjete sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, Osman ibn 'Affan ode u Mekku u svojstvu izaslanika muslimana. Nekako su se raširile lažne glasine da su Kurejšije ubile Osmana, r.a. Muslimani su tada dali poznatu prisegu Er-Ridvan (kojom su stekli Allahovo zadovoljstvo) pod drvetom: ili pobjeda i osvojenje Mekke, ili šehadet (smrt na Allahovom putu). Međutim, nakon što se pokazalo da se Osmanu, r.a., nije ništa dogodilo i da Kurejšije žele potpisati mirovni sporazum, bio je otvoren put sklapanju sporazuma na Hudejbiji.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

(22) سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا

(23) وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ

بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (24)

„A da su nevjernici s vama borbu zametnuli, sigurno bi se u bijeg dali i poslije ne bi zaštitnika ni pomagača našli – prema Allahovu zakonu koji odvazda važi, a ti nećeš vidjeti da se Allahov zakon promijeni. On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred

Mekke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite, a Allah dobro vidi ono što vi radite“ (Kur'an, 48:22-24);

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمَسِيئَتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (10) سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلْفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِالسِّنْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا (11) بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنَّ السَّوِّءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا (12) وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا (13) وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (14) سَيَقُولُ الْمُخَلْفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لِتَأْخُذْوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ خُسِدُونَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا (15) قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (16) لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ جَرِي مِنْ حَتِّهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ

يُعَذِّبُهُ عَذَابًا أَلِيمًا (17) لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ حَتَّى
الشَّجَرَةَ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا

قَرِيبًا (18)

„Oni koji su se zakleli na vjernost – zakleli su se, doista, na vjernost samom Allahu – Allahova ruka je iznad ruku njihovih! Onaj ko prekrši zakletvu krši je na svoju štetu, a ko ispuni ono na šta se obavezao Allahu, On će mu dati veliku nagradu. Govorit će ti beduini koji su izostali: ‘Zadržala su nas stada naša i porodice naše, pa zamoli za nas oprost!’ Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njihovim. Reci: ‘Pa, ko može promijeniti Allahovu odluku, ako On hoće da vam naudi, ili ako hoće da vam kakvo dobro učini?’ Allah zna ono što radite. Vi ste mislili da se Poslanik i vjernici nikad neće vratiti porodicama svojim; vaša srca bila su zadovoljna zbog toga i vi ste na najgore pomišljali, vi ste narod u duši pokvaren. Onaj ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova, pa Mi smo nevjernicima razbuktali oganj pripremili! Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji, On prašta kome On hoće, a kažnjava koga hoće – Allah mnogo prašta i samilostan je. Oni koji su izostali sigurno će reći kad podete da plijen uzmete: ‘Pustite i nas da vas pratimo!’, da bi izmijenili Allahove riječi. Reci: ‘Vi nas nećete pratiti, to je još prije Allah rekao!’, a oni će reći: ‘Nije tako, nego vi nama zavidite’. A nije ni to, već oni malo šta razumiju. Reci bedunima koji su izostali: ‘Bit ćete pozvani da se borite protiv naroda veoma hrabrog i moćnog sve dok se ne pokori. Pa, ako poslušate, Allah će vam lijepu nagradu dati, a ako izbjegnute, kao što ste i do sada izbjegavali, na muke nesnosne će vas staviti’. Nije grijeh slijepom, ni hromom, ni bolesnom! Onoga koji se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu On će u dženkinske bašče kroz koje teku rijeke uvesti, a onoga ko leđa okrene, patnjom nesnosnom će kazniti. Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom“ (Kur'an, 48:10-18);

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَرْفِئِ مَكَّةَ مِنْ

بَعْدَ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (24) هُمُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ
 مَحِلَّهُ وَلَوْ لَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ
 فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ
 لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (25) إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ الْحَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى
 رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا
 وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا (26) لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا
 بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ
 وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا
 قَرِيبًا (27) هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى
 الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا (28)

„On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Mekke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite, a Allah dobro vidi ono što vi radite. Oni ne vjeruju i brane vam da pristupite Časnom hramu, i da kurbanu koje vodite sa sobom do mjesta svojih stignu. I da nije bilo bojazni da ćete pobiti vjernike, muškarce i žene, koje ne poznajete, pa tako, i ne znajući, zbog njih sramotu doživjeti, Mi bismo vam ih prepustili. A nismo ih prepustili ni zato da bi Allah u milost Svoju uveo onoga koga hoće. A da su oni bili odvojeni, doista bismo bolnom kaznom kaznili one među njima koji nisu vjerovali. Kad su nevjernici punili svoja srca žarom, žarom paganskim, Allah je spustio smirenost Svoju na Poslanika Svoga i na vjernike i obavezao ih da ispunjavaju ono zbog čega će postati pravi vjernici, a oni i jesu najpreči i najdostojniji

za to, a Allah sve zna. Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete sigurno u Časni hram ući sigurni – ako Allah bude htio – neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao. On je poslao Poslanika Svoga s uputom i vjerom istinitom da bi je uzdigao iznad svih vjera. A Allah je dovoljan svjedok“ (Kur'an, 48:24-28).

HAJBER (MUHARREM, 7. GODINE PO HIDŽRI)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا (18) وَمَغْنَمَ
كَثِيرَةٍ يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (19)

„Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom i bogatim plijenom koji će uzeti, jer Allah je silan i mudar“ (Kur'an, 48:18-19);

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ
اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا (27)

„Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete sigurno u Časni hram ući – ako Allah bude htio – neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao.“ (Kur'an, 48:27).

Židovi Hajbera stupili su u kontakt sa plemenom Gatafan, koje je bilo poznato po tome da su plaćenici i da su za novac nudili svoje usluge. Kao nagradu za borbu protiv muslimana, Židovi Hajbera ponudili su im procent svoga godišnjeg uroda, koji se uglavnom sastojao od voća i datula. Također su sklopili savez sa plemenima Fedek, Tejma i Vadi-l-

kura'i zajedno planirali iznenadni napad na Medinu. Saznavši za njihove planove, muslimani koji su bili na Hudejbiji krenuli su ka Hajberu da bi okončali zavjere njegovih stanovnika i njihovih saveznika.

Hajber se sastojao od više utvrda, a najznačajnije su bile:

- En-Netat, koju su sačinjavale utvrde Ne'im, Es-Sa'b i Kille,
- Eš-Šik (Eš-Šekka), koju su sačinjavale utvrde Ubej i El-Beri,
- El-Ketibe, koju su sačinjavale utvrde El-Kamus, El-Vatih i Es-

Sulalim.

Prva utvrda koju su muslimani osvojili bila je Ne'im, a najveća i najteža za osvajanje El-Kamus. El-Vatih i Es-Selalim su se predale mirnim putem. Prema sporazumu koji je sklopljen, Hajber je ostao u rukama njegovih stanovnika, s tim da je uvjet bio da polovina godišnjih uroda svih zasada i palminih debala pripadne muslimanima.

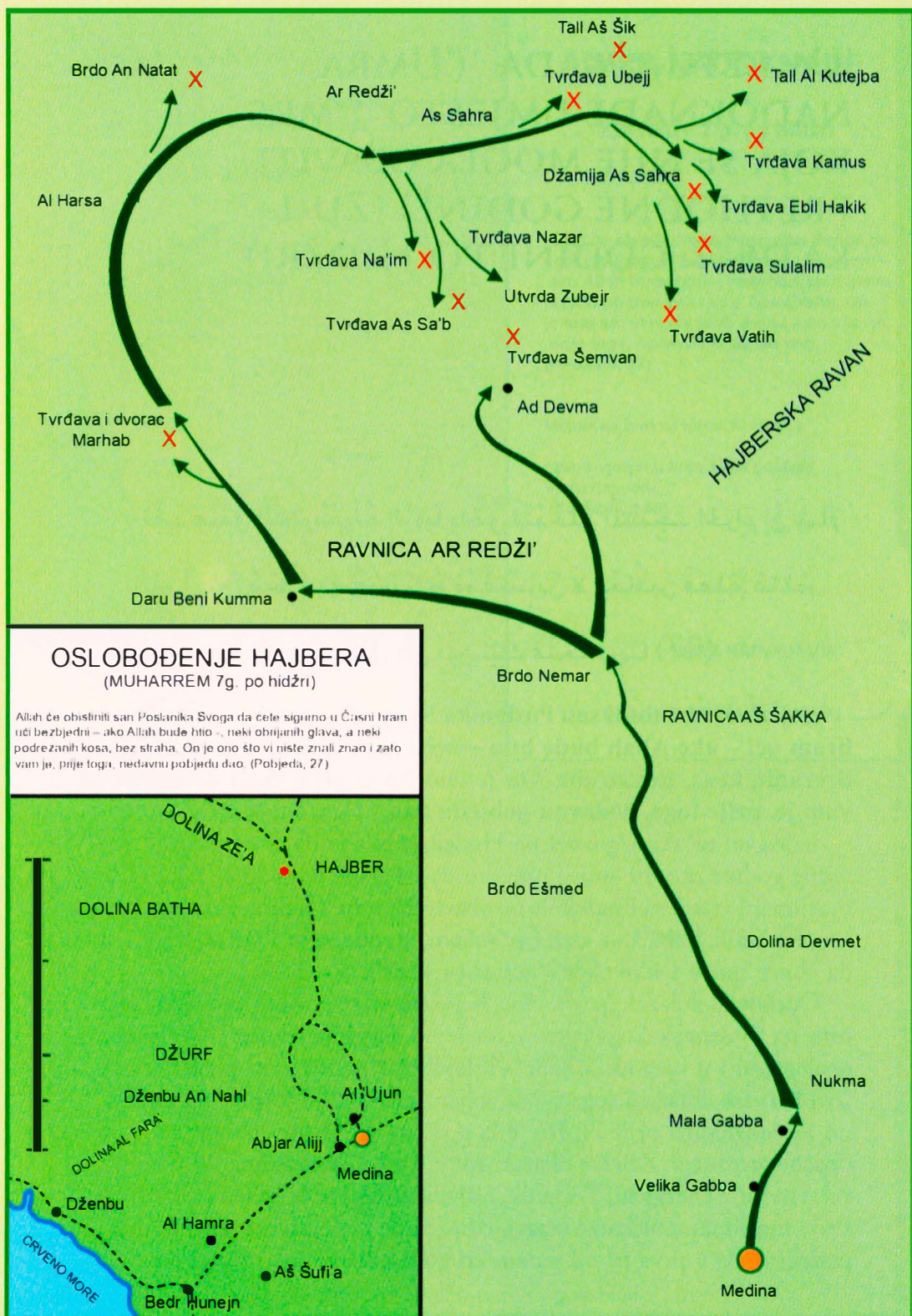

Ibn Hišam, 3/217

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/198

Et-Taberi, 3/14

'Ujunul-Asar, 2/138

‘UMRETU-L-KADA’ (‘UMRA NADOKNADE UMJESTO ‘UMRE KOJA SE NIJE MOGLA OBAVITI PRETHODNE GODINE) (ZU-L- KA’DE, 7. GODINE PO HIDŽRI)

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ
اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا (27)

„Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete sigurno u Časni hram ući – ako Allah bude htio – neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao.“ (Kur’an, 48:27)

Jedna od tačaka Ugovora na Hudejbiji bila je da će muslimani naredne godine obaviti ‘umru umjesto da to učine te godine. Tako su se muslimani vratili sa Hudejbije ne obavivši ‘umru. Godinu kasnije, Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, krenuo je sa 1.000 muslimana da obave ‘umru’ nadoknade’ (‘umretu-l-kada’).

Očekujući dolazak muslimana, Kurejšije su se povukli na okolne planine na tri dana, kako je ugovoreno. Jedni drugima rekoše: „Ne gledajte u njega, niti u njegove ashabe“. Također su počeli širiti glasine da su „ovi što vam dolaze delegacija oslabljena groznicom Jesriba“ (tj., Medine, jer je Medina prije Hidžre bila poznata po čestom obolijevanju od opasne groznice). Želeći pokazati Kurejšijama da muslimani nisu slabi, već snažni i energični, Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredi da svaki musliman muškarac ostavi jedno rame nepokriveno (ihramima) i poduči ih da u prva tri od sedam krugova obilaska oko Ka’be polahko

UMRA NADOKNADE

Zul hidže 7 g. po hidžri

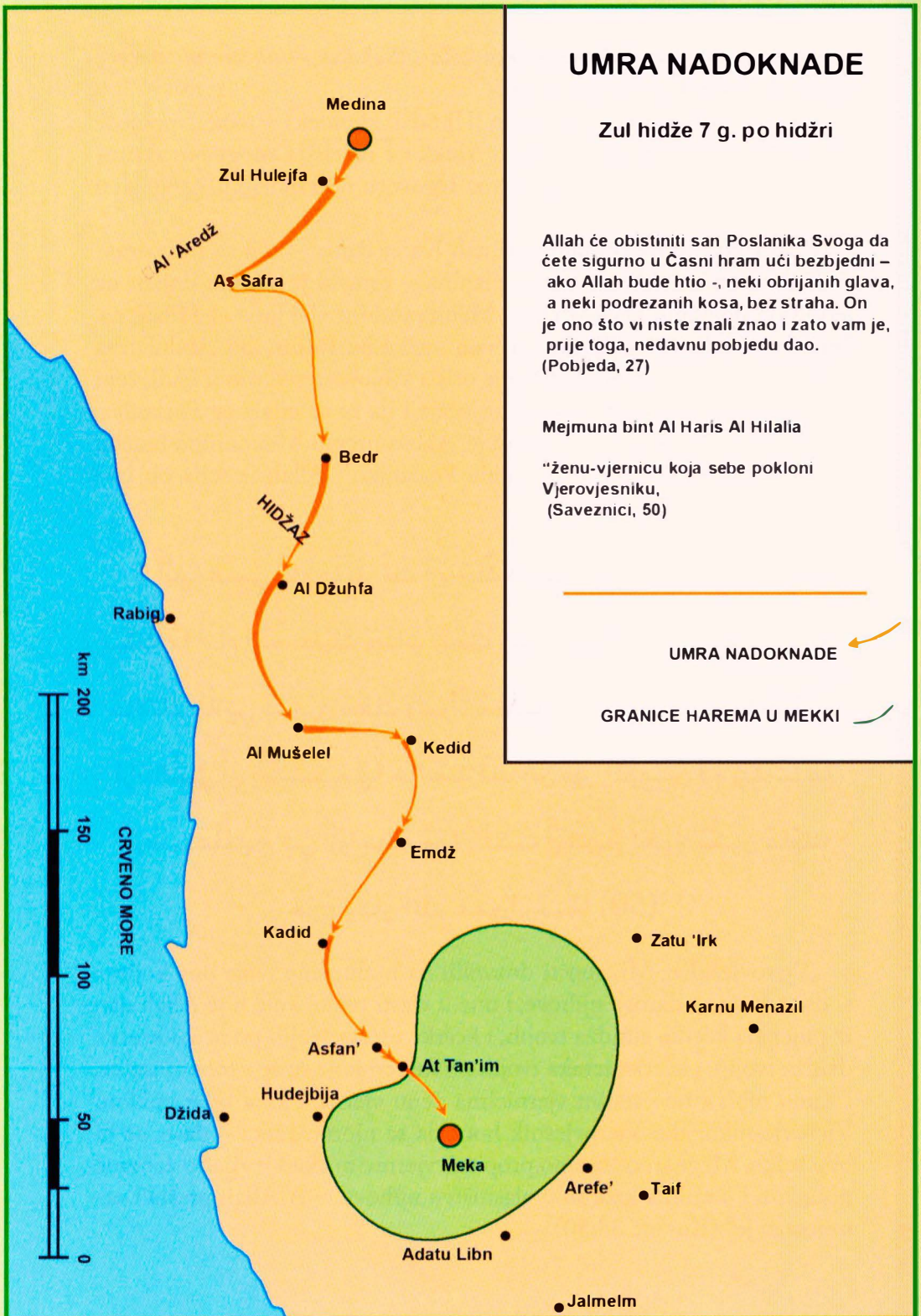
Allah će obistinuti san Poslanika Svoga da ćete sigurno u Časni hram ući bezbjedni – ako Allah bude htio -, neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao. (Pobjeda, 27)

Mejmuna bint Al Haris Al Hilalia

“ženu-vjernicu koja sebe pokloni
Vjerovjesniku,
(Saveznici, 50)

UMRA NADOKNADE

GRANICE HAREMA U MEKKI

trče. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „Neka se Allah smiluje onome ko im danas pokaže svoju snagu!“

Nakon žestokih ratova (Bedr, 'Uhud i Hendek) i nakon pobjede na Hajberu, muslimani su ušli u Mekku s najvišim mogućim dostojanstvom i stepenom časti. I, prema Ugovoru na Hudejbiji, ostali su u Mekki samo tri dana.

Prizor koji su muslimani upriličili Kurejšijama – koji su ih posmatrali sa vrhova obližnjih brda i planina – ostavio je snažan dojam na jednu od uglednih žena Mekke, Mejmunu bint el-Haris el-Hilali, r.a. Imala je dvadeset šest godina, a njen muž Ebu Ruhm ibn 'Abdul'uzza el-Kureši nedavno je umro. Ona je otišla svojoj sestri Ummu Fadl, ženi 'Abbasovoj, da joj kaže za svoje osjećaje i da bi se udala za Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Potom je 'Abbas prenio Mejmuninu bračnu ponudu, rekavši: „Ona se ponudila Poslaniku“. Allah je tada objavio sljedeći ajet:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ بِمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمَّاكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ
خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ
أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا
فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ
حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (50)

„Vjerovjesniče, Mi smo ti dozvolili da budu žene tvoje one kojima si dao vjenčane darove njihove, i one u vlasti tvojoj koje ti je Allah dao iz plijena, i kćerke amidža tvojih, i kćerke tetaka tvojih po ocu, i kćerke daidža tvojih, i kćerke tetaka tvojih po materi koje su se s tobom iselile, i samo tebi, a ne ostalim vjernicima ženu vjernicu koja sebe pokloni Vjerovjesniku, ako Vjerovjesnik hoće da se njome oženi – da ti ne bi bilo teško. Mi znamo šta smo propisali vjernicima kad je riječ o ženama njihovim i o onima koje su u vlasništvu njihovu. – A Allah prašta i samilostan je“ (Kur'an, 33:50).

Tada se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, oženio njome i poveo je u Medinu.

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/220

Et-Taberi, 3/22

'Ujunul-Asar, 2/145

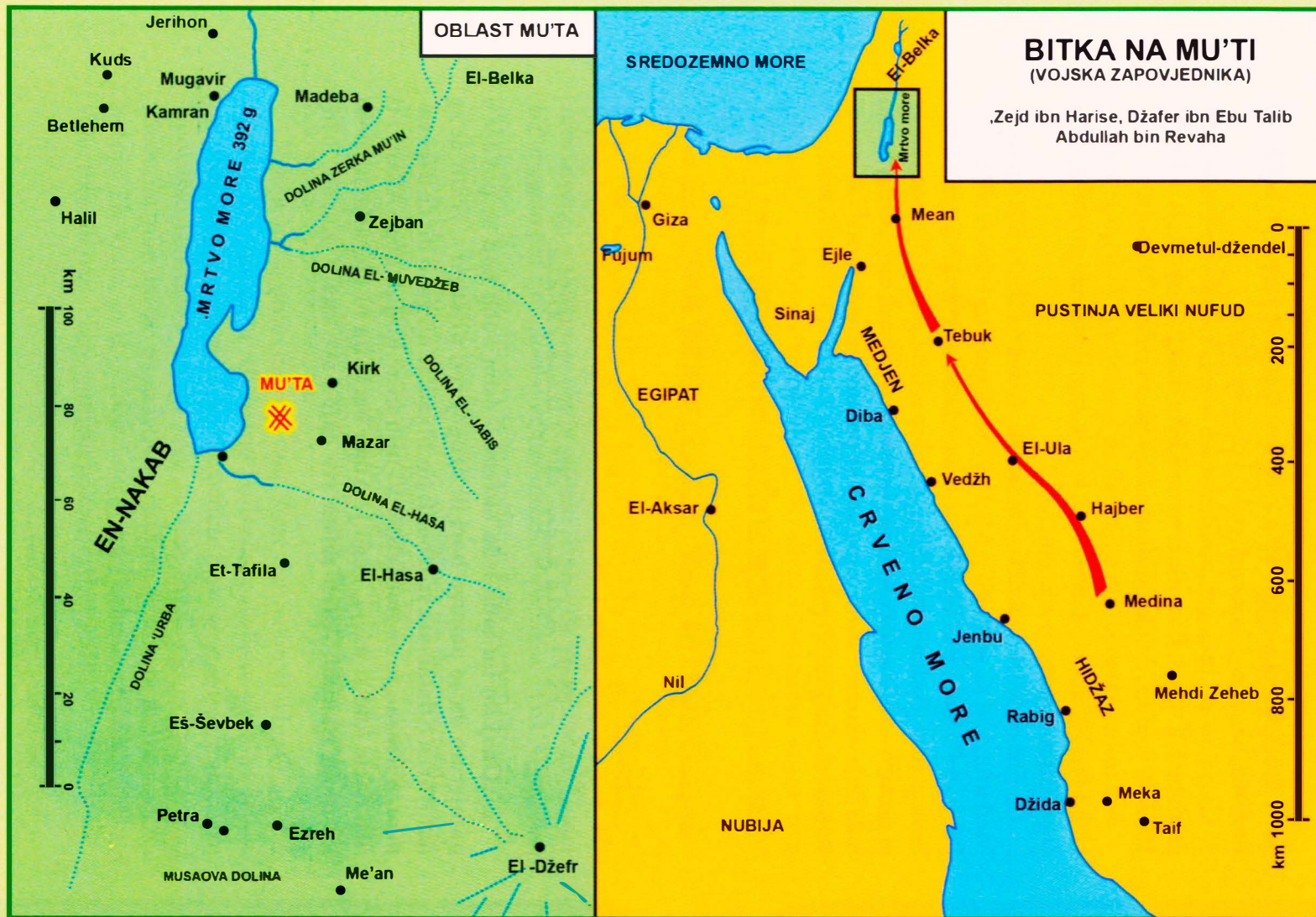
POHOD NA MU'TU – (VOJSKA EMIRĀ – VOĐA, ZAPOVJEDNIKĀ) (DŽUMADE-L-ULA, 8. GODINE PO HIDŽRI)

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ
وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي
بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (111)

„Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za džennet koji će im dati – oni će se na Allahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu, a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje Svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh.“ (Kur'an, 9:111)

Sedme godine po Hidžri, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao je pisma vladarima stranih zemalja pozivajući ih da prime islam. Među onima koji su nosili ova pisma bio je i El-Haris ibn 'Umejr el-Ezdi, r.a., čiji je zadatak bio da ide kralju Busraa u Šam. Kad se El-Haris, r.a., zaustavio kod Mu'te, susreo se sa Šurahbilom ibn 'Amrom el-Gassanijem, jednim od bizantijskih namjesnika u Šamu. Šurahbil je ubio izaslanika Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa je cilj pohoda na Mu'tu bio da se Šurahbil el-Gasani nauči pameti.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ustrojio je vojsku od 3.000 boraca, a za vođu imenovao Zejda ibn Harisu, r.a. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, znao je da će to biti opasan pohod, jer će se sukobiti sa Bizantincima, a ne s nekim malim plemenom. Zato reče da, ako Zejd, r.a., pogine, Dža'fer ibn ebi Talib, r.a., zauzme njegovo mjesto vode, a

ako i Dža'fer, r.a., pogine, neka njegovo mjesto zauzme 'Abdullah ibn Revvaha, r.a., te *vojska emirā* (voda) krenu ka Mu'ti.

Gledajući po brojnosti, muslimanska vojska uopće nije bila dorasla protivničkoj vojsci. Bizantinci su na Mu'tu doveli vojsku koja je brojala 100.000 vojnika, dok je muslimanska vojska imala 3.000 boraca.

Sva trojica imenovanih vođa pali su kao šehidi. Vodstvo je preuzeo Halid ibn Velid, r.a., *Allahov mač*, koji je, bez dodatnih gubitaka, uspio organizirati sigurno povlačenje.

Da nije obavljeno taktičko povlačenje, čitava vojska bi bila uništena. Međutim, kad su se vratili u Medinu, muslimani im rekoše: „Bjegunci! Pobjegli ste kad ste se trebali boriti na Allahovom putu!“ Stajući u njihovu zaštitu, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Ne, nego ste se vi povukli, a i ja sam vaša četa*“ (misleći na sljedeći ajet: „**Onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi...**“).

وَمَنْ يُؤَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّرًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ
بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (16) فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتُ إِذْ رَمَيْتُ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ
مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (17)

„...Onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi – vratit će se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo bit će džehen-nem, a užasno je on boravište. Vi njih niste ubijali nego Allah; i ti nisi bacio kad si bacio, nego je Allah bacio da bi vjernike lijepom kušnjom iskušao; Allah zaista sve čuje i sve zna.“ (Kur'an, 8:16-17)

Ibn Haldun, 2/40

Ibn Sa'd, 1/341, 2/128, 3/234

Ibn Hišam, 4/8

Et-Taberi, 3/38

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/158

'Uunul-Asar, 2/153

OSVOJENJE MEKKE (10. RAMAZAN, 8. GODINE PO HIDŽRI)

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أُفُوجًا (2) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (3)

„Kad Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze, ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprosti; On je uvijek pokajanje primao.“
(Kur'an, 110:1-3)

Na način koji je bio jasno i očito kršenje dogovora, Kurejšije su, 8. ramazana 8. godine po Hidžri, prekršili Ugovor na Hudejbiji. To su učinili uprkos tome što su upravo oni tvrdoglavo i odlučno diktirali uvjete Ugovora. Zašto su prekršili Ugovor? Možda zato što oni tada nisu shvatali – a što im je ubrzo postalo jasno – da je Ugovor na Hudejbiji otvarao put širenju islama među raznim plemenima na Arabijskom poluostrvu. Broj muslimana se u najmanju ruku udvostručio za kratko vrijeme dok je Ugovor bio na snazi.

Prema Ugovoru, Kurejšije su se obavezali da neće ratovati protiv muslimana, niti će pomagati bilo kome u ratu protiv muslimana ili njihovih saveznika. Međutim, neke od vođa Kurejša pomogli su i bodrili pleme Bekr da se osveti plemenu Huza'a, koje je, što je bilo poznato, bilo saveznik muslimanima.

Nakon što je došlo do prijevare, 'Amr ibn Salim el-Huza'i otputovao je u Medinu da bi Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, upoznao s onime što su Kurejšije učinili. Kasnije je došao Ebu Sufjan i pokušao izgladiti situaciju koju su uzrokovali njegovi saplemenici. Međutim, nije naišao ni na jednog muslimana koji bi na njegov obratio pažnju. Na kraju, reče: „Provjerio sam sve Poslanikove ashabe. Nisam vidio nijedan narod koji je toliko pokoran svom vođi“.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odlučio krenuti s vojskom i zauzeti Mekku. Hatib ibn ebi Belte'a, r.a., iskreni musliman i jedan od sudionika Bitke na Bedru, počinio grešku i pokuša obavijestiti Kurejšije o skorom dolasku muslimanske vojske. To je bila očita greška, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, htio da njegov dolazak bude iznenađan. U vezi s Hatibovom greškom, Allah, dž. š., objavio je ove ajete:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمُ
بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمُ بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ
يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (1) إِنْ يَنْقُفُوكُمْ يُكُونُوا لَكُمْ
أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمُ بِالْأَسْوَاءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ
(2) لَنْ نَنْفَعَكُمْ أَرْحَامَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (3)

„Vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijeteljujte i ljubav im ne poklanjajte – oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio, s pravog puta je skrenuo. Ako vas se oni domognu, bit će neprijatelji vaši i pružit će prema vama, u zloj namjeri, ruke svoje i jezičine svoje, i jedva će dočekati da postanete nevjernici. Ni rodbina vaša ni djeca vaša neće vam biti od koristi, na Sudnjem danu On će vas razdvojiti; a Allah dobro vidi ono šta radite“ (Kur'an, 60:1-3).

Muslimanska vojska koja se uputila ka Mekki, a koja je brojala 10.000 muslimana, bila je isuviše jaka da bi joj se stanovnici Mekke mogli suprotstaviti. Kad je vojska stigla u mjesto Zu-Tuva i Ezahir, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao je Ez-Zubejra ibn el-'Avvama, r.a., da

OSVOJENJE MEKE

20. ramazan 8. god. po Hidžri

"Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu,"
(Pomoć, 1)

prema Sarafu, Et-Tanimu,
zatim Hudejbiji i Medini

Zi Tuva

Azakir

Zubejr bin Avvam

Abu Ubejde bin Al Džerrah

Poslanik Muhammed a.s.

HIND BRDO

prema Iraku

Hazreti
Hatidžin Mezar

prema Arafatu

Kada

Kajs bin Sa'd bin Ubade

Marwa

Mesdžidul
Haram

Bunari

Es-Safa

Poslanikova kuća

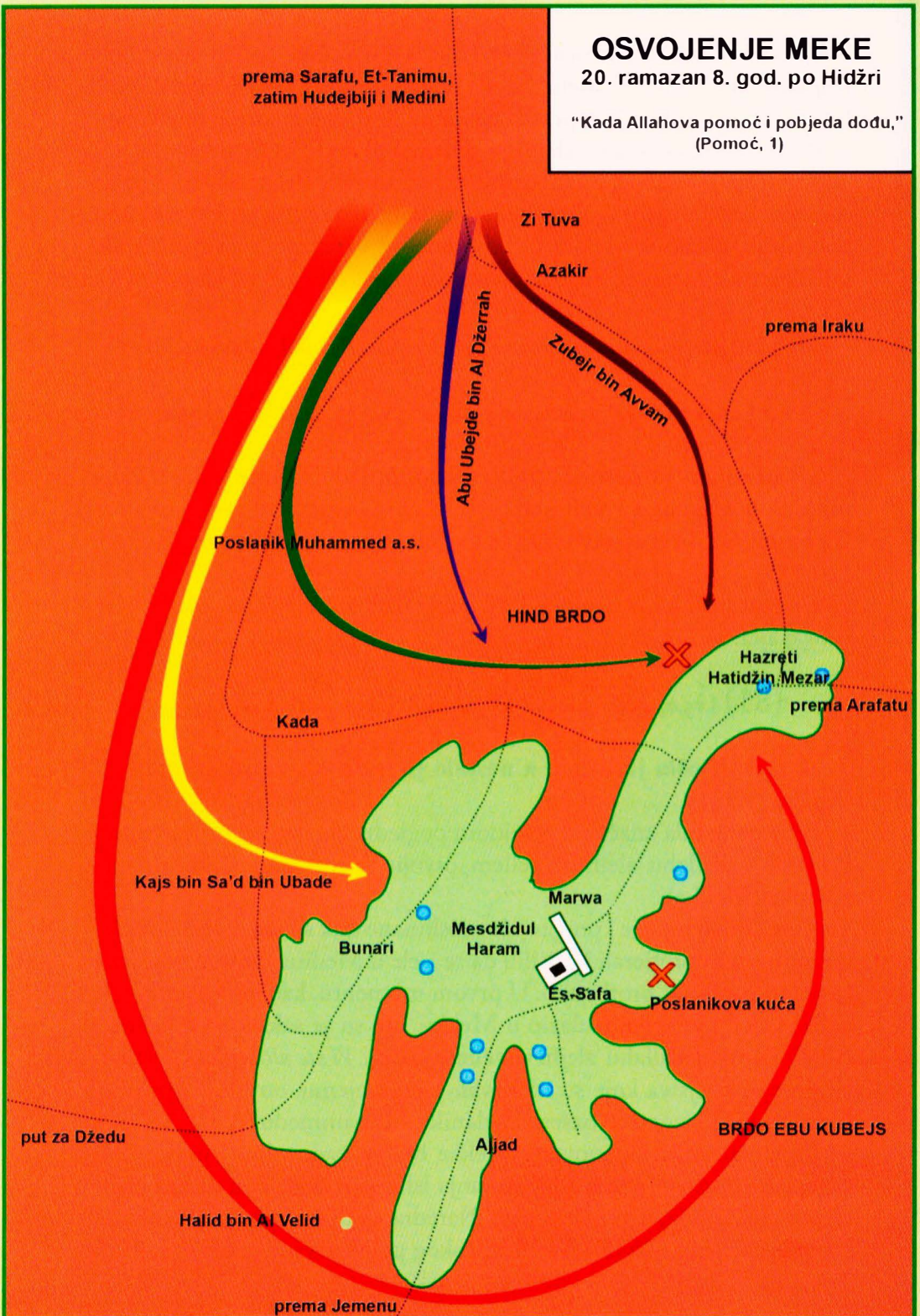
put za Džedu

BRDO EBU KUBEJS

Ajjad

Halid bin Al Velid

prema Jemenu

s vojskom u Mekku ude sa sjevera, Halida ibn Velida, r.a., da ude s juga, Kajsas ibn Sa'da ibn 'Ubadeta, r.a., da ude sa istoka, a Ebu 'Ubejdu ibnu-l-Džerraha, r.a., da ude iz pravca planine Hind, dok su drugi muslimani sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, bili kod Hudžuna.

Kurejšije je ošamutio iznenadni napad sa svih strana i učinio da se osjećaju kao da su pogođeni ledenim komadima čelika. Dok je, kao pobjednik, ulazio u Mekku tog dvadesetog dana ramazana, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bez prestanka je učio suru En-Nasr:

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (1) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أُفْوَاجًا (2) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (3)

„Kad Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze, ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost; On je uvijek pokajanje primao“ (Kur'an, 110:1-3).

Uništavajući idole Kurejša, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, učio je ovaj ajet:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا (81)

„I reci: 'Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista, nestaje!'“ (Kur'an, 17:81).

Pobjeda je bila značajna u vojnom pogledu, ali, isto tako, u drugom: Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, osvojio je srca vođa Kurejša i stanovnika (Mekke).

Kurejšije su mučile i proganjale muslimane dok su oni živjeli u Mekki, zatim su ih protjerali i prisilili da se isele u Medinu, potom su kovali zavjere i vodili rat protiv njih. U prvom momentu, kad je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ulazio u Mekku, oni su se sakrili u svoje kuće. Ali, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Vi ste slobodni!*“ Nakon svog neprijateljstva koje su iskazivali prema njemu, on im je oprostio. Neka je mir i blagoslov našem Poslaniku Muhammedu!

Konačno, vođe i stanovnici Mekke bili su zadovoljni i povjerovali da je islam istina. Njihovo prihvatanje islama vodilo je nestanku politeizma na Arabijskom poluostrvu. Naredne godine (9. godine po Hidžri) delegacije iz svih dijelova Arabijskog poluostrva dolazile su izjaviti

svoje prihvatanje islama, i to u tolikom broju da je ta godina prozvana *Godinom delegacija*.

Ibn Haldun, 2/42

Ibn Sa'd, 2/135

Ibn Hišam, 4/30

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/285

HUNEJN I TAIF

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ
 كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ
 وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ (25) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
 وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (26)
 ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (27)

296

„Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onog dana na Hunejnu, kad vas je mnoštvo vaše zanjelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali. Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio i vojske koje vi niste vidjeli poslao i one koji nisu vjerovali na muke stavio; i to je bila kazna nevjernicima. Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i samilostan je.“ (Kur'an, 9:25-27)

Plemena Hevazin i Sekif bila su duboko potresena osvajanjem Mekke (20. ramazana 8. godine po Hidžri) i nestankom mnogoboštva (politeizma) u toj regiji. Osjetili su da će, nakon što su Kurejšije poraženi, oni biti sljedeća meta. Stoga su se vode dvaju plemena dogovorili da napadnu Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, prije nego što on napadne njih. Voda Hevazina Malik ibn 'Avf en-Nasri ustrojava grupu boraca iz svoga plemena i plemena Sekif, a pridružila su im se ostala plemena, među kojima su Nasr, Džušem, Sa'd ibn Bekr i Benu Hilal. Iz Hevazina su izostali samo Ka'b i Kilab.

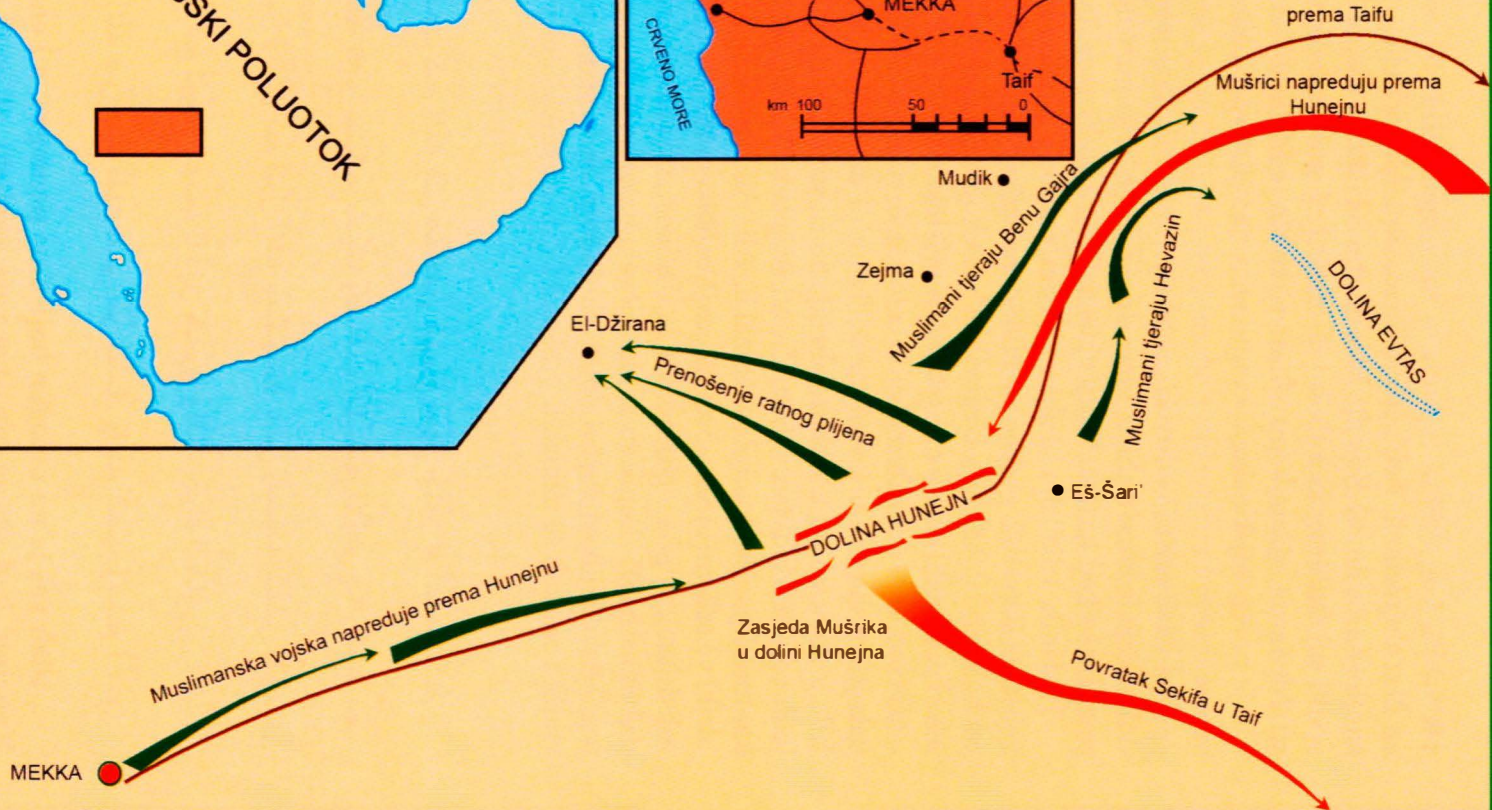
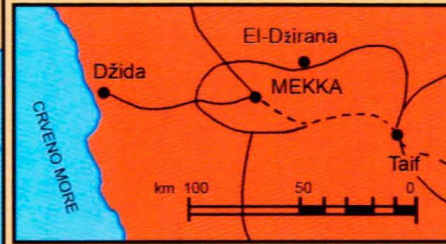
Pleme Džušem dovelo je Durejda ibn es-Simmea, koji je imao 120 godina i već je bio izgubio vid. Naravno, nisu ga povelili da se bori skupa s njima, već da bi se oslonili na njegove savjete jer je dobro poznao

POHOD NA HUNEJN

(ševal 8. god. po Hidžri, februar 630. god.)

“a i onog dana na Hunejnu kada vas je mnoštvo vaše zanijelo,
ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo” (Et-Tevba, 25)

ratovanje.

Na čelu plemena Sekif bio je Kinane ibn 'Abduldželil, a pokraj njega su bili Karib ibn el-Esved i Mes'ud ibn Mu'attab. Pleme Benu Malik vodili su Zulhimar Suba'i ibn el-Haris i njegov brat Ahmer ibn Harris. Međutim, glavni komandant vojske bio je Malik ibn 'Avf en-Nasri. On je poveo vojsku skupa sa njihovim porodicama i pokretnom imovinom.

Pod Malikovim vodstvom, vojska se zaustavila kraj mjesta Evtas, u dolini koja je blizu staništa Hevazina. Zato je bitka poznata i pod imenom Bitka kod Evtasa. Procjenjuje se da je Malik imao 20.000 boraca.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izišao je da susretne Malikovu vojsku 6. ševvala 8. godine po Hidžri. Sa sobom je imao 12.000 boraca, od kojih je 10.000 bilo njegovih ashaba koji su sudjelovali u osvajanju Mekke, a 2.000 su bili oni *oslobođeni* iz Mekke.

Držeći se savjeta Durejda ibn es-Simme, vojska Malika ibn 'Avfa čekala je muslimane u zasjedi na uzdignutim dijelovima doline Hunejn. Bilo je to nešto prije sabaha. Muslimani su stigli do sredine doline kad je ih napala Malikova vojska. Zasuti strijelama i pod udarom konjanika, muslimanski vojnici su uzmakli. Ali, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i jedan broj njegovih ashaba ostali su postojani i štitili zalede svoje vojska u povlačenju. Poslanikovi, sallallahu 'alejhi ve sellem, najbliži ashabi sakupili su se oko njega u nastojanju da poraz preobrate u pobjedu. Njihovi naponi doveli su do toga da su se na poprište bitke vratili i oni koji su uzmakli.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثَرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ (25) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (26) ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (27)

„Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onog dana na Hunejnu, kad vas je mnoštvo vaše zanjelo, ali vam ono nije ni

od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali. Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao i one koji nisu vjerovali na muke stavio; i to je bila kazna nevjernicima. Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i samilostan je.“ (Kur'an, 9:25-27)

Odjednom se suočivši sa porazom, borci Hevazina i Sekifa bijahu zbunjeni i raštrkani. Jedan broj, među kojima i Malik ibn 'Avf, pobjegli su u Ta'if i našli utočište u zidinama utvrde, a jedan broj se vratio u Ev-tas. Na ove druge je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslao skupinu boraca pod vodstvom Ebu Amira el-Eš'arija.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, krenuo je iz Hunejna ka Ta'ifu, gdje je Malika ibn 'Avfa i njegove sljedbenike dugo držao pod opsadom, negdje između 23 i 29 noći. Shvativši da ne može računati na pomoć okolnih plemena, koja su primila islam i obavezala se na vjernost Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, Sekif je shvatio da je u klopci. Situacija je postala još teža kad je uvedena ekonomska blokada. Zato su oni, devetog dana ramazana, otišli Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i objavili da prihvataju islama. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, imenovao je Osmana ibn ebi'l 'Asa es-Sekafija za njihovog zapovjednika.

Prva važna bitka među Arapima za života Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bila je Bedr, a zadnja Hunejn. Pošto su to bile dvije najvažnije bitke koje je vodio Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, često se spominju skupa: Bedr i Hunejn.

Et-Taberi, 3/51

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/163

'Ujunul-Asar, 2/167

Ibn Haldun, 2/45

Ibn Hišam, 4/64

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 4/322

Et-Taberi, 3/72

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/177

'Ujunul-Asar, 2/187

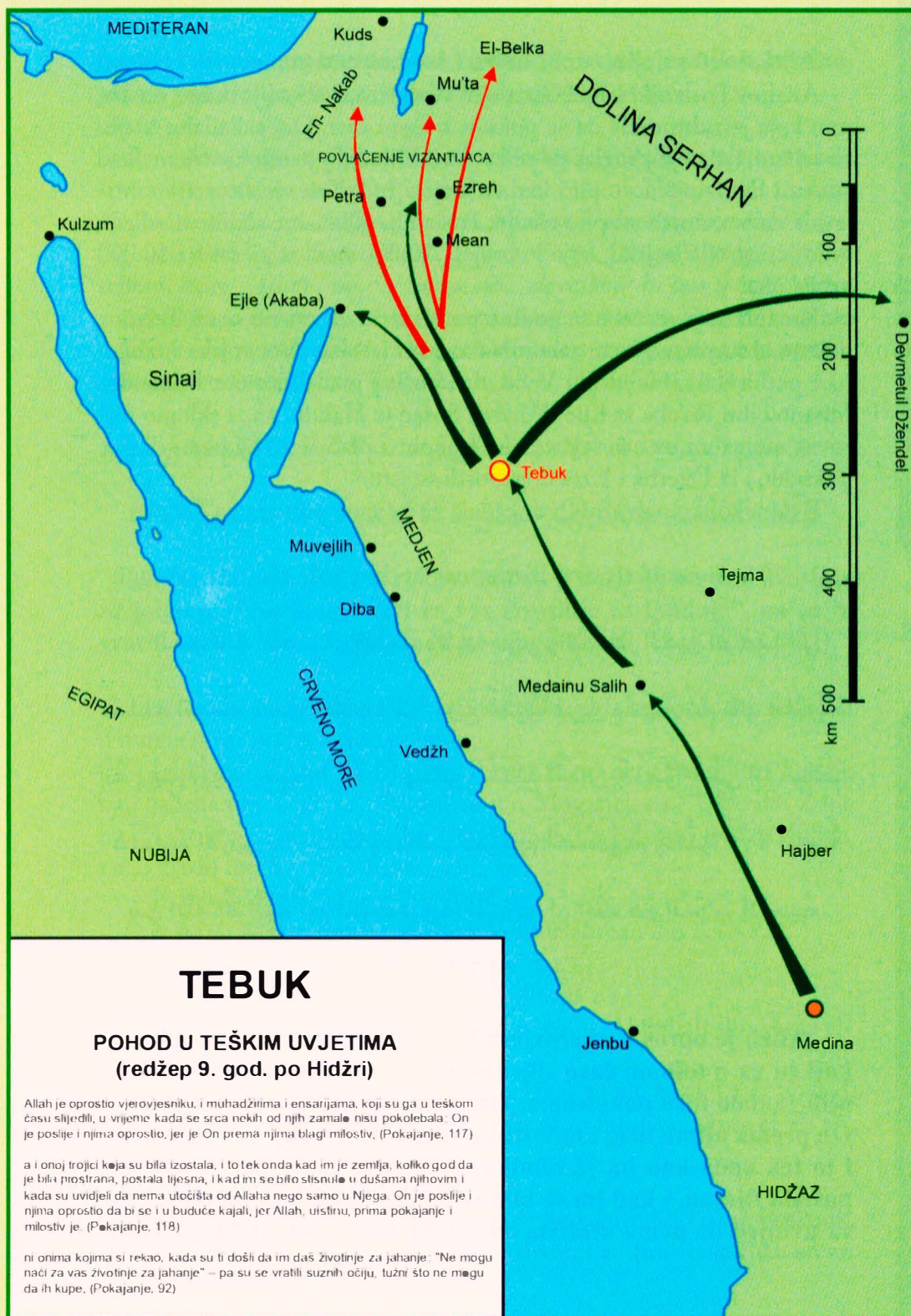
TEBUK (BITKA U TEŠKIM USLOVIMA – 'USRE) (REDŽEB, 9. GODINE PO HIDŽRI)

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي
سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (117) وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
(118)

„Allah je oprostio vjerovjesniku, i muhadžirima, i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kad se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, a i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i u buduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je“ (Kur'an, 9:117-118).

Do Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, doprle su vijesti da Bizantinci sakupljaju vojsku u Šamu (Sirija i okolne regije, te oblasti su tada bile pod kontrolom Bizantijskog carstva) i o velikom broju vojnika koje mobiliziraju u El-Belka'u (Jordan). Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, imao je samo dva načina da se suoči sa prijetnjom:

1. sačekati ih da napadnu na Medinu,

2. krenuti na njih, što bi, ustvari, bio preventivni rat.

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, izabrao je drugu opciju, onu koja je zahtijevala da se pokažu snaga i čast. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, izdao je proglas da se krene u bitku. To je bilo u vrijeme kad su dani bili izuzetno topli i kad će trpjeti žed. Kako je situacija zahtijevala da se odmah stupi u akciju, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, brzo je ustrojio vojsku, koja je brojala 30.000 boraca pješaka i 10.000 konjanika.

Krenuli su u redžebu 9. godine po Hidžri i zaustavili se na 'Tebuku, gdje je bio njihov glavni tabor. Nakon što je bizantska vojska razbijena i podijeljena, Halid ibn Velid, r.a., poslan je u Devmetu-l-džendel. Juhanna ibn Ra'uba iz Ejle ('Akaba) došao je Halidu, r.a., i sklopio mirorni sporazum uz uvjet da će muslimanima plaćati manji iznos džizje. Također, i iz Džerba i Ezra dogovorili su isto.

Evo nekoliko najvažnijih događaja za vrijeme pohoda na 'Tebuk:

1. Muslimani kreću na Bizantince uprkos žedi i žestokoj vrelini:

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (117) وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

(118)

„Allah je oprostio vjerovjesniku, i muhadžirima, i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kad se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, a i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je

poslije i njima oprostio da bi se i u buduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je“ (Kur'an, 9:117-118).

2. „Oni koji su plakali“: Kad je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, objavio da se treba pripremiti za polazak na Tebuk, jedna grupa njegovih ashaba, r.a., došli su i rekli: „Allahov Poslaniče, povedi nas“ (tj., daj nam deve kako bismo mogli poći s tobom). On, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Allaha mi, ne mogu naći deve koje bi vas nosile*“. Oni su se vratili, a oči im se orosile suzama iskrene žalosti; bilo im je bolno saznanje da moraju izostati iza pohoda zato što nisu imali potrebnu opremu i na čemu jahati. Tada Allah, dž. š., objavi ovaj ajet:

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ
تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ (92)

„...Ni onima kojima si rekao, kad su ti došli da im daš životinje za jahanje: „Ne mogu naći za vas životinje za jahanje“, pa su se vratili suznih očiju, tužni što ih ne mogu kupiti...“ (Kur'an, 9:92).

Ovo su imena ashaba čije su oči zasuzile od žalosti zato što nisu bili u mogućnosti pridružiti se pohodu:

– Iz plemena 'Amr bin 'Avf bin 'Umer (Ensarije): Salim ibn 'Umejr, r.a., Sa'lebe ibn Zejd, r.a., 'Abdullah ibn Mugaffel, r.a., 'Ulbe ibn Zejd, r.a., 'Amr ibn el-Hemmam ibn el-Džemuh, r.a., Hurmi ibn 'Abdullah, r.a., i 'Irbad ibn Sarije el-Fezari, r.a.;

– Iz Benu Vakifa: Hirni ibn 'Amr, r.a.;

– iz Benu Mazin ibn Nedždžara: 'Abdurrahman ibn Ka'b, r.a.;

– iz Benu el-Mu'alla: Selman ibn Sahr, r.a.;

– iz Benu Harise: 'Abdurrahman ibn Jezid, r.a.;

– iz Bebu Seleme: 'Amr ibn 'Aneme, r.a., i 'Abdullah ibn 'Amr el-Muzeni, r.a.;

– skupina ljudi iz Mukarrina; kaže se da su to bili Ma'kil, r.a., Suvejd, r.a., i Nu'man, r.a. Međutim, kaže se i da su to bili Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., i njegovi prijatelji iz Jemena.

3. Oni koji su izostali (oni koji su se pravdali): Kad su se Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, r.a., pripremali da krenu

na Tebuk, grupa beduina pokušala se opravdati da ne mogu krenuti sa vojskom, ali su njihova opravdanja bila prozirna i neprihvatljiva. Takvih je bilo 82 iz plemena Gifar. Allah nije prihvatio njihovo pravdanje:

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ
الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ
أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (42) عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ
لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ (43) لَا يَسْتَأْذِنَكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ (44)

„Da se radilo o plijenu nadohvat ruke i ne toliko dalakom pohodu, licemjери bi te slijedili, ali im je put izgledao dalek. I oni će se zaklinjati Allahom: "Da smo mogli, doista bismo s vama pošli", i tako upropastili sami sebe, a Allah zna da su oni lažovi. Neka ti Allah oprostí što si dozvolio da izostanu, dok se nisi uvjerio koji od njih govore istinu, a koji lažu. Oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet neće od tebe tražiti dozvolu da se ne bore zalažući imetke svoje i živote svoje. – A Allah dobro zna one koji su pobožni“ (Kur'an, 9:42-44);

وَجَاءَ الْمَعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (90)

„Dolazili su i neki beduini koji su se izvinjavali i tražili dopuštenje da ne idu, i tako su izostali oni koji su Allahu i Njegovu Poslaniku lagali; a teška patnja pogodit će one među njima koji nisu vjerovali“ (Kur'an, 9:90).

4. „Trojica koji su izostali“: Nekolicina muslimana su oklijevali u namjeri i, uprkos tome što su bili istinski, iskreni muslimani, izostali su iz pohoda, što je bila odluka radi koje će kasnije itekako zažaliti. Bili

su to: Ka'b ibn Malik ibn Ebi Ka'b, r.a., brat Benu Mesleme; Hilal ibn Umejje, r.a., brat Benu Vakifa; Murare ibn Rebi', r.a., brat Benu 'Amra ibn 'Avfa; četvrti iskreni musliman koji je izostao bio je Ebu Huzejme ('Abdullah ibn Huzejme el-Ensari), brat Benu Salima ibn 'Avfa; međutim, on je (kasnije) krenuo sam na put i priključio se Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i muslimanima na Tebuku. Što se tiče prethodno spomenute trojice, oni su iskreno zažalili. Kad su se muslimani vratili sa Tebuka, ova trojica su kažnjeni takvim vidom kazne koja će im pomoći da očiste svoje duše. Muslimanima je bilo naredeno da ih bojkotiraju, da se ne pozdravljaju s njima, niti da govore s njima, iako su se njih trojica mogli slobodno kretati kud su htjeli. Potom, nakon veoma teškog perioda u kome su se kajali zbog svoga grijeha, objavljeni su sljedeći ajeti, koji ukazuju da im je Allah, dž. š., oprostio:

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي
سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (117) وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

(118)

„Allah je oprostio vjerovjesniku, i muhadžirima, i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kad se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv, a i onoj trojici koji su bili izostali, i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio – da bi se i u budućе kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je“ (Kur'an, 9:117-118).

5. Licemjeri: Licemjeri su oni koji u javnosti pokazuju islam, a u sebi nose nevjerstvo. Vođa licemjera bio je 'Abdullah ibn Ubej ibn Selul, koji je, prije Hidžre, trebao postati vođa Jesriba (Medine).

Ne želeći biti otkriveni i uvidjevši da mogu nanijeti mnogo štete predstavljajući se kao muslimani, licemjeri su se ubacili među njih. O licemjerima Allah, dž. š., kaže:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا (145)

„Licemjeri će na samom dnu džehennema biti i ti im nećeš zaštitnika naći“ (Kur'an, 4:145).

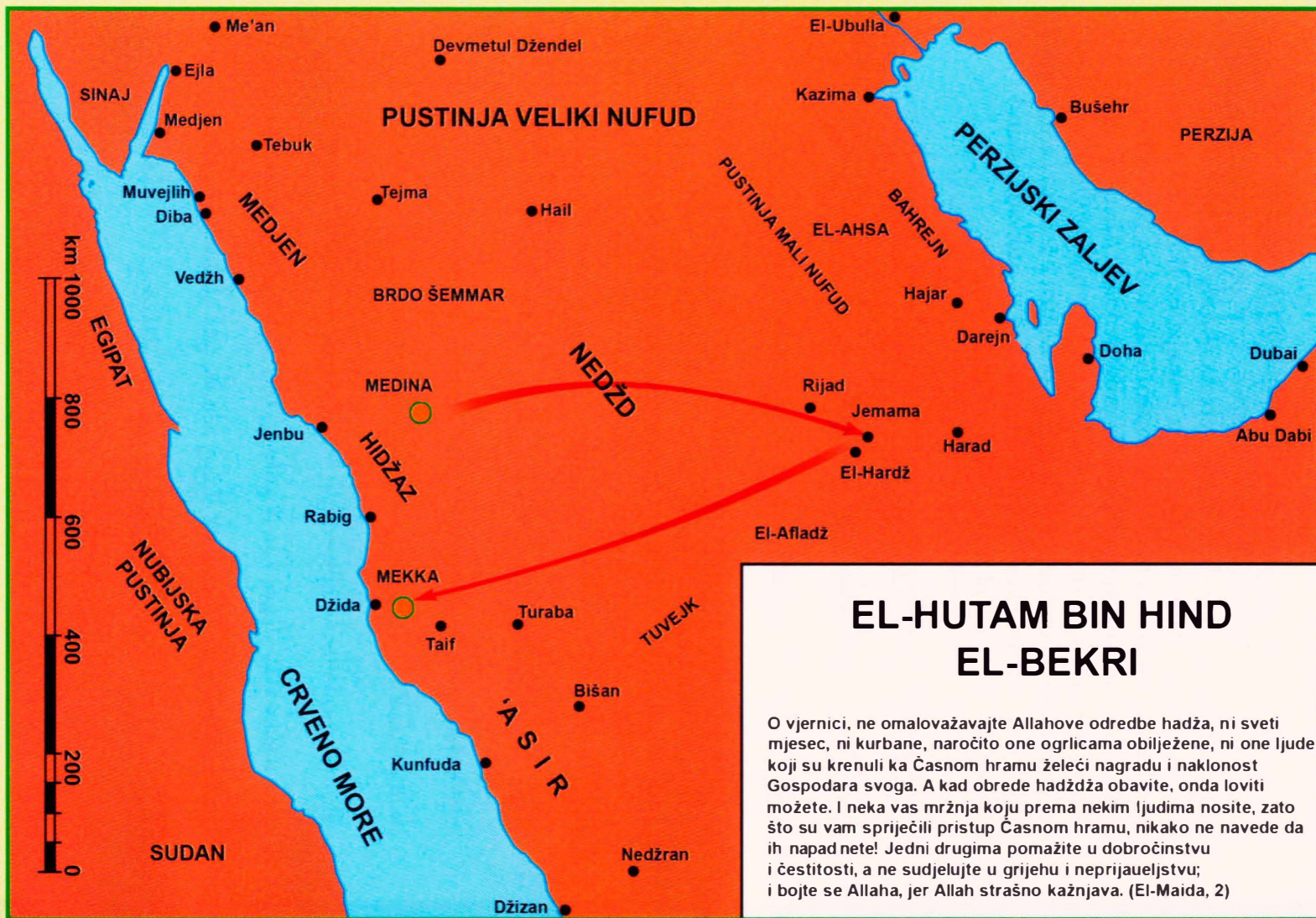
Huzejfe ibn Jeman, r.a., bio je čuvar Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, tajne – saznanja o tome ko su licemjeri, tj., Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, otkrio je Huzejfu, r.a., i nikome drugom, identitet licemjera. To je bio razlog što je Omer, r.a., kad bi neko umro – a bilo je to nakon smrti Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem – čekao da vidi Huzejfu, r.a., na dženazi. Ako bi Huzejfe, r.a., prisustvovao dženazi, i Omer, r.a., bi došao. U suprotnom, Omer, r.a., ne bi sudjelovao u klanjanju dženaze, niti bio prisutan ukopu.

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ (81) فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا

كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (82)

“Oni koji su izostali iza Allahova Poslanika veselili su se kod kuća svojih – mrsko im je bilo da se bore na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje, i jedni drugima su govorili: ‘Ne krećite u boj po vrućini!’ Reci: ‘Džehenemska vatra je još vruća!’, kad bi oni samo znali! Malo će se oni smijati, a dugo će plakati; bit će to kazna za ono što su zaslužili.” (Kur'an, 9:81-82)

6. Sura Et-Tevbe, u kojoj je na nekim mjestima spomenut pohod na Tebuk, spominje „essabikune-l-evvelun“ – oni koji dolaze prvi, prethižu druge (Kur'an, 9:100). Tefsirski učenjaci razilaze se u tome ko su oni. Tako se kaže da su to oni koji su dali prisegu Allahovom Poslaniku,

sallallahu 'alejhi ve sellem, ispod drveta na Hudejbiji – Bej'atu-r-ridvan. Između ostalih, postoji i mišljenje koje kaže da su to oni koji su prihvatili islam dovoljno rano i da su klanjali prema objema kiblama (Bejtul-makdis i Ka'ba) i koji su sudjelovali u bitkama na Bedru i 'Uhudu. Prema Raziju, oni koji su prvi učinili hidžru i oni koji su pomogli (tj., ensarije), to su oni koji su se utrkiivali da prihvate islam. Ali, utrkiivanje u prihvatanju islama ne znači i utrkiivanje u činjenju hidžre. On govori da se ajet odnosi na muhadžire (one koji su se iselili u Medinu) i ensarije (one koji su pomogli, stanovnike Medine koji su prihvatili islam i srdačno prihvatili one koji su se doselili u njihovu zemlju):

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ جَرِي خَتَّهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (100)

„Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime; njima je On pripremio dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh“ (Kur'an, 9:100).

VELIKI HADŽ (9. GODINA PO HIDŽRI)

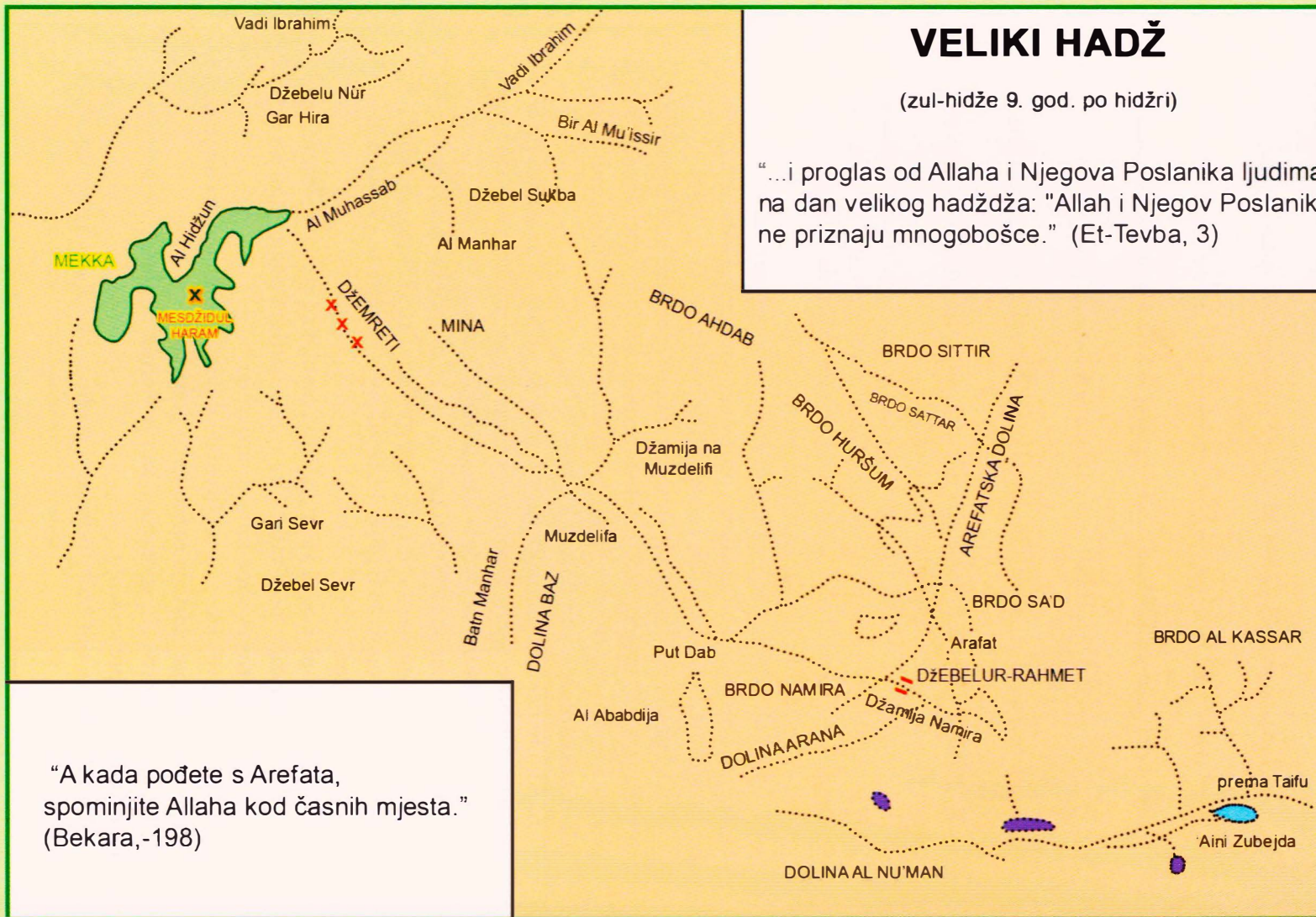
بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ (1)
 فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ
 اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ (2) وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
 الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
 وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ
 أَلِيمٍ (3) إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا
 وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدَنِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
 يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (4) فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرْمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
 وَجَدْتُمُوهُمْ وَخَذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا
 وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (5)
 وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ
 أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ (6) كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ
 عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
 اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (7) كَيْفَ وَإِنْ
 يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَهِهِمْ وَتَأْبَىٰ

قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ (8) اسْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا
 عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٩) لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا
 ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ (10) فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
 فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (11) وَإِنْ نَكَثُوا
 أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَنْتُمْ الْكُفْرُ إِنَّهُمْ
 لَا آيَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ (12) أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
 وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدْعُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ اتَّخَشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ
 أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (13) قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ
 وَيُخْزِيهِمْ وَيُنْصِرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ (14) وَيَذْهَبُ
 غَيْظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (15) أَمْ
 حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
 (16) مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى
 أَنْفُسِهِم بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ (17)
 إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
 الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ (18)
 أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظَّالِمِينَ (19) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (20) يُبَشِّرُهُمْ

VELIKI HADŽ

(zul-hidže 9. god. po hidžri)

“...i proglas od Allaha i Njegova Poslanika ljudima na dan velikog hadždža: "Allah i Njegov Poslanik ne priznaju mnogobošce." (Et-Tevba, 3)

“A kada pođete s Arefata, spominjite Allaha kod časnih mjesta.” (Bekara, -198)

رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ (21)
 خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (22) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
 تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ
 يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (23)

1. Obznana od Allaha i Njegova Poslanika onim mnogobošcima s kojima ste zaključili ugovore:

2. "Putujte po svijetu još četiri mjeseca, ali znajte da Allahu nećete umaći i da će Allah nevjernike osramotiti".

3. I proglas od Allaha i Njegova Poslanika ljudima na dan velikog hadža: "Allah i Njegov Poslanik ne priznaju mnogobošce". Pa, ako se pokajete, to je za vas bolje; a ako se okrenete, znajte da Allahu nećete umaći! A nevjernike obraduj kaznom nesnosnom.

4. Mnogobošcima s kojima imate zaključene ugovore koje oni nisu ni u čemu povrijedili, niti su ikoga protiv vas pomagali, ispunite ugovore do ugovorenog roka. Allah zaista voli pobožne.

5. Kad prođu sveti mjeseci, ubijajte mnogobošce gdje god ih nadete, zarobljavajte ih, opsjedajte i na svakom prolazu dočekujte! Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Allah zaista prašta i samilostan je.

6. Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi, a potom ga otpremi na mjesto pouzdano za njega. To zato što oni pripadaju narodu koji ne zna.

7. Kako će mnogobošci imati ugovor sa Allahom i Poslanikom Njegovim?! – Ali, s onima s kojima ste ugovor kod Časnog hrama zaključili, sve dok se oni ugovora budu pridržavali, pridržavajte se i vi, jer Allah zaista voli pobožne.

8. Kako, kad oni, ako bi vas pobijedili, ne bi, kad ste vi u pitanju, ni srodstvo ni sporazum poštivali?! Oni vam se ustima svojim umiljavaju, ali im se srca protive; većina njih su nevjernici.

9. Oni Allahove ajete za ono što malo vrijedi zamjenjuju, pa od puta Njegova odvrćaju; zaista je ružno kako postupaju.

10. Ni rodbinstvo, ni sporazum, kad je vjernik u pitanju, ne poštuju, i sve granice zla prekoračuju.

11. Ali, ako se oni budu pokajali i molitvu obavljali i zekat davali,

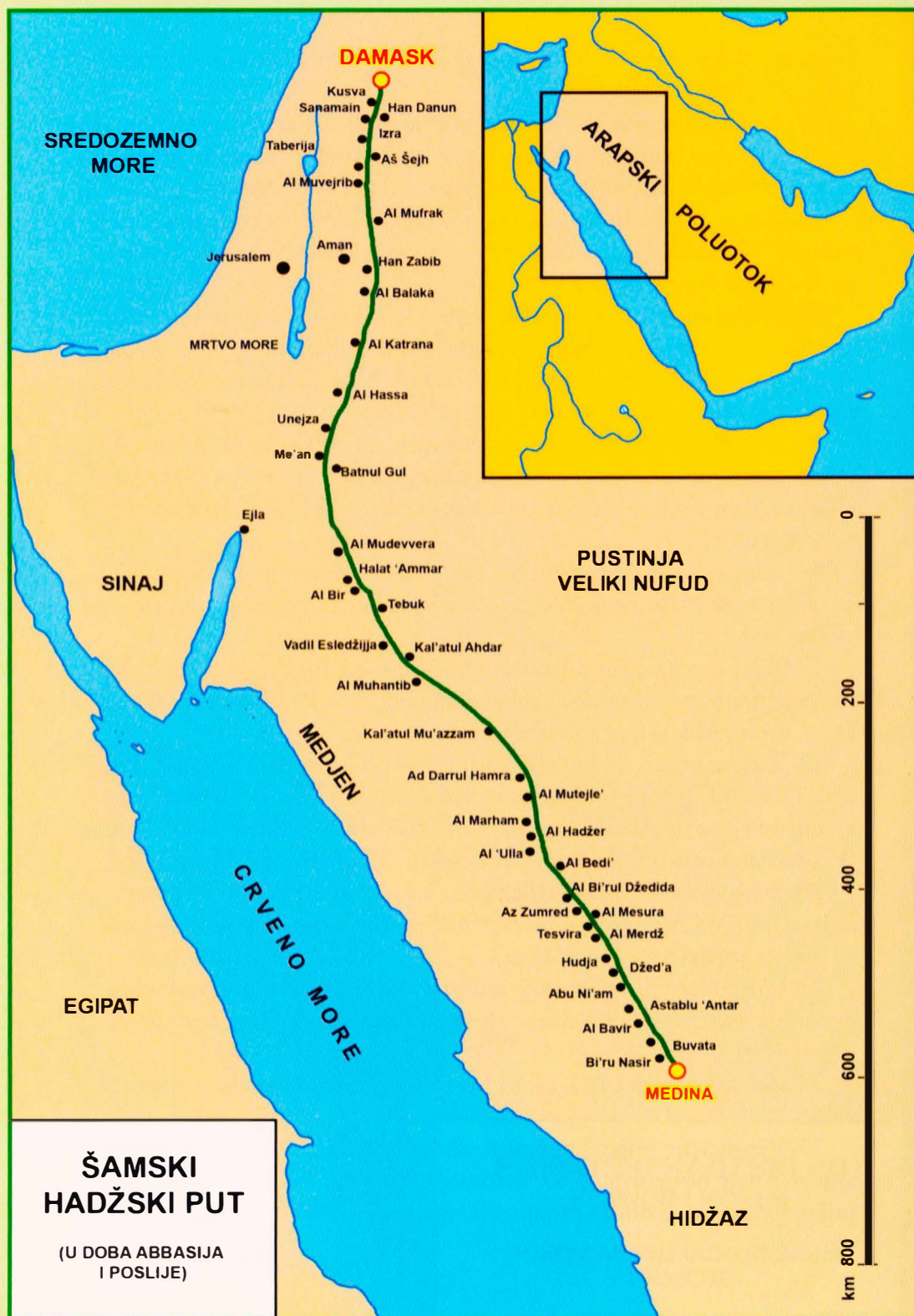

IRAČKI HADŽSKI PUT

(U DOBA ABBASIJA
I POSLIJE)

braća su vam po vjeri. – A Mi dokaze objašnjavamo ljudima koji razumiju.

12. A ako prekrše zakletve svoje, poslije zaključenja ugovora s njima, i ako vjeru vašu budu vrijeđali, onda se borite protiv kolovoda bezvjerstva – za njih, doista, ne postoje zakletve – da bi se okanili.

13. Zar se nećete boriti protiv ljudi koji su zakletve svoje prekršili i nastojali protjerati Poslanika, i prvi vas napali? Zar ih se bojite? Preče je da se Allaha bojite, ako ste vjernici.

14. Borite se protiv njih! Allah će ih rukama vašim kazniti i poniziti, a vama će protiv njih pomoći, i grudi vjernika zaliječiti.

15. i iz srca njihovih brigu odstraniti. A Allah će onome kome On hoće oprostiti. – Allah sve zna i mudar je.

16. Zar mislite da ćete biti ostavljeni, a da Allah ne ukaže na one među vama koji se bore i koji, umjesto Allaha i Poslanika Njegova i vjernika, nisu uzeli nikoga za prisna prijatelja? – A Allah dobro zna za ono šta radite.

17. Mnogobošci nisu dostojni da Allahove džamije održavaju kad sami priznaju da su nevjernici. Djela njihova će se poništiti i u vatri će vječno ostati.

18. Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji molitvu obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se, na pravom putu.

19. Zar smatrate da je onaj koji hodočasnike vodom napaja i koji vodi brigu o Časnom hramu ravan onome koji u Allaha i u onaj svijet vjeruje i koji se na Allahovu putu bori? Nisu oni jednaki pred Allahom. A Allah neće ukazati na pravi put onima koji sami sebi nepravdu čine.

20. U većoj su časti kod Allaha oni koji vjeruju i koji se iseljavaju i koji se bore na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje; oni će postići što žele.

21. Gospodar njihov im šalje radosne vijesti da će im milostiv i blagonaklon biti i da će ih u dženetske bašče uvesti, u kojima će neprekidno uživati,

22. vječno i zauvijek će u njima boraviti. Uistinu, u Allaha je nagrada velika.

23. Vjernici, ne prijateljujte ni sa očevima vašim, ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas ko bude s njima prijateljevao, taj se doista prema sebi ogriješio. (Kur'an, 9:1-23)

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ
عَرَافَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ
مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ (198)

„Ne pripisuje vam se u grijeh ako od Gospodara svoga molite da vam pomogne da nešto steknete. A kad podete sa Arefata, spominjite Allaha kod časnih mjesta; spominjite Njega, jer vam je On ukazao na pravi put, a prije toga ste bili u zabludi.“ (Kur'an, 2:198)

Veliki hadž se odnosi na hadž, čime se pravi razlika od 'umre. Također se kaže da se odnosi na Dan klanja kurbana. Nazvan je velikim hadžom (velikim hodočašćem) zato što je 'umra nazvana malim hadžom (malim hodočašćem). Nazvan je velikim hadžom i zato što je među hodočasnicima na tom hadžu bio i Ebu Bekr es-Siddik, r.a.

Hadždžetu-l-veda' (Oproštajni hadž), Hadždžetu-l-belag ili Hadždžetu-l-islam (Hadž islama); ovi nazivi odnose se na hadž 10. godine po Hidžri, jedine godine u kojoj je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, obavio hadž. Za vrijeme tog hadža, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, podučio je muslimane odgovorima na mnoga pitanja; među tim podukama je i ta da je, ma koliko neko bio bogat ili siromašan, ma kakve boje kože bio, u potpunosti jednak svim ljudskim bićima; intenzitet njegove bogobojažnosti (et-takva) jedini je činilac koji nekoga može učiniti boljim od ostalih ljudi.

Nakon što se islam proširio, ljudi su iz svojih zemalja krenuli ka Mekki, na hadž. Putovali su iz četiri pravca (ovi pravci prikazani su na kartama na narednim stranicama):

1. El-Hadždžu-š-Šami (oni koji dolaze iz smjera Šama),
2. El-Hadždžu-l-Misri (koji dolaze iz smjera Egipta),
3. El-Hadždžu-l-Iraki (koji dolaze iz smjera Iraka) i
4. El-Hadždžu-l-Jemeni (koji dolaze iz smjera Jemena).

Ibn Hišam, 2/352

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 5/109

Et-Tefsirul-munir, 10/102

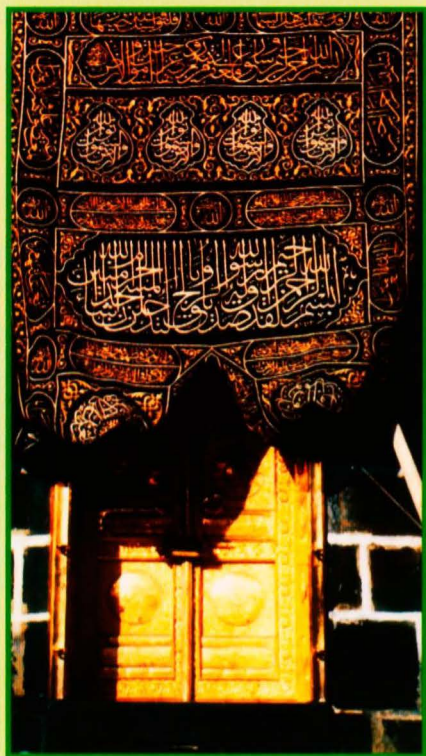
Safvetu-t-tefasir, 1/521

Et-Taberi, 3/148

El-Keššaf, 2/246

Vrata Kabe

Unutrašnjost Poslanikove, s.a.v.s., džamije u Medini

Sa'j zmeđu Saffe i Merve

Prostor ispred Kabura Muhammeda, a.s.

RATOVI PROTIV OTPADNIKA (11.-12. GODINA PO HIDŽRI)

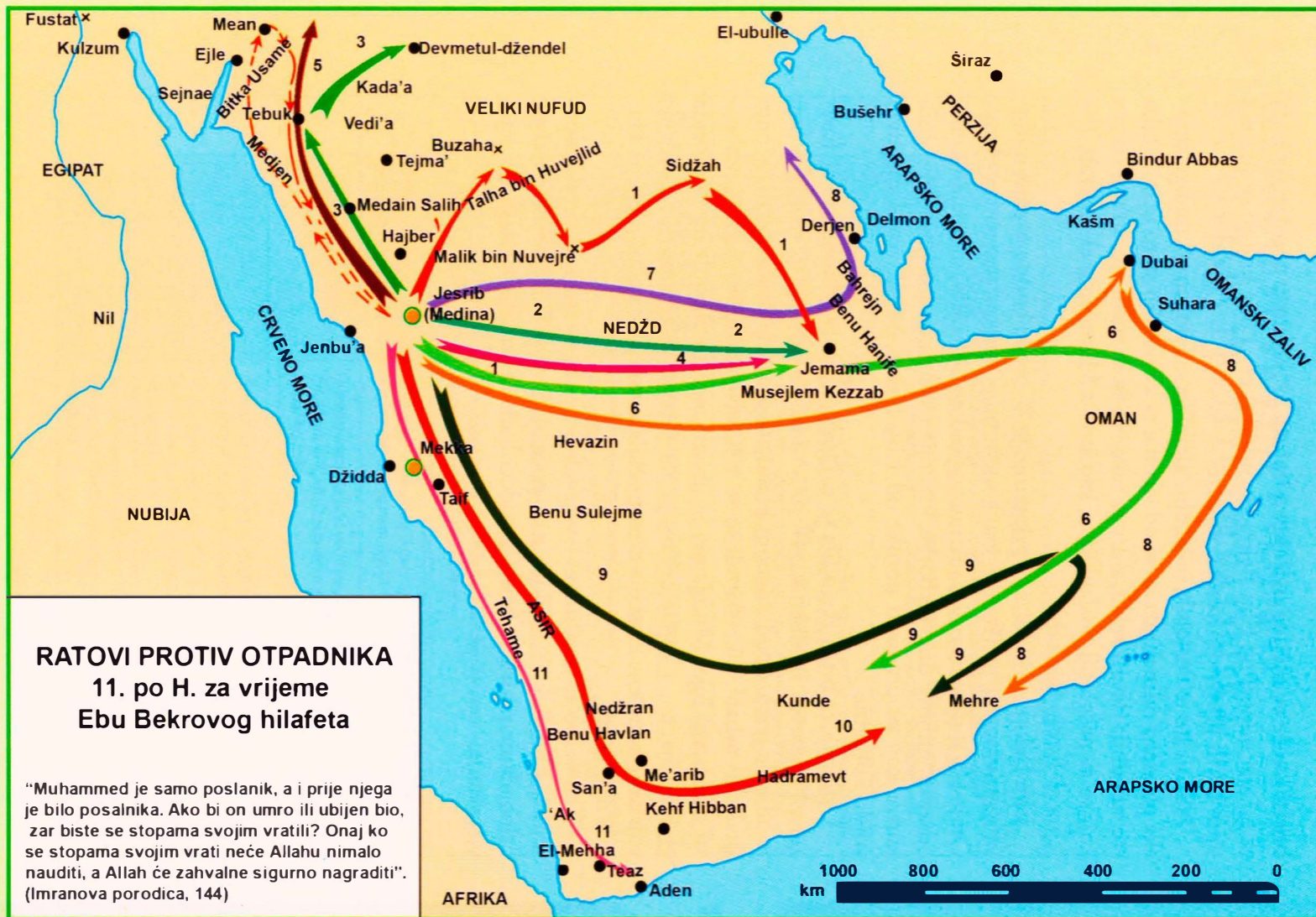
وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَلَنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا
وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (144)

„Muhammed je samo poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi“ (Kur'an, 3:144);

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ
يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
وَاسِعٌ عَلِيمٌ (54)

„Vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne, pa Allah će, sigurno, umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovu putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. To je Allahov dar, koji On daje kome hoće – a Allah je neizmjereno dobar i zna sve“ (Kur'an, 5:54).

U vezi s riječima Allaha, dž. š.: „Pa, Allah će, sigurno, umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovu putu

boriti i neće se ničijeg prijekora bojati...“, tefsirski učenjaci kažu da se taj ajet odnosi na Ebu Bekra es-Siddika, r.a., i one koji su se skupa s njim borili protiv otpadnika od vjere.

Nakon što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, umro, mnoga arapska plemena odmetnula su se od islama; neka od njih su to učinila tako što su odbila davati zekat, a druga tako što su se stavila na stranu lažova koji su se proglasili poslanicima, kao što su Musejlema el-Kezzab, Tulejha el-Ezdi i Sudžah.

Ebu Bekr es-Siddik, r.a., pripremio je 11 vojski budno prateći njihovo napredovanje iz Medine, kao komandnog centra u današnje vrijeme. On je bio u mogućnosti nadzirati napredovanje vojski, njihov dolazak i odlazak, njihove dnevne borbe, kretanje i strategiju itd. pomoću vojnih kurira koji su prenosili poruke od Ebu Bekra, r.a., do vođa njegovih vojski i obratno.

Odlučujuća bitka dogodila se u Jemami protiv Musejleme el-Kezaba i njegovih sljedbenika. Bitka je dostigla vrhunac u voćnjaku koji je od tada poznat pod imenom Hadikatu-l-mevt (Bašča smrti). Mnogi istaknuti ashabi, r.a., iskazali su se veličanstvenim primjerima hrabrosti i požrtvovanja. Musejlema je ubijen mačem 'Abdullaha ibn Zejda el-Ensarija, r.a., i kopljem Vahšija, r.a. Glavna odgovornost za vođenje vojske i okončanje kretanja otpadničkih jedinica bila je na plećima Halida ibn Velida, r.a.

Nakon što su muslimani izvojevali pobjedu u ratovima protiv otpadnika, Ebu Bekr es-Siddik, r.a., počeo slati vojske u osvajanje Iraka i oslobađanje područja Šama, izvoдеći ljude iz tame nevjerstva u svjetlo vjerovanja.

El-Bidaje ve-n-Nihaje, 6/311

Et-Taberi, 2/241

El-Kamil fi-t-Tarih, 2/231

JEDANAEST VOJSKI I VOĐE U RATOVIMA PROTIV OTPADNIKA

Br.	Vođa vojske	Odredište vojske
1.	Halid ibn Velid, r.a.	Buzaha, gdje je živio Tulejha ibn Huvejlid el-Ezdi i njegovi sljedbenici. Vojska je potom otišla do El-Batta, gdje je živio Malik ibn Nuvejre i njegovi sljedbenici. Konačno, vojska se uputila ka Jemami da sudjeluje u borbi protiv Musejleme el-Kezzaba
2.	Ikrima ibn ebi Džeħl, r.a.	Ova vojska, pod vodstvom Ikrima, r.a., otišla je u Jemamu, gdje je živio Musejlema el-Kezzab i njegovi sljedbenici. Ikrimina vojska trebala je biti ispomoć većoj vojsci Halida ibn Velida, r.a. Potom je Ikrimina vojska otišla u Oman, gdje je živio Zuh-t-Tadž ili Lekit ibn Malik el-Ezdi. Oni potom odoše u Muhru, Hadramevt te, na kraju, u Jemen
3.	'Amr ibn el-'As, r.a.	'Amrova vojska otišla je na Tebuk i Devmetu-l-džendel, gdje su se nalazila plemena Kuda'a, Di'a i El-Haris
4.	Šurahbil ibn Hasane, r.a.	Sljedeći postupak Ikrimine vojske, i Šurahbilova vojska ode u Jemamu, također iz opreza i kao ispomoć većoj muslimanskoj vojsci, koja je već bila tamo. Potom su otišli u Hadramevt
5.	Halid ibn Se'id el-'As, r.a.	Ova vojska otišla je u Hamkatejn (visinske dijelove Šama)
6.	Turejfe ibn Hadžiz, r.a.	Ova vojska otišla je na istok od Mekke i Medine, gdje su bila plemena Hevazin i Benu Sulejm
7.	El-'Ala' ibn el-Hadremi, r.a.	El-'Ala'ova vojska ode u Behrejn, gdje je živio El-Magrur, El-Munzir ibn en-Nu'man ibn el-Munzir
8.	Huzejfe ibn Mihsan el-Galfani	Huzejfina vojska ode u Oman, gdje je živio Zuh-t-Tadž, ili Lekit ibn Malik el-Ezdi. Oni potom odoše u Muhru, Hadramevt te, konačno, u Jemen
9.	'Arfedže ibn Harseme el-Bariki	'Arfedžina vojska prvo ode u Oman, zatim Muhru, potom u Hadramevt te, na kraju, u Jemen
10.	El-Muhadžir ibn ebi Umejje	Ova vojska prvo ode u Jemen, nakon toga u Kendu, a potom u Hadramevt
11.	Suvejd ibn Mukarrin el-Muzeni	Suvejdova vojska otišla je u Tuhametu-l-Jemen, a potom se kretala duž obale Crvenog mora, iz Mekke, pa do Babu-l-mendebe

DODATAK

Da bih Atlas učinio obuhvatnijim, naveo sam opis mjesta, ljudi i osoba koje su direktno ili indirektno spomenute u Časnom Kur'anu, a za čiji opis nije potrebna mapa ili slika.

وَلَا تُسْرِفُوا

„I NE RASIPAJTE...“

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ
مُخْتَلِفًا أَلْوَانَهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ
ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

(141)

„On je Taj Koji stvara vinograde, poduprte i nepoduprte, i palme i usjeve različita okusa, i masline i šipke, slične i različite, jedite plodove njihove kad plod dadu, i podajte na dan žetve i berbe ono na šta drugi pravo imaju, i ne rasipajte, jer On ne voli rasipnike.“
(Kur'an, 6:141)

Ovo je objavljeno u vezi sa Sabitom ibn Kajsom ibn Šemmasom, koji je svo voće sa svoga drveća pobrao i nahranio druge; prije nego što je pala noć, njemu nije preostalo ništa od tog voća.

الْأَبْتَرُ

„ON ĆE BEZ SPOMENA OSTATI“

إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْآبَتَرُ (3)

1. Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali,
2. zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji,
3. onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati. (Kur'an, 108:1-3)

Ovaj ajet objavljen je u vezi sa El-'Asom ibn Va'ilom. Kad je umro Kasim, sin Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, El-'As je rekao o Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem: „Ostavite ga, jer je on čovjek čija je loza prekinuta; on nema potomka (tj., neće imati nasljednika). Kad umre, više ga se niko neće sjećati“. Navedeni ajet nas podsjećada je El-'As taj koji će biti *odsyječen* od Allahove, dž. š., milosti.

أَبِي لَهَبٍ

EBU LEHEB

- تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ (1) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (2)
 سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (3) وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (4) فِي جِيدِهَا
 حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ (5)

1. Neka propadne Ebu Leheb, i propao je!
  2. neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao,
  3. ući će on, sigurno, u vatru rasplamsalu,
  4. i žena njegova koja spletkari;²
  5. o vratu njenu bit će uža od ličine usukane. (Kur'an, 111:1-5)
- Ebu Lehebovo puno ime je 'Abdul'uzza ibn 'Abdulmuttalib i bio je jedan od amidža Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Njegova žena je Erva Ummu Džemil, sestra Ebu Sufjanova; zvali su je, kako je to spomenuto u navedenom ajetu, *ona koja nosi drva*. Ovo je poznata metafora u arapskom jeziku koja označava onoga ko pravi spletke. Ovo dvoje, Ebu Leheb i Erva, pokazali su otvoreno neprijateljstvo i okrutnost prema Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem.

أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ

„ČETIRI SU SVETI...“:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا
 فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا بَقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (36)

„Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj Knjizi, od dana kad je nebesa i Zemlju stvorio, a četiri su sveti; to je prava vjera. U njima ne grijешite! A borite se protiv onih mnogobožaca kao što se oni svi bore protiv vas; i znajte da je Allah na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone.“ (Kur'an, 9:36)

Ovo su, po redu, 12 mjeseci lunarnog kalendara: muharrem, safer, rebi'u-l-evvel, rebi'u-l-ahir, džumade-l-uka, džumade-l-uhra, redžeb, ša'ban, ramazan, ševval, zu-l-ka'de i zu-l-hidždže.

Kao što to navedeni ajet pojašnjava, četiri mjeseca su sveti. To su: zu-l-ka'de, zu-l-hidždže, muharrem (ova tri mjeseca dolaze jedan za drugim) i redžeb (prije i poslije koga dolaze mjeseci koji nisu sveti). Ovo su sveti i nepovredivi mjeseci, mjeseci u kojima se ljudi trebaju truditi da čine više dobrih djela, 'ibadet, i u kojima je ratovanje zabranjeno da bi se osigurala sigurnost za hadž (u prva tri od četiri sveta mjeseca) i 'umra (u redžebu).

² Doslovno, nosačica drva (prim.prev.)

امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ

FARAONOVA ŽENA

وَقَالَتِ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ قُرَّةَ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
 نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (9)

„I žena faraonova reče: 'On će biti radost i meni i tebi! Ne ubijte ga, možda će nam od koristi biti, a možemo ga i posiniti'. A oni ništa ne predosjetiše.“ (Kur'an, 28:9)

Faraonova žena bila je Asija bint Muzahim, ugledna i predana vjernica, čije srce je Allah, dž. š., ispunio samilošću prema Musau, a.s.

قُرَّةُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا

„On će biti radost i meni i tebi! 'Ne ubijte ga, možda će nam od koristi biti, a možemo ga i posiniti'...“

I Allah, dž. š., počastio je nju istinskim imanom – vjerovanjem.

„...I kad dodoše do jednog grada, zamoliše stanovnike njegove da ih nahrane“

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ
يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَاقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ
لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا (77)

„I njih dvojica krenuše; i kad dodoše do jednog grada, zamoliše stanovnike njegove da ih nahrane, ali oni odbiše ugostiti. U gradu njih dvojica naidoše na jedan zid koji tek što se nije srušio, pa ga onaj prezida i ispravi. 'Mogao si', reče Musa, 'uzeti za to nagradu'.“ (Kur'an, 18:77)

Naziv grada nije spomenut u navedenom ajetu, radi čega postoje razilaženja o tome na koji grad se misli. Neki kažu da je to Antiohija (Antakija), drugi da je to Ejla (El-'Akaba), treći da je to Tendžah, a četvrti da je to grad u oblasti El-Buhajre el-Murre.

U Ibn Kajjimovoj knjizi *Miftah daru-s-se'adeh*, navodi se sljedeće: „Neko je upitao za ime grada koji se spominje u suri Kehf (tj., u ovdje spomenutom ajetu). Kaže se da je to Ejla (El-'Akaba); također se kaže da je to Antakija, ili Tanger, ili mjesto gdje se susreću Akabski zaljev i Sueski zaljev, ili da je pokraj El-Buhejre el-Murre (Gorkog jezera). Allah, dž. š., nije spomenuo naziv grada poštedivši ga tako toga da bude poznat po osobini škrtosti, osobini koju mrzi i Allah, dž. š., kao i ljudi.

Da je Allah, dž. š., spomenuo naziv grada, glas da su škrti ostao bi njegovim stanovnicima do Dana proživljenja.

الْبَحْرَيْنِ

DVA MORA

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ (19) بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ (20)

„Pustio je dva mora da se dodiruju, između njih je pregrada i ona se ne miješaju...” (Kur'an, 55:19-20)

Dvije vode, jedna slana, a druga slatka, nalaze se jedna pokraj druge, čak se dodiruju, ali se ne miješaju; između njih postoji pregrada tako da se one ne miješaju. Isto se može reći za tople morske struje (kao što je golfska struja) i hladne struje (kao što je labradorska struja): one se susreću, ali se ne miješaju jedna s drugom.

330

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ (67)

„U to dodoše stanovnici grada, veseli...” (Kur'an, 15:67)

Dolazeći iz grada Sodome, oni, Lutov narod, bili su se obradovali vijesti o Lutovim gostima; njihova namjera bila je da nad njima počine bestidne akte.

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا

„I on uđe u grad neopažen od stanovnika njegovih...” (Kur'an, 28:15)

Ovo se odnosi na Musaov, a.s., ulazak u grad Menf (Memfis) ili Heliopolis (Grad sunca), u Egiptu.

وَأَوْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينِ (50)

„Mi smo njih na jednoj visoravni sa tekućom vodom nastanili...” (Kur'an, 23:50)

Ova visoravan je Džejrūn (u blizini Damska), mada neki smatraju da ajet ukazuje na planinske predjele negdje u blizini ili u Jerusalemu.

رِبِّيُون

RIBBIJJUN

وَكَايُنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتِلَ مَعَهُ رِبِّيُونْ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ (146)

„A koliko je bilo vjerovjesnika uz koje su se mnogi iskreni vjernici (ribbijjun) borili, pa nisu klonuli zbog nevolja koje su ih na Allahovom putu snalazile, i nisu posustajali niti su se predavali – a Allah izdržljive voli.“ (Kur'an, 3:146)

Ribbijjun označava učenjake koji podučavaju, obučavaju i dovode ljude do viših stupnjeva vjere. Oni su istinski Allahovi robovi, mudri, učenici, ljudi od vjere.

331

زَيْدُ (ابن حارثة)

ZEJD (IBN HARISE, R.A.)

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا (37)

„A kad ti reče onome kome je Allah milost darovao, a kome si i ti dobro učinio: 'Zadrži ženu svoju i boj se Allaha!', u sebi si skri-

vao ono što će Allah objelodaniti i ljudi si se bojao, a preče je da se Allaha bojiš. I pošto je Zejd s njoj živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi ustručavali više da se žene ženama posinaka svojih kad se oni od njih razvedu – kako Allah odredi, onako treba biti.“ (Kur'an, 33:37)

لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ

„...Onome kome je Allah milost darovao“, tako što je uveo Zejda ibn Harisa u islam.

وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ

„A kome si i ti dobro učinio“: Ne samo time što si oslobodio Zejda, r.a., nego mu, također, podario i lijep odgoj.

أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ

„'Zadrži ženu svoju...'“: Ovo se odnosi na Zejneb bint Džahš, r.a.

السَّامِرِيُّ

SAMIRIJA

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ (85)

„'Mi smo narod tvoj poslije tvog odlaska u iskušenje doveli', reče On, 'njega je zaveo Samirija.'“ (Kur'an, 20:85)

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ

فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ (87)

„'Nismo prekršili dato ti obećanje od svoje volje', odgovoriše. 'Bili smo natovareni teretima, nakitom narodnim, pa smo to bacili.' A to isto uradio je i Samirija.“ (Kur'an, 20:87)

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ (95)

„A šta si to ti htio, Samirija?“, upita Musa.“ (Kur'an, 20:95)

Samirija je bio porijeklom iz grada Badžerma u Siriji, na obalama rijeke Eufrat, blizu grada Er-Rakka. Nakon što je otišao u Egipat, Samirija je, poslije, otišao na Sinaj. Bio je i sihirbaz i licemjer, a potekao je iz naroda koji je obožavao krave. Dok je Musa, a.s., bio odsutan, Samirija je sakupio komade nakita i od njega napravio lik teleta. Potom je pozvao Musaov narod da obožavaju to tele.

السَّدَّيْنِ

ESSEDEJN (DVIJE PLANINE)

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ

قَوْلًا (93)

„Kad stiže između dviju planina, nade ispred njih narod koji je jedva govor razumijevao.“ (Kur'an, 18:93)

Oblast na koju se ukazuje bila je između dviju ogromnih barijera, tamo gdje je granica Mongolije, nedaleko od Azerbejdžana i Armenije. *Es-seddejn* je dvojina od riječi *sedd* koju Taberi definira kao *barijera* (pregrada) *između dviju stvari*. U ovom kontekstu, ona označava dvije planine između kojih je napravljena pregrada. Pregradu je napravio Zulkarnejn da bi spriječio plemena Je'džudž i Me'džudž da čine nered i pustoše susjedne gradove i sela. Kaže se da je *Es-seddejn* blizu Kapije (Derbend).

وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

„I nastanili ste se bili u kućama onih koji su se prema sebi ogriješili...“ (Kur'an, 14:45)

Od više različitih mišljenja, najuvjerljivije je ono da se navedeni ajet odnosi na nastambe Salihovog naroda, na južnom Tebuku. Značenje ajeta je: Nastanili ste se u nastambama ljudi koji su se prema sebi ogri-

ješili i koje smo Mi zbog toga uništili; pa neće li se na vas to odraziti i nećete li uzeti pouku iz njihovih staništa.

السَّلْوَى

ES-SELVA (PREPELICE)

وَوَضَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ
طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (57)

„I Mi smo vam od oblaka hladovinu načinili i manu i prepelice vam slali: 'Jedite lijepa jela kojima vas opskrbljujem!' A oni Nama nisu naudili, sami sebi su nepravdu nanijeli.“ (Kur'an, 2:57)

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَّا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ
اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ
عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا
عَلَيْهِمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ
كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (160)

„I Mi smo ih na dvanaest rodova podijelili, i Musau smo objavili, kad mu je narod njegov vode zatražio: 'Udari štapom svojim po stijeni!' – i iz nje je dvanaest vrele provrelo, svaki rod je znao vrelo iz kog će piti. I Mi smo im od oblaka hlad pravili i manu i prepelice im davali: 'Jedite lijepe stvari kojima vas opskrbljujemo!' Oni nisu Nama nepravdu učinili, sami su sebi nepravedni bili.“ (Kur'an, 7:160)

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَجْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ
الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى (80)

„Sinovi Isra'ilovi, Mi smo vas od neprijatelja vašeg izbavili, i na desnu stranu Tura vas doveli, i manu i prepelice vam slali.“ (Kur'an, 20:80)

Es-selva je ptica slična prepelici i njeno meso je odličnog okusa. Ovaj stav zastupa većina tefsirskih učenjaka.

طَائِفَتَانِ

DVIJE SKUPINE

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (122)

„...Kad dva krila vaša gotovo nisu uzmakla, Allah ih je sačuvao. – Neka se zato vjernici samo u Allaha pouzdaju!“ (Kur'an, 3:122)

Skupine (vojna krila, prim. prev.) na koje se u ovom ajetu ukazuje, to su dva plemena ensarija: Benu Seleme i Benu Harise. Ova plemena su gotovo poklekla; namjeravali su napustiti 'Uhud nakon izdaje 'Abdulahah ibn Ubejjah ibn Selula, koji je uzmakao sa jednom trećinom vojske. Ibn Selul je rekao: „Radi čega bismo to trebali poubijati sebe i svoju djecu?“ Dva spomenuta ensarijska plemena također su imala namjeru otići, ali ih je Allah, dž. š., zaštitio, tako da su ostali sa Allahovim Poslanikom, sallalla hu 'alejhi ve sellem.

طَائِفَتَيْنِ

DVIJE VJEROISPOVIJESTI

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ
دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ (156)

„...I zato da ne kažete: 'Knjiga je objavljena dvjema vjeroispovjestima prije nas, ali mi je ne znamo čitati kao oni'.“ (Kur'an, 6:1-56)

Dvije vjeroispovijesti na koje se u ovom ajetu ukazuje su jevreji i kršćani.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا (83)

„I pitaju te o Zulkarnejn. Reci: 'Kazat ću vam o njemu neke vijesti'.“ (Kur'an, 18:83)

Suprotno onome što neki tvrde, on definitivno nije Aleksandar Makedonski. Naprotiv, Zulkarnejn je bio pravedan kralj, kome je dato i znanje i mudrost. Nazvan je Zulkarnejn (*karnejn* je dvojina od *karn*, što znači *rog*) zato što je bio kralj i zapadnih i istočnih zemalja. Bio je pravedan kralj, musliman.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ

„Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao...“ (Kur'an, 2:258)

Bio je to Nimrud ibn Ken'an, koji se raspravljao sa Ibrahimom, a.s., o postojanju Allaha, dž. š..

الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا

„One koji ne vjeruju u dokaze Naše...“ (Kur'an, 4:56)

Ovaj ajet odnosi se na El-'Asa ibn Va'ila ibn Hašima es-Schmija el-Kurešija, koji je ismijavao i izigravao se sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, i muslimanima općenito.

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ

• „Ili za onoga koji je prolazeći pored jednog do temelja porušenog grada...“

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي

هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِثَّةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ

لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالِ بَلْ لَبِثْتُ مِثَّةَ عَامٍ فَاَنْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ
وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَاَنْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَاَنْظُرْ إِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (259)

„Ili za onoga koji je prolazeći pored jednog do temelja porušenog grada, povikao: 'Kako će Allah oživjeti ove što su pomrli?' I Allah učini te on umre i tako ostade stotinu godina, a onda ga oživje i zapita: 'Koliko si ostao?' 'Dan ili dio dana', odgovori. 'Ne', reče On, 'ostao si stotinu godina. Pogledaj jelo svoje i piće svoje, nije se pokvarilo, a pogledaj i magarca svoga – da te učinim dokazom ljudima, a pogledaj i kosti, vidi kako ih sastavljamo, a onda ih mesom oblažemo.' I kad njemu bi jasno, on povika: 'Ja znam da Allah sve može!'“ (Kur'an, 2:259)

Grad koji je spomenut na početku ajeta je Jerusalem (İljā), nakon što ga je potpuno razrušio Nabukodonosor.

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ
„...ONE KOJI ŠKRTARE...“

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا (37)

„...One koji škrtare i traže od drugih da budu škrti i koji kriju ono što im je Allah ih obilja svoga darovao; a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju.“ (Kur'an, 4:37)

Ovaj ajet objavljen je u vezi sa jednom grupom Židova koji su običavali govoriti ensarijama: „Ne trošite svoje imetke na džihad ili na sadaku“.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ

„A oni koji okrive svoje žene...” (Kur'an, 24:6)

Incident koji se dogodio između Hilala ibn Umejje, r.a., i njegove žene bio je razlog objavljivanja ovoga ajeta. U prisustvu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, Hilal, r.a., optužio je svoju ženu da je počinila blud sa Šerikom ibn Schmom, r.a.

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ (4)

„Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna.” (Kur'an, 49:4)

'Uzejne ibn Hisn i El-'Akra' ibn Habis vodili su delegaciju koju je sačinjavalo 70 ljudi iz plemena Temim koji su, svi skupa, došli vidjeti Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Došli su mu popodne, kad je on spavao. Povikali su spolja: „Muhammede, izidi do nas!”

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

„A da su se oni strpjeli dok im ti sam izideš, bilo bi im bolje...” (Kur'an, 49:5)

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ

„Zašto nije bilo nijednog grada koji je povjerovao...” (Kur'an, 10:98)

Niniva je grad na koji se ukazuje, grad Junusa, a.s.

قَارُونَ

KARUN

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاحَهُ لَتَتَوَّأَ بِالْعُصْبَةِ أُولِيَ الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا

يُحِبُّ الْفَرِحِينَ (76)

„Karun je iz Musaova naroda bio, pa ih je tlačio, a bili smo mu dali toliko blaga da mu je ključeve od njega teško mogla nositi gomila snažnih ljudi. 'Ne budi obijestan, jer Allah ne voli one koji su obijesni!', govorili su mu ljudi iz naroda njegova.“ (Kur'an, 28:76)

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا

فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ (39)

„I Karuna i faraona i Hamana; Musa im je jasne dokaze donio, ali su se oni na Zemlji oholo ponijeli i kaznu nisu izbjegli.“ (Kur'an, 29:39)

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ (24)

„...faraonu i Hamanu i Karunu, ali su oni rekli: 'Čarobnjak i lažov!'“ (Kur'an, 40:24)

Faraon (Fir'avn) je dobro poznati tiranin, a Haman je bio njegov ministar. Karun, amidžić Musaa, a.s., bio je izuzetno bogat. Zbog bogatstva kojim ga je Allah, dž. š., obdario, Karun je umislio da je on bolji od ostalih ljudi te se prema svome narodu počeo odnositi sa mnogo arogancije i potejnjivanja.

الْقَرْىَ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

„...Gradova koje smo blagoslovili“

Oblast na koju se u ovom ajetu ukazuje proteže se od Sabe do gradova Šama; to je niz gradova koji slijede jedan iza drugog od Jemena do Šama. Ovi gradovi su toliko blizu jedan drugoga da je često slučaj da se, dok se boravi u jednom od njih, može vidjeti susjedni grad.

الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرِ الشَّوْءِ

„...Grada na koji se sručila kobna kiša“ (Kur'an, 25:40)

Ovaj ajet ukazuje na grad Luta, a.s., Sodomu i Gomoru. Kurejšije su često prolazile pokraj njega na svojim poslovnim putovanjima u Šam.

الْقَرْيَةُ الظَّالِمِ أَهْلُهَا

„...Ovoga grada, čiji su stanovnici nasilnici...“ (Kur'an, 4:75)

Ovaj ajet odnosi se na Mekku, koja je bila zemlja nevjernika sve dok nije osvojena, 8. godine po Hidžri. „Čiji su stanovnici“, odnosi se na vođe Kurejša koji su sprječavali slabe (bolesne) muslimane da učine hidžru u Medinu i koji su, sve do 8. godine po Hidžri, sprječavali stanovnike Mekke da slobodno prakticiraju islam.

قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

„...Grad siguran i spokojan“ (Kur'an, 16:112)

Iako je očito da se ajet odnosi na Mekku, neki smatraju da se on odnosi na neko drugo mjesto koje je trebalo poslužiti kao primjer za Mekku. Er-Razi navodi: „Ovo je primjer o ljudima iz Mekke, jer su oni živjeli u sigurnosti, ugodnosti i prosperitetu. Potom im je Allah, dž. š., poslao veliki blagoslov, Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali mu oni nisu povjerovali, nego su mu još nanijeli mnogo zla. Zbog toga ih je, Allah, dž. š., na izvjestan broj godina kaznio žeđu (sušom) i gladu“.

هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

„...Mnogo moćnijih od tvoga grada...“ (Kur'an, 47:13)

Bilo je mnogo pokvarenih stanovnika drugih gradova koji su bili snažniji i moćniji od stanovnika Mekke. Ali, potpuno uništenje bilo je kraj svih njih.

لَا يَلَا فِ قَرْيَشٍ (1)

„Zbog navike Kurejšija...“ (Kur'an, 106:1)

Kurejš je riječ izvedena iz riječi *El-Karš*, što znači *okupljanje, udruživanje i zajedničko profitiranje*.

وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

„...A srce mu ostane čvrsto u vjeri“ (Kur'an, 16:106)

Mnogobošci su nastavili izlagati fizičkoj torturi Ammara ibn Jasira, r.a., sve dok ga nisu uspjeli prisiliti da izgovori riječi nevjerstva. Narod

tada poče govoriti: „Zaista je Ammar, r.a., postao nevjernik“. Znajući da je to bilo netačno, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao je: „*Zaista, Ammar je ispunjen imanom (vjerovanjem) od glave do pete. Njegov iman pomiješan je sa njegovim mesom i krvlju*“.

Nakon što su ga nevjernici pustili, Ammar, r.a., otišao je plačući Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitao ga je: „*U kakvom je stanju tvoje srce?*“ Ammar odgovori: „Ono je smireno u vjerovanju“. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Ako se oni vrate, ti ponovo to učini*“ (tj., ako te fizičkim mučenjem budu prisiljavali da izgovoriš riječi nevjerstva, ispuni njihov zahtjev, ali neka tvoje srce bude smireno u vjeri).

قَوْلَ النَّبِيِّ جَادِلِكَ

“...Riječi one koja se sa tobom raspravljala”

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ النَّبِيِّ جَادِلِكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ
يَسْمَعُ خَائِرُكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ (1) الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ
مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدَنَّهُمْ وَإِنَّهُمْ
لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ (2) وَالَّذِينَ
يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تَوَعُّظٌ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (3) فَمَنْ لَمْ
يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ
فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ (4)

1. Allah je čuo riječi one koja se sa tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala – a Allah čuje razgovor vaš međusobni, jer Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi.

2. Oni od vas koji ženama svojim reknu da im nisu više dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a one nisu majke njihove, majke njihove su samo one koje su ih rodile, oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu – a Allah sigurno briše grijehe i prašta.

3. Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s njima nastave živjeti, dužni su, prije nego što jedni drugo dodirnu, jednog roba ropstva osloboditi. To vame se naređuje, a Allah dobro zna ono što vi radite.

4. Onaj koji ne nade, dužan je dva mjeseca postiti uzastopce prije nego jedno drugo dodirne. A onaj ko ne može, dužan je šezdeset siromaha nahraniti, zato da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete – to su vam Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna.” (Kur'an, 58:1-4)

Ona koja se raspravljala bila je Havla bint Sa'lebe, r.a. Ona se svadala sa svojim mužem Evsom ibn Samitom, r.a., koji joj je rekao: „Ti si mi kao leđa moje majke» (tj., da joj se više neće približiti). Kad je Havla, r.a., rekla Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, šta joj je rekao njen muž i požalila se na njegov odnos prema njoj, Allah, dž. š., objavio je ajet:

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي جَادَلَتْ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ

„Allah je čuo riječi one koja se sa tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala”.

Tada joj je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao da kaže svome mužu da se iskupi za ono što je rekao (da mu ona nije dozvoljena, da mu je zabranjena): „*Naredi mu da oslobodi roba ili da posti uzastopno dva mjeseca*”. Ona reče: „On je star čovjek i ne može postiti”. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Onda, neka nahrani 60 siromaha veskom*” (jedan *vesk* iznosi 60 sa'a, pregršti) datula. Ona, r.a., reče: „Allahov Poslaniče, on to nema”. Nakon što Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče da će mu on dati izvjesnu količinu datula da bi mu pomogao da se iskupi i Havla, r.a., obeća da će to učiniti. Cijeneći njeno velikodušno obećanje, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: „*Učini la si ispravno i lijepo postupila. Stoga, idi i udijeli mu milostinju da mu pomogneš. A potom se lijepo ophodi prema svome amidžiću*”. Ona je i učinila ono što joj je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio.

Godinama kasnije, za vrijeme dok je bio halifa, Omer ibn Hattab, r.a., prošao je pokraj neke stare žene. Kad se zaustavio da je pozdravi, započeli su razgovor. Pošto je Omer, r.a., bio halifa, mnogi ljudi su mu dolazili i iznosili svoje probleme. U tom momentu neki čovjek je stajao i čekao da Omer, r.a., završi razgovor sa starom ženom. Postajući nestrpljiv, reče: „Vladaru pravovjernih, ostavljaš ljude da čekaju zbog ove stare žene“. Omer, r.a., reče: „Jadan ne bio, znaš li ko je ona? Ona je žena čije je jadanje Allah, dž. š., čuo iznad sedam nebesa. Ona je Havla bint Sa'lebe, r.a., o kojoj je Allah, dž. š., objavio ajet:

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي جَادَلَكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ

„Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala“.

Omer nastavi: „Tako mi Allaha, kad bi ona stajala ovdje do noći, od nje bih se odvajao samo radi namaza; a onda bih se ponovo vratio“.

فَكَأَيُّ مَن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ

343

„I koliko smo naselja uništili, čiji su stanovnici grijешnici bili...“ (Kur'an, 22:45)

Iako se riječ *grad* (*karjetun*) upotrebljava da prenese općenito značenje, nekad se koristi da se ukaže na nešto specifično: zamak koji je napravio Šeddad ibn 'Ad ibn Irem.

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً

„A koliko je bilo nevjerničkih sela i gradova koje smo uništili...“ (Kur'an, 21:11)

To je grad čiji je naziv bio Hadur i koji je bio u Jemenu.

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (57) وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ (58)

„I Mi ih izvedosmo iz vrtova i rijeka, iz riznica i dvoraca divnih.“ (Kur'an, 26:57-58)

Neki učenjaci tefsira smatraju da se ovaj ajet odnosi na El-Fejum u Egiptu. „I Mi ih izvedosmo“, znači: Mi izvedosmo Fir'avna i njegov

narod iz njihovih vrtova i posjeda omeđenih rijekama; i Mi ih izvedosmo iz njihovih prelijepih domova i iz mjesta u kojima su sakupljali blago, zlato i srebro.

عَبَسَ وَتَوَلَّى (1) أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى (2)

“On se namrštio i okrenuo zato što je slijepac njemu prišao...”

(Kur'an, 80:1-2)

Ovaj ajet objavljen je u vezi sa 'Abdullahom ibn Ummi Mektumom, r.a., koji je bio slijep. On je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i rekao: „Poduči me o onome čemu je tebe podučio Allah, dž. š.“. Ponavljao je svoj zahtjev ne znajući da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio zauzet pozivajući ugledne vode Kurejša u islam. Pošto nije volio da ga prekidaju u govoru, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, namrštio se i okrenuo od 'Abdullaha ibn Ummi Mektuma, r.a. Allah, dž. š., tada je objavio ajet: **„On se namrštio i okrenuo zato što je slijepac njemu prišao“**. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, od tada bi rekao 'Abdullahu ibn Ummi Mektumu, r.a.: „*Dobrodošao, ti zbog kojega me moj Gospodar ukorio*“. I, ukazujući mu počast, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pred njega bi prostirao svoj ogrtač.

عَيْنَ الْقَطْرِ

„...Iz izvora rastopljen bakar teče...”

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحُ غُدُوهاَ شَهْرٌ وَرَوَّاحُهاَ شَهْرٌ وَأَسْلَنَّا لَهُ عَيْنَ الْقَطْرِ
وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ (12)

„A Sulejmanu – vjetar; ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana, a navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora rastopljen bakar teče i da džinni, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naredenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjeti.“ (Kur'an, 34:12)

Allah, dž. š., ove blagodati podario je Sulejmanu, a.s., kao što je Davudu, a.s., gvožđe učinio mehkim i savitljivim:

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا
جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغَ عَلَيْهِ قِطْرًا (96)

„Donesite mi velike komade gvožđa!“ I kad on izravna dvije strane brda, reče: ‘Pûšite!’ A kad ga usija, reče: ‘Donesite mi rastopljen mjed da ga zalijem’“ (Kur'an, 18:96).

Prijevod ajeta jasan je sam po sebi: Zulkarnejn je zatražio rastopljen mjed, koji je namjeravao iskoristiti za pravljenje neprobojne brane između dviju planina.

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ

„...I siromašnim muhadžirima...“

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ
فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

(8)

„...I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegova pomognu, to su, zaista, pravi vjernici.“ (Kur'an, 59:8)

Oni su bili *stanovnici Sofe*, siromašni muslimani koji su učinili hidžru u Svijetlu Medinu (El-Medinetu-l-Munevvera). Ovi ashabi, r.a., nisu imali ni domova, ni porodica, niti bogatstva. Bilo ih je oko 400 koji su utočište našli u natkrivenom dijelu Poslanikovog mesdžida. Živjeli su tu i tu su učili o svojoj vjeri. Kad je bilo vrijeme da se jede, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u grupama bi ih slao nekim ashabima, r.a., a neki bi jeli sa njim, sallallahu 'alejhi ve sellem.

مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ

„Allah će vas staviti na iskušenje kraj jedne rijeke“

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (249)

„I kad Talut vojsku izvede reče: 'Allah će vas staviti na iskušenje kraj jedne rijeke; onaj ko se napije iz nje – nije moj, a onaj ko se ne napije, jedino ako šakom zahvati, moj je'. I oni se, osim malo njih, napiše iz nje. I kad je predoše, on i oni koji su s njim vjerovali, povikaše: 'Mi danas ne možemo izići na kraj sa Džalutom i vojskom njegovom!' Ali, oni koji su tvrdo vjerovali da će pred Allaha izići rekoše: 'Koliko su puta malobrojne čete, nadjačale mnogobrojne čete!' – A Allah je na strani izdržljivih.“ (2:249)

Rijeka na koju se ukazuje u navedenom ajetu je rijeka Jordan (poznata i pod nazivom rijeka Šaria), koja teče između Palestine i Jordana.

المَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

ISTOK I ZAPAD

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

(115)

„A Allahov je i istok i zapad; kuda god se okrenete, pa – tamo je Allahova strana. – Allah je, zaista, neizmjerljivo dobar i On sve zna“ (Kur'an, 2:115);

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ الَّذِي كَانُوا

عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(142)

„Neki ljudi kratke pameti reći će: 'Šta ih je odvratilo od Kible njihove prema kojoj su se okretali?' Reci: 'Allahov je i istok i zapad; On ukazuje na pravi put onome kome On hoće'“ (Kur'an, 2:142);

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ
أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ
ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي
الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

(177)

„Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rodacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju, kad je preuzmu, ispunjavaju, naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, i u bolesti, i u boju ljutom. Oni su iskreni vjernici, i oni se Allaha boje i ružnih postupaka klone“ (Kur'an, 2:177);

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ
إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحِبِّي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحِبِّي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ
اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (258)

„Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao, onda kad mu je Allah carstvo dao? Kad Ibrahim reče: 'Gospodar moj je Onaj Koji život i smrt daje', on odgovori: 'Ja dajem život i smrt!' 'Allah čini da Sunce izlazi sa istoka', reče Ibrahim, 'pa učini ti da grane sa zapada!' I nevjernik se zbuni. – A Allah silnicima neće ukazati na pravi put“ (Kur'an, 2:258);

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (28)

„'Gospodar istoka i zapada i onoga što je između njih, ako pameti imate', reče Musa“ (Kur'an, 26:28);

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا (9)

„On je Gospodar istoka i zapada, nema boga osim Njega, i Njega uzmi za zaštitnika!“ (Kur'an, 73:9);

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ (17)

„Gospodara dva istoka i dva zapada“ (Kur'an, 55:17);

وَأَوْزَنَّا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا
الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ (137)

„A potlačenom narodu dadismo u nasljeđe istočne i zapadne krajeve zemlje koju smo blagoslovili, i lijepo obećanje Gospodara tvoga sinovima Israilovim bilo je ispunjeno – zato što su trpjeli, a sa zemljom spravismo ono što su faraon i narod njegov sagradili i ono što su podigli“ (Kur'an, 7:137);

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ (40)

„I Ja se kunem Gospodarom istoka i zapada da možemo...“
(Kur'an, 70:40);

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ

(38)

„I kad koji dođe pred Nas, reći će: ‘Kamo sreće da je između mene i tebe bila tolika razdaljina kolika je između istoka i zapada! Kako si ti bio zao drug!’“ (Kur'an, 43:38);

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ (5)

„Gospodar nebesa i Zemlje i onoga što je između njih i Gospodar istoka!“ (Kur'an, 37:5);

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

„IMA VJERNIKA...“

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ

نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا (23)

„Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju – nisu ništa izmijenili...“ (Kur'an, 33:23)

Ovaj ajet objavljen je u vezi sa Enesom ibn Nadrom, r.a., koji je sudjelovao u Bitki na 'Uhudu (ševval, 3. godine po Hidžri), ali nije sudjelovao u Bitki na Bedru. Nakon što je završena Bitka na Bedru, rekao je Enes ibn Nadr, r.a.: „Allahov Poslaniče, bio sam odsutan u prvoj bitki koju si vodio protiv mnogobožaca. Tako mi Allaha, kad me Allah vidi u borbi protiv mnogobožaca, zaista će On vidjeti šta ću (im) sve uraditi!“ Na dan Bitke na 'Uhudu, kad su muslimani tražili tijela u borbi palih saboraca, našli su i tijelo Enesa ibn Nadra, r.a. Na njemu su izbrojali više od 80 rana od mačeva, kopalja i strijela. Imao je toliko rana na sebi da ga

je teško bilo prepoznati; prepoznala ga je njegova sestra Rubejji'a bint en-Nadr po jagodicama na prstima.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ

„Ima ljudi čije te riječi o životu na ovom svijetu oduševljavaju...”
(Kur'an, 2:204)

Ovaj ajet objavljen je u vezi sa Ahnesom ibn Šurejkom es-Sekafijem. On je spolja manifestirao islam, ali je, kad je došao do usjeva i jednog broja magaraca koji su pripadali muslimanima, zapalio usjeve, a magarce poklao.

وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ

„...I onima čija srca treba pridobiti...”

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ
وَفِي الرِّقَابِ وَالْعَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (60)

„Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku namjerniku. Allah je odredio tako! – A Allah sve zna i mudar je.”
(Kur'an, 9:60)

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao je deve nekim arapskim vodama i poglavarima da bi njihova srca pridobio za islam. Među njima su: El-'Akra' ibn Habis et-Temimi, El-'Abbas ibn Mirdas es-Sulemi, 'Ujejne ibn Hisn el-Fezari, Ebu Sufjan ibn Harb, Mu'avija ibn Ebi Sufjan, El-Haris ibn Hišam ibn el-Mugire, Hakim ibn Talik, Halid ibn Esid ibn ebil 'Ajs, Se'id ibn Jurbu' el-Mahzumi, Safvan ibn Umejje ibn Half el-Džumehi, Suhejl ibn 'Amr, Huvejtib ibn 'Abdul'uzza el-Amiri, Hakim ibn Hizam ibn Huvejlid, Ebu Sufjan ibn el-Haris ibn 'Abdumuttalib, Malik ibn 'Avf i El-'Ala ibn Džarije es-Sekafi. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, svakome je dao po 100 deva, izuzev Se'ida ibn Jurbu'a i Huvejtiba; njima je dao po 50 deva.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي

„Ima ih koji govore: 'Oslobodi me i ne dovedi me u iskušenje!'“
(Kur'an, 9:49)

Ovo je objavljeno u vezi sa El-Džeddom ibn Kajsom, koji je bio licemjer. Kad je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio muslimanima da se pripreme za pohod na Tebuk, El-Džedd je rekao: „Allahov Poslaniče, poštedi me i oslobodi odlaska u džihad i ne stavljaj me u iskušenje s ženama Bizantinaca, jer su one veoma lijepe“.

عَدُوِّي وَعَدُوْكُمْ اَوْلِيَاءَ

„...S MOJIM I SVOJIM NEPRIJATELJIMA
NE PRIJATELJUJTE“

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوْكُمْ اَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ
يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (1) إِنْ يَتَّقِفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ
أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ
(2) لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (3)

“Vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, sa Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte – oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s pravog

puta je skrenuo. Ako vas se oni domognu, bit će neprijatelji vaši i pružit će prema vama, u zloj namjeri, ruke svoje i jezičine svoje, i jedva će dočekati da postanete nevjernici. Ni rodbina vaša ni djeca vaša neće vam biti od koristi, na Sudnjem danu On će vas razdvojiti; a Allah dobro vidi ono što radite.“ (Kur'an, 60:1-3)

Ovo je objavljeno u vezi sa Hatibom ibn ebi Belta'a, r.a., koji je, 8. godine po Hidžri, Kurejšijama, baš nakon što su oni prekršili Ugovor na Hudejbiji, poslao pismo obavještavajući ih da se muslimani pripremaju zauzeti Mekku.

يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ

„...Koji se žrtvuju da bi Allaha umilostivili.“ (Kur'an, 2:207)

Ovo je objavljeno u vezi sa Suhejbom er-Rumijem, r.a., za kojim je, kad je napustio Mekku radi hidžre u Medinu, krenula grupa Kurejšija. Kad je postalo očito da će ga uhvatiti, Suhejb, r.a., side sa svoje deve, uze luk i tobolac i reče: „Kurejšije, vi uistinu znate da sam ja jedan od vaših najboljih strijelaca. Tako mi Allaha, vi me se nećete domoći sve dok ne odapnem i zadnju strijelu koju imam u tobolcu, a zatim ću se boriti mačem. Ako želite, reći ću vam gdje je moja imovina u Mekki, ali me, onda, morate ostaviti na miru“. Oni rekoše: „U redu“. Kad je Suhejb, r.a., okončao svoje putovanje i stigao u Medinu, reče mu Allahov Poslanik, sallalla hu 'alejhi ve sellem: „*Pogodba se veoma isplatila, Ebu Jahja* (tj., Suhejbe), *pogodba se veoma isplatila*“.

يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ

„...Vlastitim rukama svoje domove su rušili.“ (Kur'an, 59:2)

Ovo je objavljeno u vezi sa protjerivanjem pripadnika plemena Benu Nadir iz njihovih domova u Medini.

رَبِّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ

المُسْلِمِينَ (15)

„Gospodaru moj, dozvoli Mi da ti budem zahvalan na blagodati koju si darovao meni i roditeljima mojim, i pomozi mi da činim dobra djela kojima ćeš zadovoljan biti, i učini dobrim potomke moje; ja se, zaista, kajem i odan sam Tebi.“ (Kur'an, 46:15)

LITERATURA

- *Esbabu-n-nuzul* (Povodi objave Kur'ana), 'Ali ibn Ahmed en-Nejsaburi, *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1414. h.g./1994.

- *El-Isti'ab fi esma'i-l-ashab* (Sveobuhvatna studija imena ashaba), Jusuf ibn 'Abdullah ibn Muhammed el-Kurtubi. Ova knjiga se sastoji od fusnota iz djela *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe*

- *Usdu-l-gabe fi ma'rifeti-s-sahabe*, druga studija o Poslanikovim ashabima, 'Ali ibn Muhammed el-Džuzeri (Ibnul Esir). Izdanje *Kita-bu-š-šab*, Egipat

- *El-Isabe fi temjizi-s-sahabe* (Tačno razlikovanje ashaba), Šihabuddin Ahmed ibn 'Ali el-'Askalani (Ibn Hadžer, autor *Fethu-l-barija*), Bejrut (bez datuma)

- *El-'Alam hajre-d-din* (Važni vjernici), Ez-Zurkali, *Daru-l-'ilm li-l-melajin*, Bejrut, izdanje 1979.

- *El-'Alam fi-l-Kur'an* (Značajni likovi spomenuti u Kur'anu), El-Farik Jahja 'Abdullah el-Mu'allemi, *Daru-l-mu'allemi li-n-nešr*, Ri-jad, 1414. h.g./1994

- *El-Bidaje ve-n-nihaje* (Početak i kraj) – poznata historijska knjiga, Ibn Kesir. *Mektebet-l-me'arif*, Bejrut, drugo izdanje, 1974.

- *Tarih Ibn Haldun* (Historija Ibn Halduna). Izdanje *Daru-l-be-jan-a* (datum štampanja nije naveden)

- *Tarih et-Taberi* (Historija Et-Taberija) – *Tarihu-r-rusul ve-l-muluk* (Historija poslanikâ i kraljeva), s dodatkom važnih napomena Muhammeda ibnul Fadla Ibrahima, *Daru-l-me'arif*, Egipat, 1960.

- *Tefsir Rubu-l-bejan* (Tefsir: Duh tumačenja), Isma'il Hakki el-Barusavi, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)

- *Tefsir et-Taberi: Džami'u-l-bejan fi te'vili aji-l-Kur'an* (Sveobuhvatno pojašnjenje značenja kur'anskih ajeta), Ibn Džerir et-Taberi, *Daru-l-fikr*, Bejrut, izdanje 1420. h.g./1999.

- *Tefsir el-Fabru-r-razi: Et-tefsiru-l-kebir ve mefatihu-l-gajb* (Ve-liko tefsir i ključevi nevidenog), imam Fahrudin Muhammed er-Razi. *Daru-l-fikr*, Bejrut, izdanje 1410. h.g./1995.

- *Tefsiru-l-Kur'ani-l-azim* (bolje poznat kao *Ibn Kesirov Tefsir*), Ebul Fida' Isma'il ibn Kesir el-Kureši ed-Dimeški, *Daru-l-mektebetu-l-bilal*, Bejrut, prvo izdanje, 1986.
- *Tefsiru-l-muragi*, Ahmed Mustafa el-Muragi, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)
- *Et-Tefsiru-l-munir*, dr. Vehbe Ez-Zuhejli, *Daru-l-fikr*, Damask, prvo izdanje, 1411.h.g./1991.
- *At-Tekmil ve-l-itmam* (Kompletiranje i upotpunjavanje), Muhammed ibn 'Ali El-Gassani (Ibn 'Asakir), uz važne napomene Hasana Mervaa, *Daru-l-fikr*, Damask, prvo izdanje, 1418. h.g./1997.
- *Dejretu-l-me'arif el-Islamijje*, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)
- *Ad-Durru-l-mansur fi-t-tefsir bi-l-me'sur* (Razasuti dragulji u tefsiru zasnovanom na predajama), Dželaluddin es-Sujuti. Mu'essese-tu-r-risale, Bejrut (datum izdanja nije naveden)
- *Duvelu-l-islam* (Islamske zemlje), Šemsuddin ez-Zehebi, zz dodatak važnih napomena Hasana Merve, *Daru-l-mesadir*, Bejrut, prvo izdanje, 1999.
- *Ruhu-l-me'ani fi Tefsiri-l-Kur'ani-l-azim ve-s-seb'i-l-mesani*, ('Tumačenje Uzvišenog Kur'ana), Šihabuddin Mahmud el-Alusi el-Bagdadi. *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1417. h.g./1997.
- *Er-Revdu-l-unuf fi Tefsiri-s-sireti-n-nebevijje*, knjiga o biografiji Poslanika, Ibn Hišam ebul Kasim ibn 'Abdullah as-Suhejli, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)
- *Es-siretu-n-nebevijje* (Biografija Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem), Ibn Hišam, *Daru-l-džil*, Bejrut, 1975.
- *Safvetu-t-tefasir* (Izbor iz knjiga tefsira), Muhammed 'Ali es-Sabuni, *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1408. h.g./1988.
- *Et-tabekatu-l-kubra*, Ibn Sa'd ez-Zuhri, *Daru-l-mesadir*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)
- *'Ujunu-l-asar fi fununi-l-megazi ve-s-sema'ili ve-s-sejar* – u osnovi, kompilacija kazivanja u vezi sa poznatim bitkama i poznatim ličnostima – Ibn Sejjid en-Nas, *Daru-l-džil*, Bejrut, drugo izdanje, 1974.
- *Fethu-l-kadir el-Dažmi' bejne fenna'i-r-rivaje ve-d-diraje min 'ilmi-t-tefsir* (Fethu-l-kadir: Sveobuhvatna studija prilaza nauči o tefsiru baziranih na predaji i zaključivanju), Muhammed 'Ali eš-Ševkani, *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1403. h.g./1983.

- *Futuhu-l-buldan* (Osvajanja zemalja), Ebul Hasan Ahmed ibn Jahja el-Belazuri, *El-mektebetu-t-tidžarijjet-i-kubra*, Egipat, 1959.

- *El-kamusu-l-islamijj* (Islamski rječnik), Ahmed 'Atijjatullah, *Mektebetu-n-nahda el-misrijja*, 1390. h.g./1970.

- *Kisasu-l-enbija': El-'Arais* (Kazivanja o vjerovjesnicima), Ahmed ibn Muhammed ibn Ibrahim en-Nejsaburi, bolje poznat po imenu Es-Sa'lebi; *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1420. h.g./2000.

- *Kisasu-l-Kur'ani mine-l-Kur'ani ve-l-asar* (Kur'anska kazivanja iz Kur'ana i predaja (predaje iznose detalje ili pojašnjavaju ta kazivanja), Ebul Fida' el-Hafiz Ibn Kesir ed-Dimeški, *Daru-l-fikr*, Bejrut, treće izdanje, 1418. h.g./1998.

- *Kisasu-l-enbija'* (Kazivanja o vjerovjesnicima), 'Abdulvehhab en-Nedždžar, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)

- *El-kamil fi-t-tarih* (Kompletna historija), Ibnul Esir el-Džuze-ri, *Idaretu-t-tiba'a el-munirijja*, Kairo, 1348. h.g.

- *Kitabu-l-esnam* (Knjiga idola), Hišam ibn Muhammed es-Sa'ib el-Kelbi, uz važne napomene dr. Muhammeda 'Abdulkadira Ahmeda i Ahmeda Muhammeda 'Abida, *Mektebetu-n-nahda el-misrijja* (datum štampanja nije naveden)

- *Kitabu-r-revdi-l-me'tar fi haberi-l-aktar* (knjiga koja obrađuje teme historije mnogih zemalja), Muhammed ibn 'Abdulmun'im el-Humejri, uz dodatak važnih napomena dr. Ihsana 'Abbasa, *Mu'essesetu Nasir es-Sekafijja*, 1980.

- *El-Kešaf 'an haka'iki-t-tenzil ve 'ujuni-l-ekavil fi vudžubi-t-te'vil* – dobro poznata knjiga tefsira, Ez-Zamahšeri, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)

- *Lubabu-t-te'vil fi me'ani-t-tenzil* (Osnova tumačenja u vezi sa značenjem Objave), bolje poznata kao *Tefsiru-l-hazin*, 'Ali ibn Muhammed ibn Ibrahim el-Bagdadi, koji je poznat po imenu El-Hazin, *Daru-l-fikr*, Bejrut (datum štampanja nije naveden)

- *Muhtesar Tarihi Dimešk* (Sažetak historije Damaska), Ibn 'Asakir, sažeo Ibn Menzur, *Daru-l-fikr*, Damask, prvo izdanje 1984., a posljednje publicirano 1988.

- *Murudžu-z-zeheb ve me'adinu-l-dževher*, 'Ali ibn el-Husejn ibn 'Ali el-Mes'udi, *Daru-l-fikr*, Bejrut, peto izdanje, 1393. h.g./1973.

- *Mudžemu-l-buldan* (Leksikon zemalja), Šihabuddin Jakut el-Hamevi, *Daru-s-sadir*, Bejrut, 1398. h.g./1977.

- *El-Mudžemu-l-mufèbres li elfazi-l-Kur'ani-l-Kerim*, indeks riječi u Kur'anu, Muhammed Fuad 'Abdullbaki, *Daru-l-fikr*, Bejrut, 1401. h.g./1981.

- *El-Mudžemu-l-mufèbres li me'ani-l-Kur'ani-l-Kerim*, Muhammed Bessam ez-Zejn i Muhammed 'Adnan Salim, *Daru-l-fikr el-mu'essir*, Bejrut, drugo izdanje, 1417. h.g./1996.

- *El-Mevsu'a el-Jemanijja* (Enciklopedija Jemena), *Muessedetu-l-'afif es-Sekafijje*, San'a, prvo izdanje, 1412. h.g./1992.

- *Hidajetu-l-bejan fi tefsiri-l-Kur'an* (Ispravno pojašnjenje u vezi sa tumačenjem Kur'ana), Rašid 'Abdullah el-Ferhan, Fakultet islamske da'Ve, Tripoli, 1993.

- *El-Vefà' bi abvâli-l-mustafà* (knjiga obraduje život Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem), Ebul Ferdž 'Abdurrahman ibn el-Dževzi, *Daru-l-kutub el-badisa*, Egipat, prvo izdanje, 1386. h.g./1966.

Sadržaj

Uvod	5
Adem, a.s.	8
Dva Ademova, a.s., sina: Kabil i Habil	13
Idris, a.s.	15
Nuh, a.s.	18
Hud, a.s.	27
Salih, a.s., i nastambe u kojima je živio Semud	31
Ibrahim, a.s.	38
Ishak, a.s., i Isma'il, a.s.	51
Lut, a.s.	58
Ja'kub, a.s.	64
Jusuf, a.s.	67
Šu'ajb, a.s.	72
Musa, a.s.	78
Harun, a.s.	90
Ilijas, a.s., i El-Jese', a.s.	93
Davud, a.s.	96
Sulejman, a.s.	99
Ejjub, a.s.	106
Zulkifl, a.s.	110
Junus, a.s.	111
Zekerijja, a.s.	114
Jahja, a.s.	118
Isa, a.s.	122
Mudri Lukman	130
Irem Zatu-l-'imad	134
Stanovnici Ressa	136
Narod Tubba'	138
Je'džudž i Me'džudž	140
Harut i Marut u Babilonu	143
Stanovnici grada	146
Stanovnici pećine	149
Sabijci	154
Vatropoklonici (magi, medžusije)	157
Sejlu-l-'arim (Poplava, bujica)	161
Oni koji su rovove iskopali	164
Vlasnici bašče	167
Vlasnici slona	170

Putovanja zimi i ljeti	175
Vedd, Suva', Jegus, Je'uk, Nesr, El-Lat, El-'Uzza i Menat	176
Edne-l-erd (Najbliža ili najniža zemlja)	180
Smokva i maslina, Sinajska gora i Grad sigurni (Mekka)	181
Majka gradova (Mekka el-Mukerrema)	184
Mekka el-Mukerrema (Dolina u kojoj se ništa ne sije)	190
Dva grada	192
„Ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt...”	195
Džinni iz Nasibina (Nasibejna)	198
(Hram daleki u Jerusalemu) „Čiju smo okolinu blagoslovili”	201
Hidžra iz Mekke u Medinu	206
Džamija u Kuba'u (Džamija čiji su temelji postavljeni na strahu od Allaha)	210
Skupina 'Abdullaha ibn Džahša, r.a., koja je bila poslana u Batn-Nahlu	215
Grupe koje je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, slao u vojne pohode, kako su navedene u djelu Tabekatu Ibn Sa'd	218
Velika bitka na Bedru	222
Vojni pohodi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem	227
Benu Kajnuka'	230
Bitka na 'Uhudu	233
Hamra'u-el-Esed (16. ševval, 3. godine po Hidžri)	249
Benu-n-Nadir (Rebi'u-l-evvel, 4. godine po Hidžri)	252
Židovi Hajbera (Oni vjeruju u lažna božanstva)	257
Hendek (Bitka saveznika; ševval, 5. godine po Hidžri)	260
Benu Kurejza (Zu-l-ka'de, 5. godine po Hidžri)	264
El-Murejsi' (Pohod na Benu Mustalik) (Ša'ban, 5. godine po Hidžri)	268
Hudejbija i Bej'atu-r-Ridvan (Zavjet kojim je Allah zadovoljan) (Zu-l-ka'de, 6. godine po Hidžri)	274
Hajber (Muharrem, 7. godine po Hidžri)	281
'Umretu-l-kada' ('Umra nadoknade umjesto 'umre koja se nije mogla obaviti prethodne godine) (Zu-l-ka'de, 7. godine po Hidžri)	284
Pohod na Mu'tu – (Vojska emira – vođa, zapovjednikā) (Džumade-l-ula, 8. godine po Hidžri)	288
Osvojenje Mekke (10. ramazan, 8. godine po Hidžri)	291
Hunejn i Taif	296
Tebuk (Bitka u teškim uslovima – 'Usre) (Redžeb, 9. godine po Hidžri)	300
Veliki hadž (9. godina po Hidžri)	309
Ratovi protiv otpadnika (11.-12. godina po Hidžri)	322
Jedanaest vojski i vođe u ratovima protiv otpadnika	325
Dodatak	326
Literatura	354